Cod. lat.
6362

Fol. 162.

Liber iste sce uyane scīq; Corbiniani frisingē.
Clm. 6362

INCIPIT BOETII VC ET ILL EXCONS ORDINE AD PATRICIVM ITOPICA MA
TVLLII CICERONIS COMMENTARIORVM LIBER PRIMVS INCIPIT

exhortatione tua patrici rhetorii prudentissime que et presentis honestate prosint et
future aetatis utilitate cuncta e nihil antiquis defuisse. Cui munera libe
ralissimi adquirendi te comentarios transferre tullii topica
borare me credidi. Ridiculus quippe si munera in alium transferas dicere
uelle. Sed ut ex disciplinarii libertatis nostre apud te semper uigere amentur
prouenerit. Qd cum mihi exacrimo diligentiq; secundi iuuenis possit qua qd ipsi animi parties formar
existruit. Nā cetera sese exercuit imbecillo labentisq; et si a fortune nece species pene semper alienis
ex opulentia literarii nec plenissimum aetas earūq; auctorum te ipsa etiā cuncta efficere dubi
pari et confirmat. neruosas. Accipe q opus ii efficientie securitate. sed ut certe presumptionis suspectu.
Quid qui nescio q inuidi suos pacto etiā garrire non deceret. Simul quia plane a nob munere ut nos
digni postulare. o mihi fuerit si non ubi. Sed ex marci tullii topica ma uictorin rhetor
rima differendi arte notiq; comitis excripserit. n me oportuisse melioribus fortasse inter
cuncta cingere nisi ecce Quod si se ut aq labor exercere atq; parere potuisset. Illustrior enim nobi
lib; uictorin ut topica exscripsit. ecce immo declarandis tantū libris principiis occupati. Addita
quia in eode uolumine plurima fuisse ppendit. ut ab exordio uoluminis topicos qd ē quo si non
res scribere ingressus rectum. usq ad eū locū qui est sed iā tempe ē ad id qd instituum accedere pro uolu
minis uictorin exposito tenuisset. Sed to uolumine docendi atq; inueniendi logice partis et
de loco atq; argumēti differentie peractis. ut ab eo loco topicos q ē. Cū omnis ratio ducendi ac
cipiendi duas habeat partes unā inueniendi. Alterā iudicandi. usq ad eū q ē. atq; licet diffinire
locū ē argumēti sede argumentū ui ratione que rei dubie faciet fide scitu libri commoda exhi
beat. Tum ē de quart. differentie locorū ut se ecq; exempla indifferenter proponuntur
ma ut uti qde tenuissime fidei iure ponerent exēpla. Quart ū eosde locos p alias rursus similitu
mes monstrat ex euangelio terentio poetis. Oratorib; ciceroni et catoni. ut qd cepisse ostendere
cupiat. duplicet colluceseat. Neq ab eo loco q est in topicis. sed ex his locis in quibus argumenta
inuisa et exposita pgressa eū transcendit locū. q ē ualeat. neq as q paribus causis pari ratio
nem ducant. Quanta ū pars reliq sit topicos ipsi uoluminis magnitudo demonstrat. ex ē auctorin
neq. attigere. neq. attingere potuisset. ita ē rebus manifestis admonet. nisi qui nihil his scriptis
ex his ipsis et hanc ipsā partem qua uictorin atque ciceronem in posse
dendi. et longi expositione pgressi cum topicis debem esistere fine. Quare hinc de topicis opus
sione euenient summam exordii Sed ante qua de topicis facultatis natura prius ē. genus. q
rebatur inuenire tullius. paucis absoluā. Cū enim aliquos res scribere ingressos ē rhetorica
libris qui breui tempore fastidiat eosdem dignos res. Quare ipse topicorū uolumen ut
ab eo loco. parti. sed iā tempe ē. adiid qd instituum accedere Cum plenum qd ad inueniendū
in parti auctore ut rhetoricis disseruit. Aut benuolentia captum aut attentione parat aut ipse
docilem. His rebus paribus sibi cicero rhetorici forma. Ha qd se imaginari pore inuentione ut
rhetorici dicunt uolumine. fauore uelut rhetorici rudicis benuolentie paribus monet. Mar
cus ad quarti inscriptione. Adamici studii usus e. monuit philosophie tradat. Maior
ne morū ratio qua prius differendi. Id au tempus fuisse comitis q pri tabulam ut pri
mi tempora morū se etiā dicp. Id philosophus disciplinas. Sed qa nib ad eam rem ut
tinet qq primo principia cōtinet. ut eo ad pparandos benuolentie paribus utatur. et co

randis ueracē his que trebatii nouerat fac illis fidē que posteri euenire. et trebatio ignota ee potu
erunt. Hec au s. Qd intusculano adstudiu sinu utq, libros euoluerim. qd q, trebatii casu intopica ari
stotelis incidern. Qd mulu opis admiratus a marco tullio inscriptionē sententiā pquisierm. Illud
etiā qd ei cicero se exposuisse cōmemorat retinendoq argumtoq illis libris scientiā ctinerī. ut si
ne ullo errore ad argumtoq inuentionē ina qdā et recto filo atq, artificio ueniret. Que res breuiā
enumerata uelut rememorē opis monstrat. et docilē pficē audtorē; In hoc nāq, uidet ee cōprehensu
que sit inter uo topicoq. qd ars disciplinā ee argumtoq. ñ ut inueniarn. id em nata suppedit
sed ut sine ullo labore ac sine ulla confusione. ñ casu adea mgnis sed quadā mē ductione. puenat. post
hanc benuolentiq captationē. trebatii laudē subungit. qd et uerecundiā in his cōmemorat experen
dis. Que si postulantu amico cicero pstitisset. et gtq pmiu ferret et grq. Sed qd peremi trebatio. ut
ei topica traderet minime cōcessit. id ñ pp labor fuga. sed trebatii pot causa factu ee crentur.
ut in eo qq trebatii uelut rē repulsi subiret forsnan animū. nc ñ sit alien. Integrat v trebatii int
pse ipse illa legens exercitatior fieret. t ei pfectu siqua dubitaret rhetor diceret expediret. utrūq.
v a trebatio se narrat audisse; t ita et exptu eu ut pse ipse legeret. sed obscuritate reiectu. et illu rheto
rē a q topicoq explanationē petisset. illa sese aristotelica ignorare cfessu. Que res p opis difficultatē
necesse ē audtorē reddat attentu. Ea qppe ñ neglegentes ispicim. que ñ facilis ee intelligemq suspicam.
In q etiā cicero minime se miratu. ee cōmemorat qd philosophus a rhetore nesciret. q multus etiā philoso
phis uideret icognit. Quoq iure etiā culpat ignauiā. qd eos ad aristotelicq philosophiq disciplinā ñ in
uentoq inuitat nōnationis error illexerit. In q etiā maioris pspicacitq cresc inuentio. qa facile
adstudiu intes audtoq alioq segnites culpa cūnt. Quocūq, v attentio fugit. ñ potest abeo docilitas
In his etiā laus quedā trebatii latent inducit. Magnu ē enī philosophis i suo qsi munere cessantib;
hunc ne ppo qdē studio ppedit. alienq scientiq secreta rimari. Iam v seqntia multo etiā clarius be
nuolentiā parit. tu hoc qd elegantissime dictu ē. Negatu se ee ne si modeste postularet ei ue
recundiq pnegasset ipsi qdā in iuriā fieri uideret iniuria. Et qd pcedens trebatii memoriā pro
tu beneficii memor exeq. Id v ē qd t ipsi t his qs ipse defendere plura erogauisset. Tum g uerendu
ne si restituere grām noluisset. aut ingratu id. aut superbu uideret ingratu qdē. si magna trebatii merita
q his ipse usus fuerit. paruo estimare uideret. cū nullā eis grām restituendā putaret. Superbu v si sperr
neret; Aliquis benuolentia apparet qdā. Laudē certa retulit. qd ei testimoniu utilitatis ē suma. et utriq, fieret otiu pfq cogitandi
ocupationu necessitate cstrictu. qd ut uenerit uelut amicoq trebatii cuentione cōmonitu. ne
tacitq qdē ei flagitioni decee uoluisset. et qd libroq licet copia nulla supperetet de memoriq
tam repetita promptuariis. in ipsa nauigatione cscripserit. eiq, exhibere miserit. ut beneficii cu
mulo. parendi etiā celeritas adderet. Que cū oia benignu capiare trebatii uideam assensu. qd
tam breuitas topicoq memoria repetita rememoris necesse ē antiadiutione fungat. Ipsa nāq, memo
riq repetitio breue monstrat ee qd colligit. qdq diligentiq sibi fuerint mandata trebatii. et qd
adcertandā. sui memoriā. qsi pigri amico aliqd atq, monumtu uoluisset extare. Cui adscri
illud. et si admonitione ñ egeo. ne offendat animu sedulitate, si que cōmonendu credit. obliuionis
uidet arguere. Hec oia ut dixi. benuolentiq parab; plena sunt. Sed de poemtu suis dictis.
ne adsequntia transeam. Hec si hec apud uctorinu lati tractata reppererit. nos neglectq in
regnatus stringet inuidia. Iam nec insingulis fec uerbis herere uolui. et adapiora hui opis
festinamus.

Cum omis primo diligens differendi duas habeat partes. una inueniendi. alia iudi
candi. usq, nos au qn inutrq, utilitas e suma. et utriq, fieri otiu pfq cogitandi

abea que ꝑ ē ordiem. Cū philosophia maximis in rebus opā suā studiū q̄ ēsumat. cūq, et in mata lib; inspectionē speculationēq, adhibeat. et in morali b; actionē. et sic formare gestiat mores ut ueꝛa utꝛ ratio ꝑsuaserit. euenire necesse ē. ut scām id qd ratio tenendū omittendū ue faciendū qd aut n̄ faciendū eē decreuerit. t iudiciū cōstituat. t utꝛ dirigat in uentio exercendę. Ut enī ne cessariū t in nāli speculatione. t in moraliū actionū cognatione. ut certa ratio t qd in rebus ē speculandū inueniat. t qd in actū utiendi duci oꝛteat. ante ꝑpendat. Hęc aū ratio nisi ua quadā ꝓcesserit. sepe in multos necesse ē labat errores; Qd ne passi fierēt. atq, ut cereas re gulis tractat isisteret. usu ēst antiquę philosophię ducibus ut ipsaꝝ ratiocinationū qb; aliqd inqrendū eēt. natā pent ante discurerent. ut his purgatis atq, cōpositis t in speculatione uer tatis t exercendis uirtutibus uerem. Hęc ē enī disciplina q̄si differendi q̄dā magistra. quā log cen pipatetici ueteres appellauer. Hanc cicero diffiniens differendi diligentē rationē uocauit. Hęc uario modo a plerisq, tractata ē. uarioq, ēdā uocabulo nuncupata; Ut enī dicū ē a pipatetici his hęc ratio diligens differendi logicē uocat. cūnens inse inueniendi iudicandiq, ptiā. Stoici ꝩ eandē hanc rationē differendi paulo angustius tractauer. Nihil enī de inuentione laborantes in sola tamū iudicatione cōsistunt. deq, ea ꝓcepta multiplicia dantes. dialecticā nuncupa uer. Plato ēdā dialecticā uocat facultatē. quę id qd unū ē possit in plura parari uidit solet gen ꝑ species differentias usq, ad ultimas species separari. atq, ea quę multa sūt in unū generis ratione colligere. Hanc ḡ plato dialecticā dic. Aristoteles ꝩ logicā uocat quā ut dictū ē ci cero diffinit diligentē differendi rationē. Hui uno qdē modo trina partitio ē. Omis nāq, nis logicę disciplinę. aut diffinit aliqd aut partit. aut colligit. Colligendi aū facultas tri plici diuisitate tractat; Aut enī ueris ac necessariis argumentationib; disputatio docuit et disciplina t demonstratio, dr. Aut tamū pbabilib; et dialectica dr. Aut aptissime falsis et sophis tica ideſt cauillatoria phibet. Logica ḡ q̄ ē ꝓma differendi de diffinitione t de partitione t de collectione. id ē de ueris ac necessariis t de pbabilib; id ē ueri similib; t de sophisticis id ē cauillatoriis argumentationib; tractat. Has enī collectionis partes eē ꝓdiximus. atq, hęc ē una logi ce partitio. quā dialecticā aristoteles uocat facultatē ꝑ pbabilia colligendi. Rursus eide logicę alia diuisio ē ꝑ quā diducitur tota diligens ratio differendi in duas partes. unā inuenien di et aliā iudicandi. Hoc aū uidet etiā ipsa logices diffinitio monstrare. Nam q̄a logica ratio differendi ē. ñ potest ab inuentione eē separa. Cū enī nemo ꝓ inuentionē differe re potest. differendi ratio. inuentionis ē ratio. Rursus q̄m logicę diligens ratio differendi ē ab ea ñ potest, eē iudicii. Ipsa enī diligentia rationis in differendo posita iudicii ē. Neq, enī potest q̄sq diligenter differere. nisi quale sit iudicauerit id qd in disputatione sumitur. Qd si ad differendi ordinē diligentia rationes adhibet. ñ ē dubiū quin hoc iudic ii ad inuen tionē ꝑ ūarietatē sit accōmodatū. His ḡ ita expeditis uidendi ē hę diuisiones quia nā se cognatione cingunt. Inuentio appe coctis omib; uelut maīe loco supponit hoc modo. Si enī inuentio fuerit. ñ potest eē t deffinitio t partitio q̄m unūq̄q; generis t differentiaꝝ inuentione. aut diuidim aut etiam diffinim. Iam ꝩ si absit inuentio nequit eē collectio. Non erit ḡ necessaria nec uerisimilis. nec sophistica. Hęc enī tria inuentioni supueniunt. ut t neces sariū. t pbabile. t cauillatoriū sit argumentū. Hecessitas ꝩ et pbabilitas et cauillatio formę queda sūt q̄ dū inuentionib; assistunt necessaria t pbabilia. t cauillatoria faciunt argumēta. t adē qq̄ ratio partitiones diffinitionesq, cōplectit. Indiscreta nāq inuentionis potestas tū diffi nitiua: tū diuisibilis appellari potest. cū diffiniendis partiendisq, rebus adhibet. Que hoc modo

Qd stoici ꝩ i. grecā dialec tiā uocant

Diuisio logicę facultatis. b. f finitio. Pa. tio. Collectio. Co llectionis diui sio uerisimi lis. pbabilis. Sophi stica.

ex inuentionis matīa et differentiaꝝ suppositaꝝ forma cōposita. rursꝰ iudicationi matīa suum.

Q⁹ hec pma in uentionis sup po sita rursus iudi cationi fiant ma teria.

Ham por illa partitio logice trib; partib; segregata. tta partes explicat. ut habeat inuentionē matīam singularū. ipsa v̊ iudicationi matīe pfert. Cteꝝ cū diffinit aliqs. trei ꝓpositę diuisionē. inuenit qdē diuisioni diffinitioniq, differentias accōmodatas. sed an recte t diffiniat. t diuidat iudicatione ꝓpendit. tta pores logicę partes scdę diuisionis mēbra cōiungunt. ut matīā qdē sui habeant inuentionē. iudicationi v̊ fiant ipse matīe. qđ in reliqua ētiā colligendi parte ctingit. Ham et ea q de pbabilib; tractat. habet inuemendi suppositā matīā q pleriſq; illa reppit argumēta. et de huīmodi argumēto iudicatio ꝓpendit. Est em iudiciū hoc ipsū inq̄nos cendi qđ nō necessaria inuentio ē. sed ueri similitudinē tenet. Illa qq̄ pars q de necessariis aptatur habet subiectā matīā necessarię inuentionis. Cuiusq, iudiciū. ut cū necessaria sint quę inuenit. necessaria qq̄ cē ꝓpendat. Hecn cauillandi pars utraq, ipse cōtinet. q̄ndo qđē et inueniri falsa possꝭ et falsa cē iudicatione discerni. Quo fit. vt por logices diuisio sectam ētiā ctinere uideat. Hā diffinitio. partitio. atq, collectio. inuentionē. ctinent et iudiciū. qa neq, existere pr̄ inuentionē neq, agnosci pr̄ iudiciū possunt. Sed cū omīs inuentio iudicationi subiecta sit cuiq, poris diuisionis partes sine utroq, eē nō possint. euenit ut pma partitio inuentionē iudiciūq, cōiunget. secda v̊ hec diuisio q̄ cicero ētiā partitū logicā segregat huīmodi facultates et inuemendi matīā a iudicandi parte secernit. Iudiciū v̊ in colligendi ratione ꝓpas partes habet. Nā omīs argumētatio omīsq, syllogism ꝓpositionib; sit. Oēsq, cōpositū duo ipse quędā retinet. q̄ speculanda eē uideant. Et qđē unū quę ex illa sint ex q̄b; id qđ cōpositū ē intelligit eē cōtextū. Aliud v̊ q̄nā sit suarū partiū cōiunctione cōpositu. ut in pariete. siqđē lapides ipsos q̄bus paries structꝰ ē. inspiciaſ q̄si matīā spectes. Sin v̊ ordinē cōpositionēq, iunctureꝝ cōsideres. tāq, de formę ratione ꝓpendas. tē ī argumētationib; quas ꝓpositionib; cōpaginari. atq, cōiungi sup retulim. gemina erit speculationis et iudicandi una. Una q ꝓpositionū ipsarū natā discernit. ac iudicat. utrū uere ac necessarię sint an uerisimiles. an sophistice applicent. et hec q̄si matīę speculatio ē. Alia v̊ iudicij pars ē que inter se ꝓpositionū iunctura cōpositionesq, ꝓpendit. Hec q̄si formā iudicat argumētationū. Que cū ita sint hoc modo fit ut ternariū ducta partitio. ueritatis diligens disserendi unā habeat inuemendi partē. Alia v̊ iudicandi. tū de ipsa inuentione. tū de inuentionis collatione. q̄ forma ē argumētationiſ. Atq, ea qđē pars q̄ de inuentione docet. q̄ dā istri materiā inuentionib; suppeditat. et uocat topice. Cur aū hoc nōie nuncupata sit postmodū dicā. Illa v̊ q̄ iudicando posita ē. q̄sdā discernendi regulas submunistrat. et uocat analitice. Et si de ꝓpositionū iunctura cōsideret. analitice por. Sin v̊ de ipsis inuentionib; tractet. ea q̄dē pars ubi de discernendis necessariis argumētis dr. analitice potior nuncupat. Ea v̊ q̄ de falsis atq, cauillatoriis id: de sophisticis elenchis. De uerisimiliū v̊ argumētationū iudicio nihil uider eē tractatū id circo q̄m plana ē. atq, expedita ratio iudicandi. de medietate. cūq; extrema cognouerit. Sciēti q; diuidicare necessaria sciat ideōq, falsos argumētos possit habere iudicū. uerisimilia q̄ in medio collocata. discernē nō laborat. Expeditū q̄ ē ut arbitror. qđsn qđ ait cicero. ratiōnē diligentē disserendi duas habere partes. inuemendi unā. aliā iudicandi. Illud ētiā diligentius expositū ē q̄ sta ratio quā stoici dialecticē uocant. Ea ē enī que iudicandi pmā tenet. et qđ. plato eodē nōe partiendi p differentias. atq, adgen reuocandi facultatē uocat. Id q, eodē nōe aristoteles q̄ tota disserendi artē ut stoici. sed ea tamū nuncupet. q̄ de ꝓpositionū ēnuntiatione ueri similiū; colligat argumētatiū. Atq, ideo pfecta aristoteles de logica tractatu. q̄m de duob; ultra que nichil ē tertiū differuit de inuemendo scilicet et iudicando ea

stoici inuentione neglecta iudicationis tantū instrūta tradider. Arq, ideo uire eos ignare tullī. qm̄ maxime reliq̄rūt. qđ et natā pius et usu potiorē erat. Nata qdem qa fieri n̄ potest ut de inuentione iudicet. nisi ipsa inuentio prius exterrerit. Adusū ꝰ qa longe utilis ē nuda et pr̄ arte ꝓlata natālit̄ inuentione suscepti sepe tueri negotiū. quā nihil inueniente mutū ipsū ire meq, et tacitū iusare iudicū. Dat ꝰ tullī de utroq, sementiā et art. sūmā partē utilitate iurisq, cōsistere. et se de utraq, si otiū fuerit uelle disserere. Ab ea aū q̄ por ē id̄ de inuentione quā topicen appellari dixim̄. ordiendū putat. Ut q̄ earū prū q̄ absondrę demonstrata notatio loco facilis inuentio ē. usq, argumtū aū ratione q rei dubię faciat fidē. Post diuisionē logicę disciplinę q, diligentē disserendi rationē ēe diffinitū. de topicis q̄ inueniendi ars ēe p̄dicta ē expedire etendit; Ac primū qđ sint loci tm̄ino diffinitionis icludit. eiq, artis q̄ topice dr̄ sub exempli qđē claritate inentionē designat. Est enī topices inuentio. argumtoꝝ facilis inuentio. Non q̄ inuenire docet topice. qđ ē natālis ingenii s, facilī inuenire. Omis qppe assumtat natam. Arq, ab hac mutua susceptа rationē ipsā unāq, cformat. ut cū facili id qđ ars q̄q̄ p̄mittit. tū eleganti fiat. uelut̄ parietē struere natālis ingenii ē. sed arte fit melius. Argumtū. ratione. Multa enī s quę fidē faciunt sed qa rationes n̄ s. ne argumta qdē ēe possunt. ut usus fac fidē his quę utunt. Sed qa ratiōne usus. nec argumtū qdem ēe potē. Differentiā ꝰ una sumpsit ea q̄ faciat fidē. Omē enī argumtū fac fidē. Si enī inuicerim̄ gen̄ ac differentiā et id ēe argumtū dicam̄ qđ ratione quę faciat fidē. nū tota argumta nata monstrata sit. minime. Quod si cuius rei de q̄ nemo dubitat aliq̄ ratione facere qs fidē uelit. nū idcirco illa qđ fidē faciat uocabit argumtū. Nullom. Argumtū nāq ē qđ rē arguit. id̄ ꝓbat. Nihil ꝰ ꝓbari nisi dubiū potest. Hisi q̄ sit res ambigua et adeā ratio fidē faciens asserat. Argumtū ēe n̄ potera. Addita q̄ alia differentia q̄ē rei dubię facta ē tocius diffinitio argumti. ex genere et duab; differentiis cōstans. Genere qdē ratione. Una ꝰ differentia qđ faciat fidē. Altā ꝰ qđ rei dubię. ut sit tota diffinitio. id ēe argumtū. id sit ratio rei dubię faciens fidē. Quę cū ita sint. necesse ē ut ubi dubitat aliqđ ibi sit q̄stio. Qđ p argumtū prior dubia rē ēe n̄ potest. nullom ēe p̄ter q̄stionē potest. Questio ꝰ ē dubitabilis ꝓpositio; Propositio ꝰ ē. omnis uerū falsū ue designans. Omis q̄ ꝓpositio siue cōstans atq, pnuntiatiue ꝓferat. ut siqs dicat. Omis homo animal ē. Siue adinterrogationē dirigat. ut siqs interroget. Putasne Omis homo Animal ē. retinet ppriū nom̄ acpositio nuncupat. Ut si eadē ne dubitabilis ꝓferat. sit q̄stio uelut siqs quęrat An omis homo Animal sit. Quot aut modis q̄stio diuidat. nē explicandi loc̄ nūdet accōmodus sed in libris his dicem̄. qs de topicis differentiis formare molam̄. Ad q̄stionē q̄ id̄ ad dubitabilē ꝓpositionē. omis interrogatiuē ꝓ

zum̄ r. n̄ ꝰ ut tota cōprehendat q̄stionē sed ut parte ei ratione cōfirmet. Neq, enī tota q̄stio defendi sed una ei q̄libet pars argumtatione firmat. Nemo enī defendit celū rotundū ēe et n̄ ēe. Si enī ita q̄s defenderet tota q̄stionē uideret ꝓbare. Sed cū ita cōsideret utrū celū rotundū sit an n̄ sit. in una tamū cōsistit q̄stionis parte defensio. siue q̄ affirmat esse q̄ negat. Omis enī q̄stio cōtradictionib; cōstat. Nā siq̄ res absurdo affirmet. neget absurdo. totū hoc cōtradictiue nuncupat. Ut siqs dicat celū rotundū ē. Alt̄ neget dicens. celū rotundū n̄ ē. celū rotundū ēe et n̄ ēe cōtradictio dicet. Dubitabilis ꝰ ꝓpositio quā q̄stionē ēe p̄dixim̄. et affirmatione inse cōtinet et negatione. Hoc ipso enī qđ dubitabilis ē cōtradictionē undiq̄ includere. Cū enī dubitet q̄s utrū celū rotundū sit. siue affirmet an n̄ sit siue neget ipsa dubitatio parte secū altam trahit. enī una pars ꝓpositio dicat. dubitabilis n ē. Arq, ideo nec q̄stio. Cū ꝰ omis quęstio duas aut partes affirmationis una. altam negationis. Necesse ē ut sit semp̄ existens pars defen

S ·· Qđ hic dr̄ē inuenies in plogo sexti libri

·· Quę inuentio topices

·· Qđ omis ens

·· Quot modis q̄stio

Qđ omīs ḡstio duas hr̄ pr̄tes:

sio· ut unus q̄dē affirmationis partē· negationis alt̄ defendat· et hic q̄dm adastruendā affirmatio nē· Ille ꝟ ad destruendā· que poterit argumēta ꝓquirat· Nihil ꝟ int̄ ē· utrūq; affirmationē ponat· an destruat negationē· aut negationē defendat· an oppugnet affirmationi· Age eñi· Sit ḡstio utrū cęlū rotundū sit· Siq; sibi eam partē questionis assūpserit que eē defendit· ad eā cōfirmandā· cuncta necesse ē sibi cōparet argumēta atq; mhoc affirmatiōnē q̄dē ponit· sed destruit negationē· Siq; ꝟ id neget ac dicat ñ eē celū rotundū· sūpsit sibi partē alt̄am questionis que fuerat reliqua id· negationē· in eaq; cōsistit· et ad hanc pbandā ꝓquisitis utitur argumētis· atq; negationē ponit et labefactat affirmationē· Que cū ita sint demonstratū arbitror ñ tota questionē sed ei aliquā p̄tē addefensionē uenire· Sed quāq; defendat ad hoc q̄q̄ argumēta ꝓparit· Ad partē ꝫ questionis astruendā destruendāue argumēta sumuntur· Atq; hęc q̄dē siq; mun̄ intelligit· ne a nob obscure dicta eē causet· Si eñi q̄ in dialectica t nob latina oratione t grecis scripta ignorabit· mirū ē si quā partē ex quę dicim̄ adiūtere ualeat· ne dū stupeam̄ q̄t ñ oīa cōp̄hendat· Sed qm̄ dubitabilē ꝓpositionē· questionē eē p̄dixim̄· euenit ut quas partes habeat ꝓpositio· easdē & ea ḡstio retinere uideat·

Qđ simplex ꝓpositio duas hr̄ partes

Omīs aū simplex ꝓpositio duas habet partes ī terminis cōstitutas· Simplex ꝟ ꝓpositio ī huīmodi· Omīs homo animal ē· Terminos ꝟ uoco simplices orationis partes· que cūenit ꝓpositionē· ut animal et homo· Ht ꝟ s p̄dicatus atq; subiect· Predicat ē in ꝓpositione maior· tm̄inus collocat· subiect ꝟ minor· Maior ꝟ tm̄in̄ de subiecto dr̄· minor aū de maiore nullom̄ p̄dicat· ut animal q̄m mal ē qua homo· de homine p̄dicat· Dr̄ eñi· omīs homo animal ē· homo ꝟ de animali ñ dr̄· Hemo eñi uere dic̄ omē animal homo ē· Hac ꝫ ratione intīnoscere possum̄ q̄ minus in ꝓpositione maior· q̄ uero sit minor· Omīs aū ḡstio utrū dictū ē q̄m dubitabiles partes habet· et ad eas dē cōpbandas argumēta sumunt· necesse ē ut quis q̄d ī ḡstionib; cōpbat· id argumētoꝝ ratione firmet· Argumētū ꝟ nisi sit oratione platū et ꝓpositionū cōnexione dispositū· fidē facere dubitatio ni· ñ potit· Ergo illa ꝓpositiones platio ac dispositio argumēti· Argumētatio nuncupat· q̄ dr̄ en ȳmema t cyllogic exos cui diffinitionē in topicis differentiis apt̄ explanabimus· Omīs ꝟ syllogismus t entimema ꝓpositionib; cōstat· Omē ꝫ argumētū syllogismo t enthymemate pfert· Entymema ꝟ ē ip̄fectus syllogism̄ cui aliq; partes t ꝓp̄ breuitatē t ꝓp̄ notitiā p̄missę s· Itaq; hęc q̄q̄ argumētatio a syllogismi gne ñ recedit· Qm̄ ꝫ syllogism̄ omīs ꝓpositionib; cōstat· Propositiones ꝟ tm̄inis· tm̄iniq; int̄ se differ· eo q̄t un̄ maior· alt̄ minor· fieri ñ potest· ut ex ꝓpositionib; cōclusio nascat· nisi p̄minos ꝓgresse ꝓpositiones extremos tm̄inos alicui tertio medietate cōiunxerint· Id facillimo demonstrat̄ exemplo· Sit eñi ḡstio utrū homo substantia ē an minime· Sumo ī ḡstionis altām partē cōpbandā· Ea ē homine· substantia eē· In hac ḡ duo tm̄ini s· substantia atq; homo· Quę maior substantia· homo ꝟ minor· q̄t ex eo q̄q̄ p̄tit ostendi q̄m postius substantia ip̄latione ꝓfert· uelut in hoc ipso q̄t dicim̄· homo substantia ē· pus homine· posti substantia nominam· Ut ꝫ substantia atq; homine iunga· necesse ē medium tm̄inū reppiri q utroq; tm̄inos copulet· hic sit animal· fiatq; una ꝓpositio· Omīs homo animal· In hac ḡ ꝓpositione· animal p̄dicat· homo subiectur· Rursus adiungo· Omē aū animal substantia ē· In hac rursus animal supponit· substantia p̄dicat· Itaq; cōcludo· Omīs ḡ homo substantia ē· Ac ꝓhoc q̄dem semp subiectū ē homo· animal ꝟ ad homine q̄dē p̄dicatū ē· ad substantiā ꝟ subiectū· substantia ꝟ ipsa semp p̄dicata ꝓmansit· Unde sit ut minor q̄dē sit homo· maior ꝟ homine substantia· medii aū tm̄in̄ animal· Qm̄ ꝫ extremi tm̄ini· medii in ꝓpositione copulam̄· eoq; modo ḡstionis in se membra cōuenium· adhibitaq; pbatione soluitur dubitatio· nihil ē aliud argumētū quā mediet̄as iuenio· Hęc eñi t cōiungere si affirmatio defendat· t disiungere si nega

tio undꝫcet̃ potꝫ extremos. Quę cū tꝛa sint duarū ꝓpositionū ac tꝛiū cōclusionis. maior qdē ꝓpositio
dr̃ ea ꝙ maiorē tm̃inū cōtinet. id ē in qua maior qdem p̄dicat̃. medi⁹ supponit̃. vt omē animal
substantia ē. Minor ⁹ ꝓpositio ē. ꝙ medium qdem tm̃inū p̄dicat. subiectū aūt minorē. vt ē Omis homo
animal ē. Sed qm̃ à maioꝛib; necesse ē minoꝛa descendere. ei cōclusionis ꝙ ex duab; ꝓpositionibus
nascꝫ. illa quasi ꝓ⁹pa effectꝛix ꝓpositio uidet̃ eē quę ꝓ⁹ma ē; Hęc aūt ē. Omis homo substantia
ē. Ad q ꝓꝛes posꝫiores q nr̄os analꝫticos quos ab aristotele tꝛanstulim⁹ legit. minime dubitat.
Sed sigis quę illic scꝛipta s̄ nesciens ad hęc legenda pꝛupit. etiā si rationē rerū quas n̄ intelligit
minime cōprehendit. tꝛa tam̃ ut dictū ē eē cōfidat. seq; id in aristotelicis analꝫticis ubius in
uenturū eē si legerit aꝛbitꝛetur. Natā ꝙ rerū fert. ut ubi qd maī ac min⁹ ē. ibi maximū qq.
aliqd in eē necesse sit. Quo fit ut sint qdā maximę ꝓpositiones qm̃ minoꝛes maioꝛes eē monstꝛa
uim⁹ q̄rū natā ex simplicū ꝓpositionū pꝛtꝫone sumpta ē. Omis enī simplex ꝓpositio t affir
matiua ē t negatiua. Earūq; alię s̄ uniuſales. vt omis homo iustus ē. nullus homo iustus ē.
alię particulares. ut qdā homo iustus ē. qdā homo iustus n̄ ē. Alię indiffinitę ut homo iust⁹
homo iust⁹ n̄ ē. Alię singulare aliqd atq; individuū continentes. ut cato iustus ē. cato iust⁹ n̄ ē.
Harū q; omiū alię s̄ dubꝫtabiles. alię indubꝫtatę. Sup̃mas ꝙ ac maximas ꝓpositiones uocam⁹. q; et
uniuſales s̄. et tꝛa notę atq; manifestę ut pbatione n̄ egeant. eaq; potiꝫ q indubꝫtatione s̄ ybent.
Nam q indubꝫtata s̄ amb; quoꝛ demonstrationis solent eē ꝓncipia. Qualis ē. Omēm numerū t parē eē
t impare. et ęqlia relinq; ię q̄lib; equalia detꝛahant̃. cet̄q; de quarū nota uꝛꝫtate n̄ quęꝛit.
Maximas ꝙ id ē uniuſales ac notissimas ꝓpositiones. ex q̄bus syllogismoꝛ cōclusio descendit intu
picis. a barꝫistotele cōscꝛiptas. locos appellatos eē pspexim⁹. Qd enī maxime s̄ id ē uniuſales ꝓposi
tiones. reliquas inse uelut loci coꝛpoꝛa cōplectunt̃. Qd ⁹ notissime s̄ atq; manifestę. fidē ḡstio
nib; pstant. Coq; modo ābiguaꝝ rerū continent pbationes. Has aūt aliquotiens qdē unipsis syllo
gismis atq; aꝛgumētationib; inhꝛere cōspicim⁹. Alias ⁹ unipsis qdē aꝛgumētationib; minime
cōtinent̃. uim tam̃ aꝛgumētationib; subministꝛant. ut sinulim⁹ ostendere regnū meli⁹ eē quā
cōsulatū. dicem⁹. Regnū cuīs bonū diuturnū ē quā cōsulatus. Omē ⁹ qd diuturnū ē bonū. melī ē
eo qd paꝝ ē temꝑis. Regnū ꝙ melī ē cōsulatu. Hic igit̃ maxima ꝓpositio atq; uniuſalis et
ꝑse cognita neq; indigens pbatione aꝛgumētationi inserta ē. Ea ⁹ ē. Oma quę diuturniora s̄ bona meliꝛa
eē his quę sunt temꝑis bꝛeuitate cōstricta. Ut si nelim⁹ ostendere n̄ eē inuidū qui sapiens sit. dici
nī. Inuidus ē q meꝛet aliena felicitate. Non aūt sapiens. quē felicitas aliena cꝛuciat. Nō ꝙ inuidus
sapiens. Hic maxima ꝓpositio aꝛgumētationi n̄ uidet̃ inclusa. sed extrinsecus posita syllogismo tam.
uꝛes ministꝛat. Hęc ⁹ ē quoꝛ duę s̄ diffinitiones. duāsas eē substantias. Quisq; ḡ t aristotelis gꝛe
ca. t nr̄a ab aristotele tꝛanslata topica ꝑspexerit. has illic ꝓpositiones. locos inueniet nunqu
pari. quę s̄ maxime atq; uniuſales. et uel ꝑse necessarię. t ꝑse pbabiles. ac notę. Sed qm̃ has
ꝓpositiones plures ac poene inumerabiles eē necesse ē. restat adhuc q ampli⁹ ratio speculationis
ascendat. Possum⁹ enī diligenti tractatu cōsiderationis adhibito. omiū maximaꝝ atq; uniuſaliū
ꝓpositionū differentias ꝓpendere. atq; inumerabilē maximaꝝ ꝓpositionū ac ꝑse notaꝝ
multitudinē in paucas atq; uniuſales colligere differentias. et ut alias dicam⁹ indiffinitione
cōsistere. Alias ingenere. atq; alias alio modo. qd paulo post apti⁹ demonstrabo. Omis ḡ ꝓpositi
ones maxime quęcūq; subdiffinitionis uerbi gꝛā ratione cadunt. uno diffinitionis nōie cōtine
untur. Et sic illę reliquaꝝ ꝓpositionū loci eē dicebant̃. qd eas intra suū ambitū cōtinerent.
tꝛa pfaꝝ maximaꝝ atq; uniuſaliū ꝓpositionū. quas minoꝛ ꝓpositionū locos eē p̄dixim⁹. illę diffe
rentię et sinuerę. tam̃ qdā uelut imagine loci eē uidebant̃. in quas fuerint cōuenienter ꝛati

homo iustꝫ Animal

t Ome animal substantia est.

Cū dic omis homo animal ē ome animal substantia ē. eadē hic expꝛatione utꝫ duaꝝ ꝓpoſtionū simpliciū, ꝓpꝛietatis minoꝛis et maioꝛis fit maxima quę ē omis homo substantia ē nā ꝓpꝛietas hoc accidens speciem q̄ sequit̃ gen⁹

Partitio hui⁹ capitis, ꝓpositionū.

Qd aristoteles maximas, ꝓpositiones locos aꝛgumentoꝝ dixit.

Qd uniuſales ꝓpositiones continentes aliaꝝ

Maxima ꝓpositio impꝛsentiꝝ

Maxima ꝓpositio extrinsecus

Ut ē omā una ꝓpositio alia loco n̄ teneꝛi

Ut Omem numerū t parē eē t impare

hę aliquando ipsa aꝛgumentatione s̄ aliquando extrinsecꝫ ut ipsam aꝛgumētationi ministꝛant.

o ideo ḣ dic̄ q ī partib; lucidior fit notio · nā q. partes, totū habebit · & q bona cognitionē cognitionē locutionē & oī ḣr boni est.

c Talie ē qd dic̄ sic hę differentię que ī rationabiles et irrationabiles sic differt · et ī gnīa suarū specierū sic extorto et expartibus dissidunt · ḣr gnīa maximarū ꝓpositionū ī enī tales maxime ꝓpositiones que dnī extorto & ī que dicunt expartib;

one reducte · Sed iste loce id̄ ꝓpositionū maximarū differentię quas & ea ipsos locos nominam · poss subiectarū ꝓpositionū etiā genera nuncupari · Hā differentię ītinentes & ea genera cōmunit possunt videri · ut irrationabile cum rationabili uelut diuisibilis differentia dissideat tam equi & canis & differentia specifica ē et adeos locū generis tenet · Nāq, animal irrationale equi gen ē; ha & ea ī maximis ꝓpositionib; Hā qd alię sunt extorto · alię expartib; hę int se cōpa rate differentię · diuisibiles ſ · Adipiscas ṽ maximas ꝓpositiones · differentiarū ītinentię tut loco gnis sunt · Nā ꝓpositionis extorto uenientis · gen ē idipsū qd uocat extorto · item ꝓpositionis apar tibus ducte · quātus nōtę atq, manifestę · genus ē qd apartib; Et cetę differentię earū ꝓpositionū Que cū sint maxime tam eis dū videntur includi · uelud ḡdā gnīa sunt · Que ṽ sint hę differentię paulo postea dissera · De his ḡ nē locis tractare nulli instituit · qui maximas ꝓpositiones quas supi dixim̄ · id̄ ꝑ se notas atq, uniuersales ītinere atq, includunt · Iste ṽ ſ maximarū differentię ꝓpositio nū; De uniuersaliū igit enuntiationū ꝑseq, notarū differentiis dissert · ut sit integre locus argu mēti sedes · Nā si argumentū omne ꝓpositiones ad cōclusionē usq, ꝓducte · Omis ṽ reliquę ꝓpositiones

d De cicero differen tias maximarū, ꝓpo sitionū locos argu mentorū cōstituit.

mpma maximaq, ꝓpositione ītinentur · ipsaq, pma ac maxima ꝓpositio · tū pars ē argumēta tionis id̄ syllogismi · tum extra posite argumentationi ures ministrat · ut utroq, modo qm̄ ꝑfic argumentū pars argumentationis quedā ee uideat · n ē dubiū quin hę differentię que ꝓpositio nes maximas ītinent · eadē omis & ea ītineant argumentationes · Et maximarū ꝓpositionū dif ferentię iure loci argumentorū et quasi quedā ultimę sedes ee uideant · Ham ex his quattuor significationib; appellationū duarū argumentationis scilicet · atq, argumenta unāqualibet ee ne cesse ē · Aut enū elocutio · et ītextio ipsa ꝓpositionū cū maximis ꝓpositionib; · t extra syllo gismū positis · t in eode īclusis · argumentatio uocat · argumentū ṽ mens et sententia syllogismi · Aut elocutio rationationis cū maximis ꝓpositionib; et sententia syllogismi argumentū ee dicetur · ut idem sit argumentū qd argumentatio · Aut argumentatio qdem uocabitur tota ītex tio syllogismi cū sententia · sed argumentū maxima ꝓpositio · Aut integer rationationis ordo ꝑter maximas ꝓpositiones argumentatio dicet · sententia ṽ argumentationis · argumentū · reliq ṽ maxima ꝓpositio locus; Sed cū hec ita sint · siue qs ipsarū ꝓpositionū ītextionē · et usq, ad cōclusionē comminuū ductū · cū maxima ꝓpositione t extra posita t ꝓpositionibus rationationis inclusa · argumentationē uocare uelit · argumentū ṽ sententia ītextumq, rationationis nihilomin̄ loc̄os intellegim̄ maximarū ꝓpositionū differentias · Siue quis rationati onis totū ītextum atq, sententia tota cū maxima ꝓpositione t intra t extra posita · argumentatio nē simul et argumentū vocet · n ē dubiū quin totū rationationis loc̄ ille sit qē maxime ꝓpositi onis differentia · Comitet enī maxima ꝓpositionē · in qua ꝓpositiones certe ītinent · sive argu mentationē qdē tota rationis ītextionē uocari placeat · argumentū ṽ [illegible] maxima ꝓpositionē · rurs recte loc̄ putabit maxime ꝓpositionis differentia q argumentū claudit et ītinet · Qd si argumentū qdē sensus ipse totū rationationis intelligat · argumentatio ṽ integra rationationis plane · extra ṽ et aburitq, duplū ualens uelut loc̄ qdem ee maxima ꝓpositio · sic qq maxi marū differentiae ꝓpositionū loci ee uidebunt · Nā cū differentia ipsa maximā ꝓpo sitionē ītineat eaq, sit locus · maxima ṽ ꝓpositio argumentationi t argumento ures ministret · n ē dubiū · quin ea tota argumento locus ee uideat · qd totū intra maxime ꝓpositionis ambi tū claudatur · Demonstratū ḡ ē que sint argumento sedes · id̄ ubi argumenta claudant · Hec au ſ maximarū ꝓpositionū differentiae que uocant loci · Qd & ea argumentū · qm̄ ratio rei dubię faciens fidē · Que sit ṽ res dubia · id̄ passio ītionis · Qd sit ītio · id̄ dubitabilis ꝓpo

Hucusq. epilogus Conclusio superior

sitio. Quod simplex ꝓpositio vel enuntiatio. que ꝑdicato ac subiecto tm̃no cõtineat. uerũ fal
sum designans que oĩa memoriter esse oporteb̃t. Maximarũ eñ ꝓpositionũ. differentiaq; quas
locos ee ꝑdixim̃. dehis ducunt̃ tm̃inus. q̃ prius in ꝓpositione s. posteri inquestione cõsiderantur.
ꝑdicato scilicet atq; subiecto. exhis etiã que supius dicta s. qd distent topica ciceronis atq; aristo
telis: apparuit. Aristoteles nanq; de maximis ꝓpositionib; disserit. has eñ locos argumentorũ ee
exposuit. ut nos q̃q; supius ostendim̃. Tullius v̊ locos n̄ maximas ꝓpositiones sed earũ omnemes diffe
rentias uocat. atq; de his dehis uera contendit. Sed ex his locis in quibus argumenta inclusa s. usq;
extrinsec aũ ea dirum̃ que abs. longeq; disiuncta s. Post diffinitionem loci atq; argumẽ.
ti plenissimam diuisionem locorũ. Ae primũ qm̃ omis diuisio cuncta debet amplecti neq; superfluũ.
quicq; inponere. nec omittere qd̃ sit necessariũ. id marc̃ tullius ꝓposita diuisione pfec̃ dicens.
Ex his locis q̃tas argumenta inclusa s. alios in eo ipso de quo agit̃ herere. alios extrinsecus assumi.
Nihil eñ huic diuisioni posse uideri addi t minuu. qm̃qde breuiũ cuncta cõplectitur. Argumẽ
torũ eñ loci q̃tuq; sumunt̃. dum in ipso de quo agit̃ herent. dum minime. Id aũ minime. extrinsec
positos ee designant. Si ita n̄ id qd dicum̃. in ipso de quo agit̃. herere locos argumentorũ ee n̄ herere.
nihil medius e. Int affirmationẽ enim neq; negationẽ. nulla e media res. cuiq; in ipso de q̃ agitur.
n̄ inherere locũ argumẽti. id sit extrinsec assumi. dubiũ n̄ e. quin nihil sit medii. in
ea argumenta quorũ in ipso herent de quo agitur loci. et ea quoq; extrinsec assumuntur.
Sed qd id sit de quo agitur. facilior explanatio e. si eoq; q̃ pri dicta s. meminerim̃. Na cũ de qsti
one loquerem̃. eande dixim̃ ee q̃stionẽ. que ceteris dubitabilis ꝓpositio. Sed qm̃ ꝓpositio subiecto
ꝑdicatoq; constaret. q̃stionẽ qq dixim̃ subiecto ꝑdicatoq; ciungi. Predicatũ g t subiectũ. hoc e ipsũ.
de q̃ agitur. Na cui de alterutra q̃stionis parte dubitet. id in hac ambiguitate q̃rit̃ utrũ ꝑdi
catũ tm̃inus. i ee subiecto uideat̃ an minime. Na cũ omis q̃stio in affirmationẽ negationeq;
diuidat̃. si ꝑdicat subiecto in e. sit ex eo uera affirmatio; Sin in e. sit uera negatio.
Sed in q̃stionibus disceptandis. alt affirmationẽ. alt negationẽ tuet̃. id e alt ꝑdicatũ in ee
subiecto. alt n̄ in ee defendit. Qd v̊ ex altera parte defendit. hoc e ipsũ de q̃ agitur.
Ipsũ g e ꝑdicat tm̃inus t subiect̃. de quibus agitur. Atq; ut id exemplo clarius fiat. sit q̃stio
An uerres furtũ fecerit. Hic verres subiectum e. furtũ facere ꝑdicatũ. Qd si furtũ uerri ciun
gitur. idq; argumentationib; cõprobat̃. q̃stionis affirmatio demonstrata e. Si furtũ uerri
seiungitur. q̃stionis rursus negatio cõprobatur. Ipsũ itaq; de q̃ agit̃ nihil e nisi utrũlibet eoq;
tm̃inus. q̃ in q̃stione ꝓponit̃. siue ꝑdicat siue subiectus. Quo qdem tm̃inus ipse argumenta ee n̄ poss.
neq; v̊ ipse argumenta ꝑstare. Si enim ipsi ut sunt argumenta ee possent. t argumentoq; ꝑstare mani
nullã in q̃stione relinquerent dubitationẽ. Sed qm̃ de ipsis adhuc inquestione dubitatur. An
eorũ possit ee ratio ciunctio. ipsi quidem neq; ipse argumenta ee neq; ipse argumenta ꝑstare
poterunt. Ea v̊ que ipsis insunt. t extrinsec posita sunt. argumentorũ copia subministrant.
Na qd uictorin̄ querit et late explicat. ne cõmemoratione quidem m digniũ uidet̃. Querit enim
questio ipsa de qua agit̃. an habeat locũ qd minime oportuit. Ut enim dictum e locus de q̃ ne
gand. n̄ cuilibet rei locus e. sed argumẽti. Argumẽtũ v̊ ratio rei dubie faciens fidem. rest̃ du
bia pars q̃stionis. Qd si argumẽtũ. quest. t questionis ee n̄ potest. Locus v̊ de q̃ agim̃ argumẽti
e locus. n̄ e dubiũ quin locus questionis ee n̄ possit. Amplius. Omis q̃stio dubitabilis e. Argu
mentũ v̊ ome. q̃stionis purgat ambiguũ. Non e g idem argumẽtũ qd questio. sed loci ar
gumentoq; s. loci. Non sunt g questionis. Hoc g ꝓmisso intelligam̃ ipsũ de q̃ agit̃ quelibet tm̃i
nũ inquestione ꝓpositũ siue ꝑdicatũ siue subiectũ; Qui cum ipse res sint. ipsi quidem ar

h Volunt nõnulli loca questionis intrinsecus esse. ea quo ex ipsa questione. s. reperiendi.

q̃ ipse tm̃inus n̄ locus questionis s. questio s. Aliud quidem. aliud querit. nisi utrũ bene sint

Aristoteles dixerit.

Quid ciceto.

Verres furtũ fecerit esse uerres tm̃inus subiectus. n̄ ꝑstet. s. n̄ fac argumẽtũ defendere. dicendo. s. illud q. est inquisitionẽ defendendo. s. uerres furtum fecerit. furtũ n̄ fecisse asserendo. si uerres furtum fecerit. furtũ fecisse.

Quid tm̃inus ꝑ se argumẽta n̄ possint.

Memini uisum mihi deesse uidi.

Ad inuentionem pars e q̃stionis & pars.

gumtū ee non possī. Habere añ inse qdā possī in qbus argumta sint collocata. et que sedes argumtorū ee intelligam. Que qdem cū terminus his de qbus agitur inhereře uideamur. ꝙdū tamē ī argumta. sed quasi iā argumta cōplecteremur loci. et uelut natali sede cōtemsi

Dehis que assumunt extrinsecus.

Idem de his locis que extrinsec assumuntur dicendū ē. Ipsi nāq; exposita ī extrinsecus & quodāmō appositionū terminis ablegata. et res quedā sint sed intra se argumtoꝝ copiā copiā claudunt. Atq; ut breui sententia colligam. ipsū de q agitur nihil ē aliud nisi qdam questione termin collocat. Hi argumta ee nō possī. neq; ab his trahi aliquod argumtū. Quo fit ut terminus ipsi q questione ī posita nec argumta nec loci ī. sed tamū res. Rursus ea que inhis hereant de qbus agitur ipsaī qdē res ee manifestū ē. Sed claudum inse argumtoꝝ copiā ut cū extrinsecus sumi aliqd oporteat argumtū. locoꝝ uice fungant. Itaq; siqs ꝓse ea speculetur res sunt. Siqs ab his aliquod argumtū querat educere. loci sunt. Et cōmunt qdem de principalibus ac maximis locis hec dicta sint. Hi ū ī q inipsis de qbus agitur herent. t q assumuntur extrinsec. ut g facut plenā locoꝝ diuisionē. quos simplicit ac maximos posui locos. eosdē uelut inqsdā species resecat dicens. Inipso tū extoto. tum expartibus ei. tum exnota. tum ex his reb; q quodāmō affecte ī. ad id de quo querit. Locoꝝ qinipso ī de q agitur† querit. cstituit. quattuoꝝ partiū facta diuisio ē. Hi qppe q inipso ī de q agit herent. t extoto eode q agitur tōmino. t expartiū ei enumeratione. t exnota. t exaffectus intelligunt existere. Id ita ee breui ratione firmabit. Necesse ē enī quelibet eorū tōminoꝝ. qinqsione ī collocatū. et diffinitiones habe ppas. et partes. et nomina. et adres alias quadā relatione cōiungi ac referri. Ergo extoto locus qdē. ī s ē. Quotiens argumtū ex alicui diffinitione termini q ē inqsione tractat. siue subiecti siue ꝓdicati. Expartiū enumeratione. quotiens ab ei terminis partib; qinqsione positus ē ducit argumtū. A nota ū quotiens ab ei tōminis uocabulo. nascit argumtū. Abaffectus ū quotiens ab his que ad ppositū tōminū relatione aliqua reducunt argumta tio pficiscit. Quorū similitudines omnīū postius explicabo. qndo ea que sup his reb; declarandis cicero posuit exempla tractauero. Hē illud ē considerandū. Ait enī tullius. Ex his locis in qbus argumta inclusa ī. alios in eo ipso de q agitur herere. alios extrinsec assumi. Qđ ita dictū uidetur. tamq; si duūi sint loci q inhis de qbus agitur herent. et ipsū illud de q agitur. Nihil enī in sese ipso herere potest. ac phoc qđ in aliquo heret. a eo in q heret diuisū ē. Qđ si loci ī aliqui q in his herent. de qbus agitur. n ē dubiū. qn hi loci a his de qbus agitur. sint diuisi. Rursus cūdic inipso tū extoto tū expartib; ei tamq; n de diuisis loqtur. ita ait inipso tū extoto locos ee. tū expartib; tū exnota. quū aliud sit ipsū quā totū. ait aliud ipsū quā omīs undiq; ei partes. Unaquaq; enī res idem ē qđ totū. Idem nāq; ē forma qđ tota ciuitas. Rursus idem ē unaquaq; res qđ ei singule partes munū redacte. uelut idem ē homo. qđ caput. torax. uenter. ac pedes. cetēq; in munū partes cūncte. atq; copulate. Quōmodo igit quā diuisis primū locutus ē cū locos herere in his timinis de qbus agit dixit. Post aū uelut de eisdē loqtur. cū inipso locos tū extoto tū expartib; ee ꝓponat. Nihil enī differt dicere inipso tū extoto tū expartib; quāsi ita dixisset. inipso tū exipso Nam si idem ē ipsū qđ totū ac partes. idem ē dicere inipso herere locū extoto aut expartib; qđ inipso herere locū. q ē exipso. Qđ ne intellegi quidem potest. quēadmodū inipso herere possit. qđ ipsū ē. cū sibi nihil hereat ut supi expediui. Sed quēadmodū paulo ante exposui. unaq; res cū &etiam diffinitione habeat. et partes. sip noscam quę sit diffinitionis uis. et q partiū. cunct ambiguitatis nodus absolutur. Est enī diffinitio coactę inse atq; cōplicatę rei explicatio uelut

Diffinitio diffinitionis

cum dicim̃ hominẽ ee animal rationale mortale. Nam id qđ nom̃ breuit
atq; anguste designabat. id explicauit ac patuit. et ꝑ substantiales q̃dam̃
partes diffinitio patefec. Aliud ꝙ necesse ẽ ee intellectu rei que cõplicata ẽ. in eo qđ sibimet
coacta atq; manu redacta ẽ. Aliud euisdẽ rei explicate. atq; dissolute in eo qđ expedita ẽ.
Nam et idem diffinitio qđ nom̃ significat. illud tam ipsu qđ nom̃ anguste cõfuseq; designat.
apta diffinitio dissecta. ac patefac. Recte itaq; aliud q̃dem ẽ ipsu. aliud diffinitio et etiã si
unu idemq; ẽ utriusq; subiectu. Ut enim dictu ẽ. ipsu singulum ẽ. Diffinitio ipsi singuli
ꝑ partes distributio atq; enumeratio. Partes aut nõ substantiales dico n̄ que magnitudinẽ
iungant sed q̃ ꝑperate rationẽq; substantie. Sed qđ in diffinitione dictu ẽ scẽm partes:
q̃ substantia iungunt. id in partib; intelligendu ẽ q̃ magnitudinẽ copulant velut domus
que fundam̃to parietib; tectoq; cõiungitur. Nam cu ea nihil sit aliud nisi qđ paribus
copulat. ipsa tam una quedã ẽ atq; cõuncta. Partitio ei ꝑ quedã membra distributio ẽ.
Atq; ideo licet unu sit qđ ipsu ẽ. et qđ ſ partes undiq; cõfluentes. nram eunde necesse ẽ ha
bere intellectu cu ipsu integru cõsiderat. Et cu in partes ipsas quibus iunctu ẽ distribuitur.
Ex nota u locus aptissime ab eo tm̃o diuisus ẽ. q̃ questione ẽ cõstituus. Quis enim id dicat
ee cuilibet rei uocabulu. qđ res ipsa ẽ qua designat. Ea u que ad id de agitur affecta ſ.
et si extra posita uideant. terminu tam in̄strione ꝓpositu uelut eregione respiciunt. que in
multas secari necesse ẽ partes. Omis enim res id qđ ẽ unu ẽ. Multa u sibimet retinet adiunc
ta q̃. hoc ab his que omnino extrinsec ſ differre intelliguntur. qđ ea q̃ affecta ſ in relatione
ſ posita. ut post ex ipsaru ꝓpositio. et exemplox ratio monstrabit. Ea u q̃ ſ extrinsec innul
la relatione ſ posita. atq; ideo hec extrinsec solu. illa u affecta ſ nuncupata. Habet enim
q̃dam̃ aliqua cognatione ad id dd qđ reducitur. id qđ refert ad aliquid. Sed omis fere hos
locos. q̃s nõ simplices atq; indiuisos ponit. posteriore tractatu diuidit. Ut nõ qq eos locos qui
in ipso sunt. distribuit. cu alios extoto fieri ꝓponit. alios ex partib; alios ex nota alios ex
affectis affectaq; ipsa suis partibus secat. Extrinsec u locu intestimonio positu ee confirmat.
Testimonii u vi auctoritate cõstituit. Auctoritate u duc in ꝓpias partes. Sed hec posteriore
tractatu. Nunc u eos simplices atq; indiuisos ponit. et uelut simplicib; subdit exempla.
Restat aũ nõ qđ uideatur ee grendu. An hi loci q in locos alios diuidunt eoru q̃s intra se
comment locoru loci ee possint; ut eox qui ſ extoto ex partib; ex nota. ex affectis. Is un
qđe quasi loc sit qui ipso. Nihil qđem officeret prius locoru locos putare. Fieri enim po
test ut loc amplior intra semet angustiores cõtinet locos. uelut in puncta cuneate sunt.
Sed nõ. hec similitudo n̄ conuenit. Locus enim ex q̃ ducit argumtu. id in q̃ positum est.
Qđ si loci loc ee posset. et is q; est ipso de q̃ agitur. eos qs extoto. t ex partib; t ex nota. t
ex affectis. uelut qdam locus includeret n̄ eem extoto. ex partib; ex nota. ex affectis loci
sed argumta qm̃ in eo hererent loco q ipso de q̃ agitur. termino ee pductus ẽ. Hon̄ g
locus ee poterit loci. Sed uelut gna q̃dã in species. ita nõ diuisio fit locoru. Nec hoc supius
dictis uidetur ee contrariu. cu et maximas ꝓpositiones. et earu differentias ſ continentes
cõmuni noe appellauim̃ locos. Nam maxime ꝓpositiones licet eo ipso qđ maxime sint indu
bitate et uocem̃ loci. tam q̃ notissime possint rebus dubiis ee argumto. Iure g earu
offerentie loci nominant. qđ in loca species; aliter se habet que prius argumta ee n̄ posse
sunt. Nam ipso locus uelut in species quasdã diuidit in eos qui sunt extoto. ex partib;
ex nota. ex affectis. Unus q̃q; enim horu loco; primi loci integru uidet esse uocabulu.

Qđ aliud ẽ ipsu aliud definitio

Tale ẽ qđ dr sc ꝑ se hoc que dr cuiꝰ alterꝰ. u a toto ex parte & alia eent loci q ee n̄ possit qui sp cias sunt. et qđe loci dici possent nõ qđe hoc dici nequeunt nisi loci locoru dicant. siqa supdictu est ea assumt ipso loc argumta sup dicta loci locoru sint argumta. n̄ ita sup dicta loci sint argumta. n̄ nã sic argumta diuisio loc. et que dñr ex loc ea uim habent argumta.

Quia scripta ne quum locos ee extoto ex part et alia ꝑ ipsu et ipso.

Nam ut hominē animal dicim⁹ tremq, equū atq, bouē animalia nuncupa
m⁹. sic ut locus. q extoto ē impso dr̄ eē. tremq, q ex partib; a nota
atq, ex affectis ipso s. S, ex his argumta qdē dici possibile ē. Ipsa ⁊ argumenta ut sint
§ fieri nequit. Sed ad id totū de quo differēt tū diffinitio adhibetur. usq, utilis ergo ē iurs
§ ciuilis scientia; Post loco⁹ bifariā diuisionē. impso scilicet de q̄ agitur. et extrinsec⁹ posito⁹
partitus ē eum locū q ē impso. Inquartio⁹ mebra. id ē a toto. a partiū enumeratione. A no
ta. ab effectis. Hunc q̄ ante quā diuidat eū locū quē ab affectis eē ppōsuit. supio⁹ trū
quos imp̄mo in primo tractatu minime diuisurus ē. sed in diuiduos relicturūs exempla supponit
Argumtū a toto. Hi ō sunt. a toto. a partib; a nota. Ac de eo qdem loco q̄ est ex toto ita disputat. Tunc inquit di
cim⁹. a toto locū argumti quando totū illud qđ in q̄stione positum ē. diffinitione cōplectim⁹
Que diffinitio rei dubię facit fidem. Sed diffinitio omis ut supi q̄q dictū ē id qđ nōe in
uolutę designatur. euoluit et explicat. atq, ideo nr̄m⁹ q̄n diffinitione ponim⁹. sed que
Diffinit. impso ⁊ possunt argumtis p̄stare matiam. Sunt aut inuno q̄q, p̄pę diffinitiones. Diffinitio enī
est oratio substantiā cuiq, significans. Qđ si ab una aliqua ꝑe p̄pa substantia nr̄ recedit. ne diffi
Non diffinitio sit. nitio qdem recedit. Est q̄ diffinitio impso t̄mino de q̄ agit̄. Que diffinitio totū t̄minū ne
cesse ē cōprehendat. Neq, enī parte substantię sed totā rem substantiā monstrat. Sed q̄m ex
ea diffinitione fides fit rei dubię trahitur ex diffinitione argumtū. Que diffinitio impso t̄mino
ē. de q̄ agit̄ et ei t̄minus totū ⁊ unaq, argumtū qđ a diffinitione ducit̄. ab eo ducit̄ loco q impso
t̄mino ē. q in q̄stione ē collocat̄. Sed q̄m multi loci sunt impso. hoc loc⁹ a toto ē. Diffinitio enī
totū t̄minū cōprehendit. atq, id qđ in uolumo nōe significabat̄. euolat atq, aperit. Cuius argumti
talis ē formula. Ius ciuile est ęquas constituta. his q eidem cuncta⁹ adres suas oportunen
das. Cuius aut ęquitas. utilis ⁊ cognita. Utilis ⁊ q̄ iuris ciuilis scientia. Est enī q̄stio. an iuris ci
uilis scientia sit utilis. Hic q̄ ius ciuile supponit. utilis scientia p̄dicatur. Quaritur q̄ an id
qđ p̄dicatur uere possit. adhęrere subiecto. Ipsum igit̄ ius ciuile n̄ poto ad argu mtū uocare.
De eo enī questio constituta ē. Respicio q̄ qđ [illegible] instituo. Video enī omiss diffinitio ab eo n̄ seiun
gitur. cuius ē diffinitio. ne aure ciuili qdem p̄pam diffinitionē posse seiungi. Diffinio q̄
ius ciuile. de dico. Ius ciuile ⁊ ęquas cōstituta. his q eius dē cuncta⁹ adres suas oportendas.
Post hoc cōsidero. num hoc diffinitio reliquo t̄mino utilis scientię possit eē cōiuncta. id ē an
Deq. cui ei. ęquas cōstituta his q eius dē cuncta⁹ adres suas oportendas. utilis adscientia sit. Video eē
Diffinitio ipsius ale scientiā dicię supi ęquitatis. Concludo itaq. Iuris q̄ ciuilis scientia utilis ē. Hic igit̄ ar
gumtū ⁊ ex eo loco. q ē impso. hoc ē in iure ciuili. q t̄minus q̄stione ē cōstitutus. Hic no
Si adiungim⁹ cat adiffinitione. Que diffinitio q̄m totū ē. argumtū ⁊ a toto. Omis aut loc⁹ a toto. ipso ē
p. ciuili iur nec nos illa dubitatio p̄bet. qđ ius ciuile. et rursus scientia utilis. quę dā ⁊ orationes q̄ in
le scientia pos se cōplexa. t̄minos collocam⁹. Non enī omn⁹ t̄min⁹ simplici orationis parte p̄fert̄. sed aliquem orationes
ema. que plenū sensū habent ut minus ⁊ ctm. In hac q̄ argumtatione [illegible] maxima ac ꝑse no
ta ppōsito ⁊ ea q̄ qua intelligim⁹ que diffinitioni alicui cōiungunt̄. ipsi q̄q illius quoq; diffinitio
ex necessitate cōpulant̄. Est q̄ hoc argumtū tractū ab eo loco q est impso; Omis enī diffini
Maxima ppositio. tio nec totum nec quem diffinit. Locus aut locor q impso ⁊ a toto. Omis enī diffinitio totū mon
strat atq, aperit. Maxima ppositio. Quib; aliquod diffinitio ungitur. ei⁹dē necessario ea que
Ea q̄ diffinitio diffinuntur aptantur. Cum partiū enumeratio que tractat hoc modo. Si neq; censu
Si neq, vindicta. neq, testamto. Ut fuerus eē n̄ debet liber. Neq; ē ulla earū rerū. Hoc ē q̄ liber. Si q̄s
Si quis alius ut alige que deraū eē existere ut sit liber. Qui pariendi libertatis partes ⁊ quidem ut cen

su lib fi.rr. Censebamur enī antiquī soli ciues romani. Sigs ꝯ consentiente t iubente dño. nom dem lisser incensū. cuius romanus fiebat. et seruitutis uinculo soluebatur. atq; hoc epm censu fieri liberū. p cēsensū dñi nom incensū defferre. et effici ciuē romanū. Cui &ia falsa adipiscendę libertatis. que uindicta uocabaī. Vindicta ē v uirgula, quedā qua lictor manumittendi serui capiti imponens. eundē seruū in libertatē uindicabat. dicens q̄dā uerba sollemnia. atq; ideo illa virgula uindicta uocabaī. Illa &ia pars faciendi libri ē. sigs suprema uoluntate intestatrix serie seruū suū libū scripserit. Que qm pars ſ libri faciendi. siquis alique que seruū fuisse cstiterit monstrare uelit nī ee libū factū dicet. Sineq; censu. neq; uindicta. neq; testamento lib factus ē. nī ē lib. Ar nulla earū parte lib fact ē. Hon ē ꝯ liber. Si enī oms partes aqualibet illa re abiunxeris. totū necessario separasti. Ham cū totū in suis partib; cstet. sigd nulla cui liber parte cungit. atoto &iam segregat. Partes aū duobus modis dnr. t species. t membra. Species ē q̄ nom totū integrū capit. ut homo. atq; equus. animalis. Vtraq; enī pse integro nōe animalia nuncupaī. Est enī homo animal. et rursus equus animal. Item membra ſ. que cū totū efficiunt. cuncta totū capiunt nom. Singula v nullom ut ca fundamta. parietes. et tecta. dom membra sunt. simul oma dom dicunt. t fundamta v sola, dom uocabulo minime nuncupaī. neq; parietes. neq; tecta. Inhis ꝯ q̄ que species ſ. qm nom totū integrū capiunt. nisi singulariū oms partes. abeo de q̄ dubitatur. abiunxeris. nī possis totū ab ee monstrare. Dictū est enī unāqq parte totū uocabulū integrū capere. Ut qm faciendi libri tres sspecies. censu. uindicta. testamento. siquas libet duas remoueris. una tam pmanserit. libū necessario cstrebere. Siue enī censu tantū. siue uindicta. siue testamento sit liber factus. libū ee cstat. Ergo in his nisi oms species semoueris. non poteris destruere qd in qstione ppositū ē. Ar si affirmare uelis. neq; astruere. sufficit tantū unāqualibet speciē demonstrare. ut si uelis ostendere libū. sat est ut monstres. aut uindicta. aut censu. vt testamento ue libū factū. Qd si destruere uelis. non sufficit ostendere aut censu. aut uindicta. aut testamento. libū nī ee factū. sed nullo eorū modo. ad libertatē uenisse. Itaq; in his partib; que species ſ. si destruere uelis. cuncta enumerāda ē. Si astruere una sufficiat. Ar v he partes que ſ membra. contrario modo ſ. Si destruere uelis sat erit. una semota. astruere. cuncta adee necessario cōprobabis. Ham si uelis ostendere nī ee domū sufficit. ut aut fundamta nī ee dicas. aut parietes. aut tecta. Ham quicq horū defuerit dom appellari nī potest. Ar si uelis ostendere domū ee. nisi cuncta in unū cōiunxeris id qd ponis. pti ualebis struere. Oms v hi loci apartiū enumeratione dnr. qa in his partib; que species ſ. cuncte partes enumerant. ut destruas. In his v q̄ membra ſ. cuncte partes enumerant. ut astruas. Questio ē ꝯ inposito ciceronis exemplo. argumta apartiū enumeratione deduci. Ar is que seruū ee cstiterit. liber sit. Is que seruū fuisse cstiterit. subiectus ē tīmo. Lib v pdicatus. Hem ꝯ eorū tīminū adargumtū ducere poterim. De quibus enī dubitatur. ipsi enī fidē dubitationi facē nī poss. Video ꝯ qd malio eox sit. qm v partes oms in eos. cui partes ſ. qmq libras habet pp. ſ partes. sumo eas atq; dinumero et regro an ulla earū partiū. uideat in ee subiecto. Si nulla in ee subiecto. Colligā ꝯ nī ee libū. Unde manifestū demonstratū. nī solū ab eo tīmino q subiectus ē argumtum posse. uerū &iā ab eo q̄ pdicatus. Hā pus exemplo q̄ demonstrabat uirtus ciuilis sententiā ee inde uis ciuile, qd subiectū erat diffinitum. Ductūq; inde argumtū. rei dubię fec fidē. Hic v libra ſ partes enumerat. qē tīmin pdicat. Est ꝯ qstio uidictū ē. an que seruū ee cstiterit. lib sit. Termin is que seruū ee cstiterit. subiect. pdicat v lib ē. In ipso idē pdicato. partes ſ. q̄ enumerant. Aqua enumeratione dum trahit argumtū. sit argumtū in ipso ex partiū enumeratione. Maxima propositio. Cui partiū nihil rei ppositę copulatum ſ. ei ne totū. qd ee nō potest cuncta. Hic videt ee-

Institutio romanę ciuitatis nullus ex seruili genere infra scriptę nubendi cum ciue romana cōmanere uel seruitutis uinculo solueretur. ei ī ē censu fieri liberū. nec Lomā maiores romanorū q. quondam consum perfol uebat.

Duobus modis dicit partes.

Q̄d singule species capiunt integrū totius nom. Mē bra non nisi cuncta

Q̄d partes et species et mēbra dicuntur

Q̄d nō inter ea uero ut dicto diuisionis argumento

Maxima propositio

Questio orta. dubitandū · nū loc̄ a toto aūq, a partib; idem fr. cū oēs partes totū faciant si cōungant. Sed respondeo hr. Cum fr argūtū a benumeratione partiū · totū diuidi nō cōungitur. Diuidendo enī argūtatio pcedit. Hā qs qs partē cui libet sūpserit · eo ipso q̄ partē sūpsēṛit rem uidetur ee partiū. Qui v̄ rē
Solutio ḡstionis. diuidit · dissipat potiꝰ quā cōfīt totū · Sed restare adhuc ambigutas ꝓtest. Hā diffinitio q̄q innotā nōis significationē explicat · ꝑ quandā substantialiū partiū enumeratiōnē Enumeratio v̄ partiū quedā ipsarū a se partiū dissipatio ē. Sed aliud ē eidē rei partes enumerare · aliud diffinitionis. Hām rei partes · ea re cui partes s. sēp minores s. ut capiū t torax · t cetā mbra · toto homine. Partes v̄ diffinitionis tota re q̄ diffinit · si substantiales sint · ꝓbant ee maiores. Ut ām mal homine mai ē · hoīem q, rationale mortale eundē hominē tm maiora cōtinent. Et singule partes diffinitionis et q̄ ē animal rationale mortale. Patricio ḡ sumit partes re. que partiūr minores semp. Que v̄ sumit diffinitio. uniūsalia ipse · totaq; et cōtinentia diffinit · quāuis posita in diffinitione partes sint. Ut in his q̄ supi exempla ꝓposui facile intelligi potest.
Locꝰ dē diffinitoꝝ ꝓpriis; Unde manifestū ē · locū a toto q̄ diffinitionis ē · et locū a partiū enumeratione ee diuisos. Tum notatio · cū ex uno ubi argūtū aliq̄d elicit hoc modo. Cū lex elia sanctia assiduo · uindicē assiduū
Locus a nota. ee iubeat · Locupletē iubet · Locuplesē assiduus · ut ait elius appellat ab ere dando · Tertius ex q̄ in ipso s. loc · a notatione ē cōstituit. Notatio v̄ ē q̄dā nōis impōtio · Hom̄ v̄ semp in ipso ē.
Ut enī diffinitio id q̄d nōe inuolute declarat expedit atq; diffundit · ita alia nom̄ id q̄d a diffinitione euolute dr · inuolute cōfuseq, designat; Ad̄t si diffinitio in ipso ē · tm nom̄ q̄q in ipso ee de q̄ agitur · n̄ potest dubitari · Ex notatione aū locus uocat ē · quia nom̄ omē · rē notat · atq; significat · Unde ex ḡ ē q alia causā suscipit uindicandā · uelut q̄s nc ꝓcuratores uocant · Lex ḡ aelia sanctia assiduū uindicē iubet ee assiduū · Queritur in hui lex aelia sanctia uindicē uelit ee assiduū assiduū · locupletē uelit locupleti · Hic ḡ subiectus tm̄ est · Lex aelia sanctia uindicē uolēs assiduū · Pdicat v̄ locupletē locupleti · Ipsos quidem tm̄inos n̄ poto ad fidē q̄stionis adducere · De ipsis enī de q̄bus ambigitur nulla effici fides potest · Quero ḡ q̄d in ex ipsis alio sit · de eo uideo unū ex tm̄inis ee · legē aelia sanctia · q̄ assiduū · assiduo uindicē ee decernat · id · subiectū · Hui ōnionis inuentor partē q̄ ē assiduus · Ad̄t enī ē assiduus nisi asse dans · Asse v̄ dare nisi locuples n̄ potest · Assiduus ḡ locuples ē; Cui ḡ lex aelia sanctia assiduo uindicē · assiduū ee cōstituat · locupletē iubet locupleti · Assiduus q̄ppe ē locuples · a dando aere t asse nominat · Argūtū ḡ hoc tractū ē ex eo loco q̄ in ipso · id · a nōis impōtione · Hom enī in ipso illo ē · cui nom ē · cui impōtio · notatio nuncupat. Sed ab hui impōtione factū ē argūtū · Ergitur hoc argūtū ex eo loco ē · q̄ ē in ipso id · a nōe. Et ex q̄ in ipso ꝑ a notatione id · a nōis impōtione Maxima ꝓpositio i · Impōtiones nōis idem ualere · q̄d nom̄. Sed paulo cōfusius a cicerone dicta argūtatio · maxime ꝓbat errare tra enī dici oportuit · Assiduus ē q̄ asse dat · Qui v̄ asse dat · locuples ē · Assiduus ḡ locuples ē. Lex aū helia sanctia assiduū assiduo ee uindicē iubet · Locupletē ḡ locupleti uindicē ee ꝓscripsit · Ad̄t si tra dictū eet · aptior argūtatio fuisset · Hunc v̄ tra dix̄ · Cū lex helia sanctia assiduo uindicē assiduū ee uelit locupletē iubet locupleti · et cetā subiunxit · ut ostenderet locuples ee assiduus · Hoc aū tm̄ de uolet q̄d ait; legē helia sanctia assiduo assiduū uindicē · cui iuberet · ee · locupletē locupleti ee ꝓcepisse · tamq; si diceret qui assiduus ē locuples ē si · n · is q̄ assiduus ē locuples sit n̄ est ut cui lex helia sanctia assiduū assiduo uindicē ee iusserit · locupletē iussit locupleti · et argūtatiōnis cōclusio ꝓbē ꝓbat · subiicē v̄ ꝓbationē · Cōclusio nāq; ē Cū lex aelia sanctia assiduū assiduo uindicē uelit ee locupletē iubet · locupleti · tra hanc ꝓmisit; Probatio v̄ ē rationis · assiduū ee locupletē abere dando nominatū · Et hanc totā cōclusionē · Restat is locus ex q̄ in ipsa q̄dā

ab effectis. Cui expositioni qm uaria ē multiplexq; diuisio differam. ad pmi uoluminis finem huc usq; sistamus.

INCIPIT LIBER SECUNDUS

In tam difficillimi operis cursu nō sum nescius mi patrici quin labor hic nr. que te adhortante suscepim. diu iudicio multitudinis inprimis aut eleuat aut primum facile uarijs reprehensionib; mordeat. Hā et qb; hoc totū differendi displicet gen. uelut supuacaneū diu familiari pusillanimibus cauillatione despiciem. Et q maximū huius scientie fructū puta ex sua ceteros segnitie metiemur. tanto nos opi pares ee nō estimam. Quos qdē pores simplicitas laboris alieni estimatione primum. sed reprehensioni iudicioq; cesserunt. nullom ferendos puto. nullos, immo libentius deprecorem pueros opinionis. inuidia. de nris eos diffidere viris, facillime puto. Quos tamen disciplinę calcare ratione; sed diuina atq; humana fide. que ē hec hominū puerilis quę tantę ē imprudentia cecidimus. ut poene sua sese ipsi confessione condemnent. Nullus ē enim qui se uideri nolit prudentissimū differendi. Quin etiā obiectare ipsi aliqd et resoluere obiecta conabim. et si facile id facto eet cuncti adscientia logicę disciplinę tum adcōmunia qdā sapientię lucra ccurrerent. Iam v qd absurdi fingi potest. q qd probabilibus ut ipsi estimant argumentis inutile studiū dialecticę nouis affirmare. Sed omn cuenit differendi arte differendo putere. ut cui affecte opinione eide despicias uerecunde. Sed ut cato ille discipulū sibi ac musis canere iubebat. ita et ego in ac in nō musis sed cū musarū prędicatoribus. Atq id qd multo labore studioq; colligi nō de rhetorica tamen facultate uel dialectica etiā subtiliter depromā; quę si secum huiusmodi sylogismum ducunt etiā argumenta exhibeb; q qdam affecte sed id qd ē q qrit. usq; alia exceptionem maiorē aut parem aut minorē. Postq; locos eos ex q; argumenta ducunt gemina partitione distribuunt. Alios ex ipso de q agit herere dicendo. Alios extrinsecus assumi. Cuius locum q ipse de q agit herere. in tres species secuntur. id est duoto. a partib; a nota. ab affectis. superioribus, qdē tribus; exēpla subiecit. q nos primo uoluimine quanti dilig fieri potuit explicauim. Reliqua is loc quę posuit quarti id est ab affectis. Huius cuius multę sint species atq; idcirco si ponit exēplū. Hā gratia faciendę partitionis et medii singula membra disposuit aptum exēplis. Hunc igit locum diuidit hoc m. Loc q ex affectis ē parti excogitatis. parti ex genere. parti ex forma descendit. Ex similitudine etiā et ex differentia et excontrario. necn excognitis. ex antecedentib; ex consequentib; et repugnantib; ex causis etiā atq; ex effectis causarū. et excōparatione maioris. aut parilis et minoris. Quę omnia tullius paulo post cuenientib; rerum similitudinib; illustrat. Hoc illud nob dicendum ē q ipse affecte nunc et qd habeant ppetuus. Si enim affecta q qdam ad aliud referri possint. ad id ad qd referuntur. Omnia v q se alia relatione respiciunt. ut amica. uni se. aut dissidentia ceteris. Si amica et substantiam in genere et forma. antecedentia. consequentia. causa. effecta. et in qualitate ut cognata. simile. cuncti. et in quantitate. ut paria. Que v sibi dissidentia cetera. parti ase differentia sciamus. parti adiuncta. Si adiuncta parti in qualitate ut contraria et repugnantia. parti in quantitate. ut maius minus. Que cū ita sint ingressi ē. et amica sibi cognationis relatione cuncta. et dissidentia hoc ipso qd sibi adiuncta sint. adse inuicē comparari. Hā q amica sunt aut amica sunt. et dissidentia dissidentib; dissidentia. Ita q et genus forme genere et forma omnes forma. et antecedentia consequentium. et consequentia antecedentium. Et causa effectui causę et effectus causam et effecta et cognata cognatis cognata. et simile simili simile. et cuncta cuncta. et paria paribus paria. et differentia differentib; differentia. et maiora minoribus maiora. et minora impari modo. et contraria contraria. et repugnantia repugnantib; repugnantia. Differentia v sunt quę ase diuersa sint. adse inuicē tum referentia. Si q ordine tullius scripsit locos nos diffusius omnes omnib; apponem. Locus igit q ad se inuicē affecta dicit. imaius nullius disputationis prima sit cognata. Si cognata nunc quoq; ab uno nunc ultima plurione flectantur. tum in nostra nusquam usitata nusquam

Locus ab affectis

Diuisio

Omnia ad se inuicem affecta

Amica

Subsistentia

Sequentia

Antecedentia

Causa

Effecta

Qualitate

Cognata

Sunt cognata

Dissidentia

Differentia

Repugnantia

ipsa iustitia unde eor uocabula fluxerunt cōiugata dr̄. Gen̄ v̊ qđ de multis specie differt arbor
qđ qđ e p̄dicat̄ uelut animal dr̄ de homine atq, equo. que specie differt et ne eo qđ qđ sit p̄dicat̄
nr̄i ogatib. eni nob qđ sit homo t equus. animal respondet̄. Qđ gen̄ licet necesse sit ubiq ee duob
cui gen̄ e cogitu e tam. qa adid substantie relatione cōiungit. Species aut de q gen̄ pdicat
qua cicero forma uocau. uelut homo axymlis. Similitudo e unitas qlitatis. Hā duo q sibi sunt simlia
ea be necesse e hbere qlitate. & qm ipsa sibi symle. ee nichil potest. alia necesse e symle c̄sideret. Sed
aliud ee ni potest nisi fuerit ialiq parte diuisa. ergo simlia ase ialia qde re diuisa. s. ialia v̊ cgruunt
in ea v̊ re qua secdm qlitate cgruunt. Tea ee simlia intelligunt. q ad se simlitudinis illi copu
latione referunt. Differentia e. q unūq dq, differt a alio ut homo ab equo rationabilitatis differen
tia discrepat. Hec ig p̄dicatione p̄pe nate ad ea refert. quoz e differentia ut rationabilitas ad ho
mine. Dissimlitudinis v̊ ratione ad ea a qbus discrepat id cui e differentia ut rationabilitas ad be
ne. Contraria v̊ q in eode posita gne longissime a se discrepant ut albu atq, nigru. Que licet i uno qli
tatis gne ponant. a se tam qua longissime recedunt, ca qq ad se referri nullus ignorat. Aliud e aliud
simile qde contraria s. Qđ nigru e. qle e. qđ v̊ contrariu. a albo plurimu discrepans e. Coniuncta v̊ q
unicuq rei figuram̄ ipam tenent. uelut timori pallor aduncu e. Hec talia s. insepi q de
dus simul cohereant. Neq, tam ex necessitate his qb; uicina sunt dee cogant. Hā sepe timori pallor
assistit ipam semp uelut cū dissimulatione ymitet. atq, ideo uerisimlia ex aduntu, argumen
ta sumunt. Hā q cūq, iuncta s. ea his qbus adherent indicio ee solent. Sed de his in posticis diligen
tius dicetur. Antecedentia v̊ s. qbus positis aliud necesse e cōsequi. Quo bellu e ee iuncta
cicera. Hec ordinis necessitate tenent. Consequentia. u. ab antecedentib; sepatu natum. Eq
v̊ e quicqd id qđ antecedit insequit. ut inimicitie bellu cōsequunt. Ha si bellu e inimicitias
ee necesse e. Habeq, loc̄ hic illud notabile et speculatiu. qđ sepe q ytalu ponat ipa ytalem
tm sepe et naturalem antecedum et ypostione ponat. Nāq, inimicicias pus esse qua bellum
licet sed n possum yponere inimicicias in bellu sequi. Non enī possum ut rediere si inimicicie
i bellu e sed yponim bellu. inimicicie q nata poresi subsecum. ita si bellu e inimicie sunt. Hec
q inimicicie que naturalu bellu pcedum. eade bella ypostione comitant. Ut si dica superbos
odiosus e superbia et naturalu et ypostione odiu pcedit. Si enī superbia cōsueuit excitare pri
atq, ea eade superbia uemens odiu seq. Hec ut est utru ytalu quelibet res antecedat aliqua
an v̊ esequi. dū id in ypostione annotem ea ee re antecedente q sine ytalu por sit sine posi
tor. Aliam tam rō secu necessario trahit. Repugnantia v̊ intellegunt quotiens id qđ aliud
contrarie naturalu uncta e. reliquo contrario copatur. Ut qm amicicie atq, inimicie contra
ria s. inimicias v̊ esequi nocendi uolumtas. amicicie repugnantia s. et nocendi nolumtas. Hec qđ
dam ad contrarietatis similitudine referunt. Causa e q pcedente aliqd efficit. ut calefactio e ig
nis ortus. Effectu e. qđ pcedens causa pficit. dies que solis ortu emittit. Maioru v̊ disparatoru
quotiens et qđ munus id qđ nri e coparatu. Ut si nemo innocens pellu in exiliu debet. Nemo
nec ulli qde q n innocens solu uerum etia patrie fuerit liberator. Plus e enī patrie et liberatore
quā innocente. Paru v̊ quens in se parta coparauit. Ut si qui causa innocens pellu in exiliu n debet
qa innocens e nec ille qde qui innocens carere patria uste potest. Minus v̊ quens numora mortis
ferunt. Ut si ciceronē liberatore patrie primo nemo dignu putau. nemo eu pote dignu primo putare. qui
tamen innocens fuerit. nulla in re publica ciuis comercia. Hec nāq, oīa cognata sibi ee eadē referunt
cōis aut eregione respicere nullus ignorat. Hā ut de cingatu primu loquamur et ultimu dicam
uste fieri posse speraui. et eu qui est q ita [illegible]

ēse cuīdā natā ōgruentiā · ha tam ut ase diuīsa sint · Heq enī idem ē iusticia qđ iust · Oīe enī qcqđ
alīq iflectī abeo aq̄ inflectū ē diuīsū eidēq; cogītū · aq̄ ēia ꝓbat iflexū · Gen ēia cognatī ee ei qui
gen ē · idi speciei quā cicero formā uocauit dubiū nō ē · Gen enī species gen ē · et species gīus species · haq;
ad se mucē rerum · Licet itaq; gen ac species nō sint · Illud sane uidendū ē · qm quas nos species nuncu
pam · eas cicero formas uocat · Cui qdē dū dicī intelligā ceedā libenter qb; uoluerit uti nonumq; nō uolā
dem ceedi p̄ceptū · Hā q explanationis lucē pfessi ē · ī his debeq̄bus q̄s inusta posita ūsūri · Id uī qđ subpo
nit q̄m · species quā forma pōi nuncupet · usus obtinuit · Iam ṽ simile nisi simili simile cē nō potest ·
et qđ differt · nisi a dissimili differre nō potuit · Contraria ēia ēntraris intelligunt ee ēntraria · Cuncta
ēia cunctis adhęrescunt · Et que s̄ antecedentia aliqđ · qđ potest esse q̄ antecedunt · Id ēia qđ ē esse
quens · illud qđ antecessit ipsaq̄ · Oīe ēia repugnans repugnanti sibimet intelligī inimicū · Causa
ētia effectī sua causa ē · Qđ enī quecunq causa efficit · ei rei quā efficit causa ē · Effectū q̄q causę aliquid
effectī ē · Comparatio ṽ maiorū · minorū respectū · Minorū ṽ maiorū · Parium · paria arq; omnibus ea nata sē de
beāt ut cui ipse res q̄dā sint diuīse ab his atque referuntur · affecta tam ee diu cōparatū appareant ·
Diuīsa ṽ ee ab his ad que referuntur · illa res apparat · qm nihil ad se ipsū referri potē · Que cū ita sint ure
affecta ī municipata · Que omnia ei loci q̄ excaffectus dicit · species t formę s · ipso ēia tegūtur cicerone
q̄ ait · Sed hoc genus impluresq; partes distribuit ē · Cū enī genus dixit quasi scidit aguntq; species cē hę
nam · Preterea omia hoc et nomen gīus suscipiunt et diffinitionē · affecta enī ī adaliqđ q̄ aliud ad qđ
affecta s̄ referri q̄unt · Cuiusta ṽ et genus · et forma · et cet · adeo ī ꝑ ad q̄ s̄ affecta referuntur ·
eo in singulorum locis dicturi ē · q impso de q̄ agit̄ hereditum · id ē ex toto · ex partib; ex nota · ut ex toto
eo intelligat animo q̄ fuisset ī ītentione ꝓpositū · Nam ex partib; atq; ex nota · eode modo ēia
in his q̄ affecta s̄ dicem adeo animū affecta cōsiderari · q subiecta · l ꝓdicata loco posita cuiusq; ītimo
mane dicere · Cui quę affecta s̄ ipso de q̄ agit̄ ee dicant̄ · Et enī impso de q̄ agit̄ ī animo quattuor
locos ee signat cicero · id ē extra · ex partib; ex nota · excaffectus · Quorū tria · manifestum ī
me berere de q̄ agit̄ animo · Diffinitio enī cuilibet rei qđ totū ē · impso illo ē qđ diffinit ·
Partes ēia ipso illo s̄ qđ collectione cuncta · Nota ēia in illo ī qđ appellatione significatur · affecta ṽ
extrinsece posita uidentur qppe q̄ referuntur ad id ad qđ affecta s̄ que n referentur nisi extrinsece posita ī uel
rem · Cur q̄ ea ēia q̄ affecta s̄ ad id de q̄ agit̄ int eos numerau locos q ipsi de q̄ q̄rit animo cohereat ·
dicendi ī · Qm id qđ adhęrere or iudex ī et cui adhęrere ꝓdicat · Que cū diuīsa sint cognatione tam quam
intelligunt̄ cōcuncta · Velut̄ iudex ī diffinitio · qđ ipsa res q̄ diffinitione describit · Et enī diffinitio
dat̄ effici id qđ diffinit · nihil ṽ sese ipsū clarius quā ē · efficere potest · Manifestū ī id qđ diffinit · diffini
ne ee diuīsū · Sed idcirco berere diffinitione ieo qđ diffinit̄ ducim̄ · qđ ī ea cognita atq; cuncta · quia dū
ea ꝓperatur significet · abei fidē stantia nō recedit · Partes ēia ac note · diuīsa s̄ ab eo qđ t copulatū · detinet ·
Et qa ī e ꝓpositū ī animo unigunt · ille significant · Hb emes aliquā cū ꝓposito animo cognationē · inuito
de q̄ agit̄ berere ꝓhibent̄ · Nota ēia ī affectas licet extrinsece sint · neq; idē sint · qđ ea s̄ ad q̄ intelligunt̄ affecta
necessario tam · qa aliq cognatione cū his Hb ere cōsiderant̄ · ī ipsis berere dnī · ad q̄ affecta s̄ · Cui ṽ eo q̄ ita
his ordo sit · et q differentias · et q̄ sit alia locoq; partic̄io licet nō pricis differentias oportuit̄ expectendū
sit · tam cū exempla ciceronis q̄ ibi his explicandis astruit exposuero subiungā · Cuiusta dnī q̄ s̄ ea
bis eidē q̄ntus · usq; si cōpascuus ager ē nisi cōpascere · Diffinitio cuiusq; a ciceronē plana talis ē · Cuiusta
dnī q̄ ī cibis q̄ntus eidē · id ē q̄ abundo ubo q̄ · nisi iflectum modis · Excedē qppe gnē ūba sunt ius
nisi · usta · ustus · et q̄cuiq; alia ī diuīsa possunt uocabula species iflecti · Quęcuiq; cui abundo q̄libet ora
nata ee cōmunitatē · Hec Horatius quidem CYRVS · dnī · apud Lucanos ṽ cuiusta · qđ ita CYRVS · IAM dicunt ·
nos cuiustatē appellam · Hec aut̄ sui sapientis sapientia · et quecuiq; suarū partes ornate

Argumentū ex cōiugatis

uis uariasq; inflexiones ab uno q̄dā ducta cernum⁹. Ex cōiugatis ꝫ argumēta nascentis hoc exēplū ē. Sit enī dubitabile an ī aliquo agro ℔ aut uicino simul pascere liceat pec. Id aū ē an uis sit cōpascere. Subiectū ꝫ ē age Cōpascere ṽ ꝑdicatū. Faciem⁹ traq; argumētū hoc m̄o. Hic de q̄ ꝑtē ager cōpascuus ē; In cōpascuo aū licet cōpascere In hoc ꝫ licet cōpascere. Hic ꝫ cōpascendi uis argumētū ex cōpascuo sūpt ē ex cōiugato uidelicet. Cōpascere enī et cōpascuū cōiugata ſ. Sūptū ṽ ē argumētū uis ee cōpascere. q̄n sit ager cōpascuus. S, cōiugatū ē cōpascēdo et q̄d ē cōpascere. A cōiugatis ꝫ sūptū ē argumētū. Ad cōiugatū ipso ē de q̄ agē id ē incōpascendo. Oīa aū ex eodē fluunt. et sūt ſ cōtinentia atq; se respicientia. Factū ē ꝫ argumētū ex eo q̄d ē. ipso. ab affectu sibi cōiugatis. Maxima ꝓpositio Maxim⁹ ṽ ꝓpositio ē cōiugatoꝝ ī eo q̄d cōiugata sunā atq; eandē ee natā. t sic. Cui cuenit aliq̄d huic aū ta pecunia. nom̄ argenta retinet. legata ꝫ uidet⁹. Argumēti oīe mulieri legati. usq; numerata Gen ē q̄d de qualibet specie ī eo q̄d q̄d ē ꝑdicat⁹. In eo aū q̄d q̄d ē ꝑdicari dr. q̄d de q̄libet specie ītrogatus; q̄d sit et responderi cuenit. et eī de q̄ respondet⁹ species substantiā monstrat. Sēp ṽ genus ꝓpria species mai ē. eāq; una ābitū suę ꝑdicationis includit. Quo fit ut q̄ in alia q̄q dispari genera possit⁹ speciē tam̄ suā nullom̄ derelinquat. uelut animal ꝑdicat⁹ q̄dē de homine et homis substantiā monstrat. Itrogatus; enī nob̄ q̄d ē homo. animal respondet⁹. Idem tam dicta ut poterit. ut inequū atq; bouē. q̄ animalia nuncupant⁹. Sic dicta idiuisi ut unūquāq; earū speciē q̄s cōtinet nō relinq̄t. Ubicūq; enī fuerit homo. necesse ē ut sit animal. Homo enī animal ē. Idē q̄ de boue ac de ceteris. Ergo liq̄do demonstratū ē nom̄ genus ab specie nullom̄ separari. Q̄d si aliq̄ndo genus uocabulū unum saltē eminuerit⁹. necesse ē. oīs species designari. Ut si q̄s dicat Oīe animal. et hoīnē designat et bouē. et cetas oīs species subanimalis noīe collocatas. Que cū ita sint. q̄dā testator mulieri argentū oīe legauerit. Quer⁹ an ei q̄ā numerata pecunia sit legata. Numerata ꝫ pecunia in hac q̄stione subaudi ē legata ṽ ꝑdicatū. Cuius ꝫ intuitu eo ex q̄d nā inest. ut ex eo q̄d in ipso ē. aliq̄d argumēti regrā. Video subiecti diminui. q̄ ē numerata pecunia. Habere argentū genus. q̄d affectū ē. scilicet ad speciem suā ad quā referetur. Que enī ad se inuicē referunt⁹. affecta s. Ergo q̄n argentū oīe legatū ē. et genus speciē ꝓpriā. n relinquit. necesse ē ut numerata q̄q pecunia sit legata. Hīc cui oīe nom̄ generis sit nihil de speciebus uidet⁹ excepti. Velim siq̄s dicat. Oīe animal uiuere. nī ut arbitretur homine bouē et equū. et singulare cetera et plura uiuere dic. ut tam aliq̄ cui sint animalia unę munere carere ceredat. sed oīe ꝓpriū quicq̄d fuerit animal uiuere ꝓponit. Cui ꝫ oīe genus id ē oīe argentū legatū sit. nulla species excepta. Ac numerata pecunia argentū ē. Cui ꝫ ut numerata q̄q pecunia legati uocabulo possit includi. Ꝯ ꝫ q̄stio q̄dē ut dictū ē an numerata pecunia legata sit. Argumētū ab eo q̄d ipso ē id ē agnē. q̄d ī ꝓpō speciem q̄ta ī ē ut ad id referat⁹. hoc aū ē argentū. Ab affectu ṽ agnē. Ꝑdicat⁹ n. ut genus argentū. Ac numerate pecunię Itrogatus; n. nos q̄d sit numerata pecunia uiue respondem⁹ argentū. Maxima ꝓpositio ē. Cui cuenit oīe genus. eade unāq;q; speciē cuenire. Quā m. q̄q nulli diuisis q̄dē ubis. s. eadē significatione ꝓpositur dicens. Forma enī agnē q̄ad suū nomen retinet. nūq; seiungit⁹. A forma genus q; medium quo plani accipiat⁹. partē licet nōnire. usq; qua ī parte cōsueuerit fabia legatū ei nō uidet⁹. Species ē q̄ ꝓpria differentia ī forma substantia ꝑdicatione genus collocat⁹. Differentię ṽ ꝓpię a ceteris eā species; separant. atq; seiungunt. ut homo cui sit animal species differentia ī ꝓpria forma. rationabilitas atq; mortalitas. et seiungit⁹ ab his animalib; q̄ equinas. uelut sol aplatonicis creditur⁹. et ab his animalib; q̄ ſ rationis expte. Cū ꝫ oīs species ab se ꝓpria differentia differat. necesse ē q̄d de alia specialiter dr. id ī aliā nō posse transferri. uelut q̄d de homine dr specialiter de equo aq; boue nō possit. intelligi. Dr aū de specie. q̄uis genus ipsum uelut ī q̄ndā. extrahit⁹ portione. Uelut si q̄s dicat illud animal ſibi adducī debere. q̄d sit rationale. mortale. n tamq; de equo aut de boue dicat. de ceteris ī strantibus de homine dictū ee intelligit⁹. Ab ī generaliter dictū. genus oīs species claudit. Cū q̄s dic oīe animal sic q̄libet animal designat speciē suā. Que cū ita sint. A forma genus. id ē a specie genus tale sit argumētū. q̄ forma genus

Argumētū ex cōiugatis

Maxima ꝓpositio Argumētū ab eo quod ipso

Quod genus ꝓpria species quā uis in pluya dispersa nō relinquat

Argumētū a forma

acero parte sepe notat. q id qd dr pani fiat. Hoc enī nom partis ē. q formę. Quo aū differ forma partis, et

nos strictū supi dixim. et paulo post. a cicerone ipso latī explicabit. Hunc de ypposito videam exēplo.

Uxoris duę species. Una matrū familias. Alia usu. Sz cōmuni gnis noīe uxores uocant. Et ꝟ id sepe in spe

cies istem nōibus nuncupem. qb; et gna. Mat familias ꝟ ee n poterat. nisi q cuenisset in manū. Hec aū

certa erat species nuptiarū. Trib; enī modis uxor habebat. usu. farre coemptione. Sed cū farreatio solis

pontificib; cueniebat. Que aū in manū p coēptionē cueneram hę mtres familias uocabant. Que ꝟ usu. it far

reo minime. Coemptio ꝟ certis sollempnitatib; pagebat. et sese itoemdo iuicē interrogabant. Uir ne

An mulier sibi mat familias ee uellet. Illa respondebat velle. hē mulier interrogabat. An vir sibi

pat familias ee uellet. Ille respondebat uelle. Itaq; mulier uiri cōueniebat in manū. et uocabant

hę nuptę p coemptionē. et erat mulier mat familias viro loco filię. Quā sollēpnitate. i suis institutis

ulpian exponit. Quidā ꝛ q extremo iudicio omē fabię uxori legauit argentū. siq dē fabia ei n ux

or tamū verū &ia certa species id ē mat familias eet. Quer an uxori fabię legatū sit argentū

Uxor fabia subiectū ē legatū argentū pdicatū. Quero ꝛ q dnā ex his argumtis sumere possim. q in

q̄stione ſ posita. Ac video uxori duas inēe formas. quarū una tamū uxor ē alia mat familias.

que in manū cuentione pficit. Qd si fabia in mnū n cuenit nec mat familias fuit. id ē n fuit

ea species uxoris. cui argentū omē legatū ē. Quo circa qm id qd de alia specie dr. ialia dici n

cuenit. cuiq; fabia pter eā speciē sit. q in manū cuenerit. idē q mat familias sit. et uir mat fa

milias legauerit argentū. nūquid fabię eē legatū. Questio ꝛ q ut dictū ē an uxori fabię omē argentū

legatū sit, Subiecti uxor fabia. Pdicatū ꝟ. legatū argentū. Argumtū ab eo qd ē in ipso de q q̄rit.

id ē abeo qd ē in uxore de qua q̄rit. Est aū in uxore de qua q̄rit. species uxoris. ea scilicet q in ma

nū n cuenit. q adeo affecta ē. Omis enī species ad suū genus refert id ē omis forma, factū ē q argu

mtū abeo qd ē in ipsi fabia affectis. a forma generis. Maxima ꝓpositio ē. qd de una dr specie ut ialia

n cuenire. Similitudine hoc modo. Si edes exste corruerint uicinue faciunt. arū ususfructū

legatus ē. usq. si is cui usfructus legat eet depisset. Similia dnt q eide ſ qualitatis. ex qb; hoc modo

sumt argumtū. Quida testator aedium usufructū legauit. id ē cessit aedes. ut his alius diminueret

uteret. Ille coepet tuicio facere. id ē ruinā minari. et ea corruer. Petit ꝛ q abhērede is cui aedium

ususfructus legat ē. ut earū sibi aedium q arestatore legata ſ. dāna cōpensēt. et aedes q uicio fecerunt

et corruer restituat. Quer an earū aedium q̄rū ususfructus legat sit uicio et ruinā heres restituere

cogat. Hic ꝛ q subiecta q̄dam oratio ē. uelut q̄dā timin. de aedib; quarū ususfructus legat sit ruina et uicio.

Pdicata ꝟ oratio loco timini ēstituta. ab herede restituto. Sumo q a simili argumtū hoc modo. Qm

si q̄s seruū usufructū legauerit. usq; seruus aliq̄m deperiit nicogit restituere heres seruū. ne nc qde

coget heres. restituere aedes q̄ in usufructū legate ruinā uicio fecer. Similis ē enī seruus usufructus

legato. aedium usufructus legationi. Simile &ia seruū in usufructū legatū si deperiit. ab herede n resti

tuit. et aedium in usufructū legatarū uicio ruinā ue ab herede n refici. Est ꝛ q̄stio qde an aedium in usufru

ctu legatarū uicio et ruinā heres restituere cogat. Termini ꝟ. Subiecta qde. aedium in usufructū lega

tarū uicio et ruinā. Pdicat aū ab herede restituto. Argumtū ꝟ ab eo qd in ipso ē. id ē abeo qd in ē et

ruine et uicio. aedium in usufructū legatarū. id aū ē affectū id ē similitudo. Omis enī similitudo ex

mee ppendit qd ē simile. Similitudo ꝟ ē. seruus usufructus legatus peimus que restituere heres nicog

tur. Maxima ꝟ ppositio ē similib; reb; eade cuenire; | Adifferentia. Hon si uxori vir legauit argen

tū omē qd suū eet. usq, in arcane positū sit argentū an in tabulis debeat. In reb; pluriū differen

tib; qd de alia earū dr nūquid ut am cuenire. Id cū ita sit qdā argentū omē suū legatum

uxori; Illa pecunia qq que i nōib; debebatur. sua ee dicebat. qd omis pecunia noīe uocaret ar

sperie distet.

Uxoris duę spes cies

Et istem nōibus gnis et species nōis mei plerūq.

Trib; modis uxor habebat. usu farreo coemptione.

Maxima ꝛ profino

Argumtū Nimi

gemꝰ · Quꝛitur an id qꝙ argentiꝫ qđ in nōib; debebaꝫ legatū ſit · Hic ꝯ ſubiect ītmin ÷ Argentū qđ in nōib; debet. Legatū v̊ p̄dicat. A differentia ꝯ faciꝫ argūmentationē hoc modo. Idem de plurib; differentib; reb; intelligi nō poteſt. Plurimū v̊ differt. argentū in arcane ſit poſitū an in nōib; debeat. Hā q̄ poſita in arca pecunia uirꝰ ꝛ nr̄i. In nōib; v̊ debita. nr̄ nr̄i. Ham qđ minus datur ex meo fit accipientis. Atq; ideo nō cogit eundē ipſā pecuniā debitor reſtituere creditori. ſed aliā tantū

Signatū t nō ſignatū ſpecies argenti.

In arca v̊ poſita pecunia et innominib; debita. nō ſargentū t pecunię ſpecies ſed differentię Hā argenti ſpecies ſignati · ac nō ſignati eē dicte ſ. Qualitas v̊ pecunię inpoſſeſſione poſitę t nō poſitę Sēd nō modis omib; alienę · In his differentiis ōſtat · ut alia ſit in alia arca poſita reliqua in nōib; debeat. Atq; hoc id circo dictū ÷ negꝫ nō adifferentiis ſed aſpecie argumentatiōnē ducta putaret Qualitas eni ſubſtantialis nō ſpecieb; ſed differentiis annumerat. Cū ꝯ ſuū oīe qđ fuerit argentū uir uxori legauerit. Cūq; manifeſtū ſit id adeā pinere qđ fuerit ſuū legantis: id ÷ qđ in arca fuerit ōdictū. Non poteſt idem intelligi · de eo qđ in nōib; debebat. Qm ſic dictū ē. id qđ in nōib; debetur abeo qđ in arca ē poſitū · plurimū differt. Facta ē ꝯ argumentatio abeo qđ in ipſo erat de q̄ q̄rebatur. Querebat v̊ de argento in nōib; debito. In hoc ū inerat ꝓpa differentia: qua ab alio differebat argentū eo ſcīlicet qđ in arca poſitū fuit. Id ū ē affectū · id ÷ adifferentia. Maxima v̊ ꝓpoſitio ÷ de reb; plurimū differentib; idem intelligi nō poſſe. A contrario aū ſic · Non debet ea mulier cui uir bonoꝝ ſuoꝝ uſū fructū legauit · vſq; ea ſint ſe ītraria. Qđ de aliq re dr̄: idiei ītrariū nō poteſt ēuenire · Idem in de duob; ītrariis intelligi nullom poteſt. Quidā ꝯ ſuꝑmę uoluntatis arbitrio vxor bonorū ſuoꝝ uſufructū legauit. Mulier cellaſ unarias olearias q, plenas · aduſumfructū ꝓpū deuocabat. Querit an penq; uſusfructꝰ legat ſit. Penus ꝯ uſfructꝰ ſubiect ē · legatio p̄dicatū. A contrario ꝯ ſumit argumentū h modo Utimur his q̄ nō ſint in rebus; ꝓmanent. His v̊ abutim q̄ nō in rebus, ꝓsunt · Ergo cū ꝓmanere, ac ꝓprie ē ītraria ſint · uſus q̄q atq; abusus ītraria neceſſe ē iudicem. Qđ ſi ceā qdē utendo ꝓmanent celle aū unarie arce, dearie utendo cōſumunt. Aliarū qdē rerū uſusfructꝰ eē poteſt. Penꝰ v̊ nō poteſt uſus eē ſed potiꝰ abuſus: Ergo cū uir uxori uſumfructū bonoꝝ legauerit · nō potuit legare ītrariū qđ ÷ abuſus: eſt v̊ abuſus uſum atq; dei · Utimur ꝯ atq; dei ut uſumfructū mulieris nō poteſt ꝓmere · Argumentū abeo qđ in ipſo ē de q̄ agit idi abuſusfructꝰ legatione · atq; abaffecto · idi ītrario. Ītraria v̊ inītrariis nō ita ſ tamq; diſſentio in eo qđ diſſentiuꝫ ſed tāq; relatio · Omis eni relatio · in relatiuis. Omēq; ītraria nō id qđ ſ. idi q̄liatef ſed hoc ipſum qđ ītraria ſ in ītrariis eē dr̄. q, nō ſecm qualitatē ꝓpā ſed ſecm plurimā diſtantiā ſibi inuicē cōferunt. Maxima ꝓpoſitio ÷ qđ alicui ēuenit · id ei ītrario nō ēue nire. Ab adiuncta. Si ea mulier teſtamentū feē q̄ ſe capite nuiq; diminuit vſq; ſecm pueroꝝ tabulaſ: poſſeſſio uideat excedito dari. Adiuncta ſ q̄ pximū ac fintimū locū tenent · ut ſi unū eoꝝ q̄libet exneret modo · Utiq; q̄q texiſſe texare · texaturū eē uideat. Hęc eni ſibi q̄ſi uicina ſ. Que v̊ in exiſtendo ſibi ſ pxima hec tamecedere rē uolunt · ut amor ſepe ēcubuit t ſimul eē ut pallor et timor t euenire poſſunt ut poſt maeundia cedes: eaq; ē aduunctoꝝ natā ut ſeparari qdē poſſint. tam ſeſe inuicē monſtrent · Nā neq; qui amant neceſſario potū ē · et ſepe q potius ē nō amat · Nec q pallet neceſſario timet · et ſepe nō timens pallet · nec ex neceſſitate mutuꝰ occidit · et occidit ſepe aliqs nō ita. Sed tam ſi de ſingulis ingrat eū ēcubuiſſe q amauerit et pallere q timuerit · et occiduſſe q fuerit mat. ueriſimile ē · Hęc na neceſſe ſit · ſed ea exuicinis uicina colligim · Hā ad ad exemplū attinet · hui argumenti · hec ſimilitudo ē · Capitis diminutio ē poris ſtat ꝓmutatio · Id multis fieri modis ſolet t maxima · t media · t minima · Maxima ē cū et libras et ciuitas amittit ut deportatio · Media v̊ in qua ciuitas amittit ſed ſtat poris q̄liras imminuit uelut adoptatio · aut q̄li alius modis por ſtat perenta ciuitate potuerit immutari Mulieres v̊ antiquo iure tutela ꝓpin

Minima cum ciuitas nec libras amittit.

Aliud uſus aliud abuſus.

Argumentū a contrario ſ

Argumentū ab adiunc ta ſ.

Quid capitis diminutio et qđ ſit ſtat.

cinct lite ut ſtatu

commebat. Recedebam ꝰ auctoris poteſtate q̄ manu uxi cū uenissem. Itaq, fiebat eis ꝑoris stat̄ ꝓmutatio. et erat capte diminuta q̄ cum uxi cueniſſet. in manu. Quedā q̄ que se nūq, capte diminuiſſet. it q̄ manu uxi minime cueniſſet. ſine auctoritate teſtamēti fec. Quer̄ an ſcām ei tabulas ex edicto ꝑoris debeat dari poſſeſſio. Hic ſubiect̄ qdē ī min̄ mulieris nūq, capte diminute tabule. Predicat̄ ꝰ poſſeſſionis cēceſſio. Sumit̄ ꝯ abadiuncris argumēti hoc m̄. Illā ſi ſcām mulieris tabulas nūq, capte diminute poſſeſſio det̄. nihil cauſe ē cur nō ſcām puerō q̄q et ſeruō tabulas. ex edicto ꝑoris poſſeſſio ꝓmitt̄. Quid eni officere pōt curne ſcām mulieris nūq, capte diminute poſſeſſio deferat̄. Id ſcilicet q̄t ea que teſtamēti facerat ſui nō fuerit uxoris. Qd idem et de pueris et de ſeruis dici poteſt. Illoꝝ eni aetas. illoꝝ cēdico. ī alt̄ius stra ē poteſtate. Adiungit̄ ꝯ ſi ſcām mulieris q̄ in ſuo iure nō eēt tabulas poſſeſſio det̄. ſcām puerō q̄q et ſeruę tabulas poſſeſſionē dari. q ſui uxoris minime ſint. quandoqdē illa ſubiunctio. illā ī ſub domini poteſtate. Rerum nāq ē rerū de q̄ q̄rit̄. q̄t ei ē cōſequens et poſtea exiſtens. ut ſcām ſeruoꝝ puerō q, tabulas bonoꝝ poſſeſſio det̄. ſi illud q̄d ē mḡſtione cēcedit̄. Quer̄ eni an ſcām mulieris tabulas nūq, capte diminute poſſeſſio det̄. Quā rē cōſequitur ut ſi id fiat. ſcām ſeruę q̄q tabulas puerō q, deferat̄. Q̄d q̄ fieri nō oportet ne rei qdē ꝓcedentis exiſtere debet exemplū. Hec tam neceſſaria ē cōſecutio. ſed uicina. Nam fieri poteſt. ut id recipiat̄ ſolū ſcām mulieris tabulas poſſeſſionē dari. Non id. ut ſcām tabulas ſeruoꝝ et puerō poſſeſſio cēcedat̄ ſi ꝓximū ē ut q nē hoc rei ꝓt poſteri illud admittat. Hꝰ ꝯ argumēti ab adiunctis. id ē ab eo q̄d ī ipſo haberet de q̄ q̄rit̄. Hꝰ aū q̄ſtio de mulieris nūq, capte diminute tabulis. affectis ſcilicet abadiunctis. Maxima ꝓpoſitio ī excadiunctis adiuncta ꝓpendi. ⟨Abantecedentib; hoc m̄ Si uiri culpa factū ē diuortiū et ſimulier nuntiū remiſit. tam plubis nihil manere oportet. Antecedentia ſ. quibus poſitis aliud neceſſario cōſequit̄. Licet illud q̄d antecedit min̄ ſit atq, poſteri. Min̄ quidem ut ſi homo ē animal. Homo eni m̄ ē animali et tam poſito homine cōſequit̄ ut animal ſit. Poſiti ꝰ ut ſi pepi cū uiro cubui. Poſiti ē eni pepiſſe qua cubuiſſe cū uiro. Aliquens ꝰ et q̄d equale ā. et q̄t ſimul. et q̄t ꝑius ē ponit̄ ut antecedens; Aequale quidem ut ſi homo ē riſibilis ē. Simul ꝰ ut ſi ſol obiectu ē luna defec. Et hec ſibi cōuertunt̄. ut cōſequentia fiant antecedentia ut ſi riſibilis ē. homo ē. Et ſi luna defecerit. ſol eſſet obiectu. Antecedens ꝰ ꝑius ē. ut ſi arrogans ē odioſus ē. Si eni arrogans ē. poſteri odioſus. Illud tam nonnūq, manet poſitis antecedentib; neceſſario cōſequentia trahi. Exempli ꝰ talis ē explanatio Cuncta ſ romane iure libi reſeruent. ī pecuniā arbitrio. uſq. dū tua emancipatione ſoluant̄. Ergo ſi quando diuortiū antecesſiſſet culpa mulieris parte quada dotis ꝑ libos numero multabat. De q̄ re paulus inſtitutos libro. ii. titulo de dotib; ita diſſerit. Si diuortiū ē nutrimoniū. et hoc ſine culpa mulieris factū ē dos integra reperet. Q̄d ſi culpa mulieris factū ē diuortiū. ſingulos libos ſexta pars dotis amatio retinet. uſq. ad dimidiā partē dū taxat dotis. Quare q̄m. q̄d exatore ē quin. libos ē q libi mḡſtratue patris ſ. id apud uiru neceſſe ē ꝓmanere. Facto ꝯ diuortio reddit̄ uxori dotis pars ꝑ plubis. id ē liboru causa. et q̄a ꝓnūmo liboꝝ retinebatur. apud uiru debere ꝓmanere. Hic ſubiectu q̄dē ē. factū diuortiū a muliere nuntiatū. Predicatū ꝰ. apud uiru ſecta dotis pars. ⟨poſt diuortiū ꝓmanſio. Queſtio an poſt diuortiū factū. muliere nuntiū remittente. ſecta dotis parte apud uirū manere oporteat. Quero ꝯ ſi abantecedentib; argumēti faciendi ē. quid antecedat. q̄d cōſequat̄. ut ſi uiri culpa factū ē diuortiū. uideo mulierē dotis parte nō poſſe multari. Et ſi ꝑma repudii nuntiū remiſit. Q̄d eni antecesſit ut uiri culpa fieret diuortiū. id nō ꝓmittit ut dotis pars mulieri ꝑeat. quā uir ꝑma repudii nuntiū mittat. Honestā q̄a ꝑ repudii nuntiatur dotis parte multanda ē. ſed abſolutionis poti damno. q̄t nō ſua factū ē ſed uiri culpa diuortiū. Igit̄ antecedens ē uiri culpa factū diuortiū. ſequit̄ ꝰ. dotis parte nō retineri. Nam ſi hoc ē illud ē. Argumentatione ꝰ facti hoc m̄. Si uiri culpa factū ē diuortiū. etiā ſi mulier repudii nuntiū miſit. nullo m̄ tam dotis parte multanda ē. ſed uiri culpe diuortiū factū ē. Non ꝯ uxor mulier dotis parte multabit̄. Q̄d ſi nō multabit̄ dotis parte. nihil uxor

Argumēti abantecedentib;

q ē cū dant̄ admutatiōi et cū dant̄ ad optionē ſeruoꝝ uiuo rūtione pactū ē. cū dant̄ ad ꝓnūmo dant̄ ad optionē. ē tua emancipatio nē ſoluant̄

ꝓnūmo dant̄ ad optionē.

Hic ℔ subiectū ÷ legatū qđ restam̃to iure recte accep̃. Predicatū v̊ · murtā posse amittere.

domo liberū causā doris noīe relinquet̃. Sed n̄ mutabrū̃ doris parte · Hinc ℔ apud uirū doris plūris relinquet̃. Utrūq; v̊ cōclusio syllogismꝰ hec ē. Si ℔ uiri cōlpa factū̃ diuortiū · plūris manere nihil oportet. Argumentū̃ habeo qđ ipso de q̊ agit̃. Versat̃ quippe mentio de doris parte · eiq; apud uirū post diuortiū qđ uxor p̄ma nunciauerit retentione Hic v̊ antecessit uiri culpa · qđ qa p̄cedens cē affectū̃ ē. Oē enī qđ p̄cedit ad id qđ seq̃t̃ necesse ē ut referat̃. Maxima ꝓpositio ē. Vbi ē antecedens: ibi ē et subsequens. Ar in hac q̄stione cē antecedens · v. uiri culpa factū̃ diuortiū · Ibi ℔ cōsequens erit sectas n̄ retinere. Cur aut̃ ita supi argumentū̃ cōclusionis inexcuerim cū de his m. tullio late exeq̃nte tractauerim eundem apparebit. ſ Ad cōsequentias; Si mulier cū fuisset nupta: usq; plūris manere nihil oportet. Cōsequentiaſ quę cū fuerint antecedentia posita · cōsecutā̃. velut̃ si dicam̃; Si homo ē · animal ē. Animal ē cōsequens · sed inpposito exemplo · n̄ satis apparet ad cōsequentias; argumentū̃ · sed ab antecedentibꝫ potiꝰ qđ. paulo post liquebit · Filii n̄ iure susceptī · in patrii n̄ erant potestate · sed matres potiꝰ seq̃bant̃. Non aut̃ omnib; erat conubiū̃ cū romanis · Nec erant nuptię iure ciuile q̄ n̄ aut utr̄ ciuē romanā · eniq; romanū inirbant̃. Ar cuprinceps populusve ciuitatē ꝓconubiū̃ ꝓmisisset · eo scilicet n̄ ut in potestatē̃ patrum̃ libi redigerent̃. Illud q̄q; uidendū̃ qđ ex matre ꝓpare matrimonio susceptū · n̄ patrē̃ sed matrē̃ secutū̃. Ergo q̄da romana t cū latino t pegrino · t cū seruo cū q̊ conubii uis n̄ erat · nuptias fec̄ · dote c̄tulit; factoq; mō eos diuortio c̄tendit̃. An nuptę mulieris cū eo · cū q̊ conubii uis n̄ erat · apud uirū doris pars p̄ diuortiū debeat ꝓmanere · Hic subiectū̃ quidem ē · nupta mulier cū q̊ conubiū n̄ erat · p̄dicatū v̊ doris partis · apud uirū post diuortiū retentionis iure ꝓmansio · Sumitur ℔ ad cōsequentias; argumentū̃ hoc modo · Hę q; nuptias fec̄ cū eo cū q̊ conubii uis nullū ē id cōsequitur ut libi patrē̃ n̄ seq̃t̃. Si aut̃ libi patrem̃ n̄ secutū̃. ne in patris quidē ſ potestate · Ar si in patris potestate n̄ ſ · matriq; applicatū̃ apud uirū doris pars ſ n̄ potest ꝓmanere. Hic ℔ antecedens ÷ cū eo · cū q̊ conubii uis n̄ erat · nuptię · Cōsequens nihil plūris doris noīe manere oportere. Cōcludat̃ argumentum · Qm̄ n̄ ꝓmisso conubio · libi q; ꝓcreantꝰ patrē̃ n̄ secutū̃. ne doris quidem pars apud patrē̃ plūris manere debet · quodquidē n̄ patrē̃ filii sed matrē̃ secutū̃; Hanc ē ℔ plūris manere nihil oportere. ex hoc qđ cū eo mulier nuptias fecerit cū q̊ conubii uis n̄ erat · Hoc v̊ erat antecedens · Non ergo ad cōsequentia sed ab antecedentia potiꝰ · factū̃ deprehendit̃ argumentū̃ · Qđ si p̄d qđ nihil doris noīe manere oporteret; ꝓbaret̃ eā nuptias cū eo fecisse · q̄ cū conubii uis n̄ erat; recte ad cōsequentias; argumentū̃ factū̃ ēe diceret̃. Fiet v̊ ad cōsequentias; argumentū̃ · si ita ponet̃. Si qđ ex dote plūris manere oportet qa patrē̃ libi secutū̃. cū eo nupta erat mulier · cū q̊ conubii uis erat · Assumo qđ ē cōsequens · sed mulier cū eo nupta n̄ ē cū q̊ conubii uis erat · Cōcludo antecedens · Nihil ℔ doris plūris manere oportebit · qa patrē̃ libi n̄ secutū̃. Argumentū̃ ab eo qđ ipso ē · de q̄ queritur̃. Queritur̃ cū dotis nuptiis quarū nullę fuerint iure conubii; excasse eius. Omē enī cōsequens ad id qđ p̄cedit · refert̃. Maxima ꝓpositio ē. Ubi cōsequens n̄ ē ibi ne antecedens qdē ē potest. Ac de his erit alius utrius differendi locus. ſ Ad repugnantias; Si patr̄ familias uxori ancillarū usūfructū̃ legauit a filio · usq; pugnat enī recte accipe · murtū̃ reddere · Scds heres dr̄. q heredi instituto ſ statuit · Velim sigs filiū̃ istituat heredē · scribatq; Si filius intra pubertatē̃ decesserit · neporet quę libet aliū̃ heredē ēe oportere · Hepos ℔ t q libet alius scds heres dr̄. Repugnantia ſ quę ut dicerē ē cōtraria cōsecutū̃ · si ipsis cōtrarius cōparet̃. Quidā ℔ heredē testam̃to scripsit filiū · eiq; scdm substituit heredē uxoriq; suę ancillarū usūfructū legauit a filio · dixitq; ut uxori filii ei usūfructū ancillarū ꝓ mortuo neq; illud adiecit · ut scds heres eundē usūfructū mulieri cederet · Successit filio · a mulier ancillarū ciulit usūfructū · Illo mortuo · intra pubertatē̃ agit scds heres ei usūfructū ancillarū · mulierī extorquere conat̃ dicens usūfructū ei a filio legatū · a se v̊ minime · Queritur̃ intra ea mulier legatū qđ testam̃to recte acceperat · murta posset amittere · Sumo ℔ argumentū̃ a repugnantia · Repugnans v̊ ē · cui qđ cōtrario cōsequens ē alii cōtrario cōparet̃ · velim in hoc ipso qđ in cuiam̃ exemplo · Recte accipe

Si ꝓpositio bona directa cōclusionē inanem cēdentia et cōsequentia ·

Argumenta a cōsequentibꝫ

Eam secūm legē romanā dicebant̃ libi facti erant exceptis ciuibꝫ romanis ·

Solutio superioris ꝓmissionis · EMENDATIO

Argumenta a repugnantibꝫ

er recte ñ accipe ctrariaſ. Sed ñ recte accipe · comtat̃ mutuū reddere · Iure eñi mutuū reddit qnon recte ac
cepit. Repugnat igit̃ mutuū reddere ei qđ ẽ recte accipe · Faciam̃ igit̃ argūtū sic. Qui teſtamto accipit
recte accipit. Qđ aũ recte accipit̃ iuſto ei q ſemel recte accep̃ auferri ñ poteſt · Ita mulier teſtamto · uſufru
ctū ancillarū accep̃ · Id ei q̄ mutuū ñ potūt auferri · Argūtū ab eo qđ ipſo ẽ de q̄ agit̃ · ita de eo qđ re
de accepit ẽ · In ipſo ẽ uelut affectū ctrarietatis modo · ut ſupi dictū ẽ · Hoc aũ argūtū a repugnan-
tia. Maxima ꝓpoſitio · repugnantia ēuenire ñ poſſe. ⁊ A cauſis efficientib; hoc m̃. Omnib; ẽ uſ. parietē diredū. Argūtū a cau-
ſis.
ad parietē cōmunē dirigere usq, ſedei opis urbis qđ ita edificatū · ut ſuſpendi ñ poſſit. Cauſarū qdē multa ⁊ Mult̃ diuſarū
ſpēs qnq; cicero paulopoſtī diuidit. Sed nō de efficientiū cauſarū diſſerit argūto. Efficiens ꝰ cauſa ē cauſarū.
qua p̄cedente aliqd effectū ē · ñ tempore ſed p̄petuate nat̃e · uelut i hoc qđ nō declarari exemplo Damni
infecti p̄miſſio ē q̄iens qs p̄mittit ſi qđ dānū ei opa ēugerit · ſua reſtitutione eē penſandū · Iuſ aũ ē pari
ei cōmuni · parietē aliū t̄ fornicatū · id̃ arcū habentē · t̄ directū ēmuniq, ēungere · Quidā ẽ ad parietē
cōmunē aliū extrinſec̃ parietē unx̄ · dedituq, ſartis damni infecti · Cōmunis aũ pariet̃ fornicat̃ fuit · id̃
arcū habens · t̄ ſignina fabricā ſuſtinens · Adiungente ẽ eo q̄ſatus ſederat ꝰ ut adiungeret demolīente
partē parietis q̄ iunctura cohereſceret · uicinū cōmunis pariet̃ fec̃ · Queritur an dāni infecti p̄miſſio · cogat
eū q̄ p̄miſerit uicinū reſtituere · Subiecta ītur dāni infecti p̄miſſio · Predicta uicini reſtitutio · Sumit̃ ẽ ar
gūtū a cauſis hoc m̃. Si eñi ex q̄ dāni p̄miſit infecti reſtitutionē · ei uicini cauſa fuit · reſtituere debet ui
cini qđ ei accidit culpa · Qđ ſi ea nat̃a parietis fuit · ut ſuſpendi ſuſtinerīq, ñ poſſet · fornicata eñi parietis
ñ ea nat̃a ẽ ut ſuſpendi queat · parietis pōa forma quā demolientis culpa uicinū feciſſe uidebitur · Atq,
ita ñ cogit̃ p̄ſtare uicinū · q̄ſe dāni infecti p̄miſſione ēſtrinxerit · Fiet ẽ argūtatio hoc m̃ · Si poenes pa
rietis formā ēſtitit ut eo adiungente parietē · q̄dāni infecti p̄miſerat · uicinū fieret · id uicinū q̄d p̄miſit
p̄ſtare ñ cogitur · Fuit aũ cauſa pariet̃ ut uicinū fieret q̄a fuit nat̃a · ut ſuſpendi ſuſtinerīq, ñ poſſet · Non
ẽ q̄d fornix uicinū facere p̄ſtare debet q̄dāni p̄miſſi infecti · Argūtū ab eo qđ in ipſo ẽ de q̄ agitur id ẽ
inuicini reſtitutione ex affecto · id ẽ cauſa · Cauſa eñi uicini forma ē parietis · ñ culpa ēiungentis parietē ·
Itaq, factū ē · ut fornix uicinū faceret · q̄ cauſa uicini cū abſit ab eo q parietē unx̄ · abē ētia eidē uicini re
ſtitutio. Maxima ꝓpoſitio · unāq̄q; rē ex cauſis ſpectari oportere. ⁊ Ab effectis reb; hoc m̃. Cū mulier ⁊ Argūtū ab
effectis
uiro immanū ēuenit · omnāq, mulieris fuer̄ uiri fiunt dotis noīe · Effecta ſ q̄ aliqb; efficiunt̃ cauſis
ñ tēpore p̄cedentib; ſ nat̃a · uelut ſi q̄ uiro defuncta q̄ immanū uiri ēuenit · An ei bona aduiri
puncant · In q̄ q̄ſtione bona uxoris defuncte q̄ immanū ēuenerit · ſubiecta ē · Aduiri ꝰ putare · p̄dica
tū · Quero ẽ argūtū ab effecto diligent̃ · diſpicio q, qđ p̄fecerit ipſa immanū ēuentio · Atq, ex eo argu
mēt̄ traho · Id aũ ē Omnia viri dotis noīe fieri · q̄cūq, mulieris fuerunt · Ipſa ẽ imman̄ ēuentio · omnia que
mulieris fuer̄ · viri fec̃ dotis noīe · ñ p̄cedente tēpore ſed ſtim p̄p̄a ui · nat̃e · Hā in immanū q̄q ēuenerit ·
mox ei bona dotis noīe uiri ſecum̃. Facio ẽ argūtū ſic · Si mulier que defuncta ē immanū ēuenit ·
In manū ꝰ ēuenientis mulieris · bona uiri fiunt dotis noīe · Hec q̄q bona de q̄bus agit̃ uiri ſ̄. Argūtū
ex eo qđ in ipſo ē de q̄ agit̃ ēuenit̃. Agit̃ eñi de ei bonis q̄ immanū ēuenerit · ſcilicet ab affectis · id ẽ a cau
ſe effectis · Effectū nāq, ē immanū ēuentione oīa que mulieris ſunt · uiri fieri dotis noīe q̄q hic q̄q ñ
ab affectis ſed a cauſa facti eē argūtū monſtret̃ · Oſtenſū ē eñi uiri fieri dotis noīe quicqđ mulieris
fuerit · ex eo qđ mulier immanū ēuenerit · Sed hoc cauſa ẽ ut q̄ mulieris ſ̄ dotis noīe uiri fiant · Sed dicet
qs ex eo qđ ea q̄ mulieris erant uiri fiunt dotis noīe · id appbari qđ defuncte bona aduiri debeant p̄
nere · Sed que mulieris ſ̄ ea uiri fieri dotis noīe · et bona aduiri p̄tinere · Item ē t̄ neutri alia cauſa ẽ
t̄ ſiqs dicat eam eē cauſā ut bona mulieris uiro debeant cedere · qđ p̄ manū ēuentionē uiri facta ſ̄ dotis
noīe · a cauſa rurſ̄ ac ñ ab effectis facti eē argūtū putabit · id ẽ a uiro · Ab effectis ꝰ ñ oportet · aduo
niſi cauſa p̄bari · Cēt ꝰ ex effectu argūtū ut ex eo cauſa p̄baret̃ hoc m̃ · Siqſtio ēet an mulier in

mãnũ uiri ẽuenisset · et indubitato haberet. oĩa quę fuissent mulieris uiri facta dotis nõie dicerẽt ita.
Si oĩa quę fuere mulieris uiri facta ſ dotis nõie. Mulier ĩmanũ uiri ẽuenit. Sed oĩa q̃ fuer̃ mulieris uiri facta ſ dotis nõie. Mulier & ĩmanũ uiri ẽuenit. Maxima ꝓpoſitio causas abeffectus suus nĩsepari.

Maxima ꝓpoſitõ

A cõparatione locus q̃dr̃ tripertito scinditur

A cõparatione aũ oĩa ualent. q̃ sunt hĩmodi. Quod iure maiore ualet. ualeat & inminore. usq; ualeat æquas quę paribus incausis paria iura desiderant; A cõparatione loc̃ q̃dr̃ tripertito scindit. Aut enĩ a cõparatione maioris. Aut a cõparatione minoris. Aut a cõparatione. paruĩ nascitur. A cõparatione ĝ maiorũ ꝫ quotiens ꝫ maior minoribus cõparant̃ hoc mõ. q̃d iure maiore ualet. ualeat inminore. Est enĩ quæstio an in urbe aquã liceat arceri. In hac ĝ subiectus ẽ tĩmin̄. in urbe aqua. Prędicat ꝟ ẽ. ius arcendi; Regi fines dinoscuntur. quilibet unusq; ager ꝓpꝛis finibus tĩminat̃. Arcet ꝟ aquã. qua ꝑ alia spacia meare nõ patit̃; Facim ĝ argumentũ sic. Cũ plus ẽ regi fines. min ꝟ arceri aquã. Sic in urbe fines nõ regum̃. q̃d maius ẽ. ne id q̃de q̃d min fiet. in aqua ĩmunitate arceatur. Hinc ĝ sũptũ ẽ argumentũ. ab eo q̃d in ipso ẽt. de q̃ quæritur. Quæritur ꝟ de arcendę aquę iure. ab affecto scilicet. id ẽ a maiore q̃d refert̃ ad id q̃d min ẽ. Notandũ ꝟ q̃d tullius maximã ꝓpoſitionẽ argumentationi inclusit hoc mõ. Q̃d in re maiore ualet ualeat ĩminore. Et deinceps ea nisus. argumentationẽ expediũ. ut manifestũ appꝛaret id q̃d ꝓmo uolumine cõmemoratũ ẽ. has maximas ꝓpoſitiones aliquotiens q̃de argumentationibus includi ut in ꝓsenti monstrat̃ exemplo. Aliquas ꝟ uires argumentationibus dare ut insuperioribus exemplis locoꝝ. Q̃d si ide ẽ uertam exemplũ. dicem̃. Q̃d in re minore ualet. ualeat etiã in maiore. At in urbe aq̃ arcet̃. regent̃ ĝ fines. Hinc tam̃ q̃stio ꝓmunciat̃ hoc mõ. Quæritur enĩ an in urbe fines oporteat regi. sed a minore sumit̃ argumentũ. id ẽ ab arcenda aq̃. ut sit hoc q̃q argumentũ abeo q̃d in ipso ẽ. id ẽ abeo q̃d ẽ in regendis finibus ab affecto. scilicet id ẽ minore. id enĩ q̃d min ẽ. affectui ẽ. Illud nãq; restat ad q̃d cõparet̃. Hinc q̃q maxima ꝓpoſitio a tullio posita ẽ. eaq; ẽ. q̃d in re minore ualet. ualeat etiã in maiore. A paribus ꝟ fit similiũ cõparatio. Necesse ẽ enĩ ut ualeat æquitas. quę paribus in rebus paria iura desiderat. Plurimarũ ĝ rerũ usucapio annua ẽ. Vt sigs eis anno ctinuo fuerit usus. id firma iuris auctoritate possideat. uelut rẽ mobilẽ. Fundi ꝟ usucapio biennii temporis spacio ctinet̃. De aedibus in lege nihil adscriptũ ẽ; Quæritur ĝ usus aedium unone anno an biennio capiat̃; Faciem a paribus argumentationẽ. Cũ enim in mobilium æquitas possessio ẽ. ædes ꝟ in mobiles. ut biennio fundus usucapiũ. ita etiã oporteat ædes usucapę biennio possidentẽ. Æquitas enĩ paribus in rebus paria iura desiderat, Quę maxima ꝓpoſitio a tullio clarissime posita ẽ. sed exemplũ restricti dictũ ẽ. nec ꝓmptissime adintelligendũ. Ita nãq; ait. ut cũm usus auctoritas fundi biennium ẽ. sit etiã aedium. Hinc ĝ aedium usus auctoritatẽ biennio fieri sentit sed adiecit. At in lege ædes nõ appellant̃. Et ſ ꝯtio omnium quoq; annuus hinc rursus ædes est inde ponere. quę annuo usu capiunt̃. et ĩde fit nihil dissimilis. nisi ualeat æquitas. quę paribus incausis paria iura desiderat. Sed uident̃ ita dictũ cũm immobiles ſ ædes. ut fundus. biennio ꝟ fundus usucapiat̃ ædes q̃q. biennio usu capient̃. Et sibi ipse rursus opponit. Sed in lege xii. tabularum de ædibus nihil adscriptum ẽ. unde eas reducę ſ res tacitũ mane legis. quarum ẽ usus annuus. Nã cũ de fundo ꝓscriberet lex biennii usucapionẽ. tacuit ædes. et his ꝓuidit hac tacitũ mane eas iunxit. quarum annuus ẽ usus; Sed solutio obiectionẽ ita. sed æquitas paribus in rebus paria desiderat. Itaq; cũm æque fundus atq; ædes immobiles ſ. æque biennii usu capient̃. Factum ẽ ĝ hic q̃q argumentũ abeo q̃d in ipso ẽ. de q̃ agitur. id ẽ ab affecto. pari. Nã cũ agatur de aedium possessione. Argumentũ sumptũ ẽ ab usucapione fundorum. Et expeditus ĝ his locis q ipsi de q̃ agitur inhærebam. Nec iam loci et quę dixi ee extrinsecus ponit exemplũ. Hic ꝟ ẽ q sumitur ab auctoritate. iudicii locus ualde ꝓbabilis & etiã si nõ maxime necessarius. Quę enĩ necessaria ſ hæc expꝛa esse ꝓbant̃ nata. Quę ꝟ ꝓbabilia ſ plurimaq; iudicium expectant. Ea nãq; si ꝓbabiliaque uident̃. et omnibus et pluribus et maxime. famosis atq; ꝑceptis et secundum unumquemq; artem et scientiam q, eruditus. uel ĩ medicina. geometria uel geometria ceteris q, impꝛa studiorum facultate uersatus. de quo extrinsecus

Argumentũ a cõparatione maiorũ

Maxima ꝓpoſitio in ipsa argumentatione

Vbi ꝓbabilis syllogismus sub uniuersitate omnibus maximã ꝓpoſitionẽ adformationẽ superioris argumentationis

Argumentũ a cõparatione paruũ.

Scitum num̃ cuiusdã iuris ẽ ubi de iniuriis cauet̃. uim et ad huc xii. tabularum cõmentus

Intricando q̃ nõ sit de ædibus sub uniuersitate q̃ ipse usu capione supra biennii habet ꝓpe usũ dedit intellectũ q̃ inter eas esse habendas. q̃ annuus usus haberetur. sic cũ aliis in catalogo bonorum nõ ponit. Et tacit̃ tullius dat uenienti locũ ut uoluisse intelligi.

Loc extrinsecus

loco sic loqt̃. Que dñi assumunt̃ extrinsec̃. ea maxime exaudiorũ aure ducunt̃. Itaq, greci tales argumẽ
tationes ἀτέχνους uocant id ẽ artis expes. Alia quippe argumẽta sũ que ipse ẽlic̃ orator atq, ꝙdã ih exdesi
gnatis locis sibi cõparat. et ꝓpa facultate ẽcpit. Alia vẽ sũ q extrinsec̃ posita ñ ipse inuenit sed ꝑsentib;
uitt̃ et paratis uelut testimonia tabule. sũma. ceteraq, de quibus marcus tullius latius tractaturus ẽ Nonẽñ
sibi ipse testimonia parat orator sed paratis utitur. Nec ipse iudiciũ fac̃. sed iã posito. ac spontaneo ru
more ueniente utitt̃ adcausã Itaq, idcirco hos locos greci atechnos uocant atq, ita ut tullius dix̃ artis
expes Que enim ñ ꝓpo oratoris artificio cõparam̃. sed se extrinsec̃ uenientia subministrant. Hec ure ar
tis expia appellata s. Huius exẽplũ ẽ. ut si ita respondeas; cũ publius sceuola id solũ ambitus sedũ
dixerit. quamtũ parietis cõmunis tegendi causa tectũ ficeret. ex quo tecto mei ædes q̃ plexissent aqua
defluere id tibi nõ iuste deri; Solũ ambitũ sedũ ẽ quamtũ soli sedũ ambitũ claudit. Sceuola ꝙ dix̃ id ẽ
ambitũ sedũ solũ quo tecti diffusione tegerentur. Manifestũ ẽ enim terra latius fundi nec parietibus adequari. ut
stillicidiũ longius cadat. Que cũ ita sint. qdã cõmune parietẽ tegere utrebat̃. Quero an sit aliqd ius tegendi
respondeas tu inquit trebatius id ius ẽ tegendi parietis cõmunis: ut inuitus qteget̃ ñ aliud qd libet tectũ stilli
cidii aqua fundatur. Aliás ñ ẽ iuris ut tegat qs parietẽ stillicidio iuuicini tecta defluente. Hec enim stillici
dii seruitus noua. nisi cessante uetusto nihil iuris habet. Sed sibinuic responso oppones̃. nec sic qdem iu re
gat ẽ iuris quidẽ. sedũ solũ tamtũ ẽ quamtũ cuiq, parietes claudunt. Quin vẽ tegit tectũ longius mutat.
tu inquit responsũ tuũ scevole auctoritate firmabis dicens scevolã respondisse. hoc ẽ solũ ambitus sedũ.
quamtũ tectũ piceret. ñ quamtũ parietes ambirent. Iuste igit̃ picere tectũ. q uetus ambitũ adhuc suarũ
sedũ tegit. sed ita ut insitũ tectũ aqua defluat. ne uicino noua noceat seruitute Inqua qstione. neq; assi
tecto neq, apdicato terminio ducitũ ẽ argumẽtũ. Qd in his enim locis cõsideran moris ẽ quibus de eo;
agit̃ timmis. ut nominib; exemplis ẽ diligentissime declaratũ. Sq, qa sumit̃ argumẽtũ. extrinsec̃ dubitari
om iudiciũ cuilibet opponit̃. ut nec scevole cui auctoritate responsũ ẽ. Atq, ideo ex loco quocat̃ extrin
sec̃ supius dr̃ argumẽtũ. Hos ꝙ locis q sunt expositu ad omne argumẽtũ tamq, elementis quibusdã significatio et
demonstratio ad reprendũ dat̃. usq, ut reliquorũ sit potius aliqd qua de hinc pacisc̃. ñ sacianũ discedere
Omne elemẽtũ ꝓncipiũ ẽ est rei. cui elemẽtũ ee ꝓpendit̃. Hã rei qd ex elemẽtis sit ipsa elemẽta necesse ẽ lo
co ee ꝓncipia. Ergo qm̃ loci supi designati argumẽtorũ quasi quedã ꝓncipia s. ipsa enim s. q cõtinent argu
mẽta. Omne aũ qd cõtinet ei qd cõtinetur ꝓncipiũ ẽ. Idcirco Att cicero uehemẽs qdã
elemẽta argumẽtorũ uidet locos hos qs supi posuit. cautissimeq adiec̃ quasi qdã elemẽta. Hi enim integre
elemẽta. sed quasi insimilitudine elemẽtoz s hi loci q in argumẽtis efficiendis sumunt̃. Idcirco qm̃ argu
mẽtoz qdã uidentur̃ ee ꝓncipia. Atqui elementũ omne minimã pars ẽ ei cui elementũ ẽ. erit qd ex
elementis efficitur partis uice cõiungit ut litere. oratione. Ita ũ locus ñ pars argumẽti sed totũ ẽ. Est enim
significatio qdã ex demonstratio adrepiendũ argumẽtũ data ut si locũ respexeris. noueris ubi ẽ dubi.
unde duci debeat argumẽtũ. Sed reliqua adtrebatiũ expedtissime dicta s. blandiq, ei etiã breuia pos
se sufficere. dicimus ꝓrogatiua ꝑsertim cũ sit iuris occupatione distracta. et temp̃ legendi plura ñ habeat.
Sed qm̃ ut inquit diuissimũ studii ad has doctrinas epulas. recepte. ñ ulibi degustatũ sed saciatũ re
linquere ut ne desit aliqd sed de pleno cliã relinquat̃. Factaq, ẽ a cuiuando translatio iocundissima.
Declaratis ꝙ omnib locis eoq, exemplis diligẽt expositis. pauca quedã de locoz ut arg. ordine disputa
bo. Quib; plenissima disputatione expedtis adea q restant explananda transgrediar. Sed in tuo iã
uolumine faciendũ ẽ. qm̃ sedis lib habet ꝓpiũ modũ.

Annue quã clarissimo marci tullii eloquentie cumulatissimã laudationẽ. LIBER TERTIVS INCIPIT.
mus supi locis aggredior pauca ut sũ pollicitus de arte. atq, ordine locoz in uidentur̃ ee reperiendis

x. legis vñ supi xii. tabule.

ꝑmissi t. t. f.

x id ut ducat argumẽtũ dubitare ne ꝓficere.

Qd elemẽtũ

Detoto

Deparrib;

Denotatione

Differemia simi liū rerū. Solutio supiorū, p missionis.

Quidditor ipsū xtoto

Qdaparrib;

Qdanota.

Qdēiugatō ab eo cui ēiugatū ē dūssū sit.

Quare hec p̄mis sa sunt.

Detoto

Deparribus

Danota

Deaffectib; V& obis quāt interp parrēs argūmta + loca argūmtoz distinguit id in eo qđ ē ipsa ex toffrāt exemsēt. ad aubitatū ee finis in rerū sibi [illegible]

n eox natā diligemi cognia · facilior se argūmtor copia submnistret Primū g̃ qm̄ loci omīs diuisi sm eos qui ipso herent de q̊ quert̃ erneos q extrinsec assumerent̃ uidendū ē qnā s hi loci q ipso herent de quo quert̃ · t qd abipsis differ inq̄bus herere dr̄ Actq illud qdē planissime expedtū ē ipsos dicētmos illos q ingstione ūsāntur ee horū ee alīū subiecti · alīū vp̄dicatū supior expedtiō patefec · Abeo ig̃ tīmino de q̊ agitur qđ differt loc̄ atoto quandoqdē idem ē ipsū ee qđ totū · Heq enī ē aliud ee quelibet tīmnū ingstione ꝓpositū quā totū ee tīmnū eundē q ingstione ē cōstitutum · De parrib; q̄q idem dicem · Nam si omīs parrēs id efficerent cui s parrēs terminūq, ingstione ꝓpositū sue parrēs efficiūt · ñ ē dubiū qn parrēs q̄q omīs ēuenient idem ee qđ ipsū ē inquestione ꝓpositū recussime ītelligam · Horatio v eodē modo illud ipsū ē qđ ingstione ꝓponit · Ree enī unāquāq, ome uocabulū designat ac denotat · Et g̃ in totū · parrēs ac nota · idem qđ ē ipsū de q̊ quert̃ ee uideant · Intanta g̃ similitudine rerū dauda ē differentia · Heq enī ut dictū ē · si loc̄ herer in eo ipso de q̊ quert̃ · atq, abipso de q̊ q̄rit capi ñ potest argūmtū fieri potest ut loc̄ idem ee possit qđ ipsū ē · Sed hec differemia ē · Ipsū ē qđ ē fuse ac singularī intelligi · ut homo · In eo ē · totū suū qđ ē diffinitio ipsius g̃ totū abeo qđ ipsū ē intelligemia separat · qđ illud qdē singularī ītelligit · hoc v sub gñr ac differemiarū enumeratione monstrat · Diuidit enī diffinitio atq, dissipat · totūq, patefacit · qđ intre ipsa singularī intelligit · De parrib; q̄q eadē rmo ē · Sicut ad mēbroz multitudinē · t specieri omiū enumeratione singulare tīmnū referas intellectū · statim ipsius ac parriū differemiā coprehendes · Hora &iā abeo cui nota ē · facile distat · qma illud uox et significatio ē · Illud res significationi subposita · Corū v · quę affecta s ñ s dubie differemię ab hīs quorū affecta ee monstrant · Quis enī idem dicat ee ēiugatū · qđ o ut cui ēiugatū ē · Quis idem ee iuste qđ iustitia · Quis gen idē qđ forma · Quis ēmaria · Quis simulac quandoqdē neq ēmnū sibi ipsi ēmariū ee potest · nec simile sibi ipsi simile · nec genus sibimet ipsigen · Et de ceris eadē ratio ē · Nunc illud dicendū ē ꝓpt qđ ista p̄missim · Quandoaliq enī ab alīs tribus locis q̄ p̄mi ꝓpositas argūmtis sumunt̃ · idē atoto · a parrib; a nota · fit ut ipse qdē tīmn adcui fidē quert̃ argūmtū unaquālibet earū rerū contineat · que cū adargūmtū ducte fuerint locī ee monstrantur · Vidue cū fit argūmtū atoto · ipse qdem tīmnus cui fides affertur · intra totū cōphendit̃ · totū v ipsū qđ ē diffinitio res ē · Siqdem omnione rē uocari placeat · At si ex ea sumt̃ locus ē, argūmtum · Itaq ipsū de q̊ agitur · intra totū claudit̃, a quo toto cū sit argūmtū · fit ipsum totū locus · Qđ totū qm̄ claudit tīmnū q ingstione ūsitat · idē tīmno uidetur inherere · Quo fit ut locus q̄q · q atoto ē idē inhereat tīmno de q̊ ingstione dubitatur · Parriū q̄q enumeratio eundē terminū claudit quę collectione ēiungit · Ipsaq parriū enumeratio res q̄dā ē · si omīo reb; annumeranda ē · Sed si ab ea ducte argūmtū · fit loc̄ · Sed qm̄ parriū multitudo in eodē tīmno ē quē ēuent parriū iungit · necesse ē eū q̄q locū q ē ac nunctione parriū ipsi illi tīmno de q̊ q̄rit ur inherere · Nota eiā rē designat · et significatione aliq̊m cōphendit · A qua si ducte argūmtū · fit locus; Et q̄m nom ome ei uidet adee · cui intelligemiā signat · loc̄ q̄q q ē anotatione in ipso herer de q̊ ūsitat mmo · At maffectus que intredeci partes duuisa s ñ idem ē · Nam q̄m respicientia q̊dāmodo tīmnū s · et quasi extrinsec ostenta · ñ uident̃ eodē m̊ cuncta ee cū tīmno q̊ cuncta s hi loci q atoto · a parriū enumeratione · a nota ee p̄dicti s · Sed tam id qđ affectū ē · ad aliqd dr̄ · Id v aliqd unctū ē illi semp · qđ ad eius ducte relationem adsine eo ee nūquā potest qa cū ipso nascitur & quodā̊m alīo dicto intelligit̃ alīum · Nā si id de q̊ quert̃ eiq affecta ꝓpendas · ea que ꝓhibentur affecta extra id de q̊ ambigit̃ posita ee cōsueres · Nihil enī eorū que s ad aliquid ex se ipso ee potest · sed semp excatio ut enī impticamur s ostendit̃ oma q ad aliqd dr̄ · opposita s ñ tam tradisuncta utomnino sint disturbata · sed qm̄ relatiua ꝓpositione unguntur · necesse ē aliq̊m · in ipso sint ad qđ uident̃ affecta · Ome quippe affectū ex eo ad qđ affectū ē susceptū formā · et sine eo ee ñ potest · Et dicto alīo alīus se statī subiecit intellectus ut cum

dicero dimdiū / duplū intelligitur. et cū pariē nōinauero · filius ad intelligendā uenit. Et oīa quecūq
ad aliqd ſ aſeſependent · nec aſe inuicē deſerunt. Igit oīe affectū et ad ipſū reſpic̄ adqd refert. et ī ipſo ē.
Ad ipſū qdem reſpic̄ · qm̄ ad affectū ſuū uelut ad aliud relatiue more p̄dicationis referrtur. In ipſa v ē qd
ea ē affectus nata in alterum exiſtat ab alio ſeq. ipſa poſſideam. q̄m̄ qdem. et id qd affectū ē uocat
ei ētmin ad quē ēsideret affectū · et ētmin inq̄ſitione p̄poſitus affecto ſuo intelligit ē cōnexus. Que
cū ita ſint / cū argumēta ſumit dē inquirit / qm̄ id qd cōiugatū ē affectū ē · adid qd ea exalia parte ē
cōiugatū · id qdem de q̄ q̄rit in alterū inſec̄ poſito cōiugato. heret. Ipſe locus unde argumēta trahit · ab alio
ducit cōiugato · uelut. Si compaſcuus. āger ē. / ius ē cōpaſcuus. Igit cōpaſcere atq. cōpaſcuū / cōiugata ſ.
Seq q̄rebat an ius eēt cōpaſcere. Tractū v argumēti ē a cōpaſcuo. Itaq. terminū qde de q̄ fuit q̄ſtio /
in alio cōiugato poſit deprehendi. id ē in cōpaſcendo; Locus v unde argumētū tractū ē. in alio ē · id ē in
cōpaſcuo agrie. Item, q̄uens ducit argumētū · id de q̄ querit informa herere neceſſe ē. in cui oſtendit legata ee
numerata pecunia / q̄m fuerit argentū oīe legatū. Querit enī de numerata pecunia q̄ ē ſpecies ar
genti · et argumētū tractū ē ab argento · id ē agrie. Itaq. ipſū de q̄ q̄rebat. informa fuit id ē inſpecie.
Argumēti v tractū ē ab affecto · id ē agrie. Qd ſi a forma gnis argumēti fiat cuiſo modo ē. Id qdem qd
q̄rit in gnē ee monſtrat. ipſū v unde ſūpti ē argumētū informa ee ꝓpendit. Ha cū q̄rat an legatū
ſit uxori argenti · oſtendit n ee legati qa n fuerit uxori tanti legati · ſed materfamilias uxori. Uxor v
geri ē materfamilias uxoris; Quaritur g de uxore id ē de gnē. Argumēti factū ē a materfamilias id ē a for
ma. Quoniam v a ſimilitudine trahit argumēti · qm̄ id qd ſimile ē ſibi ſed alii ſimile ee ꝓpenditur.
res qdam de q̄ q̄rit mutuo eo; q̄ ſſimilia poſita ē. Ut v locus in alio · uelut cū q̄rit an heres reſtituere
uicti ruinā ue cogat ędū · uſuſfructū relictarū. In hoc g q̄ſtio ē. Locus v a ſimilitudine qa n oporteret
heredē ędes reſtituere · ſic nec mancipii ſed aliqua ratione depeat. Cū g ſimilis ſit ędū uſusfructus
atq. mancipii / qd q̄rit in ędū uſufructu poſitū ē. Locus v uſufructu mancipii. Indifferentia q̄q.
idem ē. Eorū nāq. que differunt in alio poſitū ē. id qd q̄rit. in alio v illud a q̄ id qd ē ambiguū cōpa
ratur. Ut cū q̄rit an id q̄q. argenti qd in nōib; debent legati ſit. Hic igit illud ē qd dubitat. In eo v
qd ab hoc differt locus. A q̄ oſtendit minime legati ee argenti · qd in nōib; debent; cum multū dif
ferat materiane ſit poſitū · an in nōib; ſcripti. Contrario q̄q idem ē; ut in eo qd querit an uſufructus pe
nus legatus ſit. In uſufructu g q̄ſtio ē. Sed p̄bat minime ee legatū. qa n potest ee uſusfructus rerū que men
do pereunt. ſed potius abuſus. In abuſu igit loc ē. ſcilicet in alio contrario. Cū fuerit in uſu q̄ſtio / Additus
erat locus eode m. abeo qd querit ſegregat ē · ut in uino adunato ſit q̄ſtio. in alio v ſit loc. Ha cū querat
an ſecta mulieris tabulas. in q. capite diminutę poſſeſſio det. / in hoc q̄ſtio ē. Ut in hui adunato loc. Oſtendit
eū minime dari poſſe poſſeſſionē. qa ſit proximus ut ſecta puerę q̄q atq. ſeruę tabulas bonaę cedat.
Ab antecedentib; v ita ē locus. ut q̄ſtio ſit in conſequentibus; Ha cū q̄rit an aliqd dotis noīe plus manere
oporteat. ſumit argumētū nullo m manere oportere · ex antecedentib; qd uiri culpa factū ē dotium.
Locus itaq. ab antecedente q̄ſtio v in conſequente; Conſecutū ē eni uiri culpa factū dotium nihil apud pa
trē plus p̄manere cū uiri culpa p̄ceſſerit. A conſequentibus v ſi ſit argumētū / res que dubia ē manere
debeat; ee deprehendit. Ut cū q̄rat an diuortio facto cū eo cū quo connubii nō erat dotis noīe aliqd
plus manere oporteat. ſit argumētū ſic · Siqd ex dote plus manere oporteret · qa patre libi ſeq̄rem. cū eo
eēt nupta mulier q cū connubii ius eēt; Hic antecedens ē ſiqd ex dote plus manere oporteret. et in eo
q̄ſtio an aliqd manere oporteat. Conſequens v cū eo mulier nupta qui cū connubii ius eēt · a quo ſumitur
argumētū id ē a conſequentib; Ha cū manifeſtū ſit n cū eo ee nupta · cū q connubii ius erat / oſtendit qd mini
me patre libi ſequitur · atq. id circo nihil plus manere oportere. Hic g res qde q̄ dubitatur manere
debeat ē in eo ſolicet an ex dote plus aliqd manere oporteat. Argumētū v in eo loco q eſt in conſequentib;

Quomodo ſumit argumēta a cōiugatis

Qd a bono ex tremis ab illo qē et cōiugat dē q̄rit

Qd in alio affectorū ſit q̄ſtio. ab alio v argt ſumit ut

Agnate

A forma.

A ſimilitudine

A differentia.

A contrario.

Ab additis

Ab antecedentib

A conſequentib

Notandū q̄ in antecedentem libro de hac diſputatum eſt tenent q hoc eſt in in antecedentib; magis in quib; conſequentib

Arepugnantib; id ē in muliere. que nupta ē. cū eo cū quo nulla erant iura conubii. Arepugnantib; &cā quotiens argumenta sumuntur. resqdem dubia in alio repugnant. In adusō v loc ē argumtū. vt cū qrit̄ an possit iuuenta mulier reddere legatū qd recte testamto semel accept. loc arepugnanti minime posse iuuentā reddere qa iuste accepit. Questio g ē in eo qd intelligit̄ iuuenta reddere. Argumtū v in alio repugnanti. id ē in eo qd intelligit̄ recte accipe. Repugnat enī iuuentā reddere et recte accipe. sed qstio in uno eq ē. locus i alio.

Acausis. Quotiens v. Acausis efficientib. ducit̄ argumtū. qstionē ineffectis ee necesse ē. vt in exēplo q qrit̄ur. an qui satis dederit dānī infecti uiciu parietis pstare cogatur. In hoc g id ē uicio parietis qstio ē. Sed de causa trahit̄ argumtū. Dr enī nō portē pstare; qm̄ nulla parietis causa fuerit uicii. nisi q pstando uicio satis dedisset. Effectui g cause uicii parietis fuit. Itaq, qstio qdē in effecto. Locus v ee cōsideratiō ex causa.

Abaffectus. Ab effectus aliqt appbet. loc in effecto. qstio i causa ē cōstituta. veluti cū qrit̄ur an mulier qdā cui bona uiri facta sunt dotis nōie. mutui manui cuenerit. Qm̄ g in manu cōuentione pficit̄. vt bona mulieris post ei mortē uiri adipiscat̄. Argumtū ducim̄ ab effectus. Efficit̄ enī pmanū cōuentionē vt qcūq, s mulieris uiri fiant dotis nōie. Ergo cū ea qmulieris fuere uir nōie dotis adipiscit̄ mulierē in manū uiri necesse ē cuenire. Questio itaq, de muliere ē. an in manu cuenerit. Argumtū v. ab effectu cause id ē in manu cuentionis. Hoc v ē qd ea que fuere mulieris. uir nōie dotis acquirit. Quo fit vt id qd qrit̄ in causa. loc v sit in effectis. A cōparatione v maioru si fuerit argumtū. qstio erit in minoribus. vt si queratur an in urbe aqua debeat arceri. defendat̄q, minime debere. neq, enī fines regunt̄. ita maqua arcenda qd min ē qstio ē. loc v in finib. regendis qd mai ē. Contrarie v si a minore argumtū ducat̄. erit id qd dubitat̄ in re maiore. vt si dubitet̄. an fines moueniare regant̄. respondeam̄ minime. qm̄ ne aqua qdem arcet̄. Ita id qd dubitatur in re maiore cōsistit. Illud v unde argumtū sumit̄ in minore. In cōparatione parui similis ratio ē. In uno enī eorū q sunt paria. qstio cōsistit. In alio v loc intelligit̄ argumtū. uelut cū qrit̄ur an ędiū usus biennio capiatur. Id appbam̄ qm̄ fundorū qq; Cū g paria sint fundus ita, ędes. qstio qdē de ędib; ē. Argumtū v ducit̄ a fundo ad ędes. Ede uī qdem locos quoq in se qstiones et loci argumentorū separent̄. Hec dicta sint. Nē eorū ordinē breuissime cōmemorabo. Ex hoc itaq, ortū omne iudiciū q loc p̄or qsit posterior estimandū si eos timinos cōsideremus q in posita qstione usam̄. Quecūq, enī his timinis ppingora sūt hec recentissime p̄ora numerant̄. Posteriora v quantū apposita longissime q̄quere ostendit. Id aūt in multis maiore claresce. Prima nāq, loco ē diuisa pluraliter in eos q in ipso sūt. de q agit. et in eos q assumunt̄ excluse. In q pposito ee intelligim̄ eos locos q in ipso sūt. his locis quos trahim̄ exclusis. Hic v loc q in ipso. in tres quatuor distribuim̄ partes. Quarū p̄ma ē diffinitio. Qui locus a toto ē nuncupat̄. Id circo aū p̄mus. A toto loc ponit̄. qm̄ nihil ē aliud tam p̄cipiū quā diffinitio p̄pa.

I parū loc assumit̄ Consequēs enumeratio partiū. qe post diffinitionē p̄cipiū locū partes tenere debent. que totū id cui partes dicūt ee cōiungunt. II His apponit̄ nota. que quasi cuso m diffinitio ē. Nam sic diffinitio explicat qd implicite nota designat. ita nota inuoluit et cōfuse indicat qd postea fac atq; expedit diffinitio. Nota 3 tria ē ideo qa diffinitio substantiā tenet. Ad tertio ea enumerant. que totū cōpositū iungunt. Nota v nihil efficit sed tm̄ designat. Post hec q in ipsis timinis principalit̄ hereant. illa q̄ affecta numerant̄ q̄ non in ipsis timinis insunt sed eosdē uelut extra posita cōsequunt̄. Atq, id circo solū in ipsis ee dicūt. qm̄ sine his ee n̄ possūt. Quorū p̄ma sunt cōiugata. Nihil enī in affecto sic p̄cipit̄ ē qua qd ex re et nōie participat. nisi qd parua nōis inflexione disiungit̄. Iuuenis qd ex iuuentia et iuuencula participat et ex inflexione nōie nuncupat̄. Et in ceteris quidem cōiugatis idem ē. Post hec A enumeratū ē genus. Genus v ē. qd cui libet uniuersali substantie monstrat. et qd multe specie diuisorū substantialis ē similitudo. Qd cōsul timis paulo longe q̄ cōiugata secundū q̄ parent̄ si sola hec monstrat. nihil ne inflexo nomine aut cū timis nōe applicat̄. sed pure longe diuisos. 4 ne enumerata ē species. qua

.h. Nāq; ctrariū ē utr qđ mors animali aut mansuetū. si mori ⁊sequit̄ animaru. ⁊gr̄ nec uiuere. Non ⁊ exḡne loc iste ducendus ē. ⁊ponus exconcrario. 15

forma nulli appellati. qa nihil ē tam pximū. gñi quā speciei. Species v ē substantialis individuoꝝ si
militudo. et qđ sub gr̄e ponit. ⁊ Post hanc. Similitudo ē cōsiderata. Et post illud idem qđ in substantijs in Quare asimilitudine
telligitur. illud idem recte ponitur. qđ in qualitate ēe ꝓpendit̄. ⁊ Paulati v res mcipit asimilitudine re Quare adiffer
cedere. nec stata. ad contrariū uenit. sed pus adifferentia locū statuit. Nā remota similitudine nihil aliud Sexte actrario
occurrit pus nisi differentia. ⁊ Post hanc actrario locū dic. id ē amaxima differentia. ⁊ Rursus adamica Septim abad
sibi affecta cuertitur. sed n eo mō dic. q̄ similia sint. Adiuncta enī ꝓponit q̄ n̄ sint ex̄ gr̄e similitu unctis
dinis. sed unde se indicu ⁊ et uelut euidā rerū sibi coherentiū ꝓpinquitatis. ⁊ Post adiuncta v antece Octauus abant
dentia tulli posuit. Post id uti qđ aliq̄n nuncupatū ē. Aliq̄d necesse ē antecedens aut cōsequens intelligat. cedentibus
Tertiaq, antecedenti poscōsequens collocatū ē. ⁊ Post hec repugnantia dic. ut qdā dispar duplex Non actsequenti
ordo ctrarietatis ac similitudinis nasceret. Prius enī ꝓposuit. Asimili. adifferentia. actrario. deci Decim arepugn
hic unus ordo ē simiuū et ctrariorū. Rursus abadiunctis. abantecedentib; et cōsequentib; arepugnan
tib; Huiusmodi scdis subsequens ordo similiū et ctrariorū ēe deprehendit̄. Sed ꝓmus ualde euidentior
qua secds. Plus ē enī simile ēe qua adiunctū. Plus differre qua antecedere. et cōsequi. Plus ēe ctra
riū qua repugnans. et in suo q̄q; plena retinent forma. tum similitudo ꝓpinquitatē q̄ndā tenere debet.
Propinquus ē id qđ ē simile. et cui simile ēe cōsidetur. qua id qđ adiunctū ē et cui natāli uicinitate
cōiungit̄. Rursus q̄m differentia dissimilitudinis auctor ē. dissimile ē id qđ ab aliq̄ differt. qua id Undecim acausis
qđ cōsequit̄ et antecedit. Rursus q̄m ctrariū longissime abeo cui ctrariū ē oportet abscedere. longi abscedit Duodecim abaff.
ctrariū qua repugnans. ⁊ Post hec qđ aliud restare potest qui effectoꝝ causas querere. Aut post effectoꝝ Tertiusdecim acōpar
causas qđ aliud qua ipsarū causarū. ꝓgnere effectus. ⁊ Preterea a cōparatione loci postremū ordine tenent ..lia. prius est
qa siue similitudine siue dissimilitudine. insola obtinent quātitate. Et de loco ordine sans dictū ē quantitatis. ii bi
Illud pterea cōsiderandū puto. nū in q̄q; argumentoꝝ loci q; ipso herent de q̄ ḡrit̄. aut affecta ut enu par et impar
merentur quandoqdem q̄ affecta s. id circo ēe dic affecta qa s ad aliq̄d ex ꝓposita tm̄ relatione nec sic in cathegoriis
tum. Nam ex dissimili a licui ē dissimile. et totū partiū totū ē. et nota significata nota ē. sed dic.
inspiciēda ē nata singulos et uidendū nū similit̄ hec ad aliq̄d referant ut cetera. Nā dissimile re Quęstiuncula loc
dissimile qdā explicat. atq; cformat. hē partes rē cui partes s ꝓpria cōiunctione pficiunt. Nota v et in dialectico ꝓpria
relectū cōmunū tenet. Et cū hec cetera q̄ uocant affecta n faciant. iure hec n inter affecta ponunt. sed nota ē.
in eo ipso qđ uelut efficiunt atq; cformant. inter dic. Sed q̄m de ut atq; ordine locoꝝ sufficienter dictū
ē. nē adsequentia transeam. ⁊ Pter oīa enī que supra dicta s illud animaduertendū maxime ē. qa in siqđ
ut argumenti fuerit superius illud ex argumentoꝝ loc dicendus ē nisi n solū insit argumenti ueri et ea ab
ea argumenta nascunt. Id qđ dico planius exemplo. Siqđ enī fuerit argumenti in q̄ sumatur
genus et species. n stat illud argumenti exḡne et specie tractū ēe dic nisi siet argumento ut ref gñis et species
qualitas subministret. Age enī sit q̄stio an idem sit animali ēe qđ uiuere. Fiat argumentatio sic.
Non ē idem animali ēe qđ uiuere. qa ne inanimato qdē idem ē. ēe qđ mori. Plurima quippe sunt inani
mata neq; moriuntur. Nā qa nūq; uixere. ne mori qdē manifestū ē. Hic g inanimati genus ē lapidū. aqa
siluū metallorū. et supius ē in argumenti. Sed exḡne n factū ē argumenti. licet hanc in eode genere uidentur
inclusi sed potius a ctrario. quatenus genus huiusmodi crimen argumenti. Tunc enī loc ex genere si
ab animali et annuendi gr̄e argumenti ratio haberet. uelut si ita fieret argumentū. Animali ēe substan
tia ē. ipsi v inuere. substantia n ē. sed in substantia uenit. N ē g idem uiuere qđ animali ēe. A substan
tia g tractū ē argumenti. A genere uidelicet animalis. Hic g argumenti et genus continet et exḡne
ducit. In mori v et si genus cōtinet. actrario tam ducit ēe ꝓpendit̄. Illud enī semp speculandū ē. n
qđ in argumento sit sed ex quo ducit argumenti. Et incertus quidem eade ratio ē tenenda. Neq; est in sin
gulis immorandū. Siqs enī diligentia decurse supius expositionis exercuit. facile in reliqs colligum

5 qđ uno declarat exemplo. Quando g. unqsq; eoꝝ locoꝝ qs exposiu. usq; diffinitio ⁊ oratio q id qđ diffinit explicat qđ sit. ꝑ posit breuit argumtoꝝ locis eosđe subtili arte, euidenti ordine ꝑsuas partes ereue

5 Qđ nata locoꝝ parienda nosat. mema membra pariat. Haec locoꝝ omiu diligeti nata ẽ cõsiderabit. Sin ẽ tuse solu uerũ etiam distri
bitum. et insuaru partiu ꝓpetare noscam. Dat ꝰ hoc multa inuemendoꝝ copia argumtoꝝ. Vt eni
de diffinitione dicam. sicuncta alia partes diffinitioni agnouerit. et excomib; sibi potit argumta
ẽ qrere. erit inuemendis copiosior argumtus eo quanto ꝓr sim diffinitionis species ignorat. Exorior eni
diffinitioni parib; argumta pducet. quanta qs diffinitioni pares ee cognoũt. Is ꝰ habebit plurima
locoꝝ aliu facultate. que diffinitioni diuisas n latebit. Obhoc g. m. tulli qs ẽ fuse aut indigeste posuit
locos. nc eosđe diligentiori ratione partit. Ac ꝓmu illud pensiore cõsideratione tractandu ⁊ qa in dic

Nota locos ee in qua qs alibi loci ponit. alibi res dnt. tu ⁊ de ea loci ipsi res qda s. sed tuno ee intelligut loci cu abhis trahit argumtu. Gręce cicero ꝓncipalit locos. sed res ipsas diuidit. q ad argumtu ducte specie sumunt locoꝝ. Diffinitio naq; est pars est nota res

Qui cu reb; diuidat loci queda s. sed cu abhis argumtis ducit loci sium. Cu g. m. tulli res ipsas ita ut s natales ẽ pariat. simul cu reb; diuidit locos. Si eni res una ẽ. a qua duci potit argumti. tu unus ẽ et ea locus. Ac si illa diuidit qi partes ei rei fuerint tot et ea loci erit de q argumta nascunt. Que cu ita sint. cuq

Diffinitio diffinitionis omiu ꝓmus ordo sit. i. a diffinitione. prius qd sit diffinitio diffinitione declarat cicero. ut perfecta rei nata species et membra cuenienti ordine partiat. Diffinitio inquit ẽ q id qd diffinit explicat quid sit. sic diffinitio ẽ hominis animal rationale mortale. Dictu ꝰ ut cautissime ẽ explicat. Ha qd nom
ẽ fuse demonstrat. id diffinitio ꝓ q da substantialia membra diffundit. Qd eni ẽ fuse noie hominis declarat id aptius atq; explicat diffinitio dicens. homine ee animal rationale et mortale. Na nisi ita dixisset
posset ee cõmunis diffinitio gnis hoc m. Diffinitio ẽ q designat qde id qd diffinit. sed gn qq design
nat qđ ẽ id de q ꝓdicat sed n explicat. Sola eni diffinitio explicat qd sit que oratione pficit. Gen ꝰ et cetera q singulis plerisq; noib; pferunt minime. Explicat au diffinitio id qd diffinit. Hęc m.
i. est n meo qd quale t quanu ẽ. n inqualiber alii u ꝓdicamtoꝝ sed qđ sit. id ẽ et qd diffinit substantia monstrat. Ea ꝰ diffinitio substantia digerit q ex gne differentiisq; cõstat. Hec nam q, unicuiq substantia signam. sic i his dictu ẽ. vbi de gne ac specie differentia, ꝓpo accidentiq; dictu ẽ. Ergo omis diffinitio explicat qd sit id qd diffinitur. Aristoteles ꝰ eode m poene diffinitione determinat dicens. Diffinitio ẽ oratio qđ ẽ ee significans. Hanc m tulli parum hoc m. Diffinitionu au duo gna. s. unu earu rerum q sunt. alteru earu q intelligunt. Omem diffinitionem manifestu ẽ ad aliqd dici. Alicui ẽ eni sem diffinitio. Que ꝰ ad aliqd dicit
gnda ꝓpterea ex his necesse ẽ sumi ad q referuntur. Quo fit ut ex his rebus quas determinat diffinitio. in ipsis diffinitionibus gnda ꝓpterea transferat. Sed qa qd ad aliqd referri non potest idem ee ea ad qđ dr. ꝓpa qq ipsu qd ad aliud referri forma necesse ⁊ posidere. Coq fit ut in diffinitionib; ea sua q insit forma. et ea qua abhis accipiunt q diffinitum cõsideret. Qd m tulli uidens ꝓmu diuidit diffinitiones sedm ea q diffinuunt. quaru gna duo ee
ponit. unu earu rerum qs. alteru earu q intelligunt. Horu diffinitionu differentias. ex his uidet supposse q diffinitione monstrant. Oia eni q diffinuunt. aut corporalia s aut incorporalia. Reseni omis i hec ꝓmu diuidit. Ea ꝰ q corporalia see dic. ea q incorporalia. n ee. n qd omino ea q incorporalia s nisi. Alioqn nec diffinitione susciperet. Ha si diffinitio ẽ qua explicat id qd diffinit qđ sit. et rei que omino n ẽ nec qđ sit explicatio ulla ee potest. Sed qa humanu genus sensib; degit. id maxime ee arbitrat. qd sensuu cõphensioni subiecit. Quis eni sibi n magis lapide scire uident aut hominẽ. qua iustitia. t hereditate t quinqd aliud n sensib; sed intelligentia cõphendit. Vnde fit ut ppter eudentia cognitionis ea magis ee uideant q subiecta s sensib; ea maxime q intelligentie ratione capiunt. Si id sciendu ẽ m. tullius ab hominu ptulisse opinione
n aduertitur; Ha ut uti optime philosophantes estimat. illa maxime s q longe a sensib; segregata s. illa
mu q opinione sensit; subministrant. Unde et ea cicero in tuneo ait. qd ẽ qd semp sit nec ullu ba

beat ortū et qđ gignatur nec umq; sit · quorū alterū intelligemus ratione cōprehendi. Alterū asserit omnino nē sensus rationis expers. Hic ½ id qđ semp sit rationi adiec · id ꝙ qđ nūq; sit sensib; uno. Sed ut dicerū ē corporea cē et incorporea nē cē · n̄ aduersarie sed ad cōmunē quorūlibet hominū opinionē locutus ē. Po nit ½ exēpla earū qdem rerū q̄s · formas quasdā corporaliū rerū · ut fundi ædes · parietes · stillicidiū aq; idgēn q̄ corporalia ee ostendit hac ratione qm̄ cernī tangiq; possunt. Earū rerū quę n̄s · exēpla posuit usucapionē · tutelā · gentē · cetaq; quę s̄ incorporalia q̄ nē cē monstrauit · ꝓhoc qđ aut ea tangi demon strari ue n̄ posse sed intelligentia atq; animo cōprehendi. Cur ꝙ ea n̄ cē corporea dixerit suppositū rationē dicens · nullū enī quasi corp · earū rerū ee nec molē aliquā q̄ferrat sensū · uisū · audituū · et cetera.

Qđ enī corp ee possit usucapion · s̄. Nā ipsa q̄ capiunt corporea s̄ · ipsa ꝙ usucapio corporea nē. Ipsa enī putandi cōsuetudinē · possidendi firmitudo · qđ nā corp possit habere. Item q̄sq; tutela regit corpora. lis ē. homo nāq; ē. Ipsa ꝙ cura tutelę · atq; ipsū tuendi aliū · nihil omino corporis habe potē. Hominē es q̄. q; meadē gentilitatē s̄ corporeā s̄. Ipsa ꝙ gentilitas · id ē cōmunis noīs liber societas · ut scipionū ualerioꝝ et brutoꝝ certe incorporea ē. Sed q̄dā earū rerū incorporalis animi cōceptio ē atq; intelligentia quā nonnulli uocā unt. Ipsa enī imaginatio usucapionis tutelę · atq; intellectus corporalis rei · notiorē q̄ greci ἔκφανσιν · uocāt. Nunc sit ꝙ diuisionē in has duas partes · scilicet secūm subiecta differentias · ut alias quidem ee diceret diffinitiones earū rerū q̄s · corporaliū · alias ꝙ earū q̄ n̄s · incorporaliū. Hic q̄ri potest qđ ea breuiter supi cōmemorauit q̄nām diffinitio · unā affecta numeret · cū omnis diffinitio ad aliqđ ee uideat. Idcirco enī affecta eō dicta s̄ simul tudo cōparatū · et cetera · qm̄ semp ad aliqđ referent. Qđ si ea diffinitio refertur ad aliqđ nec ē absolutę ac ppę cōsiderationis · ea q̄q unā affecta ē ponenda · sed occurrit qm̄ ea q̄ affecta s̄ · taq; libri q̄dā corp · na extra posita n̄ possit relinq̄re ad qđ ꝓbandū affecta · erunt omino substantiā eorū ad q̄ affecta s̄ n̄ significant · ut cōparatū simile · et cetera · dicit quando designant · una q̄dā pars intelligit ē substantię · uelut genus species · et differentia · Non enī genus tota substantia ē species · q̄ndoq; dē n̄ solū genus formas species · sed differentię q̄q · Hec differentię totā substantiā cōtinent formę · q̄ndoq; dē · n̄ sola differentia speciē ꝓfic · sed et ea genus · Ipsa ꝙ species q̄dā gnūs pars ē. At ꝙ diffinitio erit aliqđ ē · tam totā substantiā monstrat · atq; exequat ei rei quā diffinit et substantiā ꝓfic · ut neq; extra posita sit sic similitudo · et cōtraria neq; pars et substantię sit q̄ diffinitione dēterminat · sed potius ipsa substantia sit. Ac de hac qdē re satis dictū; Idem ꝙ de partib; dici potest · Nā cōmunde totū id efficiunt · cui partes s̄. Nota q̄q totū id significat qđ designat; atq; oīa coeq̄nt · et diffinitio diffinito · et partes toti · et nota rei q; significatione declarat · sin sit unumoca · aequoca · uel res q̄ designant n̄ sint multa uocę. Sane illud dubitari recte potest · cur ea dixisse duo gna diffinitionū ee · n̄ ipsas diffinitiones putem · sed q̄ diffinitum id ē corporale atq; incorporale. Qđ idcirco dictū uidet · qa diffinitio cū sit ad aliqđ uidetur ꝙ quandā capit exhis q̄rū determinat substantiā · qualitatē · Atq; ea diffinitiones alię s̄ partitionū · alię diui sionū · usq; ad alienatio ē rei · q̄ mancipi ē. Aut traditio alii necu · aut cessio in iure · Int q̄s eam iure ciuili fieri possunt. Qm̄ diffinitio ita ex subiecta re quā diffinit ꝓpter atē capit · ut tam formā ꝓpā n̄ relinquat · idcirco post eas differentias diffinitionū quę ab his reb; tractę s̄ q̄ diffinichebant · nec ꝓpta forma diffinitionū differentias ꝙ ꝓpa ut forma unicuiq; cōpositi · insuis partib; cōstat · Itaq; ex partib; diffinitionū tales differen tias docet · qđ alię diffinitiones ꝓdiuisionē · alię ꝓ partitionē fiunt · Diffinit enī res q̄ libet · dū aut ei species omis enumerant aut partes · Pars ꝙ a specie qđ differat · paulo posti dicā · Nunc exponenda arbitror ciceronis exempla · Dat enī partitionis exēplū hoc · Sit enī ꝓpositū diffinire · qđ sit ius ciuile · Dicem ius ciuile ē qđ in legib; senat cōsultis · rebus iudicatis · iuris ꝓfess · edictis auctoritate · magistratuū more · aequitate cōsti tit. Lex ½ ē quā ꝓpositis cernitis comicis scribundis senat cōsulta s̄ · q̄ fuerunt senat auctoritate decreta · Res iudicatę s̄ q̄ in eos q; sup aliqua re ambiguum sententia iudicū fuerunt cōstitutę · Quarū exemplo ce · q̄ iudicant · iuris ꝓfess · ductarū tas ē eorū q; ex duodecī tabulis · edictis magistratuū ius ciuile mitigatū s̄ · ꝓbant ·

Qđ cuncta diffinitionis ratio ea nē cē quę q; uidet ea illa ē quę n̄ uidentur ·

Non enī omnes corporales res cōmemorare uoluit · Videt ea quasi genera memorare ꝙ q; omnia corporalia intelligunt ·

Diuisio diffinitionis ·

Quęstio cur finitiones ꝙ affecta n̄ nuncupentur cū unusquisq; ad aliqđ ·

Solutio q̄stionis ·

Qđ hic incipiat diuisio ·

Qđ lex ·

Qđ senatus consultū ·

Qđ edicta magistratuū ·

Qđ iuris prudentū auctoritas ·

cuiũ iudiciũ credneq; sententie. Edicta magistratuũ ſ. q̃ pretores urbani et pegrini et ediles curules fuer
dicẽ. Mos ẽ qd in cessionariis solẽne fieri. Lex twas qd natalis patrio pstituit. Hec oĩa una formã uim ſ
tamq; partes. Velut homĩe bracha. caput. brachia. uentr. crura. pedes. Partio ẽ ut ipse ait. quę in aq̃dẽ pro
tam q̃si in membra discerpit. Alia ẽ diffinitionis pars. q̃ ponit ẽ speciem. ſi tabi monstra exẽplo. Diffinit
em̃ qd ſit abalienatio. ei rei q̃ ẽ mancipi dicens. Abalienatio, At rei q̃ mancipi ẽ aut traditio alii nexu
aut cessio iure. nã q̃ ea iure ciuili fieri poſſ. Nã nexu ↑ ciuili fiet aliqd ni mancipio ſm̃ cives pſ
romanos. quos ẽ & ea res ius ciuile qd duodeci tabulis cõmet. Dim ẽ res que abalienari poſſ id ẽ q̃ uno ad alio
transire dominiũ poſſ. aut mancipi dicẽs ſ. aut nexu mancipi. Mancipi res ueteres appellabant que tra abale
nabant. ut ea abalienatio p̃ q̃dã nexus fieret ſollẽpnitate. Nexus ẽ q̃dã iuris ſollẽpnitas q̃ fiebat eo modo.
q̃ in ſequentibus; gai exponit. Cuiusdẽ aũ gai primo libro. institutionũ de nexu faciendo hec uerba ſ. Est uelut
mancipatio ut ſup̃ q̃ indicauimus imaginaria q̃dã uenditio. qd ipsum ius p̃prium romanorum ẽ ciuium. Eaq; res
agit. Adhibitis nãm q̃nq; testib; ciuib; romanis puberib; et p̃ter alios eisdẽ ĩtionis. q libram aeneã tenens
pellabat. Libripens ſ. Qui mancipium accipit. ad eum tenens ita dicẽ. Hunc ego hominem ex iure quiritium meum ẽe aio. ſ.
m̃ empt ẽ hoc ere aeneaq; libra. Deinde ere percussit libram. idq; ass dat ei a q̃ mancipium accipit. q̃si pretii loco. Quibus
ita res lege duodeci tabularum. alienari inpotat. Sui iuris aut ceteꝝ res nec mancipi
nocabant. Cedere ẽ & ea iure cedebant. Cessio ẽ tali fiebat modo. ut ſcdo cõmentario idem gai expoſuit. In iure
aut cessio fit hoc modo. Apud magistratum ppli romani. et apud pretorem. et ap̃ pſidem puncia. ut cui res iure cedit
rem tenens ita uindicat. Hunc ego hominem ex iure quiritium meum ẽe aio. Deinde poſtq; hic uindicauerit pretor interroget
q̃ eum cedit. An ea ita uindicat. Quo negante aut tacente. tunc ei quem uindicauerit ea rem addicit. Id q; legis actio uocat.
Res ita q̃ que mancipi ſ. aut nexu ut dictum ẽ abalienabant. aut iure cessione. Has aut sollẽpnitates q̃ssdã ẽe iuris
ex ſuperioribus; gai ubi ſ ostendit. Aut si ea res q̃ mancipi ẽ nulla sollẽpnitate interposita tradat. abalienandi ĩpo
tate. nisi ut abeo cui tradit usu capiat. Que cui ita sint recte diffinita ẽ ſcdm diuisionem Abalienatio rei man
cipi ſcilicet q̃ aut nexus traditione. aut iure cessione pficit. Nã pura traditione abalienatio rei mancipi
nõ explicat. Species ẽ has ẽe partes. hunc intelligi. q̃ si q̃s nexu abalienet rem mancipi id fit aut iuris sui sit in
alterius potestate transtulerit a pleno iure. Aut si eam iure cedat plenum abalienationis ius ſit. Ubi aũ
plenum non ẽt qd dudum partes ſuſcipiunt. illud gen et has species ẽe puluillus q̃ dialectica cognitione
nibus ẽe colligit. Que cũ ita sint diuisit pater diffinitionem in duas partes. unam que partium enumeratione
fiebat. aliam ſ. p̃ partium diuisionem. Utraq; ẽ diffinitio partes enumerat. Sed hoc interẽ. q̃ hec quidem species ſilla
ẽ membra partium. Hic ſuborit. q̃stio ualde difficilis. Nam ſi diffinitio ẽ. ea q̃ partium iuris uideri potest. que
modo alia sit a diffinitione loci. alia a partium enumeratione. q̃ res maximã cõfusionem pstat. Nam cum ſup̃ in ea
enumeratione. alia a diffinitione loci. alia sit a partium enumeratione ppositi. cũq; ĩ enumeratione partium
diuisionem diffinitionis species ẽe confirmet. n ẽ dubium q̃n eidem sit partium enumeratio q̃d diffinitio idem
nãq; ẽ species qd genus. idem loci sit a diffinitione. q ẽ a partium enumeratione. Cuius q̃stionis ualde difficilis. faci
lior absolutio ẽ si diffinitionum ipsarum formas ac distantias colligam. Multis nãq; modis fieri potest diffi
nitio ut quesitum ẽ uerum. ac. integer diffinitionis modus q ea substantialis dr. Reliqui pabusionem
diffinitionis uocant. De quibus omnib. paul poſt integrã faciã diuisionem. Ne memoriae sic desit. Nã qa
omnis diffinitio explicat qd sit id qd diffinit. explicatio aũ sit duob; modis. Uno quidem cũ pre minime cognita
planius aliqd affert. Alio ẽ cũ sit q̃dã partium enumeratio q̃. De pore quidem in poſti. Nec de enumeratione
partium ita dicendum ẽ. qd omnis diffinitio q̃ p̃ partium enumerationem sit. ſi q̃ dã partitio recte intelligit. Dicitur
id qd in noe cõfuse significaret. in diffinitione q̃ſi enumeratione partium ap̃ri atq; explicari. Qd fieri non
potest nisi p quarundã partium mutuã cõparationem. Habet enim duo explicationis genera simul dici potest. Quem
ita sint cũq; omnis huiusmodi diffinitio quedã sit partium distributio quarum ad modum fieri potest aut eius

substantiales partes explicantur. aut ꝑpetuus partes dr̄. aut q̄si totū m̄bra enumerauit aut tāq̄ species diui
duū. Substantiales partes explicant cū ecḡie ac differemus diffinitio cstruit. Gen eni q̄t singulariū p̄dicat
speciei totū ē. Idgen siipsū in diffinitione q̄dā pars fit. Non eni solū speciē cōplet nisi adiciantur &iā dif
ferentie mḡbus eade ratio, quę mgnē. Hā cū ipse singulariū dicę totā speciē claudant. in diffinitione siipę
partes species fiunt. qa nisole species q̄dem ee designant. sed &iā gen. Huius exemplū ē. Homo ē animal
rationale mortale. Cū & tota diffinitio homini coequet totiq; diffinitionis partes sint. tū animal. tū
rationale tū mortale. ipsi hominis partes ee uidentur. singulaq; eius diffinitionis partes s. Hęc ꝗ ꝑpo
nōie diffinitio nuncupat. Ite ē illa diffinitio quando inumū accidentia colligunt. atq; exhis unū ali
qd efficit. et ē uelut q̄dā partiū enumeratio. n̄ in substantia sed inquadā accidentiū collectione p̄sitarū.
Huius exemplū ē. Animal ē qd mouet ꝑpa uoluntate possit. Animali nāq; et motus ē accidens. et uoluntas et
possibilitas. sed hęc nuncta ꝑficiunt animal. ex substantialiū cstructiua. sed ꝑquędā accidentia designan
tia quę animalis q̄si quędā partes s. et hęc descriptio nuncupat. Ar si n̄ accidentia rei. sed q̄si m̄bra q̄dā. dica
m̄ ex qb; cōponit atq; cōiungit. atq; indefinitione facere tēptem. Hoc m̄ dicem. Dom ē quę fundamto parietib.
rectoq; cōstat. Hic m̄bra q̄dā supra s. addiffinitione. qbus res tota cōiungit. & hęc uocat ꝑ enumeratione partiū
diffinitio. Ar siqs ita diffiniat ut n̄ in diffinitione ponat m̄bra sed species. a diuisione diffinitio nuncupat. ut
lut siqs hoc m̄ ꝑnuncier. Animal ē substantia q̄t sensu tantū t sensu et ratione uiuat. Hęc ꝗ quattuor ase
differre manifestū ē. Inea nāq; diffinitione q̄ ꝑ substantiales partes efficit. singulę partes maiores ee uident
et substantialiū unūsliores ab ea re quā diffinunt ut animal mai ab homine. mortale &iā atq; rationale.
singula hominis transgrediunt natūm. Quę inunū cōuenientia eide q̄ singillatū maiora s. coequant. Acciden
tia ꝙ q̄ in diffinitione ponunt omino a substantię ratione disuncta s. In ea ꝙq; diffinitione q̄ ex partiū enu
meratione cficit talia s. q̄ enumerant. ut singula toti diffinitioni ee capere n̄ possint atq; id circo eode mine
sunt fundamta n̄ possi domi vocabulo nuncupari et fundamta domo minora s. nemq; ceteę partes. Ar ꝙ in
diffinitione q̄ ꝑ diuisionē fit. singulę q̄dem partes tota ea re q̄ diffinit minores s. totū tam diffinitę re
tam excipiunt. ut rationale nom accipit animalis. eode m̄ irrationale. Quib; ita discretis quotiens cūq; ab ea
diffinitione quę ꝑ substantiales partes efficit. t ab ea q̄ ꝑ accidentiū enumeratione colligit. Argūmatio
fit a diffinitione. i. a toto tractū dr̄ argūmtū. Quotiens ꝙ ab ea q̄t ꝑ mębroꝝ enumeratione t ꝑ sperserū
diuisionē ꝑficit argūmatio. Ab enumeratione partiū argūmtū ductū ee ꝓhibet. Sed marc tullī q̄ā
partitionē diffinitionis ingressus é &iā hanc uitauit q̄ n̄ ad diffinitionis sed ad locū enumerationis partiū
pertinebat. Cui ꝙ rei argūmtū ē. qa cū post de eisde locis latī tractans de enumeratione partiū loqueret. Nul
lā aliā enumerationē partiū posuit nisi eā q̄ nē diffinitionis speciē dixē. Nec tam ÷ arbitrandū omem partiū
nē diffinitionis locū posse obtinere. ut siqs sic dicat. Fundamta. parietes. et tectū. domi ē. Idn̄ ē necesse. potest
ee porticus publicus usib; destinata. esse nē theatrū qd ppt amplitudines sonitū exhibendos frequentari solet. Sed id nō
intelligere nos oportet posse ꝑ partitionē aliqd sepe diffiniri. cū partiū illa collectio una rē tantū possit effi
cere. ut si nihil eet aliud qd fundamta. parietes. atq; tectū possit habere nisi domi. iure diffinitio facta ee
uideret. domū ee ꝙ fundamta. parietes. tectūq; ꝑficerent. Sunt eni alia q̄ua diffinitionū sed adhuc libri
militarii illa n̄ ꝑtinent. Hunc locū uictorin unius uoluminis serie aggressi exponere. et omis diffinitionū
differentias enumerare multas uiderunt q̄ diffinitiones ee poterant ab omib; redarguti. Inū diffinitiones eni
ponit et nōia ad specialē aristotelis in omia doctrinarū grie ꝓtrissimo. nuder. pnegatq; ꝓpriis nōie fieri
diffinitionē. ut ita siqs dicat. Quid ē circiscere. et respondeat tacere. Ille nullom diffinitiones habendę s. qt
&iā ex ipsi marci tullii diffinitione apparuit posse ꝑ quā diffinitio qd est dicē. Dicē eni diffinitionē ee ora
tionē. q̄ id qd diffinit explicata qd sit. Sed cū nom. n̄ sit oratio. manifestū ē nōie diffinitionē n̄ posse ostendi.
Cui ꝑ sentiū ne omia qdē ꝙ oratione, mutuo atq; aliqd ostendunt. ꝓpo diffinitionis nōie significatū. uel id ee ꝑ
mones. omisq; alia oratione q̄ n̄ ex substantialib; sed ex q̄libet in cuncis efficit. qd ne ipse quidem uictorinus ꝙ

norat. Sed uider id diffinitionis loco ipse sibi uictorin addisserendi fuipsisse ꝓpositu. q̄q̄m rē subiectā possit ostendere. Idcirco enī nom̄ q̄q indiffinitionu numerū recep. q̄m sepe uocabulo sit clari. qđ ignoriore antea platu latebat. Idcirco &iā nos supi dixam explicationē. fieri duob; modis. Uno q̄dem cū p re minime cognita plan aliq̄d afferat. Alio v cū sit ꝓquandā partiu enumerationē ut ea q̄dem explicatio in q̄ nou aliq̄d afferr. noissit. ea v q̄ fit ꝓpartiu enumerationē. orationis; quāq; &iā in ipsis orationib; semp plan aliq̄d afferat. q̄ nou fiat illud de q̄ disserr. Ut igit exposito nihil p̄mittat. et diffinitionis ꝑpetas appareat. nec in noticiā oīa deducat ut nec vera diffinitio nesciat. et q̄n sit ꝑpe uereq; diffinitio subscientiā cadat. talis diffinitionu differentia facienda ē. Diffinitionu enī alie ꝑpe diffinitiones alie abusiue nuncupant m̄. Ac ꝑpe q̄dem diffinitiones q̄ exgie differentiisq; cīstitum. velut homo. Homo ē animal rationale mortale. Hic enī animal genus ē. Rationale v et mortale differentie. Caru v q̄n ꝑpe sed abutendo diffinitiones uocam. Alie sq̄e singulis nōib; denotant. Alie v quas explicat ac depmit oratio. Atq; illaru q̄dem diffinitionu q̄ tantū noē signant Alie s. q̄ catalexin id adutu fiunt. cū p noīe reddit nom. velut si dicat aliqs qđ ē cicescere. et respondeat tacere. Qđ haurit. pcurat. Alie v q̄ exempli gr̄a ponunt. ut cū uolum designare qđ ē substantia exēpli gr̄a dicim homo. Hec vocat grece typos. Que idcirco ut dictu ē int diffinitiones ponit q̄m id qđ q̄libet m̄ aliq̄d designat. et qđ designat. et si n̄ ꝑpe tam aliq̄m uidet ee diffinitio. Earu v diffinitionu q̄ in oratione sistum. neq; tam s ꝑpe. multe s duūstrates. Quaru ē omiu nom̄ comune descriptio. Haru alie sunt partitione. Alie diuisione. de qbus supi dictu ē. Alie v substantiales qdē differentias sumunt. sed gen̄ nādiciunt. Atq; hec q̄dem diuersimode ΘΕΜΑΤΙCΕ dr̄ quasi q̄ndā comunē ciuensi notionē. velut siqs dicat. Homo ē qđ rationale ceptione viget mortalitatiq; subiectu ē. Hic g gn̄ positu nē. sed differentie substantiales. Alie v s q̄e pluribus q̄dem qualitatib; designantur accidentib; tam. ita ut singule qualitatiel &iā si n̄ ciungam possint tam qđ demonstratiu efficere ut homo ē. ubi pietas. ubi eqtas. t rursus ubi malicia ustitia ee possim. Hāet si cet̄a nullus adiungat. sufficit adostendendu hominē dicere. ubi pietas in ee potest. t ubi iusticia t cet̄a. Hec uocat poiodes. Alie v s q̄ plu ribus; iunctu accidentib; ciunctis efficiunt. Ut siq luxdriosu diffinire uelit dicens. Luxuriosus ē q plurib; et n̄ necessariis supflub; indelicis affluit. et in libidinē fert effusior. Oīa enī ciuncta luxuriosu uidet efficere. Singula v minime. Hec vocat ippografice. Alie q̄q sunt eo m ut adsignandā differentiā ꝓponant. in his reb; q indiscreto fine ciuncte s ut si dubitet qs nero imperatorne Antychristi fuerit. dic eu tyrannu fuisse q̄m crudelis fuerit. atq; impius. Hec aduncta differentia, tyrannu abimperatore seiungit. Aut &iā si de eodē tyranno atq; rege dubitet qđ utq; sit. uncta differentia utrosq; designat. Ut si pietas qdē regit pietas. tyranno v impietas et crudelitas cuenire. Hec uocat CATADIAPHORAN. Alia q̄ ꝑ translatione dr̄ ut ē adolescentia. ē flos aetatis. Illa q̄q. diffinitio ee dr̄. q̄ fit expuatione ctrariu. ut bonu ē qđ malu n̄ē. Illi q̄q diffinitionē uictorin ponit que tamu ꝑpis noīb; aptari potē. que &iā ypotypsis appellat. ut deneus ē veneris et anchise filī. Pret has &iā illa ē q̄ fit ꝓindigentia pleni. ut quadrans ē dr̄i dodrans deē ut sit assis. Ponit &iā uictorin int differentias diffinitionu illā q̄q q̄ ꝓquandā laudē fieri potest. ut Lec ē. mensa num et cīliu. et sententia cuitatis. qđ maxime ratione caret. Non enī laudis modus ille facier differentia Illa enī cīsideranda s q̄ in diffinitione ponunt. n̄ q̄ animo cīstituta s. Qđ si recipienda fuit laudandi uolutas int differentias diffinitionu. cur n̄ utiupandi q̄q uolutas alia differentia diffinitionis efficiat. sed hoc aptissime incuenies et ueritati uidet ee ctrariu. Fuit &iā diffinitiones ꝓpportione. ut siq dicat homo ē minor mundus. Sic enī mundus ratione regit. ita q̄q q̄m multis partib; homo uincī haber tam inomīb; rationē duce. minor mundus dici potest. Factum &iā diffinitiones a relationib; cū dicum. qđ ē pat. respondent cui ē filius. Causa q̄q solet efficere diffinitionē ut cū dicam qđ ē dies. respondet sol supiā. Causa enī id ē solē ꝑ re ipsa cui causa ē uripositum atq; ita diē diffinitione monstratum. Hę s diffinitionu differentiq; quas in eo libro quē de diffinitionib; uictorin edidit annumeratit. Quas m nulli pmittit eo noie qđ eas minime necessarias estimarit. Hos v neqđ ꝓfecto deeet opi &iā q̄ s a cicerone pmissa

Disputatio dep̄ponēs q̄ cū supi dixerit satis dep̄ponere.

Diffinitionū
Alie ꝑpe
Alie abusiue
abusiuaru alie s nōis
alie ōnis
harū at sunt ab hiis
at quae exempli et uocant
cata anelexin grā
& tr typos.

Earū v diffinitionū q̄e ꝓpositis s multe diuūstrates q̄ omis dr̄ descriptiones
Alie sunt partitiones
alie diuisione. at que substantiales; differentiū sunt q̄ enomatice dr̄.
Alie sunt pluribus qualitatib; que poiodes
Alie q̄pluribus accidentib; sunt & uocat hypographice
diffinitio hypografice
Alie ut adsignandā differentiā & hy
differentia & cata diaphoran.

Alia dr̄ ē que fit per expuationē ē
Alia q̄ ꝓpis nōib; Alia indigentia pleni.
Alia ē q̄ fit plenitudine

Alie ꝓpportione sunt.

Alie ꝓ relationē
Alie ꝓ causā.

subiecim⁹. ⁊ Tamen ē dicendū qſm diffinitionis modus. Sic ꝯ uetes ꝑcipium. vſq, atq, oratio ualet inutroq, gne
diffinitionū. ſiue id qđ ē. ſiue id qđ intelligi diffiniendū ē. ⁊ Diffinitionis ratione ꝓposita diuisaq, ꝑ singulas
partes. tū matīe cū ēia formę. Matīę qdem cū diffinitionē eē dix̄. t eārū rerū quę corporeę eēnt tea
rū quę incorporeę. Formę ṽ cū aut partitionib; aut diuisionib; diffinitiones fieri docui. ꝑmissisq, cęt⁹.
quęcūq, adpositū opus minime ꝓtinerent. nc qđ utilissimū ē. maxime q, tota diffinitionū intelligentia
signare potest exegi⁹. Id autē ē. qſm i omīb; quęcūq, qm liber fuerit diffinitionis modus; Est aut una atq, omīb;
comunis diffiniendi ratio. ut ex cōmunitatib; uti sener iunctis. atq, cōpositis. muna ꝓpietatē rei diffinitio
colligat. Oīa enī. q cōmunia atq, uniuſalia s. siqđ eis fuerit adiectū determinatione minuunt⁹. et ad particula
ritatē redeunt. Ambitu q cōcludebant cuncta cohibent⁹. uelut cū gn̄ adicit⁹ differentia. et fit species. Hā
cū gen⁹ ꝑse ꝓpio ambitu multas species cōtinet. et si ꝓpā adiect⁹ differentiā minuit⁹. et inquandā qdam
particularitatē redit. uelut cū dicim⁹ animal. hoc nom multa cōcludit. At si ei rationale adiciat⁹. faciatq,
animal rationale. minuerit a simplici. Minus nāq, animal rationale a simplici animali. Ita adiectio dif
ferentię qđ mai⁹ fuit. ad particularitatē quandā redegit atq, cohibuit. Quotiens ꝯ aliqua res diffinienda
⁊ sumitur id qđ ei cū plurib; aliis cōmune ē. Huic adiunct⁹ differentia. statīq, necesse ⁊ minuatur. id qđ ut ꝓpiū
fuerat plurib; anne cōmune. et si hac adiectione differentię intamtū decreuerit. ut rei ꝙ diffinit⁹ fiat æqlis.
aliās differentias colligere atq, aptare necesse n erit. sed ipsū qđ ita decreuit. ut eqle sit ei. qđ diffinit⁹. diffinitio
nē eē necesse ē. At si adhuc amplior sit ab ea re ꝙ diffinit⁹. quęram⁹ necesse ē aliā differentiā. qua adiun
cta numerus qdem crescat. uis aut cōmunitatū. differentiarū adiectione decrescat. atq, id hactenꝰ faciendū
quatenus ut dictū ē. eaque ad diffinitionē sumuntur. et qđ diffiniendū ē. adequent⁹. Ut ꝯ id nī solū ratione
uerū cueniens qq clari⁹ fiat exemplo. sumat⁹ res notissima. id ⁊ homo. Huic ꝯ ita querim⁹ diffinitionē. Diffinitio hōis
Sumim⁹ qđ ei cū plurib; aliis cōmune ⁊ s. animal. Dicim⁹ ꝯ hominē eē animal. nīdū ē diffinitio. ꝑmū qa
ut dictū ē. nōie diffinitio reddi nīporē. Deinc. qa animal mai⁹ ē homine. Ut ꝯ minuat⁹ animal et homini coe
quet⁹. addim⁹ differentiā. qua adiuncta rerū qdem numerus crescet. uis aut rei atq, amplitudo minuet⁹. Ad
do igit⁹ rationale. efficioq, rationale animal. Minus ꝯ animal rationale. q, ꝓpe animal. Dico aut hominē eē
animal rationale. sed id nīdū coequat⁹ ad hominē. Possūt ēia eē animalia rationabilia sic platoni qq de
astris placet. quę homines nī s. Addo ꝯ rurs⁹ aliā differentiā. siqm intamtū diffinitio cōtrahat⁹ ut fiat
homini qđ diffinit⁹ aequalis. Adiungo ꝯ mortale. Adhuc hominē eē animal rationale mortale. Id equat⁹
ad hominē. Hā et ei q homo ē animal rationale mortale ē. et qđ ē animal rationale mortale. homo ⁊
Dico igit⁹ hominis hanc eē diffinitionē q ex plurib; cōmunib; iunctis. unū tam qdā ꝓpiū homini atq, æqle
cōfec. Atq, incertis diffinitionib; eadē ratio ē. ut diffinitionis fiam collectis cōmunitatib; inuniq, copula
tis. cū necesse sit illa copulatione quę cōmunia s cōtrahi. atq, immunorē cohiberi modū. ei q, qđ diffinit⁹.
ex cōmunitatib; iunctis. aliqd ꝓpiū atq, equale cōponit⁹. Hoc ē ꝯ qđ ait cicero hunc eē diffinitionis
modū. Cū sūpseris ea q sint ei rei q, diffinire uelis. cū aliis cōmunia usq, eo ꝑseq. ut ꝓpiū efficiat⁹. qđ
nullā in aliā rē transferri possit. ut his verbis ac sententia. breuit⁹ significare uidet⁹. hanc eē diffin
itionē. q ex substantialib; cōmunitatib; iunctā atq, in immorē modū redacta sit rei ꝙ diffinit⁹ æqualis.
Exēpla ṽ quę ponit⁹. huiusmodi s. unius diffiniendę hereditatis. aliter generalitatis. Hereditatis qdē hoc m
Hereditas ⁊ pecunia. Cōmune hoc. et multis aliis cōueniens ē q hereditates ns. t donationib; t furtis.
t quibus libet aliis pecuniariis reb; q minime s hereditates. Huic ꝯ pecunię addendū aliqd fuit. i. quę Diffinitio
morte alicui⁹ ad quēpiā ꝑuenit. Hereditas enī pecunia ē. ad quēpiā morte ꝑuenies. sed neq, qdem reditus.
plenū hereditatis explicat. Cōmune nāq, et pecunię mortuorū plurib; teneri modis poss. uelut si bello q⁹
uectis ac spoliat⁹ ⁊. Addendū ꝯ ē aliqđ iure ut sit hereditas pecunia quę morte alicui⁹ ad quēpiā ꝑuenit iure
Hereditates enī iure capiunt⁹. Videt⁹ forsitan hoc loco diffinitionē posse cōsistere. sed minime. Quid enī si

5 Qđ diffinitio diuidit in ij duo in matīā et formam

Qđ qđ utile exegi⁹ cuncto

Qđ in omīb; reb; ē cōmunis ratio diffiniendi.

Qđ oīa ꝙ s uniuſalia adiectione differentię minuunt⁹

Qđ hīs ratio diffiniendi. q, ꝙ s cōmunia collecta iuncta ꝓpiū eandē cohibeant

legata pecunia ē. heredtas qdem dici ñ potest; Capta tam morte alicui iure. pecunia ē. Ham si restamta iure fiunt. pecunia &iã iure legantur. Adiciendū ē aliquid id scilicet q abheredtatib. legata separent. ut heredtatē eē pecuniã. morte alicui adquēpiã puenientē iure. q legata ñ sit. Hūne satisē diffinitionem. numero. Quid. u. si meū dominū sit fundi. t alicui pecuniarię rei. Alius v usufructū. nē morte ei cui usufructus cōperit. ad me res illa reūrt. q in meo domino pperatis iure tenebat. neq, tam heredtas eē potest. Adiciendū q ē. minime possessionē eē retentã. id ē ut pperatis possessione id qđ ex morte alicui iure ñ legatū puenit ñ retineatur. Hoc dū m possessionē retineri potest. si sit nīa pperas et ei q decesserit usufructus. Cuncta oīa munū. faciens heredtatis diffinitionem hoc m. Heredtas ē pecuniã. q morte alicui adquēpiã puenit iure ñ legata. neq, possessione retenta. Hęc diffinitio equalis ē heredtati. Nam ut heredtas pecunia ē morte alicui adquēpiã puenies iure. ñ legata neq, ppossessionē retenta. ita q̃cūq, pecunia alicui morte adaliqū iure puenerit. nec legata sit nec retenta. hanc heredtatē eō nec esse ē. Sed cū. m. tulli ad eū usq, locū diffinitionem uenisset ut diceret heredtatē eē pecuniã q morte alicui adquēpiã puenisset iure aut. iã ãcōmunitate disiuncta res eō uideat. ut sit explicata diffinitio sit. Heredtas ē pecunia quę alicui morte adquēpiã puenit iure ñ dictū. quasi iã plena facta sit diffinitio. Quid enim aliud explicatā eē diffinitionē. et ãcōmunitate disiunctã. Sed rursus quasi ñ sit explicata diffinitio. nec ãcōmunitate disiuncta dic. ñ dū ē satis. Adde neq, aut legata testamto aut possessione retenta. Cui adiectionis hec ratio ē. Fec. u. diffinitionē alius adiunctis alius separatis. Itaq, id qđ diffiniebat. t his quę adiunxit t his q separauit. acetoz omiū cōmunitate segregauit heredtatē eius dixit eē pecuniã. Hunc addidit. morte adaliquē uenientē. separauitq, eã ab his pecuniis q morte alicui adaliquē. sed ctis ctu uuentui puenirent. Adidit iure. ut ab his pecuniis separaret q pū morte ad quēpiã puenirent. His igit duob; morte atq, iure ea pecunia effecta ē. q ita acetis separapet. ut tm legatū adgrendi modū. ñ utrumq, uuos. sed utrū unū uiuū. atq, alterū mortuū fieret. Hec g una separatio acetis facta ē atq, ideo aut explicata eē diffinitionē et a cōmunitate disiuncta. Sed qm in ea ipsa pecunia quę morte et iure ē ad aliquē puenit uerum q̃da q heredtatis ñ eēnt. harū separatione plena effecta ē heredtatis diffinitio. Nã cū diceret heredtatē pecuniã ee. neq, q morte alicui ad aliquē puenisset. neq, quę iure hec oīa efficerent substantiã heredtatis apposita s. Sed qm erant in hac collectione q̃dã adq̃ hui collectioni intellect transferri posset. nec tam eēnt heredtatis. uelut legatū. aut possessionis retentio. his subtractis reliq̃ fuit heredtas de qua intelligi possit pecunia alicui morte adquēpiã iure puenies. Hi g legatū aut possessionis retentio. substantiã heredtatis efficiunt. q ppe q impedirent ad eā substantiã demonstrandã ne si non uerent. Ar v ñ. negatio qdem cuiq substantiã ppfic. sed tamtū qđ ñ sit ostendit. Qđ si legatū et possessionis retentio heredtatis substantiã ñ m cōplent. uerū &iã impediunt atq, corrūpunt. nisi fuerint disiuncta atq, reposita cuiq, harū negatio nihil ex heredtatis substantia monstret. sed tamtū qđ ñ sit ostendat. relinq̃t pars supior. i. pecunia morte alicui adquēpiã puenies iure. quę substantiã heredtatis ostendat. eaq sit explicata diffinitio. ac disiuncta. Sed qm rursus inducti ē. q̃dã s adq̃ diruat. hui intelligentia possit. idcirco ad discretionē utriusq̃ designandã reliq̃ pars addit. Itaq, qm ista demonstrant heredtatis efficiuntq, substantiã iure dicti ē. ita acōmunitate res disiuncta uideat. ut sit explicata diffinitio. Heredtas ē pecunia quę morte alicui adquēpiã puenit iure. Sed qm rursus hic intellect adplura ita se posita posset cuenire. nimirum. ro addit ē. ñ est satis. et ceta. q legatū et possessionis retentionē ab heredtatis diffinitione seiungit. Ac de por ē q dē heredtatis exemplo hec dicta s. Ad hui v similitudinē &iã secm tractat exemplū. qđ de diffinitione generis dictum ē posuit. Genus eni s q eodē nōie uite se sunt. ut scipiones. brim. et cetera. Qđ si serui sunt. nū ulla generis seruorū eē potest minime. Adiciendū g q abingenuis oriundi s. Qđ si libertinorū nepotes cum romanoz eodē nōie nuncupentur nū generis ulla ē. Nec id qdem qm abantiquate ingenuoz generis dicuntur. Addam g ārū nomina seruitute seruum. Quod si p adoptionē in alterius familiã transeat. nunc &iã et generis ad q. á mgnum.

integra diffa heredtatis.

Qđ diffinitio heredtatis sit duas ad unitis alius separatis

Qđ heredtas ēe ñ potē ut duas ut unitis unū ut alēm nuncupatū.

Qđ ñ diffinitione ponat eā ēe neq legata neq possessionis retentia.

Diffinitio generis

nõie nuncupet. licet abingenuis. ecdbhis ortus parentib; sit. q nũq, seruitute seruierint. tam qm infamia
gentis suę non manet. ne ingenuitate qdē manere potest. Addendū ꝙ ē. neq capite ſ diminuti. Hoc fortasse inquit
satis ē scdm sceuolę pontificis diffinitionē. Nihil enī ultrī adiec. vt sit diffinitio generis hęc. Genus est. quod Intersecta diff
se eodē sint nõie. abingenuis ortundi. q̄rū maiorū nemo seruitute seruiuit. et ubi germinatē nulla capitis generis
diminutio destruit. Hęc q̄q diffinitio facta ē explurib; cōmunitatib; munitōibus; atq una ꝑ̄ entitē eirei
quę diffinitur. idē generalissimis facientib; Hinc ꝙ diffinitionis nota nutroq, gnē rerū valet siue q̄s. siue q̄nis. idē
siue corporaliū siue incorporaliū. Hā ut supi ostensū ē. ideō cicero dic qd corporale sit. idōneē. qd sit incorporale.
Ac postremo omniū diffinitionū modus hic ē. ut explurib; cōmunitatib; alią ꝑ̄tas fiat. sed distans a se diffinitiones. qd Differentia
qd hę ꝑ̄pe diffinitiones uocant. ex his cōmunitatib; iungunt. quę substantiales ſ. Ille ꝙ q̄ nũ ue. e ſ et abutendo dif diffinitionū
finitiones dic. ex accidentib; cōmunitatib; cōgregant. Partitionū aut et diuisionū genus quale esset ostendim. sed ydim
se differat plan dicendū ē. vsq; qd ad diffinitiones attinet. hactenus reliq; videam. Qm diffinitionū formę ꝑ partitionē
diuisionēq; distribuit. neq rerū auctor similitudine vtet. diuisionis ac partitionis differentias ꝑdit. Ac primū aliud Qd aliud ē ꝑ
partes aliud species esse demonstrat. Species. n. sępe partes. partes vō nũq species appellant. Differt vō hoc ab. qm pars totū aliud spēs
mębra cūngit. species vō totū diuidit atq, distribuit. Hā ut supi dictū ē. partes ei qd copulam nō suscipiunt nomen totī. Neq. Differēn partis & diuisionis
fundamenta & tectū dom esse possidet. Hā nisi oīa q̄q efficiunt iuncta sint totī uocabulū singula nō habebunt. At vō spe
cies etiā singule gnis suscipiunt nom. vt homo animalis. Quo fit ut in his illaq̄q. differentia possit agnosci. qd partes q̄dem Qd partes nō q̄
totī partes. species vō nō totī. Hinc unusalis rei ideſt generis species esse dic. Differt vō totū a gne. qd genus q̄dem unusale ē priunt nom diffe
totū vō minime. Qd plan hoc m. Si enī id qd totū dr ut dom unusale esset. partes qq ei totī suscipient nom. At nō suscip rentiōnis
unt ut sępe monstratū ē. Qd ꝙ totū ē. unusale nō ē. Genus vō unusale esse manifestū ē. qm ei nom deducere ab eo formę
suscipiunt. Item dt differentia. Genus semp speciebus suis ꝑ̄sidet. totū vō suis partib; posse inuenit. Nisi enī partes fuerint. Qd species sub
totū nō possit unus. Quo fit ut sigen ꝑeat. species qq ꝑmanent. si species ꝑeant maneat genus. qd imparib; totoq̄ ctrariū ē. priunt nom gnis
Hā si pars quelibet ꝑeat. una totū necesse ē interire. Sin vō totū qd partes iunxerant dissipet. partes maneant diffe Qd totū dif
rentę. velut si dom rectā et parietes et fundamenta. a semetipsis exterminet. posita intelligant. dom q̄dem nō erit. qa cum fert agnōis
edo distracta ē. parietes tam manebunt. Ꝑpterꝙ nōib; m nulli partes q̄dem uelut totī mębra ap̄pellat. Species vō formas. Alia diffe
id circo. qm nō situs ei videt apta inflexio casui. ab eo nōie qd ē species. et licet plures inde usurpauerint hoc nom. totū et gnis
tam qm dum hui noīs ꝑ casus inflexio ē. cū dr species speciei speciebus. idcirco cōmutatē indicendo ut ipse an nō
abrupte ē negligendā. ut formas uocaret. inde nōis casib; nulla ee sentit aspirat. Et qm forma ꝑ genus ee nō potest. Diffēn partis & diuisionis
nihil eni ꝑ suū posse ee ꝑncipiū. utrorūq, apposuit diffinitiones dicens. genus ee notionē adplures differentias ꝑ
tinentē. Notio vō ē intellectus q̄dā ex simplici mētis conceptu. q̄ ad res plures ꝑtineat. a se inuicē differentes. Id vō genus
ee manifestū ē. qd aptissimo liquet exēplo. animalis q̄ppe intellectus ad plures differentias ꝑtinet. ad rationale scili
cet. atq, irrationale. ad mortale etiā atq, imortale. ad ābulabile. reptabile. uolatile. natabile. et ē exp oīnū q̄ sub Ad diff gen
his differentiis sua ſ genus. Idem vō significat. hęc diffinitio qd etiā uult. Hęc huiusmodi ē. Genus ē qd de plurib; species
differentib; ī eo qd qdē ꝑdicat. Hā interrogantib; qd ē homo t equus. animal dr. Item formę diffinitionē talē dedit. Diff forme
Forma ē notio. Cui differentia ad caput gnis et q̄si formē referri potest. Recte. Nā si formę a genere deducunt species
necesse ē referantur ad genus. Si q̄ ꝑncipiū qd dā et fons formę genus ē necesse ē intellectus formę ad ꝑmordium sui ad Diff notionis
notionē gnis reuertat. Intellectus. homi sus refert ad animal. hęc, equi et cętera. Notionē vō appellat qd greci alia.
ΕΝΝΟΙΑΝ. t̄ latini sententiam dicunt. Huic hęc ē diffinitio. Notio ē uis intra animę ꝑcepta cuiq, cognitio. eno diuisionis indi
genis. Hęc vō diffinitio hinc ducta ē qd plato ideas q̄sdā ponebat ee. i species incorporeas substantiasq, essentes. Ac plato dicebat ideas esse
et ipse abalius naturę ratione separatas. vt hoc ipsum animal t homo. quibus participantes ceteę res animalia t homines fierent. At vō aristoteles nullas putat extra eas substantias. sed intellectā similitudinē plurimoꝝ unius differentię
rentiū substantiale genus putauit ee t speciē. Nā cū homo atq, equus differant rationabilitate atq, irrationabilitate. horū intellecta similitudo. offic genus. Nā similitudo eoꝝ ex hominis substantialis ēt. qd atq, sub

ſtantia ē. utq, animat. utq, ſenſibilis. que iuncta efficiunt animal. Eſt nāq, animal ſubſtantia animata ſenſibilis
hec hominis atq, eq ſimilitudo animalē. qđ ē gen. Kurſ cū plato atq, cicero nullo accidentib; diſtarent. horū
ſimilitudo q ē humanitas intellecta atq, animo formata ſpecies. Ergo cōmunitas qđā et plurimor utī ſo diſſe
rentiū ſimilitudo notio ē. Cui notionis aliud gen ē aliud forma. Sed qm ſimiliū rtelligentia ē omiſſ notio. bis, ſ
ſimilib; neceſſaria ē differentiarū diſcretio. idcirco adhuc diget notio qđā enodatione ac diuiſione tm ipſe intellect
animalis ſibi ipſe nō ſuffic. Nā mox animal ad aliqđ animal. i. hominē t equū deducū ingrendū. et hominis notio ad aliu
lui. t ad platonē t ad quālibet ſingulariū pſonariū refert. Que cū ita ſint. quens gen diuiſum iformas. nullā primā
ri oportebit. Eſt enī ut cuiū t maximū ſiq diuidentē forma p̄ceat. uelim ſiqs mihi diuidere uelit. ilegē morē aggr
redē neceſſe ē partiat. Hā et ſi excetmoſ et æqtas. et ſingula. et mōnium uiris uocabulo ſubiecta ſ. Culpa uilla iſemā
quidem ſpecies t formas ee putant qđ pares. ōtrariq, eoſiſcrema dic. qđ res a ſe plurimū differentes. impie atq, im
rdo diſtinguere ac ſegregare nō curam. Sed qm dediffinitione loqbat. addit aliā ſpeciē diffinitionis quā noſ
ſupius et umeraium. q̄ p̄translationē nūpiatis uernatisq, ſed ſplendoris atq, ornatus gratiā pficit. qđ poetarū
oſtiorūq, autumat ee. quibus luculenta omnio cure ē. Huic diffinitionis exemplū aliure cuiuſ tulli petit. atq, ſe
nō alit ab exēplis notioribus trebatio receſſurū. quā ſi neceſſitas cogat. p̄translationē vel diffinitionē uelim cui
libet diffinire uolens dicebat lit ee q̄ fluct eluderet. Hoc eludere abillis translatū ē. q cōmotione aliq. cauſa
lus mouent. hremq, adoleſcentia flos etatis. ld arborib; ductū q̄ fruct flore p̄cedit. et ſenect. uitę occaſus
ld a die ductū ē q deſinit ee cui ſol occidit. Que translationes appetere diſcendum. et q̄da ſimilitudine ſubia
ta ſignificant. Eſt enī translatio qđens habenti rei nom ppt alti rei ſimilitudinē. ad re ſimili nom ipponit. ut
meus habet ppū nom. hrem luſ ſuo uocabulo nuncupat. Sed q dic q̄ fluct eluderet. a ſimilitudine agitatis
ad fluctuū motū uocabulū transfert. Ac de diffinitionib; qdem diſputationē imanis. ad partitiones tran
ſitū facit. Sed nē tuo uoluminis ſatis ē. reliq impoſtum differam.

Explicare nō poſſū mi patrici. quantas ſepe mihi difficultates
opis curſu uires aſſerat amicicię ōtēplatio. Cui & tuis ſtudioſis cōponam qs repoſito poenit ani
re diligim. et placere cupientib; multa ſeſe rerū copia ſubminiſtret. huc accedit. qđ ut q̄q
inimicē ueneſtum. mudicata atq, dia uncaſtigata pmunt. quandoq dem apud cari pectoris ſecretū nihil ē pu
dē
pferre qđ ſentias. Eſt q m cū tua benuolentia ſpecto pnū omne atq, ut ita dicā uoluptariū qđ ituę pſcripti
iocundtatis impendit. Sed cū memetipſe ppendo uereor ne impatto muneri par ee nō poſſi et deficientis culpa
i adhortatus cedat iuuta. Quo fit ut dia atq, dia pudendū ſit ne tuis ipſe moribus emulatus mihi alicui eſſe
ris ſarcina ferar. Noſti obla tratus morſus iuuidię. noſta quā facillime t difficillimis cauſis iuuor nidicū fecit. Quę
q extremā patro opi manū cōmunis negocii ſtudio imponas habundantia refereſ. hilaritia ſuppleas. errata rep
hendas. ſis poſtremo mihi laboris tuiq, adhortationis aſſertor. cū p̄ſertim ſecurū me pactū reddat officiū te
te amici pudor. dignū poſſit euenire ſi diſplicet. Sed hec alias. Nunc opis ſuſcepti tramitē p̄ſequar. Nam loca
bipſis de quibus q̄rit animis inhereant. Alii ſtrato. Alii aparib; alii a nota. Alii ex affectis. de eo qđē loco. q
a toto. et undiffinitione ē eſtimū ſufficienter diſſerui ſuperiore tractatu. nec ut de partiū enumeratione dicere
itinus. recta ordinis uia ſcilicet inſiſtens. uerū ſolū exēplo q̄liſ eet partiū enumeratio p̄docerer. uerū ratione
q̄q oſtenderer. q̄m partiū enumeratione i argumentationib; eet utendū. Partitione ſic utendū ē. nullā par
tē ut relinq. Quāq enī uocabula ppe idē ualere uidem. tam qa res differebat. nā rerū diſtare uoluit.
Sunt huiusmodi ē. Rerū q̄ partib; cōiungunt. Alię qdem paucas et facile intelligibiles cōprehenſibiles q, partes habent.
Alię ut plures. intellectu q̄ ſint ineſſabiles. In his q̄ partib; q̄ ſint pauce ac facile ſubintelligentia cadunt. t maximū uitū
ē ſi parciendo aliqd relinquat. In his ut q̄rit ut ipſe ait infinitior ſit numerus. et cōfuſior p̄ſpectio. mihi uide
tur ſiq diuidentē partē ſine enumeratione p̄terire. Et ait hoc. nō ſolū p̄ſentes q̄ q̄buſdā partib; eſſent. uerū

alia sepe p partes ipsas quas indistributione partim. Ut si hominis corp' uelim intellectu ac ratione p ppa membra disungere · faciem ita · caput hõmes · os · man' · thoracẽ · uentrẽ · suras · atq; pedes · et qm maiores partes · supflim addiuidendũ · id circo nihil ee pmissũ uidet. Ad minutissimas particulas pseqm · tunc oculi qq erabra et nares · atq; aures · earũq; partes pseqnde s. Idq; i toto corpore faciendũ eoq; modo difficilior erit partio cui sit paruũ numer' infimior. Sepe alia ut dictũ ẽ · res ipse his partib; uincẽ s. qrũ n sit facilis inspectio · ut sig stipulationũ et iudiciorũ formulas pariat. Et alia si figuras loquendi qs scemata greci uocant diuidi necesse sit. hic g sigd pmissũ sit n erit uicioſũ partiendis qa paruũ nata multiplex sepi obtendit errorẽ. At figs gen' diuidit · puriosũ ẽ aliqua pure forma · qm formarũ finita quantitas ẽ. Hã qa sep' mixtarũ diuidit aut duc s species sep gnis aut tres. Et tunc tres cũ ea tria q sumit excitariorũ pmixtione p fict · ut si colore diuidam dicendũ ẽ ita. Coloris aliud ẽ albũ · aliud nigrũ · aliud mediũ. Id mediũ ex albi ac nigri cõmixtione cuncta ẽ quis i quãlibet alia coloris speciẽ transferat · seu purpureũ · seu rubri · seu uiridis ita tale ẽ qd diuidis · talesq; s partes quas additionis sumis. qs n difficulter intelligentia uicii erit sigd omiseris · uelut si tutelas partiaris. Tutela qppe iii · fere modis ẽ. Aut enim cõsanguinitatis gradu · aut patronat ure defert · aut testamento patris tutor eligit · aut urbani prioris iuris dictione formatur · et s forsitan plures · sed nc iste sufficiunt. Hic g et pauce partes · et facile cõphensibiles. Ad si stipulationũ formulas et iudiciorũ cõphendere uelis · qm multe mihi partes s. n erit uicioſũ sigd omiseris. Inppũ id est exemplũ paruũ qd de tutelis ẽ ductũ. Magisenim ut genera i formas · qua ut totũ in partes tutela diuisa ẽ. Ita sine pcsanguinitate sit tutor · sine patronat ure · sine cetis modis · integrũ tutele ius habet · qd i singulis partib; n solet semper ut totũ integrũ capiant nom. Sed ut cuenientis uideat exẽplũ · regrende s tales tutelarũ partes · que iuncte tutelas efficere possint · n singule · tute le nomine designent. Qd nescio an quis iuris prima pfessor · tales tutele partes ediderit. Merobaudes u rethorica intelligendũ pbabat · ut id qd ars partitionis sic utendũ ẽ. nulla ut parte pmittas · de diuisime disserit id e de una parte ppositę partitionis. Hã et diuisio et membra distributio · partio nuncupat. Inductione enim uicioſũ e. aliqd pmittere. In partitione u membroꝝ minime. Itaq; exemplũ de tutelis et partitionis ac comodatũ q ẽ diuisionis. Ad si diuisione faciaſ id e formarũ agnẽ partitionẽ · sũmã ẽ uicii aliqd pmittere. qm cũ sit finis formarũ numer' · sigd omissũ sit iscitia pti. Ut si oratorias qstiones informas diuidere uelim · dicem omem rhetoricã qstionẽ aut de facto ee aut de qlitate facti · aut de nõie. Ac si elocutionis figuras sententiarũq; distribuã · n erit ut dictũ ẽ uicii transire aliqd · quando q de sententiarũ ut ise atq; elocutionis figuris et multiplices · et uaria ratione diuise sint. Hic qq figurarũ partes n ita uident accipi pos es e. qd possim intelligere ex his libris rhetorii ubi de elocutione tractat. Nulle nãq; s partes figurarũ infinite s figure sispecies s. Sed respondebo leuiter elocutione mutata · figurã qq mutari atq; ideo in po lis; qbusda differentiis ostensum. sed pori accidentib; explicant. unde sit ut cõmunis nois significationes partio fieri uideat cũ figura diuidit pori qua genus in species. Oma u significata cuiq; nois diuisionis includere difficile ẽ qa noua plerisq; fingunt. sed ne id qde rerũ ratio pmittit. Hã unaquaq; figurarũ generalis figure nõie et diffinitione cõphendit. Quocũq; n modo figura diffinita eade erit diffinitio erit unicuiq; figure. Quare una qq figura unius figure speciẽ ee declarat. Unuoca enim s species et genus. Sed ẽ illud uerũ partitionẽ figurarũ additionẽ ipsa nullius rei uisse cui pars qda ẽ figura [illegible] cies. Varius enim multiplicibus figuris elocutio luculenta texit. Sigs g elocutionẽ partiri [illegible] in figuras. in genera in species. sed totũ secabit in partes. Que cũ ita sint ex hoc qq apparet qd [illegible] missa mutatione partitionẽq; cũ partio mutari talis sit ut sigd ita pmissũ sit nihil [illegible] afferat mem · diuisionis formarũ talis ẽ ut ma nequeat aliqd sine culpa pari. Quo facilis ẽ ut [illegible] qa res differebam. diuisa

b utrum animal in rationale et irrationale

Qd pmissi spectat membrorũ diuisionẽ · aiunt ẽ aut tres · neq; pauciores neq; plures · quos omne genus possit diuidi. Sed ut in partes · animal in rationale et irrationale · et irrationale in equum canem

Qd tutele quinq; species

hic uel ante mutationem quinq; species ita loco one genus in species ut tutela in infinitas sit. debis dix aliq; partitionẽ.

Solutione fac merobaudes rhetor.

c hoc ẽ qd sup dic mutatio ne nouissimũ est aliqd pmit

Qd omissi rhetorica qstio fit ptib; modis.

Questio.

Obiectio.

Qd genus et species uniuoca

Solutio qstionis hic nisi

D

§ Anotatione

quid notatio

quid nota

ethimologia

quid ethimon siue ogos

quid post liminio

quod p liminiu é reuisio

Id postquã in ca[illegible] ouc cui[illegible] fuit ad suu [illegible] redit

dedecus in lege omnio[illegible] dr cũ q[illegible] admortẽ [illegible] dnor aliqu[illegible] ẽ ced[illegible]

romã

Ab affectus

Ac ungues

quid aqua pluuia

cia uocabula reb; mĩse distamib; inderent. Multa eĩã excnotatione sumuntur. ea est aũ cũ ex re nois aggnãtiõe elicit. usq, nã nec dedtione. neq, donatione. sine acceptione intelligi posse. Post enumeratione partiũ recto ordine de notatione ppendit. Notatio ẽ quidam ex nota aliq rei que dubia ẽ capit argumtu. Nota ẽ ẽ qrẽ quãq, designat. q sit ut oĩe nom nota sit. Idcirco. qđ nota faciat rẽ de qua ꝑdicat. Id aristoteles symbolon nõiat Ex notatione aũ sumit argumtu. q quem aliqd ex nois impõne colligit. Impõtio ũ nois ethimologia grece. Latine uero loqũ nuncupat. Ethimon grece. ver significat. logos oratione. Sed qa uetloqũ mĩ inusu latinu sermonis habebat. nec ꝓpriatione nois notatione reddit appellat. Ea ẽ huiusmodi ut sigrat qđ ẽ postliminiu. Inqua gstione ñ illud uidet ingri qres post liminio reuisam. Hoc enĩ idiuisione caderet. Id ea rũ oĩũ rerũ enumeratione q postliminio redeunt postularet. Velut si ita dicam. Post liminio redeunt homo. nauis. mulus. clitellar. equs. equa que frenos recipere solet. id domita. Hunc enumerate s res que post limino reuisum. Ac ei qđ sit ipsi postliminiu uis queri. potest excipi nois impõne cognosci. Postliminio redit. qsqs captus ab hostib; ad pria reuenerit. Hãq, ducta uxore hostiu patre. frue cuius arbitriu. Omia ũ unu recipit. si postliminio reuisa Ergo exnotatione nois. ita uis p liminiu clarescere potest. ut qa sẽp post id significat. qđ retro relictũ. postliminiu uocabulo. quedã reuisio significet. ut seruius p bat qui ex dubio postui nois impõtatur. reliqua uocabula parẽ ꝓtractione. sola ee cõfirmans. Hã in eo qđ ẽ postliminiu. excepto qđ p ductiu ẽ impõtatione nois sumit. Longe uũ ẽ supuacuo putat ee ꝓductiu. Ad horiu enĩ formã medium illiu. prima enĩ pars mediu significat. ultiu nihil ẽ et legitimu. et ultimiu. Interiq, eni. Lege ibi. ibi edes aliqd. Timiu ũ nihil omino designat. Id nom qđ ẽ postliminiu scevola publii filius ex dubio post. et limine putat ee cõpositu. Hã qui ad idem qđ post reliqua reuisum. ipse ẽ q post liminio redit. idcirco ex utriq, significationib; arbitrat nom ee cõpositu. Quecũq, enĩ ab hostib; abalienata ad hostẽ ꝓuenerunt. cui a nõ limine exierint. si post ad idem lim reuisam. postliminio redeunt. Quomodo etia manenti causa defendi potest. que cu ppls obfoedus maleficiu dedisset. hostes eu suscipe noluer. Qui cu reuisus eet post liminio rediisse uidebat. Idcirco qa si eu hostes recipissent. dedtiu actus; etiasi q q ab hostib; effugisset. ni uideret p liminio regressu q iudicio ciuiu omiu liberatus iure fuisset ex ciuis. Sed qm nec dedtio nec donatio. ꝑ acceptione uidet posse cõsistere. idcirco q suscepti nisi nec dedtiu ee qdem intelligi posse. Recte g mancipiu. q ñ dedtiu i hostiu si. ea uti mallent ꝓueniebat potestate. si cu patria remeauit iure postliminio redisse defensus ẽ. Sequit is locus q ostat ex his reb; q quodam affectis. s. ad id qđ ambigit. usq. Diceret omnem aqua oportere aceri q pluendo creuisset. Cu locu q ipsis de qbus grit inhereret inquattuor sup distribuat. Itaq. Ab enumeratione partiu. Nota. Ab affectus. Sed qm paulo ante de supioribus tractauit. ne quartu locu ideo affecta ꝓsequ. Et qm loc ab affectus plurimas differentias soluebat. quarũ ꝓma de cognatis ꝓposita. Primu loqr de cognatis. que mutuu a notatione ñ differ. Hã qa notatio eoru nois tribuit. neq, cognatio similitudine uocabuli cõuenit. Aliqd uisse tuti cõmuni reuenit. Sed hoc mte qua notatio expositione nois. cognatio similitudine uocabuli. ac diuisione ꝓficit. Et qm facilius et intellectu et tractatu locus. s. tamen pone re sufficit exemplu qđ huiusmodi ẽ. Aqua pluuia ẽ que pluendo colligit et crescit. Pluendo ũ aq, pluuia. cognata s. Inuno enĩ eodẽq, uocabulo duarũ nominu timin differentia fec. Itẽ. uis aquã pluuiã arceri. de inalienis agru pluuia aqua colligat. et in alieni defluat. eaq, uicinis frugib; nocitura cõcrescat. arceat eã suis finib; ille qui sua putat uitee nedefluat. Fluuii g cu pluuia creuerit. qri an debeat arceri. Respondet uiquit mucius. Qm aqua pluuia apluendo dicta sit. et iã fluuiu qq q pluendo creuerit aqua ee pluuia. arceri debere. Cu dubiu agitie ducit argumtu ñ erit necesse usq, acapite accersere usq, quoru alter uim iubet ab ar[illegible] cui colligunt. t [illegible] ascendi. Itemq, [illegible] ee descens. Id [illegible] gen animal. hui sup[illegible] [illegible]ntro coercere. Altiu ñ iubet. Talis generu specieru q, intellectu eenatia. ut iã diuidunt. Abundiuidus p species et gna usq, ad maxima gna possit a maximis gnibus p infra posita gna ac species usq, ad individua ut unu claro fiet exẽplo. Cicero q ppe individui ẽ. hui species homo. hui gen ẽ corp animatu. Et si longi ascendas. corp altiu gen inuenias. Si

lixi egrediare. substantia ultima loco gñis occurrit. Cũ ꝫ multa sint gña. sicut liber species gen̄ affig
randũ sit. ñnecesse ē inquũt. maxima et principalia sep exqrere. verũ eoꝝqq aliqd q̄ uimedio locata sint
porrebit adhibe. illatam ratione seruata ut sep gen̄ supi sit eo ad qd ꝓdicatur. ut gen̄. Extrema qppe
ficia ē. sidũ gen̄ semp natã specieb; ppijs supponat. loco generis id qd ē iferi collocet. Quo circa uicio sũ
ꝯ corporis gen̄ dicat eē corp̄ animatũ. Quo sit ut si adspeciē apiendũ ē gen̄. eoꝝq̄ supiora sint aliquid apti.
ñ. sed t corp̄ t animatũ corp̄. t qd maxime fieri oportet. animal. Illa em sep gña sumenda sqrũq; proxima
formis adherent.

eoq; in diffinitione maxime requrunt; ſ, in argumentationib; nihil differt
gas an supi gen̄. Hã qm extrinsecus sit argumentatio plus ẽ tenet id qd ē
si de homine aliqd abigit. ergo argumentandi sumit locus. quicqd de
cet. id ētiã de homine predicabit. q sit ut siqd ētiã de animato corpore pdi
de homine dici possit. Ut ꝫ argumentationes exprimus gñib; sium ita ētiã ex
ut gen̄. et semenma qdem talis. Qd v ad exẽplũ adtinet declarabit hoc m. Sit aqua
ex q̄ decerto de celo imbri colligit. Huius species duplex ē. Alia em aq̄pluuia nocens ē
Nocens qq duplex species ē. Alia manu nocens. alia uicio. ſ, aqua pluuia manu nocens
ſt. que ita loco aliquo excipit. ut inde pfluens. uicino noceat. si loc is nisi natalit talis. sed manu hominis
excipiendę aquę fuerit apparit. Uicio aũ quoties natalit ita sese locus habet ut excipe aquã possit et noce
re uicino. Sit igit et aquę quã quis arceri velit ne sibi noceat ac uicino gen̄ uelit exqrere. ñnecesse ē abuti
mo usq; deducere. ut dicat aquę ei quã qs uelit arceri gen̄ eē aquã pluuiã. Sed potest id qd inqrit gen̄ paulo
iueniri. ut huius aquę quã arceri desiderat id gen̄ eē dicat qd ē aquapluuia nocens. Qd si gen̄ proximũ
sit. illud potiũ adhibe qd ē aquapluuia manu nocens. Hoc. u. arcere qs cogit. qd manu sit noxiũ. Qd.
loci forma t uicio. cõmodatius aliquid apportat. arceri ñ cogit. Qd aũ dixim ei aquę quã arceri opor
teat gen̄ eē aquã pluuiã manu nocentẽ. ita intelligendũ ē ſ, aqua quæ arceri debeat plurima subsit ha
beat ĩdiuidua. tunc demũ ei aquę quę arceri debet. aqua pluuia manu nocens. gen̄ eē potit. Qd si
aqua q̄ arceri debet. ut nulla ĩdiuidua diducat. ipsa indiuidua ẽ nec gen̄ ei ẽ. aqua pluuia manuno
cens sed species. Qd sicut paululũ uidet obscurũ. huc si eos cõmentarios qs de gñe specie. differentia ppo.
nq; accidenti cõposuim. libros q; digestos inspexerit. nihil hoc potit ĩcurrere qd caliget. Cõmode
ētiã tractat hec argumentatio que ex gñe sumit usq; qd gen̄ argumti inpmis firmũ uideri solet. Dictũ ẽ
quẽadmodũ gen̄ adspeciẽ debeat aptari. aq; in eo pscriptũ ē. ut nisi id qd ē supi adhibi ñ debeat. Nunc il
lud adiungit quẽadmodũ ei loci q a genere ducit argumentationib; cõmodior usus eē possit. Quotiensc̃q
enim de re aliqua dubitat. si facta gñis alicui diuisione. sub aliqua ei parte id de q ambigit. potuerim ad
cludere. tunc a gñe tractũ eē argumtũ. videt hoc m. Sit dolus malus quando aliud agit aliud simulat.
Hm ꝫ si species diuidant. et id qd factũ arguim alicui earũ specierũ. q̄ adolo malo deducẽs potuerim ad
iungere quicqd dedolo existimabit. illud ētiã de ea re quã arguim necesse ē iudicari. et factũ ē argumẽ
tũ a gñe. Hã de q qrit species ē. et id a q sumit argumtũ gen̄ ē. scilicet si ita cũgit dolus malus
Loc v hic q ē apartiũ enumeratione diuisus ē. Hec si enumeram partes id ē formas aut species. id circo
n a gñe sed ab enumeratione partiũ dicit argumtũ. Quoties em ipsa partiũ enumeratione uam
ad argumtationẽ tunc a beadẽ partitione argumtũ tractũ eē dicim. ut hoc m. Si fundamenta et parietes
et tectũ habet. et habitationi ē destinat loc domi ē. Ipsa ꝫ partitione utenti domũ eẽ pbauim. Quo
tiens v subgñe aliqd collocandũ ē. diuisisq; partib; alicui eoꝝ que a gñe deducunt. id de q qrit aggre
gam. ut hoc m. Si ceteron animal eẽ monstrem. dicem ita. Omne animal aut rationale ē aut irrationale.

Plurimę aũt species gñis ē aqua pluuia q aqua pluuia manu nocens. ſ, tam mãsuẽdę ſ, deog. similes ſ. nã quam modo potest aqua mea nec nocens esse species sit aqua et sit illud si deinde cadat. id aqua pluuia ma nu nocenti dicat qd si aqua arcendi est et ē indiuidua qd ei nisi se ipsa sit speciẽ. ipsa enim cadit et species et genus.

Cõmodiatẽ

Argumtũ a gñe

Qd dolus malus

Alia diuisio

Particularia dix quę exemplificata demonstrauit.

Ergo ꝝ̄ potē dici ex specie singulis magis exḡre dubiū argum.

Similitudine

Ad oēm similitudo duplex est.

Aliud mancipatio fiduciaria.

Filiū natū post testamentū postumū.

Sed cicero rationalis ē. animal g̈. Non partitione unius principalis ad argumentū cōstruendū sed ideirco geri diuisim ut unaquāque diuisionē id qđ uolebam ostendere posset includi. id ē ut id de q̄ dubitaretur assūpta cōmentia gnūs redigeret. atq; ideo ꝑgnūs natam fides fieret. Sic g̈ agnē facta argumentatio uere diceretur. Amplius item partiū enumeratio totū efficere substantiā solet. siue illud unitūsale sit ut genus. siue partiū cōiunctione copulet ut totū. At ū hęc diuisio gnūs uicui parte q̄libet illatę de q̄ crendū ꝯcludenda ē. nō ideo totū substantia cōstruat. sed illud qđ appbare gr̄m ꝯtingeret. Quę argumentationis modū .i. premissum a tullio ualidū ee cōfirmat. Illa enī regula satis uera ē de cessaria. quę de gne ꝑdicant. eadē de specie omnis ꝑdicant. Illud ū purile ē gr̄ cū aliqđ de particularib; reb; ꝑbet ex supposita specie. ut si socrates ... malē ee appe qm sit homo. cū sit homo rationalis. uerū ex gne. An ex forma argumentū Hā si dicam ex gne. ultima species gn̄ nē. Si ex specie. suppositū genus semp spe dereat. Socrates ū cui fidē pstat homo qm rationalē. genus hominis nē. Sed dicen agenere tractū uidebit argumentū. Hā ex gne qsi ex cōmenti atq; ampliore et de sub cato fides ducet. Quā fortē adsua ꝯduidua specie nemo dubitet opponere. Nā et cōmen subsantia ꝑdicat. Similitudo seqt̄ q̄ late patet sed oratorib; et philosophis magis quā ceter ē cap illoꝝ. Isde tam ex locis ut ante dixi et maximis et minimis qstionib; argumenta ducē tudinis loco plane atq; expedite disserunt. omēmq; aptū intellectū similitudinū diuidens formas. Descripsim aptissime qb; magis ex similitudine argumenta cōtingerent. idē philosophis atq; oratorib; Item similitudo psuasionib; uidet aptissima. Hā qđ in una t plures ex ea ei de q̄ agit causā cadere solet facile potest credi ñā qq de q̄ abigit cōtingere. Id circo ex similitudine tractę argumentationes magnū oratorib; philosophis q̄ qm nō in omib; qstionib; demonstratione utunt. sed aliquens ueri simulia colligunt. q̄ id facile psuadeant qđ nequeant ostendere. Inde similitudo rerū sepe ē cōtenda. atq; idcirco loc a similitudine oratorib; maxime philosophis cōmuno. ut tam solis. omnī enī loci cōmunes cuiq; materię. sed in alias ubi incidunt. in alios angustę contentos locos circa cognitas atq; ante ꝓceptis locis. qstiones ipse q̄ tractabunt qb; uti debeat sollerte animū potuit admonere. Omnis ū similitudo duplex. Aut enī explurib; reb; similitudo colligit. et inductio nuncupat. qđ greci pagogen nōiant. Aut singulę res ꝑ similitudinē cōparant. Ac por qđē huiusmodi ē. Si tutor fidē pstare debet si socio. si cui mandatum. si q̄ fiduciā acceptū. debet & cui pcurator. Hā cū ī plurib; reb; fides pstari debeat una q̄ similitudo sit in fide pstanda tā in tutore quā socio. atq; ei cui mandatum sit. eiq; q fiduciā acceptū debet eadē similitudo procuratori & cui cōuenire. Fiduciā ū accip qcūq; re aliq̄ mancipat ut ea mancipatum recipiat. Velut si q̄s rē dubiū tamen amico potentiori fundū mancipet ut ei cū rē q̄ suscepit pactu fine re reddat. Hęc mancipatio fiduciaria nōiat. idcirco ꝙ restituendi fides ponit. Hac similitudinis collectione plurimū socrates ee usus dr. ut in platonis alioq; et socratoq; uoluminib; inuenit. Quotiens ū una res una rei ꝑ similitudinē cōparat. hinc colligit argumentū. Regendorū finiū arbitri ee dr. q finalia legia discernunt. ut si fuerit de finib; orta contentio. eoq; dirimat arbitrio. Sed fines magnoq; tantū limitib; ee dr. Arbitria finiū regendoq; in ciuitate ee nō possit. Inde arceri aquā in agris tantū dicit solet ubi si ex alio loco aqua pluuia colligat. et fluens circa pos uicini pascua fruges ue corrūpat. Arbitri arcendę aquę a magistratib; statuebant. Quęrit g̈ an iurbe arcendę aquę arbitrū possim adigere. et argumentū capit ex similitudine. Si regendorū finiū qa solus agri sit iurbe arbitrū adigere nō possit. ne aquę qđē arcendę qa solarū uidet ee agroq; iurbe arbitrū possit adigere. Huic g̈ una res unius rei similitudine cōuincta est. eodē etiā similitudinis illa sumi ꝓponit quocant exempla. Velut crassi in causa curiana. quę sunt huiusmodi. Quida pgnante uxore reliquit. scripsit heredē postumū. eq; aliu substituit. scilicet q̄ curi uocabat. ea cōditione ut si postumus q̄ninquēnis decē proximos nascer ei ante moreret. quā in sua tuteli

puenisset · id⁹ ante obiret diē quā testamētū iure facere posset · scds̄ heres succederet · Qd si ad id tēp⁹ puenis
set q̄ iā firmo iudicio ius tutelā recep⁹ iure ciuili instituto posset herede fungi · scds̄ heres · id⁹ curi nō succe
deret · Quē uocat subsitutio pupillaris · Quesitū ē an ualeret ta īstituta ratio · Cuius ꝫ plurima ꝑduc̄ exē
pla · quibus ta īstitutū heres · obtinuisset hereditatē · Quē exēplor cōmemoratio iudices mouit · Dic dīa ip
sos qq̄ iuris cōsultos uti supius exēplis uelim cui fingitur ꝓpositio · ut cas de q̄ agit̄ ꝑsimilitudinē intelligat̄ him .
Siqs em iuris prudens · dixit id qd nunc̄ iure ciuili ē nulli ee mōitu · adhibeatq; exēplū tale · velut siqs rē in mancipi
mancipauerit · nū idcirco aut rē alienauit · aut se rei facto potuit obligasse · minime · Qd em nūc̄ iure ciuili ē
nihil retinet firmitatis · Et alia huiusmodi apud iuris prudentes inuenimus̄ iuxta oratores maxime ualem · Quib;
tamē fingere licet · ut ex⁹ oratione · dīa mortis sepe abinferis excitem̄ · qd nulli in ea fac̄ oratione qua
dam defendit · Sed hoc magis ē illox cāpus id⁹ oratorū quibus spaciari ac deuagari licet · Hec idcirco mul
ta⁹ qq̄ facultatib; similitudines ꝑ · qm̄ eade argumēta maximis minimisq; causis cōueniunt · Quo fit ut
loci qq̄ argumentor⁹ diuisarū artium q̄stionib; accōmodentur̄ · Seq⁹ similitudinē differentia res maxime
contraria supiori · Vsq; nem qd pupillo aut pupille debeas recte eode m̄ solueris tuisde facultatis & similitu
dines differentiasq; cognoscere · Qui em scit qd sit idem · nosse potit qd sit diuisū · Omīs̄ similitudo idem aliqd
ee cēstruit · Qd em idem ē scdm qualitatē · id simile ee necesse ē · Omīs quippe res aut substantia ee de ꝑ.
aut qualitate aut ceteris ꝓdicamētis · Qd si ita ē · et animo intelligere hīdem inplurib; ꝓdicamētis potest · S; cū hoc
ipsū idem ꝓdicamētis notat · eode m̄ ī eisde ꝓdicamētis qd diuisū ē · mutuet̄ · Sed simile idem ē · differentia diuisū · Ide igit̄ animo eadeq; intelligentia similitudinē differentiāq; cognosce · Differentiarū alie multe ī species · Alie
quippe ī substantiales · ut homini · rationale · Alie ni substantiales ī; inseparabiles ut nigri aethiopi atq; corvo ·
Alie alie mobiles · neq; cōstantes · ut sedere · stare · et huicemodi cetere · quibus et a baliis hominib; et a nobipsis lepe distan
tiam differentie aliqm̄ ī generis diuisibiles · aliqm̄ alie ī specieru cēstimus · Sed si a cēstimus argumētū ducem̄ · uelut a gne
ducem̄ · Nā sic gen cōtinet speciē · ita differentie cōtinent species · Sane si differentie cēstimus ut ynia intelligunt̄
fides ab his ad ea aptabit̄ · quē cēstimus · Hec · u · talium differentiarū uelim q̄da forme ī · Sin alie sint diuisibi
les q̄de ad ea pbanda q̄ diuidum earū ducem̄ fides · a forma fieri argumētū uidet̄ · Ha tales differentie eox q̄
diuidum · forme q̄da ī · Qd si ad ea phanda referum̄ q̄ i contraria parte gen diuidum · tē ꝑpe ad diffe
rentia fieri argumētū uidetur · qa cōtrarie uelut differentie cōparant̄ · Qd alie ad exēplū animal tullii ·
huiusmodi ē · Mulieres animi ꝑpetua tutela tenebant̄ · Pupilli tē subtutoribus agunt̄ · sed mulieribus si qd
debitū fuisset · sine tutoris auctoritate potuit solui · pupillis alie minime · Ergo si q̄ran̄ an id qd debebat̄ pu
pillo cuilibet remuente tutore possit exsolui · a differentia sumit̄ argumētū sic · Non sic mulieri sine tu
toris auctoritate debitū possit exsoluere · eode m̄ nisi auctoritas tutoris accesserit · pupillo soluere qd debeas
possit · Ille em ꝑpetuā tutela & ita puecta ī atate cōtinent̄ · Ille tutelā certe annox numer⁹ tenet · dīa, id
circo solui pupillo sine tutoris auctoritate nō potit · Differt em ꝓsona mulieru · a ꝓsona pupillorū · tm eo qd
pupilli nō ꝑpetua regum̄ tutela · mulieres alie ꝑpetua tm qd pupillus nullū suę etatis ministrande utilitatis in
dicium habere potest · cui si aliqui mulieribus & ita infirm⁹ in explicanda familiaris rei utilitate delectus · Non
ceps loc ē q̄ cōtrarie ducem̄ · usq; tamē intelligit̄ in argumēto q̄rendo · cōtrarios omib; cōtraria cōuenire · Diuiso
differentie loco nō de cōtrarijs tractat · q̄ tm̄ ut̄ ordo clari colligit̄ · pauca m̄ ex aristotele sumpta ī · q̄ ille
unus longe doctissim⁹ de hac diuisione tractauit · qq; marc⁹ tullius re q̄de aristoteli fere cōsentit · sed ab eo nomē
diuisus ē · Nam q̄ aristoteles opposita διαιρετικὰ uocat · ea tullius cōtraria nōiat · Sed hec paulo
post̄ · Nunc aristoteles diuisa cōsideret · Oppositox igit̄ scdm aristotelē alia ī contraria · Alia ꝓpria er habit⁹ ·
Alia relata · Alia cōtradictoria · Contraria q̄dem ut albū atq; nigrū · Habit⁹ alie et priuatio · ut uisus et cecitas · Ge
nera ex diuidentia · Relata ut pat filius · dominus seruus · Contradictoria ut ē dies · nō ē dies · Horū tales dif
ferentie cōsiderant̄ · Hā que contraria ī · parte media ī · parti alie medio carent · Media ī ut albū nigrū ·

1 Obiectio

Quid subtutio pupillaris

Nō cū dīs pupillo aut ille ut ei tale operet̄ tutelā addixisse ille.

Differentia huic difficultas honestatis.

Quot differentie multe ī species

Differentia et cōmunes et ꝓprie et magis ꝓprie

Nō contrarie oppositi alie contrarie

Contrarie alie et ꝓpriꝰ et cōtradictoriꝰ

Contrarie alie et medie

Neq; enī potē ēē filī sine patre. nec seruus fidēs ēst. Amplius. Ctraria ase ꝓpositoria ñ referunt.

Est n. horū medi qlibet aluis color ut ruber t pallidus. et horū ctrariorū ñ necesse ē altū semp ineē corporib; Neq; enī omne corpus aut albū aut ngrū ē. sed aliqs ihorū medietate ē cstituun ut sit rubrū t pallidū. Inmedia ta v ctraria sqrū nihil medii potēt inuenīri. vt grauitas et leuitas. Horū em nihil ē medii. Hā quę leuia sursū ferunt. qꝫ grauia deorsū. Quid aūt sit corporis qd neq; surs neq; deorsū ferat nihil potēt inuenīri Sed inmediata talia ctraria ut altū eorū cui potest accidere semp inhereat. ut inpposito supi exemplo. Necesse ē enī omne corpꝰ leue ēē t graue. qa leuitas et grauitas medii ñ habent. qd ptēa ineē corporib; possit. Ar ea qꝫ inputatione et habitū s ut cecitas et mutus distant qdem abhis ctrarius. qꝫ habent aliqua medietatē. qd ipsa medietatē ñ habent. Abhis v ctrarius differt qꝫ inmediata. qm horū ctrariorū altū semp subiecto ineē necesse ē ut corpori grauitatē t leuitatē. ꝫmutionē v et habitū ñ semp. ut cūs habi qdem mus. ꝫmutio aūt cecitas. nome qd uidere potest. aut uidet. aut cecū ē. Instans quippe nūdū edit⁹ neq; uidet qa ñ dū pcessit ilucē. neq; cecus ē. qa ñdū habuit usū quē potuisset amittere. Idem de cecitate dici potest. qstati nam nequeunt ēsistere. Nā eos nec cecos. nec uidentes dicere possumꝰ. Et postremo ctra ria insius sēp qualitatib; cōsiderant. ꝫmutationes aūt ñ qd ipsę sint aliqd sed ex habitus absentia colligunt. Neq; enī cecitas ē aliqd. sed amissus intelligit abtessit. Tam v ꝫmutatio quā ctrietas differt a relationis oppositi one eo qd neq; ctraria neq; ꝫmutatoria simul ēē possit. Idem enī uno eodēq; tēpore. uno eodēq; loco. albū ngrūq; tudens cecūq; ēē ñ potēt. Sed relatiua ase nequeunt separari. Hemo.n. dicit albū nigri t nigrū albi t cecitatis ut⁹. tumū cecitatis. Quę v in relatione sita. inipsa relationis dictione cōsistunt. ut duplū dimidii domini seruꝰ et cętā ad hunc modū. Qua inre differt a relationis oppositione. tā ctraria quā ꝫmutatoria. quā &tā relationes differt a ctradictionib; qd ctradictiones qdem sēp in oratione cōsistunt et ialtā earū parte ueritas. ialtā falsitas inuenit. Ctraria v et ꝫmutatoria. et relationes in simplicib; partib; orationis. et ibis neq; ueritas neq; falsitas ine. Hā cū dico albū. nigrū. cecitas. uisus. domus. seruus. simplices orationis partes s. neq; uerū neq; mdaciū ctinet. In simplicib; enī partib; orationis. ueritas t falsitas nulla ē. Cū aū dico dies. dies ñt. uterq; ꝓpositiones una in affirmatione altera in negatione posita orationes s. Sed m. nulla nra ꝓpria nōib; qua notatur. dr enī ctra ria. Alia ē q̄ aduisa nocent. Alia q̄ ꝫmutatia. Alia q̄ in compagatione sint. Alia q̄ dicentia. et negantia nuncupent. Sed q̄ ctraria nōiat opposita ueri dicerent. q̄ aduisa dr. ctrariorū meli susceptem nom. q̄ incollatione nōiat. ea relatiua t aliqd certi uocarent. Sed uter nōib; ut uoleꝫ dū res ipse certa ꝓpetatis suę ratione sigent. Nos v cętis qs edidim libris. eo nuncupatum m q̄ supi magistratus diuisione dictū ē. Sed m. nullū g ctra rio. Alia s aduisa ut sapientia stultitię. Alia ꝫmutatia ut dignitas et idignitas. Alia v q̄ cū aliq̄ cōferunt. ut duplū simplū. Alia v q̄ appellant negatiua cōtrario dicentib; cōstituta. vt si hoc ē. illud ñ est. Aduisa ꝫ s q̄ sub uno gne posita plurimū differunt. ut albū nigrū. q̄ase plurimū distant sub uno gne posita subcolore. t ēē celeritati tarditas aduisa ē positis utriq; subiecti. Neq; enī celeritati debilitas opponenda ē qꝫ debilitatis ut ria ualetudo ctraria ē. t qd idiuisiona omisit cicero sed doctus exemplo. Illa qq dr aduisa q̄ t aduisis gnib; sita plurimū ase discrepare intelligunt. ut sapientia stultitię. Illa enī sub gne bonū ē. hi v submali. quāq huiusmodi exemplū. ꝫmutationē poti spectare uideat. Hanstultitia sapientię ē ꝫmutatio nec quicq ē aliud stul titia nisi sapientię et rationis absentia. Sed q̄ sint. q̄ ꝫmutatia appellet cicero. posti demonstrabo. Ex his hoc m arguenta sumunt. Si stultitiā fugim. sapientiā sequam. Si bonitatē appetim. malitiā fugia m. quāq; malitia qq sedm eundē modū q supi dict ē ꝫmutationib; possit adiungi. Ꝫmutatia v sedm cicero nē s q̄ gręce hereticā appellant. Quę habeat aī partē orationis ꝓpositā. q cū fuerit adiecta. semp fere aliq̄ demit. ta ē in ꝓpositio. hec.n.m. syllaba cui fuerit appositi demit fere aliqd ex ea ut quā eēt res glūba habituꝝ. si in. syllaba ꝓpositā ñ haberet. ut humanitati inhumanitas. Hęc apposita i idde q dr. hu manę ꝫmutat ut dignitas et idignitas. Et nulli qdē ea tantū ꝫmutatia ēē cōfirmat iqlibet q̄ ista syllaba ꝓpo nit. Quamū qppe nata sedm nullū. huius syllabę cōmemoratione finit. ꝓpinquitatis v accepim ꝫmutatias

Diff habit et ꝓpositionis a media ad ctrius

Ctrię differt ꝓpositionis ab immedia tis.

Contra eq; diff abambob; .

Diff relatiuę ad ꝓpositionib; et contra ꝓpositionis.

At differt eę.

Differentia ctra riorū ꝓpositionū et relatiuorū ad ctrios

nop

Loca ctrariorū sedm.e.

Exaduersis.

q̄ ea dixissa sicut in addi

sub uno gne sita. sunt enī ea

Ex ꝓpositis.

Qui seruitia

tum cū simplicib; nōib; tū cū ꝑuatoꝝ syllabis efferri. Simplicib; nōib; ut cecrias: Cū ꝑuatib; ꝙ syllabis in
indignias: humanitas. Quo circa sedm m tullū cecias nō erit ꝑnūo usus sed ex adūsū. Atq; id circo forsitan
stultitiā nā adūsa numeratū. qm nō habet in syllabā ex q ꝑuationes arbitrar excidē. ex q bus eodē m ut in
supi positis adūsis argūta ducunt. Inhumanitatē adūsem. si humanitas ēsecranda ē. Illa ꝙ ciceria ut an
tulli q cū alio ēferunt. talias. ut duplū simplū. id tamen dē ē tāq; si diceret duplū dimidiū. Sīplū ad dupli dim
dū ē. et pā filii pā ē. eiq; ī recipcantia; Aliq̄ens qdē septimo casu aliq̄ens ꝙ genitiuo iungunt. Hā filia patris
ē filia et pā filii. Hec sedm gentiuū cūsio ē. Et duplū simplo duplū ē; hec sedm septimū casū; Sed tā q accusa
tiuo. ut pauca ad multa. et ex magnū ad paruū. Hē negatia sq̄ in affirmationib; et negationib; positas. ut
si hoc ē illud nō ē. Velim si dies ē. nox nō ē. Atq; hanc oppositionē cicero dic ualde ee ciuilē. Ex qb; omib; sedm
supi dictū modū. argūtoꝝ facultas ē. Hā ex relatiuis ciuilis tra sumpm argūtū. si pā ē fieri nō potest [Ex relatiuis
qn ei filius sit. Ex negatiuis; aū q apophatica ut ait gręci uocant tra. si supiā fuit. nox ee nō potuit. Hec [Ex negatiuis
eni affirmatio illā primā negationē. Cur ꝙ hec negatia ee cōstituerit mirandū ē. Hā q negatias asertis;
opponunt. et simul ee nō poss. ut die ee ac die nō ee. Hoc ꝙ ē cōsequens cū ita dicat si hoc ē illud nō ē. ut sidies ē nox
nō ē. Atqui affirmationē negationeq; tulli ualde dic ee ciuilia. sed i hac cōsequtia nequit ee ciuilia. nā qd cōse
quens ē ciuilū nō ē. Abaduncus aū posui exēplū paulo ante usq; ceta q suspicionē poss facti mouere; Qui sit [Abaduncus
abaduncus locus breuis supi monstrauī exemplo. eo scilicet q dic. si sedm mulieris nūq; capite deminutę ta
bulas possessio daret. cōsequens ee ut sedm pueros qq seruos possessio ꝑmitteret. Sed nē formā ipsā et quasi
substantiā loci monstrare ꝓponit quę huiusmodi ē. Abaduncus u loc ē cū exceo qd ꝓponit aliqd aliud tē
t fuisse t futurū ee. argūtatione colligit. ut meo ipso qd dudū posui exēplo. Appbat enī nō debere sedm mulieris
nūq; capite diminutę tabulas possessionē dari. Qua si id positū fuerit. id futū ē. ut sedm pueros qq seruos
tabulas bonoꝝ possessio ꝑmittat. Talia ꝙ s q drīr adiuncta ut ciuilia ee fore q quem inuenias. Neq; tamen necesse
sit eis semp adherere. et forma qdē hui loci talis ē. ut hanc qq differentionē possit admittere. Abaduncus loc est [Differentia ad
cū exceptionibus q s ꝓpria eis de quibusq; nō reb; id qd q̄rit t fuisse. t ee t futū ee monstrat. Qui loc ciceronianis; cum [iuncta
sis maxime necessarii. Cū enī de facto q̄rit. cū sid factū ē qd dubitat. qd t fuerit t sit t futurū sit. cōsiderari so [loc ciceroniana
let. Multa enī s q unicuq; adiuncta rei. uarioq; tēpoꝝ euentu colligunt. Idcirco. u. qd ante rē. qd cū re. qd post
rē. euenerit ciceronianis; causis inquit. q aboritoribus tractant solis. neq; uris cōsultis i hui modi negociis cū
rhetorica facultate ulla cōmunio ē. Legis enī pti de facti qualitate. n ē cū de ipsi facti ueritate respondet. Id [* sedm dicta accusatoꝝ iudicat.
circo q iens ad gallū pcū uris facti q̄stio deferebat. Nihil ad nos inquiebat. et ad ciceronē poti cōsulentes id ad
rhetorē remittebat. Inq; tulli facere adirebatur locū miscuit dicens. Quū q loc hic abaduncus ciuilibus
causis maxime ē utilis. et nihil ē fructuoꝝ uris prudentiū inuet. patere me tam inquit nullā suscepti opis.
parte ptire. ne si in hoc libro. nihil pti tuę artis exēpla cōscripsero. tuę tamen artis uideatur adhuc. Abā [s. liber ipse
unctis ꝙ loc q̄rim uris cōsultus sed nephilosophus q dem pti omnes patet ciuilis separatione tempoꝝ tractandis
ē. Hā de facto si q̄rit. qd t ante id. t cū eo t post fuerit. necesse ē uestigari. Ante rē qdē hoc m. Apparet
ut collocui. Locus. velut cū aliqd adfaciendū oportunus loc eligit. Constituit cuiusq; velut figs ciuilis
ante cuiusq; meo fecisse aliqui arguat. capitaq; ciectura facti. ex eo ipso qd sit cuiusq; ciuilis Atq; horū oīm
ante rē de qua q̄rit exēpla s. Cū re ꝙ hoc m. pedū cepit. velut fisse in quēpiā loci aliqs accuset. pedū
cepit deprehensi ee ꝓbabit. t si fuisse aduc incubiculo excubia corporis designet. Hec cū ipsis de qb; q̄rit [Ex aduncta
inspecta. ex qb; ea intelligunt adiuncta. Post rē. s. facti ciemi, maculas pallor rubor turbatioq; deinde
rit. Restinca ignis velut si da fieri aliqd exemto igne nelim offendere in uim nouerca fit moueni, ceteb. q
cōmigeret. hē gladi cruent. patui factū monstrat. Hec ora post rē facto intelligunt adiuncta et ꝑ. re
cū re post rē. sedm ratione tēpoꝝ intelligendū ē. Hec ma. [illegible] antecedentib; et cōsequentib; Ille eni [illegible]

cōsiderantur: Omia qppe simul s. Hā qđ antecedit sipositū sit / stati ē id qđ cōsequ. ut si ponas homine statū animal
ee necesse ē. Hoc antecedit tēp eē homo dici potest post ꝟ animal nēgrum subsequ ut ante aliqs appareat ē. scdm
tēp posterior effect. Itaq illic antecedentia et cōsequentia nōiant. Hic ante re cū re. et post re. Idcirco qđ illud qdem
n scdm temp. sed scdm principalitatē. natę. secū simul aliqd habentis antecedens dr et cōsequens. id qđ ante cedens comitat.
Ca ꝟ q scdm temporis porō positionē ue rationē cōsiderant adiuncta. Idcirco ante re cū re. et post re coepe uocabulū.
Deiceps loc ē dialecticę ppius ex cōsequentib; et antecedentib; et repugnantib; usq et quoqđ repugnat. id hui modi
ut coherere nūq possit. Expedito adiuncto loco / nē de antecedentib; et cōsequentib; et repugnantib; dissert.
Qui loc cui sit uni. itrita uelut mēbra diuisis ē. Nullis qdē locis huius uocabuli tacunt. m aut tot ēditionalis appel
landus inder. Cui cū pmptissime nata clarueri. nom qq et qđ nos posuim recte itrtū manifesti appareb. Primū
g singularū partiū. diffinitio pudenda ē. ha antecedens ē q posito. aliud necesse ē cōsequ. hē cōsequens ē alicui. qđ
ee necesse ē. si illud cui ē cōsequens. pcessisse cōstiterit. Repugnans ē qđ simul cū ea re cui repugnare dr ee nposse.
Antecedentiū g atq cōsequentiū et repugnantiū unū locū ee pdixim. q qm sit uni. paucis ostendā primū g dūq
q nām uni eēt loc ac cōsequentib; et antecedentib; et repugnantib; dr. qm et dē nitus ē atq itelligentię tā cōsona
nea sibimet quā dissidentia, pudere. Idcirco qq hunc locū unū uideri. Cognatoq nāq duę s partes. Antecedens
una. alia cōsequens. Nam cū alio precedente comitat alii. illa sibi inipsa natę cōsequentia cōsentire necesse ē. Re
pugnantiū ꝟ tam et si duę partes s. unū tam ē intrisq uocabuli. Utraq enī repugnantia noīant. Duo ꝟ ee q
sibimet repugnent. atq ase dissentiant. nullus ignorat. sed eo distant qđ antecedentiū et cōsequentiū duo s noīa li
cet uni intrisq cōsensus. Repugnantib; ꝟ unū nom ē. cū sit unus intrisq dissens. Ergo eadē ms eadēq itelligentia
erit et qđ qđ pcedit et id qđ comitat itelligit. neq enī fieri potest. ut antecedens aliqd intelligat. nisi ieodē qđ
sit cōsequens cōsideret. eodēq m nec cōsequens. nisi appareat. qđ pcedat. Item repugnans aliqd itelligere nemo potest.
nisi itelligat cui repugnet. Sed qm eadē mo potest similia dissimiliaq pspicere. antecedentiū ꝟ et cōsequentiū cōsen
qdā et p natę similitudinē cōcordia ē. Dissens ꝟ in repugnantib; ac dissimilitudo necesse ē. ut una atq eadē
ratio et antecedentiū cōsequentiūq natā et repugnantiū spectet. Quo fit. ut unusq q, loc sit quīna itelligentia cō
phendat. sed hic oppm Cur g aliū ex similitudine alii ex cōtrario locū. m. tulli supi enumerauit. Hā scdm pp
sita ratione qm similitudinē et cōtrarietatē itelligentia una ppendit. vn loc simplicium contrariorumq ee debuisset. Sed
respondet qm n eodē m sibi antecedentia et cōsequentia cōsentire dr. sic ea quę similia nuncupant. In his nāq
una tamū q utras iuenit. et scdm eandē qualitatē similia ee dr. At i antecedentib; et cōsequentib; n q utrasq
similitudo sed qdā natę cōsensē. et q similia s sine se ee poss. Antecedentia ꝟ et cōsequentia sine se ee n poss. Atq id circo
n uidet ee cōsequentiū et antecedentiū cōsimilitudine ulla cōmunio natę. Quę ratio n ualde uidet idonea nec exple
ea qđ demonstrare conat. Illud certe firmissimū est ee. qđ huic loci tractat ēditionalib; semp p positionib; ac
cōmodet. Ēditionalis ꝟ ppositio ē quę cū ēditione pnunciat ee aliqd si aliud fuerit. uelut cū dicim si dies ē lux.
Hęc g cōsequentia facile inrepugnantiā uti. Hā si reb; cōsequentib; negatio itēponat. ex cōsequentib; repugnantia redditur
hoc m. Si dies ē lux. Repugnantia fiunt ita. Si dies ē. lux n ē. Repugnant enī dię ee. et lucē n ee. Quę repugnantia
itēditione cōsistit. Dicim enī Si dies ē. lux n ē. Hā dies ētrariū nox cōsequens ꝟ noctis lucē n ee. Quare ee dię et n
lucē repugnat. Argumentū ꝟ ē. hanc repugnantiā itēditione cōsistere. Quia si ēditio deficeat nulla ē repugnantia
hoc m. Dies ē. lux n ē. Utreq enī disiunctę ppositiones. suas sententias get. Hec quoq. itelligunt habere cōmunē.
atq. ideo diuisis acceptę tēporib; uerę s nec repugnant. Hā sic ihis ppositionib; dies ē. lux ē. nulla ē cōsequentia. qn
ēditio de ē q ppositione fac conexa. sed utreq ase disiunctę sua sententia claudunt. ita ihis qb; ponit. dies ē lux
n ē. nulla ē repugnantia. qm seruat sua separata utraq sententia. At si his ēditio inueniat. sipiox qđ ē ita sententia
copulat ut cōsequentes fiant. Postrioq ꝟ ita ut repugnantes hm. Si dies ē. lux ē. Hęc cōsequens ppositio ex duab; pēditione me
dia effecta ē una. Aut si sit ita. Si dies ē lux n ē repugnat. Negatiū enī qđ cōsequitur repugnare necesse ē. Ampla
Argumentū qđ ex antecedentib; et cōsequentib; fit ex uni ppositionis conexę partib; nascit. Hā ēditionalis ppo

Ā cōsequentib; / Ā antecedit / Ā repugnan / dialectice / ppius

Ad omis na / ēa ipa / finitione cōsi / deranda est

Ā antecedit / Ā cōsequens / Ā repugnans

Nota esse / nec diuisa uo / cabula. repug / nantiū ꝟ non.

Obiectio

similia sine se / nt antecedit non.

quid ēditionalis / positio.

g unū ēsistere / repugnantiū indi / uisum. q cū sēdmo / et ā cōsequ. / et ē ēterna.

diuisus qđ ab ante / cedentib; et cōsequen. as / unū semp expa / conexę ppositi / ones. Ā repugnan / antibus uni ppo / nitis

sitionis conexe · una pars ē antecedens: alia ēsequens. Qđ si a repugnantib; argumēn fiat rursus ab uno ppositionis membris tale argumēn nasci oporteb; lgr ex hīs ppositionib; dies ē · luxē · una ee nō potest nisi cōditione copulent · ut unū sit antecedens aliud ēsequens: et ideo in his ex antecedente et ēsequente argumēn ee nō potest · qm duę s. Grā ex illis ppositionib; ęs dies ÷ luxnē una ee nō potēt · nisi cōditionis adiunctione inuicē qđdā ppositionis sementiā reducant. aut ppositionis partes sint repugnantes: Hā ut in conexa ppositione una pars antecedens alia ē ēsequens: ita in repugnantia utraq; pars ppositionis a semetipsis inuicē repugnat ac dissidet. Ampli. Repugnans ppositio conexę partē ēcontrariā tenet. Hā ut illa qđ antecedit secū id qđ sequit ēt habet · ita in hac ppositionis partes simul ee nō poss. Contrarie ⁊ differentię sub eodē gne poni solent. Sig conexa ppositio ī cōditione ē cōstituta · repugnasis ęq ī condītione cōsistit. Qđ et si ēsequentia ppositionē et repugnantia cōditio fac. nē dubiū qn loc hic iure cōditionalis uocet. ac sit uis posite ī cōditione duabus partib; id ÷ ī antecedente ēsequentię, et repugnantes: Conexę nāq; ppositionis una pars antecedens ÷ et alia ēsequens. Repugnans ⁊ ppositionis utraq; repugnat ac dissidet. hāq; conexę ppositionis partes · antecedens et ēsequens. Repugnantis ⁊ repugnantes: Hec illud intelligentiā ēbet · qđ dies ÷ et luxē · quadā sibi ratione ēsentiunt. hē dies ē et luxnē · quasi a se dissentiunt atq; discordant. Hā conexa ē ppositio si cui aliud antecesserit · aliud ēsequat. hęq; repugnans si uno posito · falso aliud īferat. qđ ee nō potē nisi iduis cōditionis efficiat. Quo circa apte demonstrantib; ee arbitror cōditionale hunc locū uocari · et recte unū ee ex nullio ēstimicū. Quom ⁊ fiat ab antecedentib; et ēsequentib; et repugnantib; argumēn posit dicā Sed qm nulli facultatis alterius ē qđ quāq; rē ēsequi t cuiq; qđ repugnet īspicere · nisi dialectice ratiō quę hui quāmaxime rei prīa pfitet. idcirco ait hunc ee locū communē dialecticoꝝ q dā ab adiunctis longe lateq; diffusū ē; p mū qđ adiuncta fidere sese atq; ostentare inuicē poss. nō ⁊ pficere atq; implere natam uelim ambulationē pedū strepitū significare qdem ac denuntiare potest · efficere ⁊ nō potest. Neq; em ābulatione effic pedū strepitū. nec ⁊ ex necessitate ābulatio ut pedū strepitū sit auctor; ē. sed sepe ita ābulat. ut nullus pedū strepitū exaudiat. Sepe nō mutato loco · moueri pedes ac strepe pt ābulationē qūnt · idcirco nō semp inuenium adiuncta. Ppositoq; tm no quē p bare ētendim · sepe ex adiunctis ā sumta deficiunt · qa ipsa qq aliquens deficere uidem adiuncta · Ce dentia ⁊ et ēsequentia et repugnantia nūq; des. Omē em quicqđ ī reb; ē · habet qđ se aut sequat natāliter aut pce dat. Ē dā aq; natę diuisitate dissideat. uelut hominē sequ qdem animal. pcedit ⁊ substantiā · Dicim em si homo ē animal ē; substantia ⁊ pcedit cuipponim. Si animal ē · substantiae · Repugnat ⁊ mortuo cui enuntiam. Si animal ē mortuū ē. Ce ea q sadiuncta · tēporib; distributa sunt ame rē. cū re · t post rē. Quę ū s antecedentia et ēsequentia et repugnantia q libet m utēporib; sint nihil refert. Hā pors sepe tēporib; commant. et tēporib; posticipa pcedunt. et g simul tēporib; s alias pcedunt. alias ⁊ ēsequunt. ut supi qq sepi diximus. Ampli · Quę antecedentia s et ēsequentia relinqre sese nō poss · nec sibi repugnantia cohererē. et s necessario sibimet conexa t iconexa. Quę ⁊ s adiuncta nihil opponent necessitatis. q a et iungi sibimet. et a se separari qunt. Quę cūnta sint qstio difficilis uehemē ob oritur. Videt enim inuicem; nihil hoc loc differre his q dicu s. t agne t aspecie. t a ētrarius: Hā gen sp spē ecie ēsequ. species gen pcedit · ētraria simul ee nō possunt. Quę soluenda ē hoc m. Primū qa nō omne ēsequens genē nec spē ecies antecedens. Repugnantia ⁊ nipsa ētraria · sed ētrariorū s ēsequentia ut ī loco q a merillio ppositis s ex positionē monstrauim. Deinc qa cū agne sit argumēn · ipsū gen assumit. Codē qq m et species cui ābea aliqđ nolim appbare. Cū ⁊ ab antecedentib; et ēsequentib; aliqđ monstrare ētendim. eo qđ ī condītionali ppositione pcessit · ut in assūptione &ti si nfuerit species: hē si a cōsequentia argumēn fiat. etiāsi gen nō sit · a cōsequentia partē ēditionalis ppositionis ducit argumēn · uelim cū ita dicim si ignis ē. leuis ē. Ignis antecedit · leuitas sequit. Sed neutrū nēri ē gen dum species Assumit nāq; atqui ignis ē. Nec g id qđ antecedebat assūpsi ex q monstrat ēclusio · Leuis g est. Ar sit ita assumā · sed nec leuis · id qđ ēsequebat assūpsi Celudit g atq; monstrat. nē. g ignis. Videt g ut de his pceden tib; et ēsequentib; nē loquam. q ī ēditionali posita · t pcedere t ēsequ intelligum · Cū ⁊ sit ex gne argumēn species qdem ē de q aliqđ pl uerētenclum. Gen ⁊ assumim · n qsi pcedens · sed qsi ētinens: ut quicqđ ee ēsideratur ī gne id ētia formę debeat qq aptari Gen enim q adpmanet a sua specie nō recedit · Cū ⁊ de specie sumim argumēn gen qdem de q aliqđ qrit. Sed id laborem ut qđ de gne coram ostendere · ex specie possit facili dignosci · Ut cū uxor

Hoc in hā ē luxē dies ē · g luxē · una ēm pars ppositionis tū ē argumēn

Rursus ars ēsistere ēt & repugnantiā ēditionē

Quasi dicat sic illa ēsequentia dissidens cōiungit · q tū adiunctio sensu disiungit.

Q conexa

Q repugnans

Differt adiunctō ab antecedēte et ēsequente et reliquis

Vbi deficiunt antecedēs &c.

Qstio uel difficilis

Prima differentia loc ē antecedēs & ēsequēs & natūa.

Alia gnis species ētraria

Secūa differentia

Tertia differentia antecedēs &c. ēt gn sine specie &quire.

Quom ⁊ sit ex gne. asperum

argentū
salue relicta fuisset legatū · si mat familias fuisset · qm̄ nō uenerit in manū scilicet abeūnāti cōuentione q̄ē ipse
ei uxore qđ ē matrissabi lꝫ gen̄ · Alegata uxe seiungūt · et legatū adspecie id ē mate familias deminuit · Illud
nō dispiciendū uidet · nā loc̄ ab antecedentib; et cōsequentib; tot̄ sup̄ uacuerit eē uideat · cuiquā ut fuerit ex eo
argumēta cōponere · de ceteris locis q̄s supi deserpsim̄ nō recedam · Illaq̄ cū q̄, ab antecedentib; et cōsequentib; ducū
ut ad taxo · t aparib; tacuerit · tabaliq̄ reliquoꝝ tractū eē ꝓpendit hoc m̄o · Similis ē aqua cisterna ad res bis q̄ de
iure obtinendas · utile ē uis cuile · Ar qđ p̄cedit · qđ sequit̄ g̃ · hē adiffinitione argumēti · Abassūpto ē pce
dente · Ar si nra dicā · soēn ē utile uis cuile · nō ē g̃ utilis aqua cisterna adres suas obtinendas · Huic p̄cedim̄ as
sūptione adiffinitionis loco supti ē argumēti · Item aparū enumeratione · si neq; censu neq; cetis · nē liber ·
Ar censu t ceteris · ē g̃ lib · Ar nē lib; neq; censu g̃ neq; ceteris manumissus ē · Sednotandū ē q̄ sp̄ uis unicuiq; argumē
to et qnām̄ pferri · Sz̄ eni argumēta q̄ p̄decessim̄ apta sūt syllogismis in adiffinitione · Si uis cuile ē aqua cis
terna et p̄t · Ideo utile ē · Utile ē g̃ uis cuile · hē aparib; q; neq; censu neq; undicta neq; testamēto ē manumiss ·
hic ostenditur ideo fuit nē · Si chas vō neq; testamēto neq; censu neq; undicta manumissus ē · Si chas g̃ lib nē ostenditur
ecce m̄. Oma vō q̄cūq; panegyricū syllogismū pferri potest inde p̄dicationale dici q̄nt · Omis nāq; p̄dicatiua sylo
gismo inde rationale uerū poterit hoc m̄o · Omis homo animal ē p̄dicatiua ē · Hoc facile uidetur ideo rationale ita · Ho
mo ē animal · Sz̄ Sī vō omis ideo rationalis ip̄dicatiua uim poterit · uelut hoc Si pepit · cū uiro cubuit · Homo enī de
cere potest ipsū uepisse · id ē · qđ cū uiro cubere · qm̄ dicim̄ hominē id ē q̄ animal sit · Aliud enī ratio ē in
his ꝓpositionib; q̄ tradit · Si pepit cū uiro cubuit · Hoc enī simile ē ei qđ dic̄ si pepit cū uiro cubuit · Sed p̄dica
tiua ꝓpositio id ē sub ceteris dic̄ qđ fuerit p̄dicatū · Ideo rationalis vō id ponit ut sit id qđ antecedens fuerit · con
sequens necessario qđ subsequit̄ · Cū vō p̄dicatiua ē ꝓpositio si ea utat̄ ide rationale · Aliud nigrū reddit ꝓpositio · Ha en
omis homo animal ē · ipse homo animal ē · ipse homo animal ee ꝓponit · Cū vō si homo ē animal ē · nihil sentit ut ille q̄ē homo animal
sit · sed ꝓpositio eē hominē ēseq; ut sit Animal · Ergo ēdmonalis syllogism̄ in antecessione et ēsecutione potest · licet ꝓ
diffinitione · licet ꝓ partis enumeratione · licet ex p̄cugnatione · et q̄libet Alio fiat m̄o · tam impꝑa forma se ostenderit
et ē ēdmonalis id ē utens ꝓpa ēdmone · ut qđlibet eoꝝ argumēta sue uelut nāe uideat habe subiecta ut cuius dis
finitione argumēti · si q̄ē pp̄ dicatiua forma fuit · fuerit syllogism̄ adiffinitione ducta et data · Si vō ꝓpo
sitio fuerit argumētatio · ēdmonalis syllogism̄ · q̄ discernit assūpto ut in antecedentis an assēn
tis parte p̄mis q̄s sit ut ei si p̄cessoꝝ loco · dicationale argumēti ferat · tam sui quandā habeat formā quando q̄
in antecessione et ēsecutione ē ēstruit · Hoc enī diffinitio · partes · cōgruo · et ceta uelut res ipse fuit · de nō
ei uenerit ēdmone · Ar si ēdmo nō ēet · excipiuntur nō uidebit argumēti · Qđ si ꝓpositione ēdmo copulauerit
ꝓpria quidem eas q̄ ꝓpositionib; ēmerit · uelut q̄da argumēti partes · loc vō ēdmone ē ēstruit · Atq; hec ita dictis
quasi alii ēdmonal hic loc tractari nō uideat nisi ecce aliqua quos p̄dixim̄ melius · Hā potest ꝓ eos ēdia sepe
reppert · ut iudicem · si homo ē risibilis ē · si coruus ē niger ē · Hic enī nec diffinitione · nec partes · nec ullū locū
supi enumeratoꝝ ēmer argumēti · Simpli facile ē uisingulis ecce differentias uidere · Locus vō a toto · ab
stantia ostenditur · A partibus vō a rei cōpositione · Hā in simplicib; omnis tale argumētū nō potest inueni ·
A nota · A uitiatis · ē · A cognatis · ab eo qđ ecce uitia dicunt · A gñe · a ēmenia · A forma · ab eo qđ
ēmer · A differentia · ab eo qđ discrepat · A similib; · ab eade qualitate · A ētrariis · ab eo qđ ale longe diuisa
sunt · A causis · efficientib; · Ab effectis ab his q̄ uim alii efficiente susceperūt · A adiunctis · ab eade qualitate magis
A cōparatione · a nec · pariū · minoriū · A relatione · aequale · t inęqle quantitate · A antecedentib; vō longe ab
uidus ē · Cētra enī meo qđ sipes nō qđ fuerit aliud qddā modis omnib; exstat qđ ēsq; appellat · Aut vō in
telligentia ēsistit meo qđ p̄cedente q̄libet aliud subiectū ē · Repugnantiū vō nō qđ nq; fieri · nq; ita
dere possit · uerū ētra qđ simul ee nō possit q̄ ea ēdmone ēsiste dubiū nō ē · His q̄ ita expedit · qm̄ multi
p̄ueniē loci ut unusquisq; sū ponit eu deo excipiat · ne q̄bus modis eode loco uis eueniat adnitere
q̄ proxim̄ uis qm̄ diligenter explanandū ē · Finem quarto uoluminis facū · q̄ocēa pedemus ·

fol. 25ª – 26ᵇ y fört nr Lbskt 346

uelut artifex melior quã matia. Illa qppe stolida ẽ atq; immota nec aliquid efficeret nisi forma artifice idẽ affectione causa fuscepit. Item que se ipsis ẽtia melioꝝ ẽe intelligent. que egere abis. Celum omniũm operum dñe. qa nulla indiget. et ipso cuncta indigẽ. dic que in via sua potissa eligenda sit quã que nisi uirtute melior quã cuncte. Hã uirtus in mia ẽ potissa. Numquid fortuna domina ẽ. la ẽ stabilia melioꝝ. que utpi nr̃ posse. sed q̃ posse. stram bona sit. intelligẽ ẽe meliora. Quoꝝ cũ lectu parsẽtiana ẽtiam̃ tenet inspectis qppe ẽ. in quę meliora sit. si horũ adinuicem uidem dationẽ. ut affectione. posita. Comparatioq; nra tacẽt ut nr̃ ps̃emet ipsi res que alu cferi. sed exacter ut ubi cõsideratione pensent. celum. uiribus qbusdã rei. siderũ adsignãt cõparent eo qđ adtrãa plus. minusue uigeant. Sunt ẽtiã duo quędã humanis rebꝰ accommodata quoꝝ una ꝓnctibꝰ. altera rei publice accommodatior ẽ. Hic igit iudicabim eã rẽ ẽe meliorẽ que melioꝝ pdest idẽ aut rei publice t ꝓnctibꝰ. nõ considerantes ut sese res habeat sed quamã rei publice t ꝓnctibꝰ adiuncta sit. Hec igit res ex affectione ẽ meliusq; iudicat id qđ ꝓnctibꝰ cõmodũ ẽ qua id qđ alqbus ꝓsimus. qm ꝓncipes reliquos cĩs ẽmerit stare. Eodem m̃ ſq; secũ. ut iocundiora plurib; que clariora memultos que plurib; cõsulant. melioꝝ ducant. Ham etiã si mia ipsa hui nãe sint sed affectione. tamen ut dicti. ẽ eoꝝ qbus iocundiora tm̃ quos clariora sit aut qbus plana melioꝝ utilitatis ẽ. Sed quãq; id qđ aplius. bibo nũ ducat supi mea cõparationis parte posuerim unqua fiebat. sedm numeri cõpanio. nil tamen impedit eundem locũ sedẽ. aliã atq; aliã cõsiderationis diuisis generibꝰ. subdi. uelut alia aut cĩ substantia. ut eadẽ atq; id aliquid ẽe intelligẽ si ad alia cõsideret. Illa qq; ex affectione uidem ẽe meliora. que abo laudata sit. ẽpo quę dulcedo ratione t rhetorica facultate asseruit. Nam ut renuncare adiutoriu possit. sit ẽ si eti ubi ẽsensisse monstrauerit. Atq; id aliquando uelut opinati pdicasse. qđ ut meli reposita non ꝓra extendit. Duris omib locis melioꝝ. his oppositis que deteriora sit communebunt. Tamen ẽ nulla discretio. Neq; eã qđ par ẽ aut inemptionẽ sumere aut remissionẽ potest. Qual; aut modis ẽse maiora minoraq; pendam. Idẽ ẽse paria sorum. que t numo t specie t ut affectione fuerint. ut ara pura et uir. Cõmune aũ ait atq; exemplũ ẽ. qđ circa inequalitate ẽtimus. Que equalitas inueniet paribꝰ. t numo. t specie. t ut affectione paria sit. Ut in ea cõparatione. que maiora minora. uiuacia. uastas ẽ. sed horũ accessio uarietatis. Nam quibusdã qualitate maior numer. pulchrior species. affectuor q; uisa ꝓpiora cũ meliorib affectus ea meliora ẽe estimabunt. Que si equa fuerint. nea qualitate. paria sit. Exemplũ ẽ qđ posuit. ad deblandiendũ trebatii animũ naler cippã. Nec maiorũ facultate. ut uirtutiũ laude cũgit hoc m. Si ẽsilio unare cuneũ qđ uirtutiũ ꝓnctibꝰ. ẽ. et auxilio qđ oratoꝝ ẽ equa in laude ponendũ ẽ. pari qta debent ee bi q ẽsulum id ẽ ꝓnctibꝰ. et bi q defendum id ẽ oratores. At ꝓmũ ẽ. idest ẽsilio adiuuare cuneũ et auxilio equa in laude ponendũ ẽ. Qđ sequitur igit id inferẽ. Ea vera ẽclusio. quã dicim. Hi q ẽsulunt et bi q defendunt pari qta ee debent. Hoc aũ breuiter dialectico more ꝓtulit. q; ẽ enuntiatiua. Si dies ẽ lucet. ut qđ lucet ẽ. Id aũ tamquã ẽ ꝓsidiat. Atqui dies ẽ. in ꝓpositione eni que ẽ si dies ẽ luce. por ẽ. p̃ ꝓpositio dies ẽ. Conclusit qđ sequitur. q; ee luce. Id eni in ꝓma parte ꝓpositionis que erat si dies ẽ luce ẽ subiuncta. Sequitur hic oq; cicero sic protulit. At qđ ꝓmũ ẽ. id ẽ ẽsilio et auxilio iuuare cuneũ. equa in laude ee ponendũ ẽ. Id eni erat ꝓmũ in ea ꝓpositione. que ducebat. Si ẽsilio et auxilio iuuare cuneũ equa in laude ponerẽ pari qta ee oratores iuris q ẽsultos. Qđ sequitur. q; idest pari qta debent ee q ẽsulum ac defendum. Id eni erat ẽsequens in ea ꝓpositione. que sumebat. Si ẽsilio et auxilio iuuare par ẽt pares ee q ẽsulum ac defendum. Sequit ꝓpria ẽ omnũ argumentorũ structura. quibꝰ ꝓcipue nulla ꝓtermittenda est. ut argumẽ grenda sit. Tamen si excipias que ducta ẽ. ut dicit argumẽ loca ee primũ. Boetius tam ciceronis ẽ. quam ꝓpositione qua se nihil omisisse confitetur.

Ut hoc ordine quamo plus ut ... ro proximo ẽ diabolo. ẽ ẽtia.

ad ampliorē doctrinę fidem adpbandā reor. In his enī nihil oīno pīmittitur quę certa ratione tractantē. Nulla v certior ratio diuisionē. quaqsq; parītur acōmunb; iparticularia dirimens. Cum rectū nec inistat labi atq; ad errorē deduci nō potest. Locoy g oīnū pma diuisio fuit mea quę ipsis hererem. et ea quę assumerem extrinsec, Cui diuisionis nihil medii reppiri potest. Breuis recapitulatio enī ipso ē aliqd de q̄ quer. Aut extrinsec necesse ē assumatur. Videam g nē quēadmodū disputatio p nihil omittentē diuisionē ferat. Corū g locoy q ipsis de qbus agitur. nē extorto. nē extribus; nē ex uocabulo. nē ex affectis sumtē argumēti. In his g quā nihil relictū sit pspicue appareat. In enī qd cuncteū ē. duplex dispectio ē. Una ex eo ipso qd formatū ē atq; cōpositū. qd totū ē. in quo & diffinitiones adhibent. Alia mei partib; inspiciendis inqbus cōpositi forma cuncta ē. Sed qm̄ nāt hominū id qd intelligit voce sepi pīmittit. necesse est ut nom qq qd ad intellectus declaratione exhibet. ostendat aliquā rei quā significat pprietatē. Intellectus q ppe qualitatē rei quā intelligit ostendit. Quo circa nom qq intellectus qualitatē designat. Iure g dictū ē pperatē quandā rei vocabulo significari. atq; ita ex eo trahi argumētū potest qd uocatur a nota. Horū v locoy alius rationes dedi quas paulo post breui colligem. Affecta v quę in supius dictis ē. in relatione ei ipsa ex ea rite diuisa. Ea quę referunt ad aliquid. aut substantialia s. aut accidentia. Substantialia ut c̄ugata. Iam iusto meo qd iustus ē iustitia substantia facit. Hec id dico qd homo ex iustitia esse trahit. sed iustus q iustitia discedente corrīpit. Similis et deco qd ē iuste adubio ratio ē. Ut effectū subtantialē. gen species. differentia causa effectum. Accidentia ut ctrarii. simile. aduntū. priuatio. oīnoya. maiora. Consequentia v atq; repugnantia qm̄ ut supi dictū ē. in condītione posita sunt. substantialia reppiunt. nec v in accidentib; cōsiderant. Substantialia ut cū ge i antecedente speciem. dentia v ut cū nigredo pcedentē sequitur eorum. Qua q; ex ea in causis aliquę accidentes eo posim. pū omniū pperatib; nulli sup differunt. Atq; ut in brevissima descriptione tota locoy diuisio colligatur. hoc m. Omē argumēti aut ex his locis ducitur q ipso de quo quer mhērem. Aut extrinsec assumit. Is v locus q ipsis de quib; quer posimus ē. dicit meum locū q est ex toto. et meū q ē ex partib; eius q est ex nota. et ea q est ab affectis. Is aū q extoto ē a diffinitione loc uocatur. Diffinitionū v alię ppe. Hyparū v alię s quę singulis nominib; denotantur. alię quę oratione pandunt. Earū v quę singulis nōib; fiunt. Alię singb; pnomine reddit nom quę dicit ceta a mi lexm. Alię quę exemplo nom subtrium; quę dicit TIMOC. Earū v quę oratione declarant. alię fiunt a partitione. alię adi one. Alię adifferentiis pē gen q ennomatice dicit. Alię quę explūtib; qualitatib; fiunt. Eaū p lis totū id significantib; qd omis qualitatū collectio declarat. quę ubiq; p̄iodes. Alię quę ex eo trib; n singulis. sed cunctis unū aliquid efficientib; constant. Alię quę ad differentia dicunt. Alię translationē. Alię quę expūtione ctrarii. Alię quę ppis noīb; aptant. quę & ia y pocoroye Alię indigentia pleni. Alię pportionē. alię prelationē. alię pcausa. Ite alia diffinitionis diuisionis tullii principalis. qd alię corporaliū rerū sint. alię incorporaliū. Et diffinitionis q dem loc tra ē. A partib; aū locus diuidit in partitionē et diuisionē. A nota v loc simplex ē. Ab affectis aū alius ge nus. Alius agnē. Alius a forma. Alius a simili. Alius a differentia. Alius a ctrariis. Alius a cūnctis. Alius a quentib; antecedentib; et repugnantib;. Alius a causa. Alius ab effectis. Alius a cōparatione. pariū. minorū. Gen v dividit in supma gna. et infima quę & ia species ee possint. Species q q dividit in species. et infima quę & ia gna ee poss. Similiū q q alia in singulis cōsiderant. et uocant exempla. Alia trib; et appellat monadio. Alia in cūnctis. et uocat pportio. Item differentiarū alię s substantiales alię ex s n substantiales. inseparabiles tam. Alię neque substantiales neq; inseparabiles. Contrariorū dat adusa. Alia pugnantia. Alia negantia. Alia relatiua. Adunctorū v alia quę ante re ex

Liber.

ra que cure. Alia ꝺ postrem. ¶Locus ꝺ ē dmonalis diuidit̄ in antecedens ēsequens. et repugnans. ¶Causa
rū qꝫ multiplex loc ē. Alię nanq; ſ. que ui sua officium. alię sine qbus effici nō potest. Earum ꝺ que uis
efficiu. Alię ſ necessarię, nihil indigentes ut efficiant. Alię ꝺ indigentes. et nō necessarię. Earū ꝺ sine qb;
efficiē. Alię ſ mobiles, alię immobiles. ¶Item causarū alię sunt spontanee. alię ex pbatione. Alię ex habitu
alię excitate. alię excasu. ¶Rursū causarū alię ſ cōstantes. alię mōstantes. ¶Amplius. causarū
alię ſ uoluntarię, alię ignarię. Ignorantarū pars incasu. pars innecessitate ēcīstuta. Necessariarū pars
in scientia. pars in inscientia pōita ē. ¶Effecta ꝺ in tam̄ diuidi possunt. quam ad supi dictas causas referunt.
locus ꝺ a cōparatione minorū. paruū. atq; maiorū diuidit̄ innumerū specie. vim. adres alias affectione.
ię cū ra sint cuiq; nihil sit indiuisione pmissū. recte m. tullꝰ partitionē ēclusit dicens. nullā argūn
i sede ee pbitam. ¶Restat̄ locus q extrinsec sumit̄. quē qm̄ nihil iuris cōstitutū ē in his n̄trebatis causa. Sed
nequid pfecto opi deee uidet̄ adiungit. Sed qm̄ ra a principio diuisim. det opa ut quāplurimū his ꝗs delec
iant pdee possim. ¶Ne locus nihil iuris pro pfitus negligentia sui faceret. trebatū tum p̄mii machi
nis. oratoꝛ reddit aduersum. Ait enī ra sese diuisisse in principio. ut alios locos in ipsis hęrere diceret.
de qbus ageretur. alios extrinsecus assumi. Et cū de supioribus locis idonee disputatum sit. intrectata
reliquā partem nō oportere pferri. Neque enī hunc ee trebatū. q sua arte ctem. cętorū studia negligat.
uenusset. pdee his uestigia posset. q rectis studiis teneremur. Hoc qq trebatio beneficii nōie cēdens. qd ad
eas scripta. et ppter eas, pfuit plurimis cōscriberet. ¶Hęc ꝺ argumentatio qdē artis expſ intestimonio posita ē.
usq; testimoniū aut dicem̄ re omne qd ab aliqua extīna re sumit̄ ad faciendā fidē. ¶Extrinsec posita argu
mm locū que. m. tullꝰ uocat artis extrem. intestimonio positū ee pnuntiat. Dubitari aut̄ potest qd hic
locus a supioribus differat. qs ꝺ affectis locauit. Nam ita affecta semp in relatione cōstituta. ita etiā testimonia
ad ea quoꝝ ſ testimonia referunt. Omne enī testimoniū testatę rei ē testimoniū Quocirca cur aut
ea que affecta dudū uocauit ſ. nō extrinsec collocent. aut ea q nec uocant extrinsecus nō in affecta ponant.
que affecta ſ. cum
quęri potest. pſertim ea que adiuncta cū negotio supi dicam. uelut̄ qdam testimoniū sepe reb; af
ferant. Cū eoꝝ q pceperint. t cēsecta ſ. signus qd gestū sit cōsiderari solet. Quoꝝ omniū cōmunis illaso
lutio ē. qd ex affectis argui ra que sunt. abora oribus inuenim̄. eaq; ope arte; industria nascunt̄. Ea
ꝺ que extrinsec posita sunt. rei tamē testimonii pbent. Hinc in uetustum̄ aboratore. Sed his oratoꝛ
utitur utpote is atq; eruditus. Nam que a genere. t a specie. t a cętis affectis argumenta ſ. ab ipso qdam ora
tore parantur. Testimonia ꝺ sibi ipse nō efficit. sed ad causā utitur ame pparatis. Quo fit ut argumenta ex affe
ctis incausa stant atq; extempore nascant. Ea ꝺ que in testimoniis posita ſ ame re pcurrentia. cōfirmando
ut negotio possint pficere. Cum aduncta ab oratore circūstantia colligitur. et audnoꝛ mīb; uitiat̄. testi
mm ꝺ in circūstantiis. aut in superioribus, sed in rei gestę narratione cōsistum. Ostendit aut̄ uehemēs qd ee
testimonii. cui dic id ase testimoniū uocari. qd ab aliqua extīna re sumit̄. Oīa quippe affecta. ab ea ad
que affecta ſ. nō uident̄ extīna. Testis ꝺ nulla cū re testificata cognatione cōiungitur. nisi sola nostra.
que nihil ad rē que gesta ē. attinet. cū figestū negotii nullus agnoscere. nihilomin̄ tam̄ gesta res ee. Sed
si potest etiam adsimilitudinē dicit. Quid enī minus ee aliquid. si ei simile nihil repiret. Sed qd simile
est. ei cui simile ē eade qualitate cōiungitur. Que qualitas utrūq; cōformat. Scientia ꝺ qua uis efficiat
este. nulla tam̄ qualitate cōiungit̄ cui re. cui ē illa nostra. Neq; enī scientis nostra rei gestę qualitas
dici potest. qa si nostra qualitas rei intelligi posset. pinde his qrē noruit. res intelligeret. t mutaret.
Sit neutrū euenire necesse ē. qmqde. absit, uis scientia; res ignorata potū pmanere. ¶Persona dū ū qualis
cuiq; est testimonii pondus habet. Ad fidem enī faciendā auctoritas quęrit̄. usq; qd gen refutare inūdū

Quęstio

Solutio

recta studia

ad

tra

ierras uxc poteſt · huiꝰ ꝛ̃ia gñis fama vulgi · qđđ̃ multitudinis teſtimonii
teſtimonio poſtrũ ẽe dux̃ · Inteſtimonijs ꝟ ꝓſonarũ fidem ſuã ũponentiũ auctoritas quęritur
ſarijs · fuit quibus rebus ſolent fieri auctoritas expedire · et ꝙ̃a qđem clariſſime atq; aptiſſ
ſ̃ · Sed qđ auctoritatẽ̃ mriatã̃ temꝑq; diuiſit · qđq; intempore ingenij · opes · ætatẽ · fortunã · arten
neceſſitatẽ̃ · ẽcurſionẽ ꝛ̃ia ñnũq; rerũ fortunariũ locaũ · quęri poteſt · Ingenij attinet ꝺ̃ tempꝰ
nij · quid arſ · qđ uſus · Nam ætas · atq; opes · fortuna et fortunariũ rerũ ẽcurſi ſubiecta ſ̃ tempꝰ
qm̃ unũqđq; horũ nris tempoꝝ uicib; ꝓmutantur · Ingenij ꝟ natę̃ poti oportunitatibus · Artẽ ꝺ̃
tenũ quidđ · qđ nũq; tempori · neq; natę̃ ſubiectũ · Quãquã uirtus ęq; ipſa quã · n̄ · tulli in natę̃ rerũ
tum · qbuſdã n̄ ingenialis · ſed tũ doctrina · tum recta exercitatione̅ iuuendi · ideꝰ aſcita · Sed hęc ꝛ̃a
telligenda ꝺ̃miſſio ẽ · qđ omiſ auctoritas ſ̃ ex magnis · aut excellentib; ſ̃ rebus ꝟ ꝓnam optimis uenit · du
abbis quę inferiore loco ſ̃ ẽſtituta · fidem n̄ exnatę̃ qualitate · ſed exiugo infirmis optimis
Et maximas qdem excellentesq; res innatã ẽſtituit · quę ſemꝑ ut ipſe tullius in locis defendit
ni eſt apperens · Aut ꝟ quę poſtiora fuit · ſubtempore poſuit · id circo qđ ona tempora ſubiecta ꝑ
lis bonis n̄ retinent ſtatũ · Uirtus qdẽ̃ indeꝰ flecti n̄ poteſt · Ingeniũ ꝟ ꝺ̃ruppes fortuna · et arſ et
ſepe n̄ recta exercitatione̅ deprimant̃ · Nam quicqđ horũ fuerit auxiliatricis uncti dignitate̅ u
laudis amittit · et de utilitate qdem diſtulit dicere · Poſteriore ꝟ parte̅ id ẽ intempore poſitę ait
tis diuiſit · et euidentiſſimis ꝓtexẽ̃ exemplis · Nam et ingenius fides adeſt · atq; ex ea ꝓſto ẽ auctoritas ꝑ
ma · Cos · ꝙppe ſapienti loqui homines ꝛ̃edunt · quorum ingeniũ · ad expetenda quę ꝓpoſuerunt ſ
Opibus qq̃ pollentes ꝺ̃ignos fide iudicauit · fortuna qq̃ et dignitate ꝑlaros · Naturale auctoritatis
um · Non recte fortaſſe · Sed ẽiudicium in negocijs et exiſtimatio unę · optimo hominũ maxime ẽ
Quę qua mutari uix poteſt · adeam cuncta diriget · eãq; ſibi tractanda ri gendã q; ꝓponet orator · Arſ
atq; uſus · plurimũ ualent · Intuituq; eũ fidem notitia facit · Hecceitas qq̃ uaſi idq̃d lateat ex
auctoritate ſubnixa ẽ · quę tũ ab animo tũ a corporib; uenit · A corporib; tui igni ferro ac uen
ueritũ qđ latet aperit · Ab animo · cui mens quadã ꝓbationis t ꝯiectura ne ſſitate ẽfundit · Tunc e
quid dicat · quid tacere debeat · minime diſtinguens · ueritũ qđ occultũ erat ꝑdit · atq; effundit mlucen
tracundia ſepe et ꝟ ꝙlibet animi ꝓbatio · qđ ẽ ꝯcultantiũ haud ẽtimet · Quę ideirco habent rectore
ad fidem · qa ſimplicitatẽ̃ ꝓtexta ſ̃ · nec ulla calliditatis arte̅ ꝙlata · Quin ꝛ̃ia ingenua puerorũ · uno
tia · ſemꝑ · quędã ſepe ꝑduxit impedit · inqbuſ ſi iudicium ſ̃ ꝺ̃ſceptatoris fuiſſet ullũ ꝓlatã n̄ eſſent · Sepe ꝛ̃ia ho
nes ꝓpter ullã animi ꝓbationẽ̃ imprudentes ꝓpa ẽfeſſione̅ obligati ſ̃ · dũ cuncta ſimplicit effundu
quę ſibi nocitura n̄ eſtimant · ut ſtatuo ꝓpoſunt euenuſſe · qui uti poſſo patere teſtib; ea ẽfeſſ eſt
dens ſe abinſidiantib; audiri · quib; uulgatus inuidie tũ q; ꝓlatis · ꝯapitali ſente tia ẽdempn
Atq; hec qdem ignorantia n̄ neceſſitate ẽ ẽſtituta · Hã qui neſcit · id qđ ignorat ne ſi uelit quidẽ
cuitare · Quę aut neceſſitas ex torquet · ipſa ꝺ̃ dum uideꝰ ueritas dicere · Atq; ideo exſuluit au
tate ſubnixa fides adhibet̃ · Cuerſio ꝛ̃ia rerũ fortunariũ facit fidẽ · Quę cui aliquens falſa deſi
tam̃ ita ẽ ueheme̅ſ · ut ſe abea uerias explicare uix poſſit · Quale eſt qđ de palamede nr̄o · ꝑ
excantatus · qui quaſi a primo miſſus uideret repte ꝑ pam litteras · phrygia manu ſcripta · qu
ẽcurrentia fidem facerent plurimũ · Hunc dic̃ · talis ꝛ̃ia ẽcurſio fortunariũ rerum ·

De oīb, qdē hypotheticis syllogismis patrem rhetorū prissime plene abundanterq, digessim. his libris quos de categoricis propositionibus conscripsimus, atq, integra perfectaq, doctrinā cui reuoluendi illa nacti fuerint lector accipiet. Sed ga nē exceptionis copiosa sumpsim exponenda. neq, in his aliquos in multis modosq, memorie dicendi in breuem exactissimo de his sepe edmonalib, syllogismis. q eorū natā sit ppositionumq, cōnexio. et cū hec adsciscim prie plibata pueneri. nulliana facili noscam exēpla. Omē g qđ i assertione dubitatur aut necessarium probare arguimus. Argumēta v oīa in syllogismi ordinē cadere. aut ex eo syllogismi aptē accipiet. Syllogismi v omis ppositionib, estat. ppositiones v omis. t simplices sit cōpositeq. Simplices que simplicib, enuntiatiuis partib, cōungim. Copulam aut i cōpositis ppositionē simplices partes omnium nomi et ubi. Velut cū dicim dies ē. t dies nocti ē. t dies serei ē. Hic ei omiem vim ppositionis nomi conecti et ubi. Omis aut simplex ppositio ex subiecto predicatoq, cōsistit. Subiectū ē de q dr id qđ predicat. Predicatū ē qđ de eo dr qđ subiectū ē. Verbū aut aliq trium predicato nōi adungit. Aliquis ipsis predicat. Predicato nōi adungit. ut i hac ppositione q dicē dies serei. ē. Dies subiectus ē. serei predicat. Est v ubi sereno adunctū ē. qđ dr de eo predicatū. Aut si talis sit ppositio ī solo nōe cōsistet et ubi. velut cū dicim dies ē. tunc dies subiectū ē. ubi sine dubio predicat. Sine vbo aut nulla ē ppositio. Omis enī ppositio aut uera t falsa ē. Nisi aut ubi sit qdliber adiunctū qđ ee aliqđ aut n ee dicat. nulla aut uera aut falsa ppositionib, deprehendit. Sepe aut ppositiones et ita exercitus oratiōnib, cōstant. ut si dicam transire i affricā uale aut romanus predicatū. Et h predicatio cumpōit. Huiusmodi q ppositiones predicatiuq, dr. Hincque v appellant q aliud de alio predicam. Omisq, q exclusis ppositionib, fiunt syllogismi. secdm enuntiationū suarū formas predicatiui appellant. Exclusis aut predicatiuis ppositionib, exclusis. cōpositeq, ppositiones. Quarū alie qdē copulatiua cunctione nectunt. ut & dies ē et lux ē. Alie v predictionē fiunt q erā ē dictionat enuntiationes uocant. Hic v q cunctione qđā partib, ppositis ad efficiendā ē dictionē ducunt. Age ei sint due ppositiones predictiue. vna q dicē animal ē. Alia v q ppositio homo ē. Eas si cōmodo reuenat. faciet. Si homo ē animal ē. Videt g qui duas predictiuas ppositiones in nā dictionē cōmodo copulauit. Que ei ita sint. hec ppositiones hypotheticeq, id ē dictionales uocant. Huiusmodi exclusis syllogismis tales existunt. qb; ypotheticis t dictionalib; nomē. Omis aut hypothetica ppositio t p connexionē fit t p disiunctionē. t connexionē hoc modo. Si dies ē. lux ē. t disiunctionē ita. Aut dies ē. aut nox ē. Cetū ppositionē fiunt. Alie ex duab; affirmatis copulate sic. vt si dies ē. lux ē. Nāq, dies ē. et lux ē; vtiq, aliqđ affirmant. Alie ex duab; negatis sic si lux nō ē. dies nō ē. Nāq, lux nō ē. et dies nō ē. utraq, negatio ē. Alie v ex affirmatiua negatiuaq, cumcte sic. ut si dies ē. nox nō ē. Alie aut ex negatiua atq, affirmatiua copulate. ut si dies nō ē. nox ē. Omis tam i connexionē q disiunctionē posite. Aut enī affirmatio affirmationē sequit. aut negatio negationē eaq, connexe ē. Aut affirmationē negatio aut negationē affirmatio. Sed ex connexis repugnantes manifestū ē nasci. Nāq, ubi affirmatio seqt affirmationē. his si media ī posita negatio sit. repugnantia fac hoc modo. Si dies ē. lux ē. t hic affirmatio seqt affirmationē. Ac cū dico si dies ē. lux nō ē repugnant it se partes ppositionis connexe it posita negatione. Item quotiens negatio seqt negationē. si posteriori ppositionis parti negatiui demat adiunctū si repugnantes fiunt hoc modo. Si animal nō ē. homo nō ē. Hec connexa. ē ex duab; ppositis negatiuis. Ac si posteriori parti id ē homo nō ē. negatiui detrahat adiunctū fiet. Si animal nō ē. homo ē. qđ repugnat. Ac si affirmatio negationē seqtur. siue posteriori parti negationi iungat. siue pori auferat. repugnantes fiunt hoc modo. Si dies nō ē. nec nox ē. Hic affirmatio seqt negationē. Siue g posteriori parti id ē nox ē negatio copulat. ut si nā si dies nō ē. nox nō ē. siue pori auferat. ut si nā si dies ē nox ē. repugnantes fiet ppositionē nec sic ē. Qđ si negatio affirmationē sequat. siue ea posteriori parti negatiui adiuncti si detrahat. ppositionis connexe partes repugnantia hoc modo. Si nō ē. Si animal nō ē. fiet. Hic affirmationē seqt negatio. Sed si posteriori parti id ē nox nō ē negatio copulat. ut si nā si dies nō ē. nox nō ē. siue pori auferat. ut si nā si dies ē nox ē. repugnantes fiet. Sed i connexis hac disiunctis ppositionib, illud itelligendū ē qđ

earū partiū; Et uis q̄stionis ī cludit̄ et argūtū. Age em̄ dubitet̄ an lux sit · idq; appbandū sit eo q̄d dies ē. Si g̃ ita fiat ꝓpositio · si dies ē. lux ē. ea q̄dē pars totī ꝓpositionis q̄ sequit̄ idē lux ē q̄stionis ē. De ea nāq; q̄rim̄ an lux sit. Ea v̄ q̄ ꝓ ē idē dies ē. uī ēt̄ inet argūtū. Ex eo em̄ q̄d dies ē. lux ē ꝑbabit̄. Et incertis q̄dem t conexis t disiunctis eadē rōne ē. Iu omīb; v̄ his q̄m̄ syllogism̄ atq; argūtatio ad demonstrandā partē alīa q̄stionis accōmodat̄. q̄stio v̄ omīs dubitabilis ē. oportet syllogismos q̄ accōmodam̄ ābigue q̄stioni · indubitabiles ee atq; ꝑspicuos. Qui ut sint tales. ex clarīs atq; aptis et īuentate patentib; ꝓpositionib; necesse ē cōstent. Ꝓpositiones v̄ partī ꝑse notę s. partī aliq̄b; ꝑbationib; indigebunt. Omīs v̄ syllogism̄ enuntiatione posita · habet alī cui partis assūptionē · ut q̄d ē ī q̄stione ēcludat hoc m̄ · Si dies ē. lux ē. Ut g̃ demonstrē lucē ee. assumā unā partē ꝓpositionis supi cōstitutę · dicāq; Si dies ē. Accē demī id q̄d ē ī q̄stione ēcludā · lux ē g̃. Ergo cū ad syllogism̄ cōclusionē et tota enuntiatione ī ꝓponendo · et ī assūndo parte enuntiationis utam̄. necesse ē ut ea q̄b; utim̄. nil habeam dubitabile. fiq̄dē ex his ea q̄ ābigua fidē capiem. Q̄d si ꝓpositio aliq̄ens q̄dē ꝑse nota ē atq; ꝑspicua. aliq̄ens v̄ ꝑbationis indigens inuenit̄. assūptio q̄q aliq̄ens ꝑse uera ee notabit̄. aliq̄ens v̄ ꝑbationis īdiget adiumūtis. Quo fit ut si et ꝓpositio et assūptio demonstrandę sint. q̄ppter ut Cicero Et ia ī rhetoricis auctor ē syllogism̄ fiat. cōstans ex ꝓpositione eiq; ꝑbatione; assūptione. et dēq; ꝑbatione et cōclusione. Q̄d si neutra sit appbanda q̄tuor. ex ꝓpositione scilicet et assūptione et cōclusione. Q̄d si alīa eor demonstranda sit. fit quadripti. Ex ꝓpositione scilicet et assūptione atq; uni earū appbatione et cōclusione. Cōclusionis v̄ ipsī ꝑbatio. p̄cedente ꝓpositione atq; assūptione ꝑficit. Que cū ita sint cuiq; omīs ꝓpositio hypothetica ī conexione disiunctione q; diuidit̄. inconexis ꝓpositionib; aliud dicit̄ p̄cedens aliud cōsequens Idem aut cōsequens et conexū uocam̄. uelut in hac ꝓpositione si dies ē. lux ē. Dies ē p̄cedit. annectit̄ lux ē. Indisiunctis aut n ē eadē rōne. q̄a cū ea q̄ ponunt̄ simul eē n̄ possūt nullom̄ dnr eē conexa Ꝑcedens aut et subsequens inde iudicat̄. q̄a q̄d ꝑmū ponit̄. iure antecedens · q̄d locat̄ posti iure subsequens dr. Ex his g̃ ꝓpositionib; q̄ conexa s. fit ꝑm̄ et sectis ypothecis syllogismorū modus. Addita v̄ negatione ꝓpositioni conexę ex duab; affirmationib; copulatę · eaq; insup denegata tti accidit modus. Ex disiunctis v̄ ꝓpositionib; diuiso m̄ assūptionib; factus quart̄ et q̄m̄. Utriusq; v̄ ꝓnegatione cōpositus sext̄ et septim̄. Atq; hę s. vii. hypothecę cōclusiones quar̄. m tulli ītopicis memint. Quarū omīū deīceps ordo atq; exēpla subdenda s. Prim̄ g modus cū ī conexa ꝓpositione assūpto eo q̄d p̄cedit uolum̄ monstrare q̄d sequit̄. traq; ee ostendē ut ē ī conexione plan̄. In q̄ si id q̄d conexū ē ac sequit̄ assūpserim̄. nullus omīno fit syllogism̄. Hui exēplū tale ē. Si dies ē lucet. Si g̃ lucere monstrem̄. assumam̄ necesse ē ee die hoc m̄. Atq; dies ē. Sequit̄ g̃ ex necessitate lucere. Q̄d si lucere assumam̄. traq; dicam̄. Atqui lucet. n̄ necesse ē ee die. atq; ideo nulla necessitas euenit cōclusionis Ubi v̄ nulla necessitas ē nec syllogism̄ q̄dē intelligi potest · Est g̃ ꝑmus modus ī hac forma. Si dies ē. lucet. Dies aut est. Ergo lucet. Inuenium̄ tam̄ in quibus eq̄ m̄ ualet assūptio siue p̄cedens siue subsequens assumat̄. ut in homine atq; risibile. Si em̄ homo ē. risibile ē. atqui homo ē. Risibilis g̃ ē. Atq; risibilis ē. homo g̃ ē. Sunt hę causę ē. q̄a homo atq; risibile æquis terminis. Atq; ideo ex uno posito alterū contrari necesse ē. sed hoc ī omīb; n̄ ē: Idcirco dicim̄ n ee uniuersale. ut assūpto posteriore q̄d p̄cedebat ꝓbet. Sectis v̄ modus ē. q̄uens assūpto posteriore antecedens · q̄d antecesserit auferit̄ hoc m̄. Si dies ē lucet. Hic si assumam̄ n lucere. contrario m̄ atq; in ꝓpositione planū ē. Assumem̄ dicentes: Atq; n lucet. Ineo g̃ sequit̄ n ee die. Q̄d si die negem̄. ide q̄d antecedit in assūptione et contrario m̄ atq; posita ē in ꝓpositione ꝓferum̄. tollit̄ q̄d ē conexū · ut si dicam̄. Atq; n ē dies n mox sequit̄ n lucere. Potest em̄ n ee dies et tam lucere. Est em̄ secti modi forma huiusmodi · Si dies ē lucet · atq; n lucet. Non ē igit̄ dies. Primus g̃ modus assumit q̄d p̄cessit ut appbet q̄d conexū ē. Ut potest v̄ assumere q̄d conexū ē. ut ꝑbet q̄d p̄cessit. Sectis aut assumit contrario q̄d sequit̄. ut q̄d p̄cessit euertat. Ut potest aut contrario assumere q̄d p̄cessit · ut id q̄d conexū ē auferatur Tertius modus ē cū ut̄ partes · conexę atq; ex duab; affirmationib; copulatę ꝓpositionis negat̄. eaq; ipsa negatio · denegat̄. Que ꝓpositio ὑπὲρ ΡΑΠΟΦΑΤΙΚΗ greco sermone ap

ī alīo uis q̄stionis e alio uis argūti

Ad omīs syllogism̄ assūptionē siue p̄cedentis siue ēse q̄uentis partis.

ē epicrema t ꝓbat complis nec ꝓpositio nec assūptio.

t conexis ꝓpositionis fit ꝑm̄ et sectis syllogismis

ti sup scripta ratione fit.

ponit et quinti or supposita tertio ostendit

et septimi ordo sectis ē.

modus.

sup negativa

pellat᷑ ut in hac ipsa qua supi᷑ ꝓpositum᷑ si dies ē lux ē. Si ut᷑ has partes negatio ꝛtuemat᷑. fiet h᷑ m᷑. Si dies ē lux nō ē. Hanc si ut᷑ denegem᷑. erit ꝛta. ℔. si dies ē lux nō ē. Cui ꝓpositionis ista sententia ꝺ qa si dies ꝺ fieri nō potest ut lux nō sit; Que ꝓpositio subabanegatiua appellat᷑. tales q᷑, omēs ꝺ qb; negatio negationi ꝓponit᷑. ut nō nō dies erguss᷑. Ilecō dusonii troia gens missa colonꝰ. In hac ½ si porē partē idē die ee ꝺ assūptione ponam᷑. ēsset᷑ ꝺ alia luce h᷑ m᷑. ℍ si dies ē lux nō ē. Atq᷑ dies ē lux ½ ē. Qui mod᷑ a sup᷑ioribꝫ plurimū dissidat. qd᷑ ꝺ eo modo qs᷑ in abantecedentibꝫ ponitur᷑ antecedens ut id qd᷑ seq᷑ᵗ᷑ affirmat᷑. In modo᷑ v᷑ ac seq̄ntibꝫ ꝓmit᷑ cōsequens ut id qd᷑ pcedentꝫ auferat᷑. In hoc᷑ v᷑ neutrū ē. nā neq᷑ antecedens ponit᷑ ut id qd᷑ seq᷑ cōfirmet᷑. nec tollit᷑ subsequens ut id qd᷑ pcedentꝫ non euertat᷑. sed ponit᷑ antecedens ut id qd᷑ seq᷑ intimat᷑. Hic duꝫ ꝓpositionis mod᷑ partes inse suas cōtinet᷑ re᷑ pugnantes᷑. Aduersū qppe ē. ac repugnat. Si dies ē nō ee luce. Sed circo rata ꝓpositio ꝺ qa cōsequtiū repugnantiū ꝙ facta ē ꝓ media negatione᷑ alia negatione᷑ destruit᷑. et aduersi affirmationis vim᷑ modo reuocat᷑. Hinc᷑ q, cōsequens ee intelligit᷑ ac uerū. si dies ē. ee luce. Repugnat ac falsū ē si dies ē nō ee luce. Que denegata rursus uera ē ꝛta. ℍ si dies ꝺ lux nō ē. et fit cōsimilis affirmationi. Si dies ē lux ē. qa fac᷑ affirmatione᷑ geminata negatio. Simul᷑ v᷑ fiunt ex repugnantibꝫ ꝓpositionis partibꝫ. Argumta ꝓ si duabꝫ negationibꝫ ꝓ si negatione et affirmatione ꝓ si affirmatione ac negatione ungant᷑ Quom᷑ v᷑ fiant ex talibꝫ. conexis repugnantes᷑ supi᷑ dictū ē. Fit᷑ v᷑ ex ea ꝓpositione᷑ q᷑ duabꝫ ungit᷑ negatiuis᷑ ex repugnantia arguitur᷑ h᷑ modo. Sit ꝓpositio. Si nō ē lux. dies nō ē. Fiat repugnans ꝛta. si nō ē lux. ē dies. Hanc ungim᷑ negatione᷑ ut fiat uera ꝛta. ℔ si lux nō ē. dies ē. Atq᷑ lux nō ē. dies ½ nō ē. Fiet᷑ sit ex negatione atq᷑ affirmatione᷑ ꝓpositio hec. Si dies nō ē. nox ē. Hanc addat᷑ expositiore᷑ parte negatio. et sit ꝛta si dies nō ē nox nō ē. Fit repugnans hec. Nubilonꝫ abnuat᷑. ut sit uera. ℕ si dies nō ē. nox nō ē; Assumꝫ. atq᷑ dies nō ē. Celudit᷑ nox ½ ē. Item ex eade᷑ ꝓpositione᷑ q᷑ ex negatiua affirmatiuaq᷑ cōiungit᷑ et dic᷑. Si dies nō ē nox ē. a᷑ pore parte negatio sub trahat᷑. hoc᷑ m᷑. fiet repugnans h᷑ m᷑. Si dies ē nox. Hanc a ponit᷑ negatio ut uera ee possit h᷑ m᷑. ℕ si dies ē. nox ē. Assumam᷑ q᷑ atq᷑ dies ē. nox ½ nō ē. Aut si sit ex affirmatione᷑ et negatione᷑ ꝓpositio cōiuncta uelut hec. Si ungitur᷑ nō sternit᷑. demit᷑ posteriori parti negatio. ut fiat ꝛta. Si ungitur sternit᷑. Si hec repugnat. Tota rursus ꝓpositio denegat᷑ ut fiat uera h᷑ m᷑. ℍ si ungitur sternit᷑. Assumꝫ. atq᷑ ungitur. Celudam᷑ necesse ē. nō sternit᷑ ½. Si hec quattuor ex repugnantibꝫ. cōclusiones᷑ ternio m᷑ cōsistē᷑ intelligum᷑. Quarū q᷑dē tulli᷑ tres cōmemorauit. Vnā q᷑ ꝑcepto docuit. ea quā ꝓpositio talē effic᷑. q᷑ duabꝫ ungit᷑ affirmatiuis᷑. duas v᷑ exēplo. scilicet ex ea q᷑ ex tali ꝓpositione᷑ nascit᷑ q᷑ duę copulant negationes᷑. et ea q᷑ ex tali conexa᷑ gerat᷑. q᷑ ex affirmatione negationeq᷑ cōsistit. Reliquā v᷑ ꝑtim᷑ q᷑ tullius similitudine᷑ ꝺ hec ternio᷑ cōclusionis modū uidebat᷑ incidere. Quart᷑ modus ꝺ disiunctiua cōsistit᷑ h᷑ modo. Aut dies ē. aut nox ē. Sꝫ dies ē. nox ½ nō ē. Huic hec ternio ē qa᷑ disiunctiua enuntiatione᷑ ꝓpositā. ꝑ pars ei assumit᷑ affirmando. ut subsequens auferat᷑. Ex ea enī ꝓpositione᷑ q᷑ dic᷑. Aut dies ē aut nox ē. assumit᷑. atq᷑ dies ē. scilicet affirmanes᷑ ee die; Qua affirmatione᷑ assūptionis cōsequit᷑ nō ee die. Quint᷑ mod᷑ ē cū ꝺ eade᷑ disiunctiua ꝓpositione᷑ ꝺ qd᷑ ꝑtim᷑ ē. negando assumit᷑. ut ꝺ qd᷑ ē posteri᷑ inferat᷑ h᷑ m᷑. Aut dies ē. aut nox ē. Atq᷑ dies nō ē. ꝓ negatione᷑ scilicet facta ē assūptio. Cōsequit᷑ ee nocte. Sext᷑ v᷑ modus ē septim᷑ ex quarta atq᷑ quinto modi disiunctiua ꝓpositione᷑ deducit᷑ una᷑ negatione᷑ scilicet adiecta et disiunctiua cōiunctione᷑ ꝓpositione᷑ detracta. addita q᷑ cōiunctiua his ꝓpositionibꝫ. q᷑ supi᷑ ꝺ disiunctione᷑ sumpsit᷑. h᷑ m᷑. ℍ et dies ē et nox ē. Dudū ½ ꝺ disiunctiua ꝛta fuit. Aut dies ē aut nox ē. Ex hac ½ ꝓpositione᷑ sublata aut cōiunctione᷑ q᷑ erat disiunctiua adiecta᷑ et q᷑ copulatiua ē ꝓpositaq᷑ negatione᷑. atq᷑ fecit᷑ ex partibꝫ disiunctiue᷑ ꝓpositionis copulatiis᷑ addita negatione ꝓpositione᷑ sext᷑ atq᷑ septim᷑ modi. q᷑ ē nō et dies ē et nox ē. Inquit si assumat᷑ ee die. nocte᷑ nō ee cōsequ᷑. ꝛta. Atq᷑ dies ē. nō ½ nox. Septim᷑ v᷑ mod᷑ ē cū ꝑma pars ꝓpositionis negando assumit᷑ ut posterior subsequat᷑ h᷑ m᷑. ℍ et dies est nox ē. Atq᷑ dies nō ē. Nox ½ ē. Atq᷑ hic mod᷑ ꝓpositio᷑ ms᷑ ꝺ solis his inueniri potest. q᷑rū alterū ee necesse ē. vt die᷑ t nocte᷑. egritudinē t salutē et qd᷑ q᷑d medii nō habet. Quo duꝫ m᷑ omnū syllogismorū cōditionaliū uerita᷑ se habeat his diligentissime᷑ explicitis᷑ libris q᷑s de ypothecicis᷑ cōscripsim᷑ syllogismis. ℍc v᷑ nō q᷑d᷑ de his ꝑfectio᷑ cōsideratio᷑ inueniri potest᷑ apposuim᷑ sed id q᷑d ad ex

Quasi dicens. similiter dicit negatio q᷑ ex precedenti et ꝓpositione᷑ tali necessario subtracta negatione᷑ auferens᷑. scilicet dies lux nō ē ergo vel dies nec lux erit assūptio dies ē cessio ē aut lux sit.

Si dies ē lux aut ē ½ lux. Si dies ē lux ½ dies. ℍ si dies ē lux nō ē. dies ē lux.

Ex negatione et affirmatione.

Ex affirmatione et negatione.

Quattuor ergo ex his ꝙ fiunt repugnantia ternio sūt semper.

Sextus

Septimus

Hactenus

primus modus

planandã. m tullu sementiã potãt accõmodari. ⁊ hic g cuncta q̃ dixim breuit colligam. ⁊ p̃m mõd ẽ q̃uens ic conexa

Secũs

ꝓpõne p̃mũ ut ĩ ꝓpõne locãt assumit. ut ẽ seq̃t secdm hm. Si dies ẽ lux ẽ. Atq; dies ẽ. Lux ẽ g. ⁊ Secũs mõd ẽ

q̃uens ic conexa ꝓpõne secdm ectoriũ assumit quã ĩ ꝓpõne locatũ ẽ. ut id qd p̃mũ ẽ. auferat hm. Si dies ẽ

Cert exclud affirmatiuis

lux ẽ. Atq; nõ ẽ lux. Hic g dies. ⁊ Certũ mõd ẽ. cũ conexe ꝓpõnis partes ex affirmatiuis, unete negatione dum

dum totaq; ꝓpõni negatio rursꝰ adiungit assumit q̃ qd p̃us ẽ ut ĩ ꝓpõne ẽ enumatũ. ut ectorio

cludat secdm. q. in ꝓpõne platũ ẽ hm. Hic si dies ẽ lux nõ ẽ. Atq; dies ẽ. Lux g ẽ. Hic g posito qd̃ p̃cedebat. id:

exclud negatiõ

ẽ die. eiusũ ẽ qd seq̃bat. id: nõ ẽ luce. Negatione q̃ ꝓpe affirmatiõ omis eiusũ. ⁊ Ut cũ conexe ꝓpõnis ex

negatiuis, unete. secte parti negatio detrahat totaq; ꝓpõnio deneganda ponat q̃, p̃ore ꝓpõnis parte

ttingt qd subseq̃t hm. Hic si lux nõ ẽ. dies ẽ. Atq; lux nõ ẽ. Dies g nõ ẽ. ⁊ Ut si conexe ꝓpõnis ex negatione atq; af

Exclud ex affirmatiõ

firmatione cõpõnis secte parti negatio ungat. eaq; isup deneget ponatq; qd p̃us ẽ. ut id qd seq̃t auferat hm.

nõ si dies nõ ẽ. nox nõ ẽ. Atq; dies nõ ẽ. Hoc g ẽ. ⁊ Ut si ĩ eade ꝓpõne q̃ ex negatione atq; affirmatione copula

ta ẽ p̃or parti negatio subtrahat eaq; deneget ponatq; qd p̃mũ ẽ. ut id qd seq̃t auferat hm. Hic si dies ẽ. nox

affirmat ex negãt

ẽ. Atq; dies ẽ. nox g nõ ẽ. ⁊ Ut si conexe ꝓpõnis ex affirmatione ex negatione copulate postior parti ne

gatio demat totaq; isup deneget. posteaq; p̃or id qd seq̃t estimat hm. Hic si gilat fuerit. Atq; gilat.

hic fuerit g. Atq; hec oia uitio ẽ intelligenda modo. Atq; ex repugnantib; fiunt. et sep id qd antecedit ponit

ut id qd seq̃t auferat. Hã sic in ꝓpõne ẽditionali q̃ negata repugnantia partiũ uera sint. p̃or pars

ꝓpõnis siue affirmatiue siue negatiue tota eã reddit assũpto Sed ut p̃ma pars fuerit assũpta. reliqua

ẽnuntiatione ẽcludit. Hã si fuerit affirmatiua erit negatiua ẽclusio. si negatiua erit ẽclusio affir

matiua. ⁊ Quart mõd ẽ. cũ i disiunctiua ꝓpõne p̃mũ ponit ut auferat secdm hm. Aut dies ẽ. aut nox

ẽ. Atq; dies ẽ. nõ ẽ g nox. ⁊ Quint mõd ẽ q̃uens indisiunctiua ꝓpõne auferat qd p̃us ẽ. ut ponat secdm hm.

Aut dies ẽ aut nox ẽ. Hic ẽ aũ dies. Hoc g ẽ. ⁊ Sext mõd ẽ. cũ bis reb; q̃ indisiunctione uenire poss. id ẽnuntiis

trepugnantib; medietate carentib; negatio ꝓponit. et copulatiue ẽiunctiones adiungit. ponitq; qd ẽ

p̃mũ. ut id qd ẽ subseq̃ns auferat hm. Hic est dies et nox ẽ. Dies aũ ẽ. Hoc g nõ ẽ. ⁊ Septim mõd ẽ cũ in eade ꝓpo

sitione auferit id qd p̃cedit ut ponat id qd ẽseq̃t hoc m. Hic est dies et nox ẽ. Atq; dies nõ ẽ. Hoc g ẽ. Hic g

ta p̃dictis ad ciceronis uerba ueniam. ⁊ Cum triplex g distribuit locũ hic ĩ ẽsecutione antecessione repug

nantiã reprehendi argumẽta. simplex loc ẽ. enarrandi triplex. usq; ad illo modo nõ legitũ argentũ ẽ et nõ

legata numerata pecunia. ⁊ Legitũ aũ argentũ ẽ. ergo g numerata pecunia. ⁊ Cũ locũ q̃ antecedentib;

et seq̃ntib; et repugnantib; eet recte uideri uult. atq; intentione ee postrũ. sitrma partitione distribui supi

explicatũ ẽ. Idq; m. tullio euidentiꝰ notari dicens. intellectũ qde ei ẽsiderationẽ q̃ ĩ ẽditione posita una ee

sed p argumentationis tractationẽ triplex diuidi. Cuius rei p̃mũ ac secdm et tertiũ hypothetice syllogis

tice modũ. sic paulo supi dixim exẽpla subiec. Que q̃m implicatiora uidentur quã ut p̃mo statim adhuc cop

hendam ut usũ paulisp ẽ apciorib; exẽplis animũ lectoris imbuere ut facilioribus p̃mũ excogitata intelligentia

Intentionis modus

sine magno negotio q̃ difficiliora ꝓpendat. ⁊ Antecedentib; g argumentatio fit quens enumerata ꝓpõnis

ẽditione sumit. id qd seq̃t inferat hm. Si ẽ duobus animal sit. ẽ cedat q̃, eunde ciceronẽ ee hominẽ.

et sit uera ꝓpõnio hec. Tullius si homo ẽ animal ẽ. Homo antecedit. animal seq̃t. Si g ex antecedentib; uult

Secũs modus

facere argumentationẽ assumẽ id qd p̃cedit hm. Sed homo ẽ cicero. Cseq̃t itaq; animal ee ciceronẽ. et ẽ p̃m hic

que supi dixim modus. ⁊ Rursꝰ a cõsequentia argumentatio fit quens medietate ꝓposita id qd seq̃t tollit assũpto ut

Secũs modus

id qd p̃cesserat ut̃mat hm. Si homo ẽ cicero animal ẽ. Antecedit homo. seq̃t animal. Si g ex cõsequentia facere

Conclusio ex destructa

argumentũ uult dicẽ. Atq; nõ ẽ animal. Seq̃t ne ee hominẽ quidem. sed id ꝑspicue falsũ ẽ. Cũ enim homine esse

falsũ ẽ g animal nõ ee. Tullius g animal ẽ. Et hic modus supi. sextꝰ modus ⁊ Qd si repugnantib; fiat ut̃tio

Repugnans est modus

scilicet modo digestarũ supi ẽclusionũ. faciem nanq; si tullius homo ẽ animal nõ est. Repugnat enim ee ho

minẽ et animal nõ ee. Hic si assumam hominẽ. animal qq ee recta ratione ẽcludim hm. Atq; homo ẽ. ani

mal g ē. Arq, hic modus qdē ex ea ꝓpoſitione conexa cuiuſ ē. q exdnab; nunca ē affirmamus. Hiſ g trib; modis nullꝰ q homo ē. Animal qq ee monſtratꝰ ē. Nunc qdē dū id qd antecedit aſſumim id ē ee hominē. Nunc v dū id qd eſſet i aſſūptione denegam id ē ni ee animal. Ne au repugnantia denegantes eo q ſibi ſe ſeqntia poſito. qd p cedebat. id qd ſeqbat utrūlim. Quib; nta ꝑcognitis nōm nulli tractem exēpla. Cui em dixiſſet loci inconſe cutione antecedentis et repugnantia poſiti. reppiendi qdem argumti ſiplicē ee intellectu tractandi au triplicē. adiecto nā qd unde cui ſuppoſuiſſ ad demonſtrandū pecuniā numeratā mulieri deberi cui ſit argentū oē legatū. utrū id ab antecedentib; an conſequentib; an a repugnantib; ꝓbes. Hinc eadē ſententia conclusione colligit. Ex argumentationū duabus in tres ſedi antecedentis et conſequentis et repugnantis tractatu o eſtruta. Primū g ponat qd teſtatoꝛ aliqs oē ſuū argentū mulieri legauerit. q̄rit, an numerata qq pecunia mulieri legata ſit. ecce atq, numerata etiā pecuniā argentū appellari. Argumtū g i primo modo ex antecedentib; tali ratione extrahit. Ponim em ſi pecunia ſignata numerataq, argentū ē. eadē pecunia ſignata atq, numerata legata mulieri ē. Hic g ꝑcedit numerata atq, ſignata pecuniā argentū ee. ſeq legata ee mulieri. Id g qd ꝓceſſit aſſumim dicentes. At ſignata ac numerata pecunia argentū ē. Celudim numerata ſignata qq pecuniā mulieri ee legatā. Ertq, totꝰ argumtationis hic textus. Si pecunia ſignata numerata q argentū ē. legata mulieri ē. At ē pecunia ſignata numerataq, argentū. Igit legatū mulieri ē. Inq ſi adſepi ꝓmiſſa pluriumſq, exēpliſ. ſimpl emendata lectoris animū reſtat. hanc argumtationē in primo in antecedentib; ſi duplā in ſecto ee cōpoſitā ignoſcitis. Conſequentib; v hic m. Si numerata pecunia nō ē legata mulieri. cui ſit argentū oē legatū. numerata pecunia nō ē argentū. Hic g ꝑcedit numerata pecunia nō ee legata cui ſit argentū oē legatū. Sequit numeratā pecuniā argentū nō ee. Si g id qd ē poſtꝰ auferam. id ē numeratā pecuniā nō ee argentū. dicem. Atq ē numerata pecunia argentū. Affirmatio nāq, tollit negationē. Sequit g ut pars ꝑce dens auferat. ea q erat. nō ee legata mulieri pecunia numeratā cui argentū ei fuiſſet oē legatū. Sed cui ſit negatio affirmatione ē ſumit dicim q, i concluſione. Ergo numerata pecunia mulieri legata. cui ſit argentū oē legatū. Ertq, huiūmodi argumtatio. Si nō ē mulieri legata pecunia numerata cui ei ſit argentū oē legatū nō ē argentū numerata pecunia. Atq ē argentū numerata pecunia. Legata ē g mulieri numerata pecunia cui ei fuerit argentū oē legatū. Sed qd tulli breuitatis cauſa ꝓpter id. illā partē ꝓpoſitionis q ait. Cui ſit mulieri argentū oē legatū noſ aptioris intelligentię cauſa ſubiunxim. Hec ꝓbare lectore debet. qd cui inſuperioribus exēpliſ i ſecto modo negatione facta fuerit ſemp aſſūptio et negatione rurſus illata cōcluſio. nec affirmatione et aſſūptio et cōcluſio facta ē. Cui rei euidentiſſima ratio ē. Hā cui ſuperioribus exēpliſ ꝑma ꝓpoſitio ex affirmatione fuerit cōſtituta. atq i ſecto modo aſſūptio id qd ſeqbat auferret. aut ꝓmeret. id qd ꝑcedebat. neceſſariū erat duplicē affirmationē gemina negatione cōſtitui. hoc m. Si dies lux ē. Ertq, ex affirmatione cōſtituta. Sed g poſterior pars id lux ē. q affirmatio ē. ꝓmat denegāda ē. Dica g. Atq nō ē lux. Quo fit ut ꝑcedentē qq partē id ē dies ē. qua affirmatione ee manifeſtū ē. negatione tollam cōcludemus. dies g nō ē. Ac i hoc ciceronis exēplo utraq ꝑs ꝓmę atq, hypotheticę ꝓpoſitionis negationib; enumerata ē. Que i aſſūptione et cōcluſione nō alius. ſed affirmationib; auferendū h m. Eſt em tale ciceronis exēplū. Si legata nō ē mulieri numerata pecunia nō ē numerata pecunia argentū. Videſ ut ſit utraq negatio. Hā et nō ee legata mulieri pecuniā et nō ee numeratā pecuniā argentū. Ertq, i negatione poſita. Qd ſi auferenda ē p aſſūptionē ꝓpoſitionis conſequens pars qm negatio ē nō ee numeratā pecuniā argentū. dicendū ē argentū. ee pecuniā numeratā. Qd ſit cōcluſione auferenda ē pars ꝑcedens. ea q negata id ē nō ee legata mulieri pecuniā numeratā. dicendū ē. Legata g mulieri numerata pecunia ē. Et ſed quidem mō a conſequentib; facta mutuatio ē. Illud tam diligenti animaduertendū qd ſupi tulli cū locos omnū breuū exēpla diſponeret. loci huius q a conſequentib; ducit ꝑcuiens ſecundo cōcludentiū ſyllogiſmoꝝ modo ſubiecit exēplū. poſtq, ꝑmo euenit modus q nō a conſequentib; cōcluſione ſed a bus antecedentib; facit. Ita q ppe ꝓpoſuit a conſequentib; Simulatq cū fuiſſet nupta

Brevis repetitio rei dictorum modorum

Quatuor modi ponendi et tollendi ex hypothetica propositione

Exemplum ciceronis in primo modo

Numerata hodie

cui eo cui q̄ conubiu cessiu n̄ ē nunciu remisit · qm̄ q̄ natus patre n̄ secum ? plibus manere nihil oportet. Hic g̃ cui queritur andotus pars apud uiru debet ꝑmanere · id qd̄ p̄cedit assumit. ut fiat rta conclusio · hm̄. Sed mulier cui eo nupta itq; cui conubiu n̄ fuit. Celsus qm̄ g̃ q̄ natus patre n̄ secum ? plibus manere nihil oportet. Ita ne ac̄ seq̄ntib; argumentu · qa n̄ id qd̄ seq̄bat assumptu ē. sed id qd̄ ꝑcedebat. Erat q̄ppe antecedens · Nupta mulier p̄ conubiu uus · seq̄batur · cui filiu patre n̄ seq̄bant ? peius nihil exdote reteneri. Sic igit nulli peo qd̄ ē ac̄ seq̄ntib; argumentu · abantecedentib; potest dedit exēplu. Potest ꝟ rta fieri ac̄ seq̄ntib; argumentu sic de q̄querit ? prius ponat. et id qd̄ assumptu ē posti hoc m̄. Siq̄d exdote plibus manere oportebat. q̄ patre libi secum ? cui eo nupta ē mulier q̄ cui conubiu uus eet · Sumo g̃ id qd̄ cōsequit ꝓnegatione rta · Sed n̄ē nupta mulier cui eo q̄ cui conubiu uus erat · Atq; ideo q̄ natus patre n̄ sequit ? Fiunt g̃ inclusione id qd̄ ꝟpositione p̄cessit rta · Plibus g̃ manere nihil oportet. Sed de ꝑcedo modo ista sufficiant. Hec q̄ nihil ut arbitror p̄missu ē. Tertio mod ē arepugnantib; longe ꝑspicuus hm̄. Hi si legatu argentu ē · n̄ ē legata numerata pecunia · Huic nāq; cōsequens erat · Si argentu eet oīe legatu · pecunia q̄q numerata fuisse · ut g̃ fieret repugnans huic cōsequenti ut posita negatio ē. dictuq; · Si argentu oīe eet legatu numerata pecunia n̄ eet legata · Qd̄ qa pugnat et falsu ē aduertatē alia negatione reducit sic. Hi si legatu argentu ē. n̄ ē legata numerata pecunia · ut scilicet ei affirmationi cōueniat q̄ dic̄ Si legatu argentu ē · legata eē pecunia numerata ; Assumim g̃ huic ꝓpositioni · argentu oīe eē legatu · et cōsequit oīem numerata pecunia · mulieri eē legata · ut ꝑ forma argumentationis huiusmodi · Hi si legatu argentu ē · n̄ ē legata numerata pecunia · Atq; legatu argentu ē · Legata : g̃ numerata pecunia · Maior ꝟ tulli ꝓpositione rta formatur · Hi legatu argentu ē · et n̄ ē legata numerata pecunia · Si nos id circo causale cōiunctione apposuim eā que ē si · ut ex q̄ eet gne ꝓpositio talis monstraret. Hāq; ex conexa negatione addita fit repugnans · Conexu ꝟ nulla aeque ut si cōiunctio posset ostendere · quāq; idem efficiat & cōpulatiua cōiunctio · Hāq conexa ſ & cōiuncta eē intelligunt ? ex hoc qd̄ paulo ante dixim̄ q̄d argumentu ex ea ꝓpositione ꝑfectu ē q̄ duab; affirmationib; copulabat ? et adiuncta negatione insup denegata ē. Nomib; g̃ illud : applicatu pecunia numerata mulieri debit cui sit argentu oīe legatu. Sed n̄ē q̄de ex sup dictis scriptis ꝓpositionib; id qd̄ antecedebat assumim · nec ꝟ id qd̄ cōsequebat nec aū id qd̄ repugnabat. Ut de explandis ceteris exēplis ut arbitror satis ē. Illud aū dubitatione monere potest · Hi si magis mun callidus adceteroms exēpla respiciat · eunde locu arbitrabit ? eē agne que ab antecedentib; et cōsequentib; ac repugnantib; eē diximus. illo sil sus exemplo qd̄ in utrisq; locis eode cicero unu et exēplo · argentu scilicet et numerata pecunia · Sed diligentiu mentis de rebus diuine argumentationis uidebit ? tractari oē. Aliud q̄ppe ē dicere cū argentu · species sit numerata pecunia sigen legatu sit · et specie eē legata · qm̄ nulla species agne separat ? Aliud ē i ē dictione enumeratione ꝓponere et eide partib; assumendis argumentatione uaria ratiocinatione formare ut supi demonstratu ē. Cū ꝑ ſerti hui modi ex cōsequentib; antecedentib; et repugnantib; argumentationes etiā ꝑ gnās ad species fieri possunt uelut sup uus in die atq; luce · Ha neq; dies lucis neq; lux diei species aut genus ē · sed id tamen i his cōsiderari debet qa posito alio aliu necessaria ratione subsequit ? Differt g̃ loci agne ta specie · ab eo loco q̄ cōclusione ē cōstitui · qm̄ illi exitus salutatis ac partis ratione ducunt ? Hic aūt cōsequentiq; ac repugnantiq; ordine tractat ? Posthac g̃ tulli ꝟ sporten cos syllogismos modos cōclusionesq; annumerat hoc m̄. Appellam aū dialectici ea cōclusione argumenti inqua eu ꝑmu assumpseris · cōsequit id qd̄ adnexu ē · ꝑmu cōclusionis modu. Ceterisde modis cōclusiones nascunt innume rabiles · inq; tota facultas dialectice · Sed ne hi q̄de quas exposui ad hanc institutione necessarie · et simul ꝓplicet supi cuncta digessim · nec expositionis indiget reperta tamen disputatio · erit tam opportunu sigillatim breuissime poto · ni cuilibet ubis mediocris lucē cōmentationis in ferat · Septē g̃ modos ypotheticos enumerauim ar eu inconexis ꝓpositionib; id qd̄ e ꝑmi assumit ? ut ostendat ? secdm · ꝑmu dialectices modu uocari h̄m. Si hoc ē · illud ē. Qd̄ dic h · ꝑmu ē · Qd̄ ꝟ aut illud secdm Assumit ? g̃ qd̄ ꝑmu : Atq; hoc ē · Colligit ? id qd̄ secdm : Illud g̃ ē · uelut in his rursus exēplis · Si homo ē animal ē · Assumit ? atq; homo ē · Colligit ? animal g̃ : Secdm ꝟ modu

Brevissima repetitio ꝓcedentiu modoꝝ

Brevissima hui loci

Primi modus

art ee nulli conexis ꝓpositionib; rextu. Inq si secdm negat. seqt ut id cetera qd ꝑmu e abnuat hm. Sihoc e illud :: Illud au ne. lett neeb qde est. In explis rta. Si homo : animal : animal au ne; homo igit n e. S; nulli rta dix. Cui id qd adnexu negabis ut id qq qd fuerit adnexu negandu sit. secdm ee modu. quasi conexa ꝓpositione affirmatiua uis partib; uincta; Immusalto au recte diceret cui id qd adnexu e. ꝑmat. ꝑm illud qq cui adnexu e. id : ꝑmu. ut si affirmatiuu e qd adnexu : negatione ꝑmat. Siu negatiuu : affirmatione. et de eo qq cui annexu e. qd ꝑmo. idem e. ut si conexa ꝓpositione affirmat. i cclusione deneget. secdm nc ꝓpositu ciceronis explu. Si u negatiua sit ꝓpositionis ꝑ pars. incclusione ctraria affirmatione tollatur. Tertiu u modu art ee cicero cu ea q cuncta s denegant. et his alia negatio rurs adungat. ut qa animal homin cnunctu e. rta dicam. q et homo : et n animal e. drq; exhis unu ponit ut qd relinqt auferat hm. Lonam ee homine dicen res. drq homo e. Qd g relinqt n e animal auferr. ut q cludat. Animal g e. Ex em argumentatio hm. q et homo e. et u animal. drq homo e. animal g e. Exhis nasci dc enthymemata excerptus cclusa qbus plurimu rhetores uti solent. drq hec enthymemata nunc upam. n qd eode noe omissu tenuo muneupari npossit. Enthymema naq, e mtus ccepto. qd potest omib; iuentionib; ouenire. S; qa hec iuenta q breuit excerptus colligunt. maxime acuta s. ppt excellentia specieq, ispectionis t inuentionis comune enthymematis nom ppu factu e. ut hec arbetorib; quasi ppo noe enthymemata uocent. Sic gre qq poeta homer. poeta tantu dr. et qsqs ex homero aliqd pfert. ita dicere csueuit. Hunc usu poeta locu e. et tc ni alit intelligt ꝑ homeru ni q ceti nsint poete. sed qd excellentia ei comune nom utur ippu. Eium u hec enthymemata hoc m. Excerptus indelicet recta. Hunc metuere altu imetu nponere. uelut si delenulo et carthago ceiq; dicat. Paucos ciues mifici metuis. ne res. p. iteat nihil laboras. Conexu qppe e ut q nolut itire paucos ciues. re. p. multo magis nolit extingu. Quib; cu itponit negatio fit ex repugnantib. argumentu. S; h breuit tulli enuntiatu. nos u argutu isyllogismu redigam. a repugnantib; scilicet ex q enthymemata nasci solent hoc m; Si conexa q siqs metuit ciues paucos mifici. is metuit. uitare re publica. hrpo nit negatio sic. Siqs metuit ciues paucos mifici is n metuit uitare re publica. Iungit alia negatio. Is siqs metuit paucos ciues mifici. n metuit re itare publica. Que due negationes una affirmationi pares s. q dic. Siqs metuit hoc metuit et illud. Cui qde assumptio e. At metuit hoc. Cclusio seqt. metuit g illud. Que tamen de uale si negando itrogetur ita. Hoc metuis. illud n metuis. Sed qa tamen ut supposuim. ex his argumentationib; fiunt syllogissmi. sed ppositio. cui assumptio et c cclusio note s. idcirco enthymema dr. quasi breuis animi ccepto et certis explis idem modus e. Sed hec qde ciceronis similitudo n ta ex repugnantib; qua excerptus argumentu itelligt retinebat. Ita qd dic hunc metuere. altu imetu nponere. tale e ut repugnantia uideant. Ctem metuere et n metuere uere ctraria s. In metu au nponere. et metuere pationem ipsa ta contraria q repugnantia intelligunt. Licet aeade ybet ee sententia. His adiec alia rurs explia. Ca qua nihil accusas dapnas. Hui enthymematis ppositione conexa q ex duab; copont negatum rta. Si nihil accusas. n dapnas. Ex his adiec alia rurs explia. Ca qua nihil accusas dapnas. Hui enthymematis ppositione conexa q ex duab; copont negatum rta. Si nihil accusas. n dapnas. Positio u pars detracta negatio e. et sup tota e ppositio denegata hoc m. Si nihil accusas dapnas. et ex eo facu e argumentu. qd possit interrogatione effici enthymema hoc. Qua nihil accusas damnas. Bene qua merita ee damnas male merere. Hui qq enthymematis talis e collectio. Si et bene merita ee damnas. et male merere. Ita bene merita ee damnas. male merere. Qd enthymema ex ea ppositione conexa ꝑficit q stat ex affirmatione et negatione. rta. Si bene merita ee damnas. n male merere. Cui expositione pars detracta negatione tota q ppositione denegata. Si et ppositio. Si si bene merita ee damnas. male merere. Qd interrogatione deducta enthymema fac. Bene qua merita ee damnas. male merere. Item. Id qd scis ꝑdest. nihil id qd nescis obest. Hoc qq enthymema tali nostre syllogismo. Si si id qd scis ꝑdest. et id qd nescis nobest. Ita id qd scis ꝑdest. Obest g id qd nescis. Hoc argumentu

Quom sit ꝑ ciceron ꝑtus.

Sectr

Tertius.

Vii nascant enthymemata

Qd enthymema

Quom enthymemata fiunt.

Tale e qd dic quia mag' utilitate ꝑficere ꝓ cos ciues nemin ꝓ res. p. intrare quasi licet quia mag' malu facere. n ꝓpter ea metu ut est ingrata

Quomoda enthymema redigat in syllogismum

Ca dr sit hoc metuis illud nemo e ca dr sit hoc sit ge me sentire

Quom uerb

cicero.

Qd ex ea ꝓpositione

Quod au

qd

ex ea ꝓpoſitione cõpoſitu ẽ. q̃ duab; affirmationib; nuncꝛa accep̃ media negatione. et iſup denegata ẽ. Qd enim
tu. ſit enunciatiua hui⁹. Id qd ſcis ꝑdeſt. nihil id qd neſcis obeſt. Omnia ſ ſupi⁹ exẽplo; iſta ſententia ẽ. Ha qui q̃
nihil acceſſit. ei dãnare recte nꝓteſt. Et ea quã bene merita ee autumat. male eandẽ merẽti ꝓpe ẽ. Et ſi q̃
ſcit qſq; ineauſa ꝓdeſſe. obeſſe ſibi ẽtiarũ id qd neſcit. Hunc ſ locũ. cõmune ee oratoribz ac philoſophis dic. Sed
apud illos ternũ modũ. apud rhetores enunciatiua nuncupari. Reliq inquit modi plures ſ. Na cũ tres ſupi⁹
enumeraſſet modus adiungens quartus plures dix. His ĩ diſiunctionib; eſtimatis hui⁹. Aut hoc. aut illud.
Hoc aũ; ꝟ q̃ illud. Qui ẽ quart⁹ modus a nob q̃q ſup poſit⁹ ita. Aut dies ẽ. aut nox ẽ. Dies aũ ẽ. ꝟ q̃ nox ẽ. Et ſeq
qd an cicero hoc. adcedens ſpectat. Qd ſ an illud. ade ſeqns. ſine ĩ conexis ꝓpoſitionib; ſue ĩ diſiunctis. Item
aut hoc aut illud. ꝟ aũ hoc. Illud q̃. Hic q̃q quin⁹ modus uelut inbis exemplis. aut dies ẽ. aut nox ẽ. ꝟ aũ dies
nox q̃ ẽ. Quarũ ẽclusionũ neceſſitate ex eo die ẽuenire. qa q̃ ĩ diſiunctione poſita medũ nunc
admittere. ut ee aliqd ꝑ ee. aut ꝑ ee. ideo uno ſublato altũ ee. uno q̃ poſito altũ nõ ee ẽcludit.
Qd ſi ſit medium qd ꝑ altũ ee ꝓſſit. necuera ẽ ꝓpoſitio. nec ulla ẽclusio uelut inbis. aut album ẽ aut nigrum. Id falſum ẽ
Ce enim ꝑtea rubrum poteſt. Sed ſi ponam ee album t auferam. nõ neceſſe erit nõ ee t ee nigrum qa rubrum ee qd ẽme
dium poteſt. Deinde inquit tullius. Addunt ẽiunctionũ negatiua ĩdiſiunctiuis ſcilicet ꝓpoſitionib; hui⁹. Hec
hoc et illud. Hoc aũ. ꝟ q̃ illud. Idem ẽ ꝟ et nox et dies ẽ; Hoc aũ ẽ. Hic q̃ ſext⁹ modus ee ꝓdic⁹ ẽ.
Septimus aũ ẽ exeadem uemens ꝓpoſitione hoium. ꝟ et hoc et illud. ꝟ aũ hoc. Illud q̃. Uelut ſupa dicam. ꝟ et
nox et dies ẽ. ꝟ aũ nox ẽ. Dies q̃ ẽ. Que ꝓpoſitiones. niſi ĩ diſiunctis medio q carentib; reb; rata ẽclusione
habe nõ poterunt. Age eã ita dicam. ꝟ et album et nigrum. Ponamus q̃ nõ ee album. ꝟ eſſe nõ ee nigrum. Poteſt ea
ee qd medium ẽ. Huiusmodi q̃ negatione ẽiunctiuũ ut tullius aut ꝓpoſitio ſi rata ſuerit ẽclusiones. uidis
unctis reb; medio q carentib; accomodet. Alias nõ erit rata ẽclusio. Differt ꝟ ꝓpoſitio tertii modi a ꝓpoſitione
ſexti et ſeptimi. qd tertii modi ꝓpoſitio exẽiunctis naſcit. Hec ꝟ ſexti ſeptimi. ex diſiunctis timanis exiſtit.
ut miſup̃ioribz; patet exẽplis. Ex his q̃ modis inquit ẽclusiones innumerabiles naſcunt. Uni aũ libet modo hoc
infinitas ẽclusionib; aptari poteſt. uelut ꝑ mille ſcdas omnib; que ſibi conexa ſ. Quo nullus ẽ numer⁹. ſi q̃s q̃ren
uelit. Itaq; repugnantiũ infinita ẽ multitudo. In q̃b; tertius modus ẽ utilis. Iam pluria diſiuncta ſ. in q̃bus quart⁹
quintus ſext⁹ et ſeptim⁹. plurimũ ualent. Atq; nihil inq̃t omnis fere ẽ dialectica. Sed ad tropicas locos. tres ꝑmi modi
ſ neceſſarii. q̃ in ceſſione ẽſequutione et repugnantia ꝟſant. Reliq cõplendę diſputationis magis q̃
quã. qd ad hanc inſtitutionem neceſſarii fuerint videm⁹ ſonere. Dixim⁹ ẽ hoc rerũ efficientiũ q̃ cauſe appellan
dum. Deinde rerũ effectarũ ab efficientib; cauſis. uſq; ſ alię cauſe. Dicã q̃ plane efficiant nulla re admixta. Ne
q̃ admixta ſit ſapientia an efficiat ſola ſapiens. ꝑ ſe ipſe q̃ hoc. Poſt eũ locũ q̃ de mone ẽ eſtimatio. ẽ ea q̃
erat ſ q̃ ſiderabat ex cauſis. Poſt hunc ſ enumerat⁹ ẽ hoc. q ne effectus cauſarũ poſitus argumẽ ꝓſtabat. Qui
qdem ſupi⁹ m. tullius exẽpla poſuit. nec ratione ſatis tractat. Cui q̃ ariſtoteles quattuor poſuerit cauſas q̃
unũ qd q̃, efficit. ſ mate que mouendi ꝓncipiũ ẽ. Sed dum ex qua fit aliqd quod materiã uocat. Terna ꝓpoſitio
ac ſpeciẽ. qua unũqdq; formatur. Quarta finẽ ꝓpter quẽ qd fiat efficit. At ꝟ m. tullius ꝓncipale cauſarũ ge
uſionẽ fac mea q̃ efficiam aliquid. et ea ſine q̃b; effici nequeunt. ut d qd effic ad eas cauſas referat⁹ in q̃
mor ꝓncipiũ eſtimauit ẽ. Id ꝟ ſine q̃ nõ fit aliqd tu ad intellectũ materie referat⁹ t ea q̃ emnia materie ef
ficientis aduniam facultate. Tu ad reliq̃s cauſas ducat. ut paulo poſt apparebit. Ea ꝟ cauſe que ui ſua ad
qd ſub ea ſubiectũ ẽ effic. tale ponit exemplũ. Ut ignis accendat. Ha accenſionis ipſi⁹ cauſa ignis ẽ. et id effici
poteſt. atq; illud qd accendit mouet atq; mutat. Ea ꝟ cauſa ſine qua id qd faciendũ ẽ fieri nequit. ab ea
ea parte deſignat. Velut ea die cauſa ee ſtatue. qd ſine eo fictura ni poſſit exiſtere. Hec enim ut ꝓfectio
dinis ẽ diuerſe. nec ea ipſa ẽ cauſa ſine qua nõ efficit⁹ ſed pars ei ee monſtrabit⁹. Ea ꝟ cauſa ſine qua id qd
faciendũ ẽ effici nõ poteſt. diuidit hui⁹. Alia enim ea ſ q̃ nihil agenda ſed ſtolida q̃da ſ. ac ipſe niſi agen
di extrinſec⁹ accederet immobilia ſ. Horũ exẽpla ut loc⁹ tẽp⁹ materia inſtrumẽtũ. Omne enim qd fit loco ne

hoc ꝟ exta ꝑtes
x duab; affir
mationib;

Sententia ꝑmi
exempli.

Sexti
Septimi
ſor
um modi niſi
diſiunctis et
medio carentib;
rata ee ẽ
poſſ.

Octauus tertii
modi a ſexto
et ſeptimo.

Qui ex his ſeptẽ
modi naſcuntur
innumerabiles ẽclusio
nes.

Ut in tropicis non
ceſſatio niſi
mes

Qui ſint ordo
ſas rationũ q̃b;
unũqdq; efficit
ur ſubiectus ad

Qui non ſit cauſa
ſine qua non
ſ ſine q̃ nõ fit

Exemplũ efficien
tis cauſe

Exemplũ ei cau
ſe ſine q̃ nõ fit

Quinta cauſa q̃
ſia

cesse ē habe subiectū. Inq̄ nisi aliq̄d fiat. loc ipse immobilis ē. adaliq̄d explicandū. Item q̄, matia et instrumēta nisi
matu mouean̄ artifices ipsa natalē nihil egerint. Temp̄ q̄ operationi subiectū ē. q̄s fidem. nihil ipsāp̄p
natē motione pficerit. Arq, hec q̄dem s̄ que nihil agentia tam causē s. sibi efficientis opato supueniente. Aliā q̄e
immotu posita p̄cursionē quandā adefficiendū acp̄parationē undemvr̄ afferre. vt amoris causa ē egressio.
ā q̄ p̄currit abaliquo et amor flagrat. Ochis mḡ causis fortuitā stoica disputatio conectit. Fatū em dicunt
cē p̄cedentiū causarū subsequentiū rerū complexionem quandā. arq, catenę more ēnentia. hōm. Ideo pfect̄ pa
gre q̄m parentū iracundia ferre n̄ poterat. Ideo parentū succensionē n̄ ferebat. qa amore amicę. derisu
hr. Ideirco amabat. q̄d sepe fuerat ame egress. Ideo egress ē qa aliq̄d cur egrederet p̄cessit. Arq, ordine pce
dentiū cōsequentiū q, rerū fatū in die affectus necessit. Item ea causa quę in sua effie aliquid. meā que adefficien
dū sibi sufficiat. eāq, que extrinsec admunculationis indigeat. Sufficit g sibi adefficiendū causa ut sapiens
efficere sapientes p̄sese nullo pōnt adiuta solet. Sed hoc ansola beatos efficere possit q̄ritur. an ei sint extrin
sec addenda que iuuent. t fortune bona. t corporis. Arq, ea causa q̄ in sua effie aliq̄d. dat talis ē. ut nullo
indigeat adiuuāto. dat talis ut ei sint extrinsec adiuuāta q̄renda uelut artifex instrumenta quędā quibus
q̄d efficiendū ē explicet arq, cformet. Stoici v̄ omiū que tulli statuit in alterā diuisionē causarū. illa q̄dem
q̄ in sua explicant. ea quoq; causę s. omia tam ipse adefficiendū ualida quā que sint extrinsec iuuamine indigent
na. mea aristotelicę diuisionis causa locabim. q̄ ē principiū motus. quāq, dos tali causę n̄ cuenat exemplū. sed
poti adrationē formā q̄erendat. Hāq, sapientia ratione quadā arq, forma efficit sapientes. Ci v̄ causę quā tulli re
fert sine qua n̄ fit aliq̄d. materia q̄dem. temp̄ et loc idē exq̄ fit tīquo fit. q̄ efficientis subiecta natē. et utrum
tellectu cōprehendant. t matia. t matię uice suppositā. Instrumēta ū ei causę s. que ad finē spectant. sed n̄ ipse finis
q̄ n̄ sint instrumēta refric. sed hec finē. Instrumēta nāq, ppt aliquē finē parant. Sed mirū uideri potest cur ēgressio
nē amoris causā n̄ ēt ea numerauerit que habent efficiendi uī. sed uim eas posuerit causas sine qbus effici
n̄ potest. cū tam agat aliq̄d admoueat. Hā ipsa ēgressio aliq̄d uidet efficere. simlisq, ē ei causę que ipsa q̄dem
habet efficientemq; vī. sed sine admiculo n̄ potest. uelut cui querit de sapientia. an sola beatū possit efficere
Sed merobaudes rhetor na disserit. earū causarū q̄ efficiendi vim habent. ea cē facultatē. ut cēta si adiuuāta
extrinsec indigeant. effect tam earū adid spectet q̄d efficiendū ē. At in his causis q̄ s p̄curso rę ēta si eis
antecedentib; aliq̄d existit. n̄ tam illud q̄d existit melioris p̄cursio principalis opat. Sed ista q̄dē uelut
subnadā occasione p̄curritur. Illa v̄ res q̄ existere dr aliis quam nascen uelut ēgressione solue ē fieri.
Contra sse cui ipsi amorē q̄q ēgredi. sed p̄cedente ēgressione amor existit. quē n̄ ēgressio principalis arpe
tebat. Arq, q̄m p̄ ēgressionē amor existē nonponit recte ēt eas causas locat uidet. sine qbus n̄ efficit.
Q̄m v̄ n̄ effie ut sua. q̄ndoq̄dē n̄ principalis ut efficiat spectat. sed tam ea antecedente aliud existit recte
mē p̄cursorias. ac n̄ int efficientes causas ē locata. Quare cū in disputatione ē meidem causa aliquid neces
sariō. sine dubitatione lucebit id q̄d efficiat. abea causa ēcludit vsq, dū cumai nauis crispi fulcans igneā
fulmīnis ictū ē. inflāmat nauis necessario. Prima q̄dē causarū diuisio sedm tullium fuit. mea que effice
rem aliq̄d. et ea sine qbus effici n̄ posset. Arq, illud q̄dē q̄d efficeret. Ingenua partis ē. scilicet mid q̄d ad
efficiendū aliquid necessariā ut possideret. neq, ulli indigeret extrinsec adiuuāti. et mid q̄d nisi alius ad
iuuamb; operi arq, efficere n̄ posset. Ac p̄mū q̄dē de ea loquit causa que efficiendi uim tenet. Ceteri
ea pars cui efficiendi necessitas adē. Nam secū ēclusionē trahit comitē. Dicta em causa q̄ necessario aliq̄d
effie. effectus erit necesse ē sequat. uelut si solē affuisse q̄s dixerit luce q̄q affuisse monstrabit. dat
cuilibet adē sapientiā dicerim. sapientē necesse ē fore eam. At in his causis efficientibus q̄ extra p̄sus in
digent adiuuāt. n̄ eadē ratio ē. Neq, em ut quęq, huiusmodi causa dr. tam necesse ē effectū seq. Ut em hui
modi causa necessario effie q̄d nubat nisi extera possint adiuuare. Idem ē de ea mea causa que ipsa q̄dē
efficiendi vim n̄ habet sed sine ea n̄ ppuenit effect. Nam ut tullius q̄q cōmemorat. nulla me efficiendi sit,

Quę t illa q̄ ei dē causis sculed sine qua n̄ fit subiecimus?

Sed ē fatū

Ēnumerata causarū

Diuisio ei causę q̄ ui sua effie

Corpus utriq; diuisionis aris stotelis scilicet et tullii.

Solamen scām me baudē.

Quęstio hic ortā aliquan tulō obscura.

Diuisio tullii

Causarum
necessaria st unius
efficiens ñ necessa
st sine qua

Cfusio ordinis

Sic parentes causa
f filiorū ut ostensū
parentes q̄ste nequa
ipse gignere filios.

adhibet necessitatē. Atq; ideo dicta causa ñ statū inseqū effectū. Heq; enī si cōgressū ē mox amauī. nec si fuit ē statim
fuisse necesse ē. Ex q̄ alia causarū partitio nascit. Alia namq; s causę necessarię. alia minime. H necessa
arū. alia s efficientes. alia sine q̄bus ñ efficiūt. Necessariū v causarū. ēclusio ñ solet ēbare. Ut enī hęc causa fu
erit dicta. stante ēclusione seqū effectū. H necessariarū v q̄ s partū efficientes. q̄dnc̄ tacuit. sed paulo antepon
ñ habent subsequtē effectę rei ēclusionē. Heq; enī si libi sine parentib; ñ s. ideireo iparentib; efficiendi ca
sa necessaria fuit cū uideam in hominū ēe potestate negignam. Ca v causa q̄ ipsa ñ efficiō q̄dē. sed sine
ipsa effici ñ potest huīmodi quēadmodū enīmano versu declarat. Nisi enī cecidissent abigens trabes adtīa
argo illa facta ñ eēt extrabib; Hāq; argo facta ē. sed nulla in erat trabib; necessitas ut excss fieret nauis. Ut
ea causa quę ē efficiens. et q̄ inse suā cōtinet necessitatē. talis ē quale cū miacis nauī ignem crispi sulcans sul
mī iniectū ē. Instrū enī accendendi necessaria causa ē nauē. qa ignis accendendi necessaria causa ē et sens q̄dē
huīmodi ē. Ordo aū paulo cfusior. Ut enī hōm. Atq; illud q̄dem geni causarū. q̄d habet vī efficiendi necess
riā. erpore differre ñ fere solet. Hoc aū sine q̄ ñ efficiūt sepe ēntrbat. Q̄d cū dixisset cūq; utrumq; talis
exemplū ponere debuisset. neutro cōtenens exēplo similitudinē dedit. Hā cū t necessaria causa efficiente
t eā sine qua ñ efficiūt. p̄posuisset. et causę posuit exemplū. quę efficiat q̄dē aliq̄d sed ñ sine extra p̄situs ad
unitas hōm. Nec enī sine parentib; filiū ēe ñ potest p̄pria causa fuit iparentib; gignendi necessaria Parentes enī
et maxime masculini secus efficiens causa ē. fēmina sine femina id ñ sine maria q̄dā. et ea causa sine q̄ fieri ñ pos
sit cū ipsa vī efficiendi ñ habeat Itaq; nec causę necessarię et efficientis ponit exēplū. nec eī sine qua fieri
nihil possit. sed efficientis q̄dem nram necessarię. Sed uidet tacuisse ī ppositione id cui ponit exemplū. ha
ēū apte dici potuisset. Atq; illud genī q̄dem causarū. q̄d habet efficiendi necessaria. offore. afferre ñ fere s
let. hoc aū q̄d ñ habet efficiendi vī necessariā t hoc sine q̄ ñ efficiūt sepe ēntrbat. Itaq; sic intelligendū ē. q̄s ma
dixit. Hā de necessaria causa nullū ponit exēplū. Q̄d v subiecē utrisq; causis ēuenit postius enumerantis cū
effluentia ñ necessarię. q̄ ea sine qua nihil efficiūt. Parentes itaq; tā masculini sec ēe dicit qua femina.
Quorū q̄dm masculini secus ea causa ē quę efficiat sed ñ necessaria. femina v ea quę ñ efficiat sed sine qua
effici ñ possit. Quę cū ita sint. discernende cause sunt prudenda necessitas nec omis causa p̄mittenda ut subseq̄
effect. sed ea tamū ī quā efficiendi necessitas. Cetrinsecē admīta defuerint Atq; hīa ē causarū diffinitio
tio q̄d alię s. ut sine ulla appetitione animi. usq; nihil horū sine causa nec qcq; omino sed huīmodi cause ne
cessarie. Ē alia rurs causarū diuisionē ita. Causarū enī alię s q̄ sua quadā ui. sine appetitione. sine opinio
ne. unū atq; eundē efficiendi s rebi ordinē tenent. ut ē uitare oīa q̄ orta s. Hā qa ortū ē. ideirco hīa necesse
uitare. Hec tam ortus ipse. ut ceteā ritcam t appetitu alīq̄. t uoluntate t opinione. efficit. sed ita ē a beino rerū
statu. ut quicq̄d ortū ē qa accepit ee aliquando hīa ee desistat. Item alię s causę que aut ī uoluntate aut ī
banone animi. aut in habitu aut ī natā aut iarte casuue cōsistunt. Voluntate, ut siquis aliqs cum tradi
ti libri legat. respondebit qa legendi uoluntas ē. t ī bationē animi ut siqs timore pallescat aut ut
fugiat belli cumlib; ēntrbatā. Habitu. ut ideirco trebatii facile de iuris ritione respondet. qm multo. s
ēstantē ciuilis scientię habitū tenet. t sic ideirco iuscat facile. qa animi ei p̄acundię habitū est. s
Hā ut sic ideirco dicat iuscu. qa natā ī uacundus ē. id. ei indies uini crescat. Arte ut ideirco bene q
pingat qa ei artis p̄ceptū ponit. Casu. ut que una potestate nullam s. fuit tam quam ī tempo p̄sertū
tempore. p̄spertas nauigandi. Atq; hoc omīū nil causa uacuū ē. nec quicq̄ē in reb; q̄d ñ aliqua causa sit
et. Oīa enī que fiunt aliqua habent ratione. cur fieri sint. Qua sic reddere possit. causa q̄q reddit. Id e
enī causa ppr q̄d unū q̄q. fit. Oīs v cause que t uoluntate t p̄batione animi intelligunt. eadē causa p̄mo
que ē mouendi p̄ncipiū. ut in aristotelica dixim diuisione. Hec enī ut aliq̄d efficiat mouendi p̄ncipiū s. ha
marte t habitu. t natā illa causa ē que ī ratione ēsistit. Species enī ac ratio uni cuiq; efficiendę rei. mar
te habitu. et natā ostra ē. Casus v exterior causa nec ut p̄ncipalis annumerat. secm aristotelē. Secm

Ccordia

Secā casus ē secm
aristotelem

nullū ꝙ. casus ē latens effectꝝ rei causa. qđ quale sit paulo post designabit. Omniū aũ causarū alius i ē cstans
tia mālius nī inē. vsq, vt ea quę uoluntaria s. aut necessaria uocātu. aut certe ignorata uideam. Rursusq, cau
sarū diuisionē. aliā clarā ac pspicuā pdit. Causarū nāq, alię s cstames. alię ꝙ cstames. Cstames s quarū nfero causarū
uariaꝝ effect. Incstames ꝙ ꝙ huc atq, illuc faciliorib; mutationib; transferam. Oīa ġ quę ex natā atq, arte
descendunt cstantia s. Hanc qppe atq, ars suū semp op efficium. nisi subiectę mātię obstet incertū. Hā qđ
uni idēq, artifex. ex eadē sepe mātie. nādmodū similes statuas formet. nō ē hec in arte uarietas. sed tū
i artificis manu quę integritatē artis assequi nō potest. tū in ipsa mātia quę efficientię atq, formę nō ēqlē
cedit. Idē i natā. Seruat nāq, cstantiā sui. cū hominē format ex homine. atq, similia inceriis ex sim
lib; gignit. Ac cū monstruosū aliqđ effert. nō natę uicio sed mātię potī applicat. ex quā id qđ efficere ēcendēs
natā nō ita potuit explicare. Sed uti cōsistames causas habuit qđ debuit adiungi. Hā qđ ex habitu cuiq,
sit id cstans nec mutabile ee solet. quando qđē id circo habuit dr. qa dubitare habendi. i natę similitudinē
uertit. Sed forsitan illud m. tulli uidet. qđ natā atq, ars. nāta in effectib; cstames. qua inppa ratione ee m
telligunt. mutatu ut qđ ars ac natā delinquit. mātię sepius impinet. Habuit ꝙ ipse cōsuetudine quada colleꝝ ē.
q nō ratione aliqđ ex ppa cstantia. sed usu fac. atq, ideirco forsitan habitū quē certā pī arte et natā inde
bat ee cstantior. a causis cstantib; segregauit. Ea ꝙ nīs cstantia mea diuidit. quę s pspicua. et i ea q latent.
Pspicua s q ab animi quolibet motu. t appetitione. t iudicii ratione ꝓfecta s. Latent em q fortunę subiacent.
Hā qa nō ignorat animi inquā partē declinet quātūlibet si bonū aliquando iudicau. nīq, tamē ei rei quę efficī nostrę
relinquę pī eos q fundi mīte capiunt. et in qb; nulla iā uoluntas ē. Necesse ē nota ee quę ex uoluntate t
animi iudicio fiunt. Fortuna ꝙ atq, cas semp ignot ē. Cui qđem natā eq incerta ē. atq, ea quę in ipsis ca
sibus fiunt. Sed mi tulli diffinit ee casū. euentū causis latentib; effectū. Quę nī uidet integra diffinitio. Qđ enī
si adhuc lateret. qbus causis solaris defect. Lunarisue cōgeret. nū id circo casu. ac fortuna fierent. q cstantib;
cęlestib; administrant. An casus qđē putaret abhis qđ defectus ratione reperire nō possent. Ipse aut cōfitat nul
lom eē casum. Sed mi tulli nī qđ uideret ee casus. his q ei natam minime pspexissent. Sed qđ omino fortunę hinc ū ba cicer
euentū eēt diffinitionis ratione monstrabat; Euentū ꝙ latentib; causis. Cicero casū ee ita cōcludit. Cū oīa
certus de causis fiant quę ratio cognoscit. ex euentū casu fieri nō posse monstrat. sed putat aliqđ fieri casu.
Ex ġ causa nulla ratione cognoscit. Ex q euentū. ut fortunę sit euentū. q latentib; causis efficit. Hic ġ uter
qđem ipsis cstantiā ponit. Casū ꝙ nī re sed opinione metit. Quosit. ut si alī effectę rei nouerit causā. id qđ ac
cidit nō sit fortunę euentū. Idem tamē fortunę euentū sit. si rationē alī ignoret; Qđ ꝙ oīū rerū causas ee
dicit nō determinat quales. atq, ideo nec de fortuna ipsa quoꝝ euentuū cāsa sit monstrat. Hec mę s enę hominū
mites arrogantię notent. qđ uelit de fecta auctoritate tullianis sententiis pugnē. cui adiusus eas si qđ inde
bit nī nīū sed abantiquissimis retractata cōpensē Qđ si nīa qđ dicerem. oportet tamē eos nī psonarū uerisimilē.
sed eorū quę ꝓponunt cstitare ratione. nec odisse potī quę adiusus. magnos nos uiros dnī. quā erranta si possem
aliqua ratione reuincere. Ham si ei s. m. tulli in diffinitione rerū nimiū placet. quę nā ē inuidia nos qq
aristotelica ratione ꝓbare. Qđ si uerē pant molestissimi ee ꝓ ogmū. audiant. m. tullium. sexto tusculanarū
disputationū libro adhortantē potī atq, ad certamē uocantē. hoc m. Sed tamē tanto abē. inscribi erranta nostra Verba ci
mi. ut id etiā maxime optem; Ipsa em̄ grecię philosophia tanto in honore. nusquā fuisset. nisi doctissimoꝝ erroribus; dissen ceronis.
sionib; q, creuisset. Quā obrē horror q facere id possit. ut ei qq. gnis laudē. iā languentem grecię eripiant. et
transferam in hanc urbē. sic reliquas omis quę quidem etiam experende studio atq, industria. sua maiores nri
transtulerē. Et ruffi; Hosce qm̄ pbabilia. nec ultra qua qđ ueristimile occurrit ꝓgredi possum. et refelli sine
pernacia. et refellere sine iucundia parati sum. Quo circa. q mala ratio ē. ipse m. tullius uoluntatē iudicium Huc usq
euellere. cui ei dē erra nos sententias atq, auctoritate niti. Sed sicut nros cōmentarios i spicere uacui fuerit.
sciat hos nos ex aristotelis scto physica uolumine uiuere. Qui tamen si a uoris philosophię disputatione

tangant. nr̄ē. nr̄ studiꝰ mundendū. sirethoricis qq̄ ac dialeticis disputationib; admiscean. Que sunt pfundiora
natę. Neq; pigrescere aut lassari animos aequū ē qs̄ memores ac uegetos ipsa rerū ambiguitas et uariarū cog
nitio speculationū deberet efficere cū pserti ea librox nata sit. ut ad legendū studiosos teneat. nullū cogat
ignauū. Dicam g. qd euenit sit fortunę. t quarū rerū fors causa ee dicat. Oīa g fiunt t immutabilit aeseq
ut qd solet̄ fieri. Aut sepius. ut qd equus. quadrupes nascit. t raro. ut siequus cū quatuor pedib; pariet pedib;
t eque. ut mgb; faciendarū rerū nihil mī ē. quo potī uoluntate uergam. Atq; illud qdem qd semp fit. nihil
habet oppositū. qd ullom aliter fiat. Id q qd sepe ēuenit. habet aditū id qd rarī euenit. Neq; enī sepius fieret
ac non sepius nisi diutius raro qdē sedaliq̄ndo ēuenire. Qd g ex fortuna sit. ex semp̄ius nō ē. Quis enī casu solem
dicat oriri. ne mbis q̄ frequenti fiunt. Nullus enī casu equū dixerit ee quadrupedē; nec mbis que fieri
aliter solent. Nam que uoluntaria s. nō uidentur ee fortuna. Restat g ut illis fortunę euenire sit. que rarius fi
unt. Corū v que fiunt. parū finē aliquē spectant. parū mimme. Quis enī finis ee potest. si manū extendā
si gemma cōplicē. Atq; aliqd iacens humi tollā. qd nullius usib; applicet. Ac v ea que aliquē finē spectant. parū
voluntarius s. parū natę. voluntarius. ut siqs idcirco domo egrediat. ut uideat amicū. Itanę. ut qd manumalū
Oīa g habeā fiunt. certā animal respicium utilitatē. Atq; ad hui salutē ēseruationē q; omniū membroꝝ
monita s̄ estimata; Casui g ac fortuitos euentus in his ponim q̄ cū rarī fiunt. in his tamē paccidens eueniam
q̄ppē aliquid fiunt. Velut siqs egressꝰ ut amicū uideret. ceciderit cadente desup lapide retusē. Id g qd eue
nit in mirrore causa ponendi ē. Accessit tamē ea sa ex uoluntate q̄ certū respiciebat finē. Ea v fuit domo
egrediendi ut amicū uideret. Rursus enī lapis natalit grauis ē. grauitas v terrā petit. Eas qdem lapidis ppē
aliqd natalit facit ē. Ad id v lapidis natā tendebat ut in suū locū pondus ueniens ēgesceret. Sed hunc nata
lem tendentiam accidit id qd rarī euenit scilicet ut peccet. Quo fit ut sit fortuna casus. causa paccidens rarī
euentus. in his reb; que ppē aliqd fiunt. Que cū ita sint cuiq; diffinitio aristotelica a nulliano ve
rum discrepet. illud tam mutuis, estat. id qd fortunę subiectū ē. incertis casib; semp ee suppositū. Hīs ver
mbis; sepe fortuna suos expat actus q̄ uoluntarię s. et ad aliquē finē referunt. extra tamē accidit
qd fortunę ē. nec abeo finē uenit que sibi animi ame pstruxerat. Sed cū cicero diuisisset causas meas que
pspicue s. et in eas q latarent. Cuiq; eas que pspicue s. diceret ee q̄ apperitionē animi iudiciūq; tangeret.
manifestū ē eū tale t uoluntatē t habitū. in his causis ponere que pspicue s. Voluntas ppe atq; animi
pbatio i apperitionē ponit. Sepe enī pbationē abiget apperitio. Arte v t habitū in iudicio. Arteq;
iudicant. habet v aduersū; pugnet. Hā et uoluntates ēsuet ministrat et multo fit habitu q̄dā ēstimatio
nis iudicandi. Casū in pspicuis ponit. De natā incertū ē utrū in pspicuas. an in latentes ponit et causas
Hā si in latentes ipsā natam causas uideret, p̄mare. Cui opinionis nulla ratio ē. Qd si in pspicuas q̄ que
apperitio animi t iudicū innata ē. Neq; enī apperendo aliqd t iudicando sic nata. nisi forte ē. enī ex
ipsa sepe habilitas q̄dā mentis et corporis. existit. Que habilitas adunaq̄ q̄ ad unum aptos uoluntates. ad
maxime uolum ad qd habilissimi. natā in pspicuas causas ponat. Que in iudicio q̄q cuncta ē insp
natā lit sano q̄sq; iudicio cōposit ē. Apperitionem dein finis natalis aliqd animi portat. Hīs adiungit alius
causarū diuisionē. Aut enī alias causas ee uoluntarias. alias ignoratas. Voluntarias. eas que cuiq; ex iudicio
animi uenerunt. Ignoratas. in quibus domine necessitas. id. in quibus aut omnino ni uolumꝰ. aut nescimus eadem alit
facere possimꝰ ut ui nata atq; casu. Necessitate enī quadā natę grauia deorsū ferunt. Necessitate enī casus
lapide pcumbe hominē premit. Que necessitas talis est ni qualit fieri nō potuisset. nisi in lapide
iacto pateret. sed ya uoluntas defuit. q̄ ni ideirco quia uoluit fe. Prior v necessitas talis ē. in qua tamen
uoluntas ē. t que ē ne id qd caput efficiat ualidiore necessitate cōstringit. Ha cū lapis de orsū ypa gra
ue deponit. nulla uoluntas ē. sed tamen natę necessitas. Ac si homo deorsū cadit. qdē ni cadendi uolun
tas fieret q̄ ni unus ualidior nate causa cōpellit. Voluntas v a fortunitas eremus, uno eodeq; aptissimus

domo

Diffinitio casus t fortunę.

t pruyba tionē

causarū

st uolūtē ac ignorat

erent exẽplo. Volunt si telũ manu iaciat nolensq, foriat p̃cuntẽ. Hã recisse ex uolumarijs ꝓncipio nascẽ.
Id circo eñ iecit qa uolunt. Ignorauit v̊ qd ꝓcueret. Hequeñ iec qa uolunt ꝓcuñe. si aũ ñ ignorasset ñ ꝓcuñ
potuisset. Vnde etiã machinamẽtũ qdã atq, defensio murijs ꝓuoꝝ responsionib; iuenit hoc. Si telũ manu
fugit magisq, iec. Hã figi cedi accusẽ. optima solet ee defensio si alia ñ supperit. fugisse manu telũ etiã
gis qua uoluerit iecisse. ut ñ uolumari q̃ eclẽpnat̃ meulpis. sedignorationi facti tribuat. De ꝓbationib;
animoꝝ paulo cfusi iudicij ẽ. Dubitari eñ potest ex uolumate an necessitate an ex ignoratione. uenerit
qd ꝓbatione pecatur. Videm̃ eñ ee uolumaria peccata qñ ꝓbatus ẽ. apperit aliqd aut fugit. Sed
ꝓbatio ei eo apparet. qd ñ fugienda uerat. et ñ appetenda nimius exoptat. Porro in ꝓbationib; cfusa
iudicia. neq, eñ alit id qd fugiendũ ẽ. sepe appetunt ꝓbationes. nisi obcecato obscurato, iudicio. qd ẽt
animi cfusione. sepe tale ẽ ut nollet admisisse q fec. Hinc euenit. ut ñ imũ uolumarias. sed ignorataſt
necessarias causas animoꝝ ꝓbatio sit. Intantũ v̊ q ꝓbũ ẽ quem discretione discedit. ut in eo possit
sepe recta bene cõsulentiũ admonitione reduci. Quo fit ut animoꝝ ꝓbatio ut̃ a cõcussis uolumarijs segre
get. et aut ignoratione. aut unecessitate ponat̃. Nam qd aut tam tantos motus habeat ut ea que uolumaria
sunt. aut necessaria uindicũ. aut certe ignorata uideam̃ ita uelli gerdũ ẽ. qñ omis passio animi iudicũ tur
bat. Cfundit v̊ recta discretione. si acrior fuerit qua ut rationis rectitudinem eius tegat. et sit quedã ex ꝓbatio
nib; uelut uolentia necessitas. ut dubiũ sit utrũ, q̃liqd ꝓbatus animo fac ignorans faciat. Velut cũ ea
su ignorans delinqt cui ficticiũ ñ puder casũ. an sciens faciat. ut necessitate ducat̃. Qd igñ dic. aut neces
ria ee aut ignorata et diuisit a necessarius ignorata. Ni pugnat etiã id qd sepi dic. ea que ignorãtia fiẽ
necessaria. Hã id qd ẽ ignorantiũ. ita qdã̃ diuidit. Ignorator alia quada necessitate fiunt. du aut nul
la uolumas ẽ. aut ea que ẽt. necessitati nequit obsistẽ. Alia casu. cui in his faciendis que ignorant̃. nulla uo
luntas ẽ. Qd igñ dic ꝓbationes animi. aut in necessarijs causis ponit. aut ignorantis. id sine dubio sensis
se intelligit̃ ꝓbationes animi. Aut in his ee ignorans in quibus ea necessitas ẽ ut uolumas obstare ñ pos
sit. aut in his in quibus nulla uolumas ẽ. sed sit delectum cecitate iudicij uelut in his q immoderate
comodis cupiditatis deseruiunt. Aut eñ cfuso iudicio ab honestate discedunt. et dũ quasi boni apparent
in malũ decidunt. ignorantes. Atq, ita motus q̃dã animi, errore ponit̃ amor immodic. Aut nouit quidem qd
appetit ee uitandũ. sed maiori ꝓfectu cupiditatis impellit̃. Atq, ita mãca necessaria ponit̃ que aut ni
habent uolumate. Aut ea ita infirma ac debilẽ ut nullom̃ ualidiorib; passionib; obstrat.

Questio

Ignorator̃ et necessitate et casu

Ore q̃sda patres rethoꝝ prudentissime ñ dubitauerim. q hunc inuocatis actorem ex philosophia
tractatũ. uaria abbreuiatione reprehendant. Hiv s.t qb; hoc totũ philosophari displicet. et qm
argumentorũ locis naturales admiscent causas oportunisse ñ estimãt. Sed ẽtra poret qdẽ et dam. nullo ex
ab ipsa qdã̃ humana ratione. q̃ in motu posita ipsa aliqd sep̃ inquirit. atq, amore scientie. neq, decipi
patit. neq, ullom̃ diligentius traducit ratione sepe multum̃, profuit ẽ. Hinc v̊ q̃sq̃ questiones duas abortiuas
facultate philosophie disciplinas putet. respondendi breuit̃ existimo. ratione qde poterit qd reperiri
sed id melius atq, facilius artifex faciet. si inopes ẽstruendi ars facultate atq, eligentia cõparat̃. In argumẽt
quoq, idem ee manifestũ ẽ. Vt enim, naturalis ingenii argumẽta primum̃. Sed ars facultate inuenta natẽ una
quandã rationem reperit. qua id facilius ac melius possit. In q re illos necesse ẽ reprehendere error. q rhetoricẽ
facultate ñ natalẽ ee dicer. qm quilibet tot artes alienas et uitiendere malit̃ eruñ. et ipse se purgare soler.
et argumẽto aliqd ybare ẽtendat. Reprehendendi etiã fuit sunt. q eandẽ facultate uisola arte poetice
dicer. Oportuit em eos animadiuertere enim qdem arte. sua effectus materiã. ex natura suscipe. Sed in earum
rationẽ ppria facultatem digressiq, exprit. Hoc itaq, quo arguit ratio ꝓfic. ab hinc ꝓtus dicta fieri ut

Ꝓbatores aut quidã hoc philosophari displicet.

Ab hoc loco usq; ꝺ̃ sit q. ꝓbationẽ ut q̃dam̃ de ea in ꝓximo libro.

crigere poss. Bene aũ aiũ facile nemo effic. nisi artis ratione fuerit instruct. Cum ꝫ tot opis hec sit ma-
rio. ut argumta que cfusa. et uelut clausa nata suppedtat. artificialit uestigem. qd sit ꝑpd efficere
id qd ꝓpositu ars ualeat. sub exempli notatione demonstrat. Ut enĩ facili argumta reppiam. illa res
efficiet. si demonstrabm loci. inqbus argumta sunt collocata. Cteꝝ ut siqs aliqd grat. facili id inuesti
gare possit atq; inuenire. si locus ei monstret. ubi sit possitu id qd inqrit. rta cũ ei cui qs argumtu inue-
re conat. o si ei loc ubi argumtu sit positu declaret. facili argumtu qd quert ualeat inuenire. rta enĩ
aristoteles. et rta tulli appellat eas sedes inqbus argumta sunt collocata. id ꝫ locos. q abaristotele topica
uocati s. Sed qm de sedibus argumtoru loqm. id eu modi sit paulo ati expediam. Loc enĩ ñ uno m intelligi.
Ne relinquam qdem eos locos. qs uctorũ frustra atq; icuenienr intulerit. uelut eos q corpora celudum. de sim
plicit intelligtiũ eos locos argumtoꝝ ee. quoꝝ se etinent argumta. Inqb; exponendis. posti qd sit qd de
eim. clari apparebit. Nunc cmuniter de rta locoru ratione. deq; argumtatione. acde qstionib; ac ꝓpositionib;
earuq; enumis uidet ee tractandu. Ac ꝓmu qm loc ꝗ tractet intopicis ñ cui libet rei. sed tamu loc e argumt.
exposito ꝓius argumti intellectu. deinceps de loci ratione tractabim. Diffinit ꝫ tulli argumtu. hoc m. Argu
mtum e ratio. q rei dubie faciat fide. Stupuit ꝫ ratione. ut gen. Omis enĩ murmurosis. q orationis uirtute aratio
ne sapientie seiungunt. Aliaq; arte ee dicendi uelim. alia intelligendi. Ham si nihil oratione aliud agim. nisi
mtius cognata uulgam. quie mala ratio e eligmia a sementiaru grauitate seponere. Quæ porro sementia
ru grauitas ee potest. sine earu rerũ de quibus dicendu e cophensione. Quis u alia disciplina natas ꝓperate
rerũ omiu docet. et que omino eox que intelligi poss. scientia ꝓfitet. nisi hec tamu. ex qua nos pauca ꝓsumpsim.
philosophia. Que longe alit de his ipsis. nuppo sapientiu tractatu disputari solent. neq; rta cursim. ut ne
Que si ut in illox libris solet plixi disserenda sumpsissem. qs ferret insolentiu hominu temeritate. pti
suos culpare uolentiu. si studiosi poti. quã queruli ee mallent. Sed his ctentionib; neq; antiqua carit aus
neq; nos rta delicie sum. ut quibus patientia doctissimox hominu sepi obstitit. ferre nolim. du et plurib; ꝑdere
possim. et sapientiu iudicia cosequam. Ad quã fine nr hic labor. et toti opis suma etendit. Sed hec hactn.
Nunc succepte exposnionis ordine exequam. Loco igit loco causaru explicato. ex earu differentia mutuis
quidem causis et oratox et philosophox magna argumtox suppetet copia. usq; licebit ꝫ diligent cognitis argumtox
locis. ñ m oratorib; et philosophis. sed uiris et a ꝓpriis coprose esultationib; suis dissipare. Diuiso causaru
loco. atq; ordine suis partib; distributo. de loci eide facultate. qb; q; ubi. qb; angusti accomodet. uti sepe a
ceronis mos e disserere. Primu. u. inquit oratorib; ac philosophis. qrũ in disputationib; larga mataria e. Multa
ex causaru loco argumtox suppetit copia. Comunis qppe oratorib; ac philosophis. hic loc ee ꝓspicit q e docu
His natas rerũ qd e philosophie ꝓpriu. Illis qd oratorie facultatis e. facta ꝓbamus; Nam cũ et res que liber quis
euis cause a philosophis uestigari solent. Quib; ꝓmissis. ut supi dictu e. comitatur statim qd e. iudicandu e;
et oratores ad suspicione mouenda detegenda ue factox causas reorum; Hoc stabile inhominu mentib; ma
net. qd neq; factu neq; res ulla ꝑ illa omiu principale nata sine ꝓpriis causis possit existere. Quo fit ut ubiq;
causaru usus sit in utrisq; oratorib; philosophoruq; tractatu Sed in hunc libellu. m. tulli scribens pleraq;
oia trebatio dedisse uident. hunc locu uiris cultis qq. attributu ee demonstrat. dicens. et si ita ubes oportuit
tamen. hic loc multis prox responsionib; subtili certe atq; acuti ipsi artis nata tractari potest scilicet ubiate
que deerant subtilitate que potat in ee copensari. Habent em inquit ita ipsi ꝓpriu capu in quo uirtus ꝓsi
sit enitere. Est enĩ uiris cultis ꝓpriu punctu. puncti u qstio causaru. maxime q, in illis negotiis. hic causaru
loc examinabit. inqbus bone fidei. iudicia nectunt. In his enĩ q fuerit animi cuiuspiam queri solet.
Qui deprehendi uix potuit. nisi pcedentib; causis intelligat. In his ꝫ iudicialis inqbus addit ut ex bona fide iudi
cent. id ubi iudices dant ita ut nstricte astringantes stipulationes. sed bona fide queram plurim
causaru usus e. Addit ut inter bonos bene agi oportet. cfidant mores. Inqruit cilia. statuit qb; qtq; de

fis admnistratū ē. Inp̄miſq; in iudicio uxorię rei. ubrim causarū tractat ē. Cſtaū iudiciū uxorię rei. q̄reni poſt diuortiū de dote ētemio ē. Dos eñ licet matrimonio cſtante in bonis uiri ſit. ēraū muxoris ure et poſt diuortiū uelut reſ uxoria peti poteſt. Que q̄dem dos in diu hiſ ēditionib. dari ſolebat. ut ſuū uirū uxore ſ. maior dicatū fuiſſet melī equs ee apud uirū manere. reliquū domus reſtitueret uxori. Id ut q̄d ex dote u id uxoris uiuortiū reciper. Inq; iudicio nō tantū boni nāt ſpectari ſolet. uerū ēra cōparatio bonorū fit. ut nō ſi uiri culpa diuortiū factū ē. equs meli ē mihi apud uirū manere. Si mulieris. equs melī ē ſeceſſi rei ueri. Inhiſq; omib; ptiſſimi uiris cſulti ee debent. Quo fit. ut rebus q̄q horter ad ſtudiū. Multa eñ ee dic que eoꝝ opā expectant. Illi em inquit dolū malū. illi bona fidē. illi equū et bonū. illi ēra quid ſo cius ſocio pſtare debeat. quid ſi q̄lienū inſe gerendū ſponte negotiū ſuſcepiſſet. et cui id negotiū fuerit. quid ſi qui mandauerit. et cui mandatū ſuoꝝ negotioꝝ actiones. quid uir uxori. q̄d uxor uiro tradiderit. Que oīa ad poſtiora cauſe ſ. atq; exinde iudicia ſumuntur. Id circo eñ uerbi grā q̄d libet illud iudex pnuntiare debet in uxoris de uiri cauſa. q̄d uiru h pſtare oportet uxori. Id circo mandator et cui mandauerit ob ligatus ee iudicandus ē. q̄ uti mandatore ſuſceptoreq; negotii illud ē obſeruandū. Oīa q̄q quęſtū alii pſtare debet. ea intractandis iudicandiſq; negotiis cauſe ſ. Quo circa recte ēcluſit. diligēt cognitis argumentoꝝ locis. et oratoribꝫ. et philoſophis et uiris cſulti. argumentoꝝ copia nō defutā. Conuenit huic cauſarū loco. ille loc ē. q̄ efficit acauſis. uſq; cauſarū. ii. cognitio cognitionē euentoꝝ fac. Oīa que adſe referunt. recte dic ee ēiuncta. Ipſa eñ relatio rerū. effic ēiunctionē. Q̄d ſi cauſa alicui cauſa ē. n alius niſi ſineffectus ē cauſa. Item ſi ē aliq̄s effect. ex cauſarū pncipiis uenit. iure q̄ ab effectis loc. cauſarū loco. dict ē ee ēiunct. Qui ſemp que adſe referunt equant. neceſſe ē que ubiq; ſ cauſarū eade q̄q ſit effectoꝝ. Qui eñ cauſa pt effectū ee nō poteſt cui ſit cauſa ſemp effectui. neceſſe ē effectus. plurima ſuppetunt argumenta. Siq̄dē ex cauſis ēra plurima ētrahunt. ita ſic cui libet effecte poteſt cauſa tractari. ſi ex qualibet cauſa poteſt q̄ ſit euent oſtendi. Recteq; ars cauſarū cognitio euentoꝝ agnitionē fac. Ut eñ ip̄dicarū is oſtendit ſcire relatum aliquid nō poteſt. pt reliqui ſcientia relatum. Reliquus ē cōparationis locus cui gen et exemplū ſupp̄ponit ē. ut ceteroꝝ nē explicanda tractatio ē uſq; ſi conſilio iuuare uiues et auxilio equa in laude ponendū. pari gloria debent ee in qui cſulunt et in q defendunt. Et qd primū ē. qd ſequit. Igit omis cōparatio duplex ē. Aut eñ equalia ſibimet cōparant. aut inequalia. Sed in his que ſunt equalia. ſemp eade ee notatur equalitas. In æquālia aū ingemina uelut mēbra diuidunt. minoris ſcilicet atq; maioris. Ha qd min ē. n ipſe min ē. ſed cōparatione maioris. Item q; qd mai ē. minoris cōparatione dic. mauus. Que cū ita ſint. diuidit atq; ante oculos ponit omiū cōparationū modos. et qd raro inſipientibꝫ locis fec ipſas maximas ponit ppoſitio. ſed inter incōparationibꝫ ēſtimatas. ut ſiquando loco ſit nob cōparationis utendū. habeam qdā inuentionis exemplar ad qd querentē animū poſſim aduīte. Omiſſ cōparatio aut in numero ē ſtat. aut in ſpecie. aut in aliquia locata extrinſec affectione. Ha qd ciq; ē ferre ēcentim. aut numero cōpar. et ſecundū iudiciū dam; aut illud cōſiderim qd res q̄q poſſit efficere. et inquantū ei poſſit pgredi nata; aut ex aliis quodā in ētinentia et circūſtantiū affectione. rē quā alius ēferim inuenī. Humero ꝛ quę cōparant ſi ex aequo ſint grie plura pauciorib; anteponunt. uelut ſi bona oīa ſint. et aequa ſint ure quiq; plura bona pauciorib; anteponit. et ē hec maxima ppoſitio. Plura bona pauciorib; anteponunt. Ētinentiis q̄q ratio ēadē ſpiem maximarū ppoſitionū. Ut ſi oīa ināequalia ſint grie. plura rari q̄ pauca. p̄ferenda ē. ut pauca mala pluribꝫ malis. Mala ē rosa bonis. milloñ ēferuntur.

Cōparatio duplex ē.

Equalitas ſimplex ē.

Inequalitas duplex.

Qd omis cōparatio fit iii modis

Numo

Cōparatē plurib; bonoꝝ.

Paucoꝝ malo

Quę em̃ illo modo cõpensant. modõ ee gñe debeant ñ iconuenio. Hã eũ aduẽrit se ẽtraria et eregione locata sint,
ẽferri cõparariq, ñ possit. qa sibi ee intelligant inimica. Cũ erit sectio numerũ cõparatio inẽpotis qq̃ pa
ciones. hã ultrone carũs qbusdã spacijs diuidat. uelut horę dieꝝ mẽsis. atq; anni. ex equalib; bonis ea mag
eligenda ꝙ quę lustrũ pceperant. qd in numero potiꝰ ee nullius ignorat. Ipsa em̃ diuẽtitas plurimos ee ꝺ
dies t mises. t annos facit. qbus dubitet id qđ eligat. Longe erã pulgata bona. angustis. et in numũ mi
nuq; locũ coartatis. numeri cõparatione pcedam. Hã quę longe lateq; patagata ſ. ea in plurimas gen
es regiones, diffusa ſ. Pluralitas ꝺ cuiꝝlibet rei numerũ ſpectat. Iam ꝺ exq; ꝑpagũ bona. qs ñ iudicet
ee meliora his quorũ é mops bonoꝝ ẽtractiorq; fecunditas. Quis erit dubitet qđ plures in facias vententur
certis pgressa ñ sint excellere ñ arbitret. quę in numero ẽstare qsciat. quando in numero pluralitas
ẽstat. Speciei ꝺ cõparatio quę ꝑ se ipsa ẽsidata. quę qdam pulchritudinis merito, anteferunt. Meliora
eni ſ quę ꝑ se quã quę ꝑ aliud experiũ. uelut salus. quę ꝑ se experit. medicina ꝑ salute. Quo circa
melioꝝ é salus quã medicina. Neq; hoc ñ adaliquę numerũ ñ postremo adaliquã quantitatẽ. sed adipsã
speciẽ salutis ac medicinę cõsideratione referentes iudicii ymum. Illa qq̃ quę in natura acquisita ſ assiꝑ
tis. et aduentitijs meliora iudicant. Vnde innata morb; grauitas. longe amplius excellit eã quę ꝑmutatione
ẽficit. Integra erã potẽ quã examinata melioris iudicii ferunt. Hã quę integra ſ suã speciem seruant.
Quę ꝑmutata sunt ex aliqua parte uitiata. siqua eã integrã speciei pulchritudinẽ ꝓdideꝝ. Iocunda in
ſ iocundis meliora. cõmunis omniũ animaliũ natura diiudicat. Honesta utilib; sapientes anteponunt. Molestia
laboriosis anteferri illa res monstrat. qđ nemo adeundẽ finẽ ꝓ laboriosã atq; asperam uiã tendere. cupiat. atq;
possit. pelui faciaq; uinere ꝓuenire. Labor omis quippe iniocundus é. Iocunda é facilitas. Necessaria cõ ſint
cessarijs partim ꝺferri. partim eã ꝓ ponendum. qđm nullius tacitum. Necessaria quippe ꝑferunt. his ñ
necessarius. quę ñ boni rationẽ. sed uoluptatis appetitionẽ ẽstituta. Velut luxu regio parata ẽ unia nul
lus sapiens iudicet ee meliora his quę nate indigentia. Quędã ꝺ sunt ipsa specie bona cui nõ necessaria sint
meliora sunt necessarijs Hanc uiuere necessariũ é. et sine eo subsistere animal nequit. Philosophari ꝺ nõ
necessariũ. Melius tamen é. longeq; excellentẽ. philosophũ uiuere quã tantũ uiuere. Illud ꝺ raro pauci
eã intemb; ratione ẽcessũ. Illud pecudib; cõmune nobscũ. Sua qq̃ aliena meliora supe ee dñr. Velut
hominib; ratio paruꝰ quã uoluptatis appetitus. Illud eni ꝓpriũ é hominis. Illud alieni. Rara qq̃ uulgaribus
meliora ſ. Desiderabilia erã his qbus facile carere possit. illa res appbat ee meliora quia maxime deside
rant. et sine his anxia uita é. Velut figę capillis ursiũ ẽferat. Cgri eni tolerant carere ursu quã capillis.
atq; ex hoc melioꝝ ee ursũ capillis iudicant. qđ his facile. illo æquo animo carere ipossunt. Pfecta ꝺ
ꝑfectis natalib; excellunt. Illa eni sua formã indempta ſ. illa minime. Tota eã partib; eodẽ m̃ ex
lemora ee arbitram. Hã qđ totũ é habet natã ꝑpã formã; qđ ꝺ pars é. et adiuti iuuatur ꝑfectionẽ. ñ
quę pulchritudinis speciẽ coepit. nisi ad totũ integritatẽ referet. Iã ꝺ ratione interim. rationis ex ꝑ
dubitat ee meliora Voluntaria qq̃ necessarius iure anteponunt. Nã quę voluntaria ſ libera ſ. Quę necessa
quodã nos uelut dominus necessitatis asseruant. atq; ideo meliora ee uoluntaria necessarijs existiman
quã qm hoc eã illud intelligi possit qđ a nob; supi dictũ é. ñ necessaria sepe necessarius anteponi. quando
ea quę uoluntaria ſ. ñ ſ necessaria. Voluntaria ꝺ meliora ſ necessarius. Non necessaria q̃ sepe necessarius ea
luxu. Animata qq̃ in animis. ipsi animę uegetationẽ ẽficiãta. anteponenda ee ꝑsuadet. Naturalia artifi
cialib; et artificiosã inartificiosã. Operaq; hic gradus é. ut naturam arti. Artẽ ꝑfectã merito Ars ꝑfe
ctam naturam. qsti ut ꝺ. qđ inse retinet pulchri excellentã uenerit. cui ornatu speciẽ cupit. Longe ꝺ
postrema ſ. quę ex artificio carent. ñ absque ẽsili nate ueri ẽtã abominatione discedunt; atq; hec qđ
de speciei cõparabilib; ẽsiderant. Nisi aũ in eo ẽsistit inq ẽsiderat quid magnę, res possit effice
re. qđ quęq; res potest ea ris ei rectissime dr. Efficiens ſ causa grauiorẽ uim habet quã ea quę nihil

Fortsetzung fol. 25a–
26

INCIPIT SOMNIVM SCIPIONIS

VM IN AFFRICAM VENISSEM · PRIMO
consule, ad eandem legionem tribunus ut
fuit potui · quā ut maximam conuenirem regem · familie nre
de causis amicissimum · Ad quem ut uenī · cōplexus me senex
ermauit · aliquamq; post suspexit ad cēlū · & grates in quit
ago summe sol · uobisq; reliquisq; cēlites · qd ame quam exhac uita migro
spicio inmeo regno · & his rectus publiū cornelium scipionē · cui ego nomin
ipse recreor · Illaq; numq; exanimo · meo discedit illi optimi atq; munificen
uiri memoria · Deinde ego illum de suo regno · ille me de nra re publ · pcta
multisq; uerbis ultro citroq; habitus ille nob consumptus ē dies · Post aut ap
tu regio accepti · sermonē immutā nocte · p diuersum · cū senex nihil ipsi deesset
no loqueretur · omnaq; eius non facta solum · sed & cogita dicta meminisse · Deinc
cubitū discessim · me & de uia et qui admutā nocte uigilasse · artior · quā so
somnus cōplexus ē · Hic mihi · credo equidē ex hoc qd eramus locuti · fit ut
fere · ut cogitationes sermonesq; nri pariant aliqd insomnio · tale quale a
homero scribit ennius · deq; uidelicet sepissime uigilans solebat cogitar
affricanus se ostendat ea forma · q̄ mihi ex imagine ei quā ex ipso cogn
Que ubi agnoui · equidē cohorrui · Sed ille ades inquit animo · & omnia
scipio · & q̄ dicā tracte memoriae · Videsne illā urbē quę parere publice re
pme · renouat pristina bella · nec potē quiescere · ostendebat aut cartaginē
excelso · & pleno stellarū illustri · & claro quodā loco · adquā tu oppugn
dam nunc uenis pene miles · hanc hoc biennio consul euertes · Eritq; cogn
id tibi pre partū · qd habes anob adhuc hereditariū · Cū aut cartagine
ueris · triumphū egeris · ces sorq; fueris · et obieris legatus aegyptū · syri
greciā · delegere uetū consul absens · bellūq; maximū conficies · numantiā
scindes · Sed cum eris curru incapitolū inuectus · offendes rē publ consilio
turbatā nepotis mei · Hic tu affricane ostendas oportebit patrie animū
ingeniū · consiliuq; tuū · Sed ei temporis anceps uideo quasi fatq; uia · Hā cū
tua septenos octies solis amfractus reditusq; euerserit atq; hi numeri quasi
plenus alter alterā de causa habebitur · circuitu naturali summam tibi fatale
cōfecerint · unde unus atq; unicus nomen ea conuertet ciuitas · te senatus
te omnis boni · te socii · te latini intuebuntur · tu eris unus in quo nitatur ciui
tatis salus · Ne ne multa · dictator rē publicā constituas · oportet si
impias · p̄ propinquorū manus effugeris · Hic cum exclamasset Ille

...sissimq; uehementius ceteri leuiter arridens scipio. et queso inq̃ ne me eson
no exanimes. et parũ reb⁹ audite ceteris. Sed quo sis affricane alacrior ad tuendã
rem publicã sic habeto. oĩb⁹ qui patriã conseruauerunt adiuuerunt auxerũt
certũ est in caelo definitũ locũ. ubi beati euo sempiterno fruantur. Nihil
enim illi principi deo. qui omne mundũ regit. quicquid in terris fit acceptius.
quã concilia coetusq; hominũ iure sociati. quae ciuitates appellantur. Harũ
rectores et conseruatores hinc profecti. huc reuertuntur. Hic ego et si eram p
territus nõ tam mortis meæ quã insidiarũ ameis. quesiui tamen. uiueretne
ipse et paulus pater. et alii quos nos extinctos esse arbitramur. Immo uero inq̃
hi uiuunt. qui e corporũ uinculis tanq̃ e carcere euolauerunt; uita uero quã
dicitis uita mors est. Quin tu aspicias ad te uenientẽ paulũ patrem. Quem
ut uidi. equidẽ uim lacrimarũ profudi. Ille aut me amplexus atq; osculans fle
re prohibebat. Atq; ego ut primũ fletu represso loqui posse coepi. queso inquam
pater sanctissime atq; optime. quo haec uita est. ut affricanũ audio dicere. qui moror
in terris. quin huc ad uos uenire propero. Non est ita inq̃ ille. Nisi deus is cuius hoc
templum est omne quod conspicis. istius te corporis custodia liberauerit. huc tibi ad
patere non potest. Homines enim sunt hac lege generati. qui tuerentur
illum globum quem in hoc templo media uides. quae terra dicitur. His q̃
animus datus est ex illis sempiternis ignibus. quae sidera et stellas uocatis
q̃ globose et rotunde diuino animate mentibus circulos suos orbesq; efficiunt
celeritate mirabili. Quare et tibi publica pius omnibus retinendus est animus
in custodia corporis. nec iussu eius aquo ille est uobis datus ex hominum
uita migrandum est. ne munus humanum assignatum a deo defugisse uideamini. Sed sic scipio ut auus hic tuus. ut ego qui te genui iustitiam cole
et pietatem. Quae cum magna in parentibus et propinquis tum in patria maxima
est. sic ea uita uia est in caelum. et in hunc coetum eorum qui iam uixerunt et corpore laxati illum incolunt locum qui uides. erat autem is splendidissimo candore
inter flammas circus elucens. quem uos ut a grais accepistis orbem lacteum nuncupastis.
Ex quo omnia mihi templanti pulchra cetera. et mirabilia uidebantur.
Erant autem eae stellae quas numq; ex hoc loco uidimus. et ea magnitudines omnium.
quas esse nunq; suspicari fas est. Ex quibus erat ea minima. quae ultima a caelo citima terris. lucem
lucebat aliena. Stellarum autem globi eae magnitudine facile uincebant. Iam
ipsa terra ita mihi uisa est parua. ut me imperii nostri. quo quasi punctum eius attingimus
paeniteret. Quam cum magis intuerer. quaeso inquit affrican. quousque hum defixa tua
mens erit. Nonne aspicis quae templa uenisti. nouem orbibus. uel potius

globus conexa sunt omnia · quoq; unus celestis ē extimus · q; reliquos omnis cōplectit
summus ipse dī arcens & ētinens cēteros · in quo sunt infixi illi qui uoluuntur stel
larum cursus sempiterni · cui subiecti septē qui uersantur retro · ētrario motu
atq; cēlū · q; ub unū globū possid & illa · quā interius saturniā uocant · Dein
de ē hominū generi prosperus & salutaris ille fulgor q; dicit iouis · Tum rutilus
horribilisq; terris · quē martiū dicitis · Deinde subtus mediā fere regionē sol
obtinet · dux et princeps et moderator luminū reliquorū · mens mundi
et temperatio · tanta magnitudine · ut cuncta sua luce lustret & cōpleat ·
Vnum ut comites ēsequuntur alii ueneris alii mercurii cursus · Infimoq; orbe luna
radius solis accensa ēuertitur · Infra aut iam nihil ē · nisi mortale & caducum pro
animos munere deorum hominum gnī datos · Supra lunā sacra eterna omnia · Nam
ea q; ē media et nona tellus · neq; mouetur · et infima ē · et in eam feruntur omnia
nutu suo pondera · Quae cum audirem stupens · ut me recepi · quid hic inquam ·
quis ē q; cōplet aures meas tantus & tam dulcis sonus · Hic est inqt ille q; impe
uallis ē iunctus imparibus · sed tamen pro uera parium ratione distinctus · impulsu et
motu ipsorum orbium efficit · & acuta cum grauibus temperans · uarios equabiliter
concentus efficit · Nec enim silentio tanti motus mouentur · et natura
fert · ut extrema ex altera parte grauia · ex altera autem acuta sonent · Qua ob
causa · summo ille celi stelliferus cursus · cuius conuersio ē celerrimus · acuto & excitato moueri
sono · grauissimo autem hic lunaris atq; infimus · Nam terra nona · immobilis manens
una sede · semp hęret · complexa mediū mundi locū · Illi autem octo cursus · in quibus
eadem uis ē duorum modorum · septē efficiunt distinctos inter uallis sonos · Qui numerus re
rum omnium fere nodus ē · Quod docti homines nerui imitati atq; cantibus ape
ruere sibi reditum in hunc locum · sicut alii q; pauci animis in humana diuina
studia coluere · Hoc sonitu oppletas aures hominum obsurduere · Nec ē ullus
hebetior sensus in nobis · ubi sic nulus ad illa q; cataracta nominant propinquus
exactissimus mortalibus ea gens q; illum locum accolit · propter magnitudinem sonitus
sensu audiendi caret · Hic uero tantus ē totius mundi incredibilissima conuersione so
nitus · ut eum aures hominum capere non possint · Sicut intueri solem aduersum nequit
eius radius aciem nostram sensusque uincit · Haec ego admirans · referebam tamen oculos
ad terram a reuocabam · Tum africanus inqt · sentio te sedem et domum
contemplari · Quae si tibi parua ut est ita uidetur · haec celestia semper spectato ·
illa humana contemnito · Tu enim quam celebritatem sermonis hominum · aut
quam expetendam esequi gloriam potes · Videres habitari rarum · et
angustis in locis · et in ipsis quasi maculis ubi habitatur · uastas solitudines

int̄ ĩcetas· Hosq; qui incolant terrā· ñ modo int̄ruptos ita ee· ut nihil int̄ ipsos
abalios adalios manare possit· sed partim obliquos· partim transuersos· partī
etiam aduersos flare uobis· a quib· ex spectare gloriā certe nullā prestis Ceinus
aut̄ eandē terrā quasi quibusdā redimitā et circundatā cingulis· C quib·
duos maxime int̄se diuersos· et celi uerticib· ipsis extraq; parte flexos
obliquasse pruina uides· mediū aut̄ illū et maximū solis ardore torrere·
Duo sunt habitabiles· Quorū australis ille· in quo qui insistunt aduersa ui-
gent uestigia· nil aduis̄m genus· Hic aut̄ alt̄ sub iectus aquilonī quem in-
colis· cerne quā tenui uos parte ēmingat· Omnis enī terra que colit̄ a uob
angustata uerticib· lateribus latior· parua quedā insula ē circūfusa illo ma
ri· qđ athlanticū· qđ magnū· que oceanū appellatis interris· Quitam̄ tan
to nomine quā sit paruus uides· ex bis ipsis cultis notisq; terris· Nū aut
tuū aut cuiq; nr̄m nom̄ t caucasū hunc que cernis transcendere potuit·
t illū gangen transnatare· Quis ut reliquis orientis aut ob euntis solis ultri
mis aut aquilonis austriue partib· tuū nomen audiet· Quib· amputatis
cernis, pfecto quantis in angustiis ura se gloria dilatari uelit· Ipsi aut̄ qui
de hoc locunt· quā loquent diu· Quin etiā· si cupiat, ples illa futuror
hominū de incepsa laudes unius cuiq; nr̄m a patrib· acceptas posteris, pdere·
tam, ppt̄ eluuiones exustionesq; trarū· q̄s accidere tempore certo necesse
e· si modo ñ & nā· sd nec diuturnā quidē gtam assequi possumus· Quid aut̄
int̄est· abhis q̄ postea nascent sermonē fore dete· cū abhis nullus fuerit qui
ante nati sunt· Quis nec pauciores· et certe meliores fuer uiri· Cū p̄sertim
apud eos ipsos a quib· nom̄ ur̄m potest· nemo uni anni memoriā ēsequi possit·
Homines enī loquelarit annū· tantū ñ solis id· uni astri reditū· metiunt· Cū
aut̄ adidē unde semel, pfecta sunt cuncta astra redierint· eandēq; toti celi
descriptionē longis int̄uallis retulerint· tū ille uere uertens annus appel
lari potē· inq; uix audeo· quā multa hominū secula teneant· Nāq; uti ol
de ficere sol hominib· extinguiq; uisus ē· cū romuli annus hec ipsa int̄epla pe
nerauit, fquando ab eadē parte sol eodēq; tempore uterū defecerit· tū sig
nis omnib· ad principiū stellisq; reuocatis· explet annū habeo· Huj quippe
anni nondū uicesimā partē scio esse conuersā· Quo circa· si recentū in hē
loco desperauerit· in quo omnia sunt magnis et prestantib· uiris· quam
tandē est ista hominū gloria· que p tinere uix ad unius anni partē ex
tenuā potē· Igitur alte spectare si uoles· atq; hanc sedē et aeternā do
mū ēternā· neq; te sermonib· uulgi dederis· nec int̄pretibus humanis

ſpē poſueriſ rerū tuarū. S. uiſ te operiet illecebriſ ipſa uirtuſ trahat aduerſ
decuſ. Quid de te alii loquantur ipſi uideam. ſed loquentur tamē. Sermo
aūt omnis ille et anguſtiis cingitur hiſ regionīb quas uides. nec umq;
de ullo pennis fuit. et obruit hominū interitu et oblivione poſteritatis
extinguitur. Quę cū dixiſſet. ego uero inquā africane. ſi quidē bene
meruiſ de patria quaſi limes adeūdi aditū patet. quamq; apuericia ueſtīs
tuiſ ingreſſuſ patriſ & tuiſ. decori uīo nō deſiī. nunc tamē tanto pmio ex
poſito. enitar multo uigilantiō. ut ille. tu uere enitere. & ſic habeo nō eē
mortalē. ſed corp̄ hoc. Nec enim tuiſ es quē forma iſta declarat. ſd mens
cuiq; iſ ē quiſq;. nō ea figura q̄ digito demonſtrari potē. Deū te igit̃ ſcito eē
ſiq̄dē ē dī. q̄ uiget. q̄ ſentit. q̄ meminit. q̄ pūdet. q̄ tam regit & moderat̃.
et mouet id corp̄ cui p̄poſitus ē. Quā hunc mundū ille princeps dī. & ut illē mun
dū exquadā parte mortalē ipſe dī. ſic fragile corp̄ animū ſempiternus
mouet. Nam qd ſemp mouet. aeternū ē. Qd aūt motū affert alteri. q̄dq; ipſū
agitat. alicunde. q̄ndo finē habet motus uiuendi finē habeat. neceſſe ē. Solū
igit̃ qd deſe mouet. quia numq; deſerit ipſe. numq; moueri quidē b deſinit
Cunctā cēteris q̄ mouent. hic fons. hoc principiū ē mouendi. Principio aūt
nulla ē origo. Nā ex principio oriuntur omnia. Ipſum aūt nulla exire alia nas
ci potē. Nec enim eēt id principiū. qd naſceret. & ui b generet aliunde. Qd ſi numq; oriri
nec occidit quidē umq. Nā principiū extinctū. nec ipſum ab alio renaſcet.
nec exſe aliud creabit. Siquidē neceſſe ē a principio oriri omnia. Ita fit ut + motus
motus principiū ex eo fit. et ipſe a + acquet. Id aūt nec naſci potē. nec mo
t qd ipſum ipſe mouet. -i licet ueri. Vel concidat omne celū. omnisq; natura. & + principiū conſiſtat neceſſe eſt.
nec uim ullam nanciſcatur. qua a primo pulſa moueat. Cum patet igit̃ aeternū
id ēe. qd ipſe moueat. quis ē qui hanc naturā animis eſſe tribuī neget.
Inanimū ē enim omne qd pulſu agitat extrinſecus. Qd aūt ē animal. id motu
cietur interiore & ſuo. Nam hoc ē ppria natura animi atq; uis. q̄ſi ē una
ex omnib; que ſeſe moueat. neq; ſimulata certe ē. & aeterna ē. Hanc tu ex
ercē optimis in rebus. Tuum aūt optime cura de ſalute patrie. quib; agitatus
et exercitat animus. uelociꝰ in hanc ſedē & domū ſuā puolabit. Idq; citius faci
et ſi iā tum cū erit inclusus in corpore eminebit foras. et ea q̄ extra ea ſpē
ctantia. ſuā maxime ſe a corpore abſtrahet. Namq; ex animi q̄ſe corpo
ris uoluptatibi dediderit. eaq; ſe q̄ſi minuſtros p̄buerit impulſuq; libidinū
uoluptatibi obtemperauit. deos et hominū iura uiolauerit. corporib; elapſus
cum cū tota ipſa uolutabit. nec in hē locū. niſi multis exagitatis ſeculis reuertet.

Jlle discessit · ego somno solutus sum: INCIPIT LIBER [illegible]

S·

Int̄ platonis & ciceronis libros q̄s de re ℞ · utq; c̄stitui custabi filii utę in dulcedo parū & gta hoc int̄ ee p̄ma fronte ꝓspexim q̄t ille re℞ ordinauit hic f· plato f· cicero retulit · alt̄ qualis ee deberet alt̄ qualis eet amatorib; institutu distituit · In hoc tam̄ t maxime opis similitudine seruabit intemno · qd cū plato inuoluminis ēclusione aq̄dā utę reddito · quā reliquisse uidebat indicari faciat · q̄si quarū corporibus tar animarū · adiecta quada speraru t syderū nociosa descriptione · rerū faciem dissimilia significans arulliano scipione p̄cte sibi ingesta narrat · Sd qd illi cōmento tali huic tali somnio inbis potissimū libris op fuerit · quibi de rerū publicarū statu loquebant̄ · quoue attinuerit int̄gubniandarū urbiū c̄stitutæ circulos · orbes · globos q; describere · de stellarū m̄ · de celi cōsione tractare · quesitu dignū et ut m̄ usū ē· et alius fortasse uideat · ne uiros sapientia p̄cellentes nihilq; inuestigatione ueri nisi duriꝰ sentire solitos · aliqd castigato operi adieciss supfluū suspicem·

De hoc ergo prius pauca dicenda sū · ut liq̄do mens operis de q̄ loqt̄ innotescat ·

¶ Rerū omniū plato et actiuū naturā penit̄ inspiciens · adūit uoīm sermone de rep· institutione † c̄stituto infundendū animis ut utię amore · sine qua nīsolū res p· sd nec exiguus hominū coet nec dom q̄dē parua c̄stabit · Ad hunc porro uirtutis ꝓfectū pectoribus inculcandū · nihil eque patrocinaturū uidit · quāsi fruct̄ ē nūdeq̄ cū uita hominis t̄minari · Hunc & supstitē p̄ hominē durare qui poterat ostendi · nisi prius de animę immortalitate c̄staret · Fide aut facta ꝓpcuitatis animarū · c̄sequens ee ani aduertit · ut certa illis loca neru corporis absolutis · pcontemplatu pbi impbiq; merita depinata sui ·

¶ Sic in phedrone inexpugnabili lyce rationū anima · miuera dignitate ppria immortalitatis asserta sequit distinctio locoꝝ: quę hanc uitā · reliquę ab ea lege debent · quā sibi quisq; uiuendo fecerit · Sic in gorgia p̄ pacta, p iustitia disputatione · de habitu p̄ corp animarū morali grauitate socraticæ dulcedinis admonent · Idē igit obseruant secute multis ꝓcipue uoluminibus statū rei·p· formandū recepit · Hā ꝓq; principatū iustitię dicit · docuitq; animā p animal inperare · pullā demū fabulā · sic eni q̄dā uocant · quo anima p corp euadat · t unde ad corp ueniat · infine operis asserit · ut iustitię t cultę p̄mia t supplicia poenā · animis quippe immortalib; subitur isq; iudicii seruari docuit · Hunc ordinē tullius nimiꝰ iudicio reseruans · quā ingenio rep̄t · ꝓq; r·p· hominū ociosę negocio palmā iustitię · disputando dedit · sacrat immortaliū animarū sedes et celestiū archana regionū · impso c̄summi operis fastigio collocauit ·

indicans quo his p̄uenendū sit. t potū reuerendū qui rē. l. cū iusticia prudentia
fortitudine ac moderatione tractauerint Sā ille platonicus secretoꝝ re
lator. er. qdā noīe fuit. natione pāphilus. miles officio. Qui cū uulneribꝫ. i plio
acceptis. urtā effudisse uisus. xiir demū die. int̄ cetos unā p̄ptos ultimo eet
honorandos igne. subito seu recepta anima seu retenta. quicqd emisit int̄ umq;
urtā debeb; egerat uderatue. tāq; publicū pfessū iudicū humano gñi enuntiauit.
Hanc fabulā cicero licet abindoctis qsi ipse ueri ēsci doleat irrisā. excēplū tam stolide
reprehensionis urtans excitari narraturū q; reminiscere maluit. Ac pri q; somni ūba ēsdem
emendandū nob ē. aq; gne hominū tulli memor. t irrisā platonis fabulā t nesibi uelit
euenit t uereri. Nec ut his ūbis uult imptū uulg; intelligi. s; geri hoīnū ueri ignarū sub
pretę ostentatione. quippe. qs legisse talia. & adreprehendendū ētare animatos.
Decemus g; et quas imanū philosophum referat quandā censurę exercuisse lenitatem.
quisue eorum etiā scriptam reliquerit accusationē. & postremo qd pea dum tota
parte quae huic operi necessaria ē responderi ēuenat obiectis. Quib; quod factu fa
cile est eneruatis. iā quicqd t contra ciceronis opinionē etiā inscipionis somnium. seu
iaculatus. ē umq; morsus luoris. seu forte iaculabit. dissolutum erit. Epicureq; uero
ta factio aequo semp; errore auero deuia. et illa aestimans ridenda quę nesciat. sacrū
uolum. et augustissima irrisit seria naturę. Colotes ū int̄epicuri auditores lo
quacitate notabilior. etiam in libru retulit. quę de hoc amarius cauillatus ē.
Sed cetā. quę iniuria notauit. siquide adsommū deq; hic pcedit sermo nam nec
hoc loco nob omittenda sunt. Illā calumniā psequem. quę nisi supplodet. manebit cice
roni cū platone cōmunis. Aut philosopho fabulā nō oportuisse fingi. quo nullu
figmta geno veri, pfessoribꝫ. conuenire. Cur enī inquit sirenū celestiū notionē sed
habitū nos docere animoꝝ uoluisti. n simplici et absoluta hoc insinuatione curatum ē.
Sed questa psona casusq; excogitata nouitas et cōposita aduocati scena figmenti. ipsam
quęrendi ueri ianuam mendatio polluer. Haec quo dū de platonico. cre tractet
etiā quete africani nri sommiantis accusant. Vtraq; enī sub apposita argumento
electa psona ē. quę accōmoda enuntiandis habere. & resistam urgenti & fructa
arguens refellat. ut una calumnia dissoluta utriq; factū incolome ut fas ē retine
dignitatē. ¶ Haec oīb; fabulis philosophia repugnat. nec oīb; adquiescit. & ita
facile secerni possit quę ex his ase abdicet. ac uelut pfana. ab ipso uestibulo sacrę
disputationis excludat. quę u etiā sepe ac libenter admittit. diuisionū gradib; ex
plicandū est. ¶ Fabulę quarū nom̄ indicat falsi pfessionē. Aut tantū ēoblandę
auribꝫ. uoluptatis. Aut ortationis qq; in bonā frugem gra repte s. Audituū mul
certe uelut comedię. quales menander eiusue imitatores agendas dederunt t ar

quēnta fictus casib; amatorum referta. quib; t mutuū se arbūs exercuit. uelut
apuleiū ñnunq; lusisse miramur. Hoc totū fabularū genus qđ solas aurīs pfrict
delicias. esacrario suo innutricū cunas sapientię tractatus eluunt. Cxhis autem
quę adquandā uirtutū specie intellectū legentis hortant. fit secunda discretio.
Inquibdam enī &argumentum ecficto locat. &pmendata ipse relationis ordo ēxercet.
ut sunt illę esopi fabule elegantia fictionis illustres. Nt malus argumentum quide
fundat uerī solidare. Sđ haec ipsa uerisas pquedā cōposita et ficta refellit. Et
hoc iam uocatur narratio fabulosa. ñ fabula. ut sunt cermoniarū sacra. ut
hesiodi &orphei. quę dedeq; pgenie adhuc narrant. ut mystica pytagoreorum
sensa referuntur. L Cxhac ergo secunda diuisione quam diximus a philosophis
libris prior species quę ceptā defalso pfalsū, aliena est. sequens malam rursus
discretione scissa diuidit. Hā cū uerisas argumto subē. solaq; fit narratio fabu
losa: ñ unus reperit modus pfigmentū uera referendi. Aut cū ficto narratio
nis pturpia &indigna numinib; ac monstro similia coponit. ut du adulteri
saturnus pudenda cęli patris abscidens. ēq; ipse rursus a filio regni potito emuncula
tionis. Quod genus totū philosophi nescire malunt. Aut sacrarū rerū nouo subpto fig
mentorū uelamine honestis et tecta rebus et uestita nominib; enuntiatur. et hoc
ē solū figmti genus. qđ cautio duximus reb; philosophantis admittit. Cū igit nullā
disputationi pariat iniuriā. ut Cr index. t somnians africanus. sd rerū sacrarū
enuntiatio integra sui dignitate. his fit recta nominib;. Accusator tandē edocuit
a fabulis fabulosa discernere. equiescat. L Sciendū est tam ñ nomine disputationem
philosophos admittere fabulosa t licita. sd ea solent his. cū ut de anima t eius de
aetheris. aeriisq; potestatib; t de cęlis duc locuntur. Cęterum cū ad summum dñ
et principē omnem qui apud grecos. ΤΑΓΑΤΩΝ. ΠΡΩΤΟΠΑΝΤΩΝ. nuncu
patur. tractatus se aud& attollere. t admentē quā greci. ΗΟΙΗ appellant. ori
ginales rerū species. quę. ΙΔΕΑΙ. dicte sunt eminentē exsumo natam &pfectam
dō. cū debis inquā locant summo dō &ēnte. nihil fabulosū admisceri. sed
siquid debis assignare conantur. quę ñ sermone tantum sed cogitatione qq;
humanā superant. adsimilitudines et exempla effugiunt. Sic plato cū de
ΤΑΓΑΘΟΥ. loqui cęt animatus. dicere quidē ñ ausus ē. hoc solū deo ceteris
qđ scirī quale sit abhominib; npōssit. Solum v ei simillimū deus sibi; solē
reperit. et pei similitudine uā sermoni suo attollenti se adhūc phensibilia pre
fecit. Deo et nullū ei simulacrū cuius aliis estimet& fingat antiquitas. quia
sumus dō natiq; exeo mens. sicut ultra animā. ita sit supnaturā. quo nihil ē
sas defabulis pcedere. Dehis aut ut deor cęlis &deanima ñfrustra se. nec ut

oblectent adfabulā cuerunt. sed quia sciunt inimicā eē nature aptā nudāq; a positionē sue. quę sicut vulgarib. hominū sensib. intellectū sue dario rerū tegmine operūq; subtraxit. ita aprudentib. archana sua uolunt pfabulosa tractari. Sic ipsa mysteria figurarū cumulis operunt. ne t hec adepti nudā rerū taliū natā se pbeant sū ntib. tantū uiris sapientia inīpte ueri archana escus. Cuenti sint reliqui aduenerx tionē figuris defendentib. vulnate secretū. Numenio qq; inphilosophos occultorū curiosiorū. offensā numinū qd eleusinia sacra inīprando vulgauerit. somma pdider. tulla Viso sibi ipsi eleusinias deas habitu mereticio ante aptū lupanar uidere pstantes. admiratusq; et causas neuentus numinib. turpitudinis ofulenti. respondisse ymas. ab ipso & adito pudititię suae ut abstractas. & passim ad cumulus prostitutas. Adeo se semp ita sciri. & coli numina maluerunt. qualit inuulgus antiquitas fabulata est. ff qui et imagines et simulacra formarū taliū prius alienus. exercites tam incrementū. quā diminutionis ignarus. et amictus ornatusq; uarios corpus nonhabentibus assignauit. Sedm hęc pytagoras ipse atq; empedocles parmenides quoq. et heraclitus deliri fabulam sunt. Hec seeus timeus q; pgenies eorum sic traditū fuerat excecutus ē. I. His p̄labatur ante quā ipsa somnii uerba tractem. prius qt somniandi modus observatio deprehenderit. cū licentia figurarū quę passim quiescentib. ingerunt. sub diffinitionē de regulā ne cuitas minus & eclusseram. ut cui eorū generi somniū quo de agimus applicandum sit. innotescat. Omnium quę uidere sibi dormientes uidentur. quinq. sunt principales et diuersitates. & nomina. Aut enī ē. ονειρος. sedm grecos. qd latini somnium uocant. Aut ē. ορωμα qd uisio recte appellat. Aut ē. χρηματισμος. quod oraculū nuncupatur. Aut est. ενυπνιον. quod insomniū dr. Aut ē. φαντασμα. qd cicero quotiens opus hoc nomine fuit. uisu uocauit. Vltima ex his duo cū inuidē cura inīpationis indigna sunt. q nihil diuinationis apportat. Ενυπνιον duo & φαντασμα. Est enī ενυπνιον quotiens cura oppressi animi corporisue siue formine qualis vigilantē fatigauerat. talē se ingerit dormienti. Animi. si alterū delicus suus aut fruentē uidet aut carentē. Simeuens quis imminentē sibi t insidias t pposita re psonā aut incurrisse hanc exmagine cogitationū suarū. aut effugisse uidet. Corporis. si remero in gurgitatus. aut distentus cibo t abundantia pvocari se ad stum & t grauitatib. oneratū. aut contra si esurienti cibū. aut sitienti potū desiderare querere t ea inuenisse uidet. Fortune. cū se quis ditem & t potentia t magistratu aut augeri prodesiderio. aut eor primore: Haec et his similia quo exhabitu mens quietē sic prius ram ita et turbauerant dormientis. una cū somno auolant. et parū euanescunt. Hinc & insomnio nomē. ñ quia psomnū uidet. hoc enī ē genus huic cōmune cū ceteris. sed qua ipso somno tantum erectus: diu uidet. Post somniū. nullā sibi utilitatē

t significaçonē relinquūt. Falsa ēē insomnia· nec maro tacuit. Sd falsa adcęlū mit
tunt. ut somnia manes. Cadū hic unuq; regionē uocant. quia sic du nob ra nos defun
dis superi habem. Amorē quoq; deseribens. cui cura semp secum insomnia. ait. Berem
infixi pectore uultus verbaq; nec placida membris dat cura quietem. Cphęc. Anna
soror quę me suspensā insomnia ūrent. ΦΑΝΤΑCΜΑ v. hoc ē usu· cū uigilia & fabulā
quietē inquadā ut aunt prima somni nebula· adhuc se uigilare estimas dormire
uue coepit. aspicere uidem irruentes inse. t passi uagantes formas· animā seu magni
tudine seu specie discrepantes. uanasq; tēpestates rerū· t lętas turbulentas
ye est· et etiā hic. quē publica psuasio quiescentes opinat muadere. & ponder.
suo pssos ac sentientes grauare. His duob; modis admulla noscendi suā opē recepit
trib; ęcus ingeniū diuinationis instruim. Et ē oraculū quidē cū insomnus. parens. uel
sca alia grauisq; psona· seu sacerdos. t etiā ds. apte euentura t nō euentura faciendū
quid uitandum ue denuntiat. Visio est autē· cū qs id uidet quod eodē m q apparuerit
eueni& amicū pegre cōmorantē quē cogitabat usus sibi ē reuisū uidere. et p
cedenti obuius quē uiderat uenit in ăplexus; depositū ingens susceptū et manu
nus ei pator occurrit. mandans pecunię tutelā et fidę custodię celanda cōmit
tens. Sōnū ppe uocat qd regit figuris· et uelat ăbagib; nisi uiptatione uitellegendā
significationē rei quę demonstrat. Qd quale sit nob exponendū ē. cū hoc unūqq
ex usu qd sit agnoscat. Huic sunt qnq; species. Aut ppiū ē. Aut alienū Aut cōmune.
Aut publicū. Aut generale ē. Ppiū ē cū se qs faciente patiente ue aliqd somniat.
Alienū· cū alius. Cōmune· cū se una cū alio· Publicū ē. cū ciuitatu forue t theā
tro· seu qbuslibet publicis menb; actib; ue triste t leue qd estimat accidisse. Ge
nerale ē· cū circa solis orbē lunarē ue globū· seu alia sydera ut cęlū omnesue ter
ras aliqd somniat innouatū· Hoc g. qd scipio se uidisse retulit. & terra illa q sola pba
bilia sunt genera principaliter simplectit. & omis ipsius somnii species attingat.
Est enī oraculū· q paulus et africanū utq; parens· scā. grauesq; ambo. nec alienū a sacerdo
tio· qd illi euentura & denuntiauerūt. Est uisio· q loca ipsa· inquib· pcorū· t qualis
futuris cēt aspectus. Est somnium· quia rerū quę illi narrata fuerūt ambiguo recta pfun
ditate prudentię nīpotē nob· nisi scientia & uiptationis aperiat. Adipsi qq somnia spe
cies omis refert. Est ppriū· quia adsupa ipse q ductus ē cū eo se futura cognouit.
Est alienū· qd quē stratū aliq; abimę sortitae sunt. dębendū. Cōmune. qd eadē loca
ā sibi quā cętis eadē merita· dicuit ppara. Publicū· quod uictoriā patrie uar
tagines interitū fōmauit. & capitolinū trūphū. ac futurę sedationis sollicitudi
nē agnouit. Generale ē. qd cęlū cęliq; circulos. cuersionisq; ocenū. nuo adhuc homi
nibus & incognita. stellarū & ac luminū motus ętq; oīs strā suspiciendo. t

Hoc
indoce sci
premissorū
capalia somniorū
genera. i. ostendūt
ione somniū
amplecti
etiā

Quod pprium
alienū cōmune
publicū qua
generale

t despiciendo cōgpit. Nec dici potē nāpiū fuisse scipionis pſonę sōniū qđ & generale cūr & publicū. q necdū illi cōgiss& amplissim̄ mgistrat̄. immo cū adhuc ut ipse dic pene ꝛ̄ḍ

Quomodo nostre fidem conci liare& re Lari s

haber& ẽ. Anim enī ñ habenda pueris destatu animatus sōnia nisi quę recta ei magistratue

uidiss& aut q̄ deplebe nūmis sđ multi similia sōniassent. Ideo apud homerū cū mēcilio

grecę agamnon sōnium qđ deinstruendo ꝑlio uiderat. publicar& . Hostę qui nimiū ꝑ

se prudentia: quā omis iuuenta uirib; uuus exercitū cēlianis fidē relatus. destatu

mgr publico credendū regio somnio. qđ si alt̄ audiss& ut futile repudiarem. sđ nōbre

erat. ut scipio. et si necdū adept̄ cē fuerat cōsulatū. nec erat recta exercn̄. cartaginis som

niar& imertui. cui erat auctor futuruis. Audir& q̄ uidorū beneficio suo publicandā

uider& etiā secreta nature. uir nimiū philosophia q̄ uirtute pcelles. Hic asserit. q̄ supi

falsatis insoniq; uirgiliū testē citamus. uersus fecim̄ mutionē erutā degeminatu

sōm descriptione portarū. siqs forte quęrere uelit. cur porta ebore falsis. & ꝛc

ut ueris sit deputata. instruct̄ aporphirio auctore. qui incōmentarius suis. hec

Verba porphyr meum locū die abhomero sub eadē diuisione descripta. Latet inquit omē uerū.

Hoc tam animā cū abstinentis corporis. somno ei paululū libera ē mutū aspic nūmq;

tendit ad eā. sed ꝑuenit. et cū aspicit. nam libero & directo lumine uidet. sd mutecto

ꝑ aduersū lumen

ñ . v nec tam

uelamine. qđ necessitas mitē caligantis obducit. & hoc innatura ee ide virgili asserit di

Versus virgil. cens. Aspice nāq; omnē que nē obducta tuenti. Mortales hebetat uisus tibi & humida

circū. Caligat. Hubē eripiat. Hoc uelam cū inquit adueru. usq; ad mentē ad eā intro

Decorum natā spicientis admittit. decorum credit̄. Cui ista natura ē. ut tenuatū usui ꝑuū fiat. ꝛ

Cui autē auctor hebetat ac repellit obtutū. cur putat̄. Cui corp̄ea natā densit̄ē. ut

adquisitus extremitate tenuatus crasū. nullo usu adulteriora tenentē ponet& ꝛ. Trac

tatis generib; & modis adquos refert̄ somniū scipionis. nē ipsā eidē somnii mitē ipsaq;

ꝓpositū quē greci chorion uocant. ante quā uerba inspiciant̄. tēptem̄ aperire. & eo

tenere ꝓpositū ꝑ uersus operis asseram̄. sic ā inꝑncipio huī sermonis astruxim̄. ut animas

bene de r. p. meritas. ꝑ corpora celo reddi et illic frui beatitatis ꝓpetuitate nos

doceat. Hā scipionē ipsū hec occasio adnarrandū sōniū ꝓuocauit qđ longo tempo.

re se retulisse ē silentio cēdidisse. Cū enī deli querer& . nullas nasicę statuas . in . publico

mitesci ꝓtinus . remuneratione locatas. respondit scipio ꝑua mihec uerba sd quāq;

5 sapientib; scientia ipsa factorū egregior. amplissimū ē uirtutis ꝑmiū. tam illa diuina

5 uirtus. nō statuas plumbo inhereres. nec triumphos arescentib; lauris. sed stabiliora

5 quęda & uiridiora ꝑmiorū genera desiderat. Quę tam, ita sunt inqt delius. Tum

sum

scipio ꝑtinimi me inquit. quo ttium nā feriati sunt dies & ęgia. quib; adnarratio

nē somnii uenit dicens. illa cē stabiliora et uiridiora ꝑmiorū genera. quę ipse

audiss& in celo bonis rerū publicarū seruata rectorib; sicut his ūbus ei ostendit.

Sd quoss affricane xlacrior ad rutenda · &l · sic habeto omib; q̃ patria ẽbeararim. adiuue
rim. auxerim. Certu ẽ ingelo diffinitu locu · ubi beati aeuo fruant semprno. & paulo post
hc certu locu. q̃ sit designans an · Sd sic scipio ut auus hic tuus ut ego q̃ genui · uiftu colo
& precare · Que, cũ imparemb; et ꝓpinqus mgna · tu imparia maxima ẽ. Ia una uia ẽ medu
& inbune coetu ex q̃ ia uixere. & corpore laxati illu incolum locu · que uidet significans
galaxia · 7 Sciendu ẽ am. qd locus inquo sibi uidet scipio ẽe ꝓquiete. Ladens circulus ẽ
q̃ galaxias uocat. Siqdo his uerb inpncipio mit. Ostendebat au carragine decelso. &
pleno stellaru illustriu · et claro q̃da loco. et paulo p̃ aptu die. Erat au ut splendissimo
candore mflamas circus elucens · que uos ut agrus accepistis orbe lacteu nuncpatis.
Coq̃ oia in exemplaria · pclara et mirabilia uidebant. et elioc qde galaxia cũ decir
culus loquem · pleno differem. 7 Sd ia quo int libros qs de &l · cicero · qsq; plus plato
scripserat. q̃ differentia q̃ similitudo habeat exptssim. et cur opera suo t plato, cyr
indmu. t cicero somnu scipionis asciuerit. qdue ab epicureis obiectu platoni. t que
admodu debilis calũnia refellat. et quib; tradantib; phylosophi admiscean. t a quib; pe
nitus excludam fabulosa reatium. adiecim̃q; phec necessario gnra omniu imagiu q̃ falso
quoq; uero uident insomnis · ipsasq; distinctam speciel somniq;. ad quas affricani somniu ptinet
referri · et scipioni si cognouerit talia somniare · & degeminus somnu portis · q̃ a ueteribus fue
rit exposita sentcia · suphis omib; ipse somnu deq; loquem mtẽ ꝓpositaq; signatum. &
parte celi euidentissim · inqua sibi scipio ꝓquiare hec · t uidisse usus ẽ t audire q̃
retulit. Hec ia discutienda se nob ipse somnu uba · n oia. sd ut quoq; audebum digna
questu · Ac pma nob tractanda se ingerit pars illa denumeris. inqua sic am. Hi cũgras
tua septenos duct solis amfractus reditq; cuerterit. Duoq; hi nũ · quo utq; plen ibi alte
decausa habet. circuitu naturali summa tibi fatale cfecerint. inte unu. atq; innu
nom se tota cuerta ciuitas · te senat · te oms boni · te soci · te latin nuebunt. Tu
eris un in q̃ nitat ciuitatis salus. ac nemutra · dictatre r. p. cstituas oportet. si im
pias, ppinquq; manus effugeris. 7 Plenitudine hic nfrustra numeris assignat
Plenitudo enim ppie · nisi diuinis rebus supnisq; ncuent. Neq; enim corpus ppie plenu
dixeris. qd cui sui sit impatiens effluendo. alieni ẽ appetens hauriendo. que sme
talibus corporib. non usu uenium. ni tam plena illa · sd uasta dicenda se. Hec ergo
communis numeraq; omniu plenitudo. qd cogitatione nob adsupos meam occurru pn
pfectio incorporalium innumeris. Inipsos tam ppie plenu uocam sedm hos modos qp
seria tractus necessariu se · q̃ am ui obtinent uinculaq; am corpora rursus efficiat.
am corp effecerit · Sd corp qd intellegendo nsentiendo capiat. Tota hec ra obscura cas
depcet offensa paulo alte repetita rerum luce pandendu ẽ. 7 Oia corpora superficie fi
nium. & inipsa eq; ultima pars finat. Hi au finis omnis semp erta corpora

t seruarint

quę ꝯmuni ſ incorporei tam intellegunt. Hā q uſq; corp ee dicẽt. necdũ ꝯmuni intelligũt. Cogitare quę cęperũt ꝯmunũ corp relinqt. Ergo primũ a corporib; ad incorporea transit offendit corporũ ꝯmunes. & hęc ē pma incorporea natā p corpora. ſed nō pure. nec ad integrũ carens corpore. Hā hęc extra corp natā eo ſit. tam nīſi circa corp. appard. Cū totũ deniq; corp nomīas. etiā ſuperficies hoc uocabulo ꝯtinet. Decorporib; ea tam etſi nō ref. ſed intellect ſequeſtrat. Hęc ſuperficies ſic ē corpę ꝯmunis ita lineis ꝯmuniꝫ. quas ſuo nōe grāmatas greccia nominauit. Punctis lineae finis unt. Ex hac corpora quę mathematica uocant. dequib; ſolleꝛti inſtructa geometrię diſputat. Ergo hęc ſuperficies cū exaliqua parte corporis cogitat. p formā corporis ſub iecti. accid numerũ linearũ. Hā ſeu triũ ut trigonũ. ſeu quattuor ut quadratum. ſeu ſit plurũ angulę. totidē lineis ſeſe ad extrema tangentib; planities eius induitur. Hoc loco admonendi ſumus. qđ oīe corpus longitudinis et latitudinis altitudinisq; dimenſionib; ẽſtat. Exhis tribꝰ. in linea ducta una dimenſio eſt. Longitudo enī ē ſine latitudine. Planities ṽ quā greci epiphaniam uocant. longo latoq; diſtenta. altoca re. Et hęc planities quamus lineis ꝯtineatur expreſſim. Soliditas aũ corpus ẽſtat. cũ his duab; addit altitudo. Fit enī tribꝰ. dimenſionib; impleta. corp ſolidũ. quod ſtereon appellant. qualis ē teſſera quę cubus uocat. Sic ū nō unius partis. ſed totꝰ uelut corporis. ſuperficiē cogitare. qđ ꝓponamus ee quadratũ. ut deuno exemplo qđ ſufficiat & diſputẽ. ita nīquattuoꝝ. ſed .viii. anguli colligunt. Quod aīadueꝛtas. ſi punctum quadratum quale prius diximꝰ. alterum tale altius in poſitũ mente ſpicias. ut altitudo quae illi plano de erat adiciatur. fiatq; tribꝰ. dimenſionib; impleta. corpus ſolidũ. quod ετη & ΚΥΒΟΝ uocant adimitationē teſſerę. quę uocatur cubus. Exhis appar & ordinariũ numerum ſolidũ corpus et ee & habeꝛi. Siquidem unũ. apud geometras punctũ locũ teneat. duo. linea ductũ facium. quę duob; punctis ut ſup dicimus coheret. Quat tuor ṽ puncta aduerſum ſe induob; ordinib; bina ꝯordinē poſita exprimunt qua dri ſpeciē. a ſingulis punctis in aduerſũ punctũ erecta linea. Hęc quattuor ut diximus duplicata. et octo facta. duo quadra ſimilia deſcribunt. quae ſup poſita altitudine formam cubi qđ eſt ſolidũ corpus efficiunt. Exhis appar & antiquiorem ee numerũ in facie a lineis. exquibus illa ẽſtare memorauimus. formiſq; omnibus. A lineis enim iendũ ad numerum tamq; ad priorē ut intelligatur ex diuerſis numeris linearum. ue formę geometrię deſcribant. Ipſam ṽ ſuperficiē ea lineis ſuis primā p corpora duxiſſe, incorpoream naturam. nec tam ſequeſtrandā ꝓpter ꝓpere cū corporib; ſocie tate. Ergo qđ ab hac ſuperficie ſurſū receſſit. ita pure ut numer incorporeū ē. Humeros aũ hac ſuper ref. p̄cedens ſermo patefecit. Prima ē igit pfectio incorporalitatis in numeris. & hęc eſt ut diximus numerorum omniũ plenitudo. Deorſū illa ut ſup admonuimus plenitudo ē eorũ. qui. aut corpus efficiunt. aut cum obtinent curricula. luc &

alias quoq; causas. quib; plenu numer efficiat. ee n ambigu. Qualu aut octonarius
solidu corp efficiat. ante latus pbatum e. Ergo singularu qq; plen iure dic& ppt
corporeae solidtatis effectu. sd & adipsa celi armonia. hunc numeru magis aptu esse
n dubiu e. cu sper ipse octo sint. que mouent. dequib; secuturus sermo procedet.
Omis quoq; partes dequib; cstat hic numerus tales sunt. ut exeq; copage plenitudo nas
catur. Est enim debis que neq; generant demonacle & vii. que qualia sint suo loco
plenius explicabit. aut decuplicato eo qui & generat & generatur. ut quarta. nam hic
numerus. iii. et nascitur ex duob; et octo generat. aut coponit ex tribus & quinq;
quoq; ab primus omniu numeroq; impar apparuit. Quinaru aute potentia. sequens
tractatus attinget. Pythagorici v hunc numeru iustitia uocaue. quia p. omnium
solus ita innumeros partu pares. hoc e: ex de qq; qualitate exeu. ut bis bi
nabis. Cu q; ex extrio ipsius pari equalitate p;ectat. et resolutio equabilit recedat
usq; admonade. que diuisione arithmetica ratione n recipit. merito ppt equabilem
diuisione iustitie nom accepit. Et quia exsup dictis omnib; appar& quarta ex partiu
suaru. et seorsu sua plenitudine ita ure pleni uocat. sup e. ut septenariu qq numeru
plenu iure uocandu. ratio in medio estima psuadet. Ac p;mu hoc sine admiratione uis
ire n possum. qd duo numeri. q; inse multiplicati. utrale spatiu uiri fortis includerent.
expari et impari estimer. Hoc enim uere pfectu e. qd exhoc numerorum pmixtio
negenerat. Nam impar numerus e mas. et par femina uocat. hic arithmetici impa
re patris et pare matris appellatione uenerant. Hinc et timeus platonis frabricatio
rem mundane anime dm. partes eius expari et impari. ut exduplari et etriplari nuo
intexuisse memoratur. ita. ut a duplari usq; ad viii. a triplari usq; ad xxvii. star&
alteratio mutuandi. Ii enim primi cubi utrimq; nascunt. siquide aparibus bis
bini. q sunt quattuor superficie faciunt. Bis binabis. qs fiunt corp solidu figuru. A dispa
ri v que su eterna ut viii. superficie reddunt. et ter terna ter. id enouena. que sunt
xxvii. primu eque cubu alius parus efficiunt. Vnde datur intelligi. hos duos
numeros viii duco et vii. qui ad multiplationem anne pfectu iure p. uiri etiam ueri
solos idoneos ad efficiendam mundi animam iudicatos. quia nihil p auctorem
potest esse pfectius. Hoc quoq; notandu est. qd supi asserentes comune numeroq;
omniu dignitate. antiquiores ee superficie. et linea eius. omibq; corporib; ostendimus.
Precedens autem tractatus inuenit numeres. et ante animam mundi fuisse
quibus illam contextam augustissima ratio Timei naturae ipsius. conscia testis.
expressit. Hinc est quod pronuntiare non dubitauere sapientes. animam ee
numerum se mouentem. Hunc uideamus. cur septenarius numerus suo
seorsum merito plenus habeatur. Cuius ut pfius plenitudo noscatur.

Cur octonarius numerus ut

primum merita partium dequib; constat. tum demum quidipse possit mueſtige
mus. Constat septinarius numerus. uel ex uno et sex. uel ex duobus et quinq; uel etiam
bus et quattuor. Singularum cōpagum membra tractemus. Exquibus fatebim
nullum alium numerum tam esse uaria maiestate fęcundum. Exuno et sex
prima cōponitur compago. Vnum autem quod monas. ideſt unitas dr̄. et mas idē
et femina dr̄. par idē dr̄q; impar. ipse n̄ numerus. sed fons et origo numerorū. Hinc
monas principiū finisq; omniū. nec ipsa principii aut finis scienſ. ad summum referur
dm. cuiusq; intellectū a sequentium numero rerum & potestatum sequestrat. nec min
feruoꝛ posse dm gradu fruſtra eam desideraueris. Haec ē illa mens. ex summo enata dō.
quę uos temporum nescienſ. inuno semp qđ adest ęuo consistit. cuiq; ut pote una
ē sit ipsa numerabilis innumerabiles tam̄ generū species. et de se creat. & intra se
continet. Inde quoq; atię paululū cogitationis inclinans. hinc monada repperies
quod dualitas erat seorsum unum in monada patis et adpuma non referret
animā referri. Anima enim aliena a siluestris ētagione ꝑ materię tantum se
auctori suo ac sibi debens. simplicē sortita naturā. cui se quamuis animandae immensitatis
uniuersitatis infundat. nullū intra tam̄ cum sua unitate diuortium. ꝑ diuisionē Videſ ut
hęc monas orta a prima rerum causa adusq; animam ubiq; integra et semp indi
uidua continuationem potestatis obtineat. Haec demonade castigatius quam se
copia suggerebat. Hęc te remordeat quod cum omni numero p̄esse uideatur.
inconiunctione p̄cipue septenarii p̄dicetur. nulli enim aptius iungitur monas in
corrupta quam uirgini. Huic autem numero ideſt septenario adeo opimo
uirginitatis inoleuit. ut pallas quoq; uocitetur. Nam uirgo creditur. quia nul
lum esse parii numerum duplicatus qui intra denariū coarctet quē p̄mū limitē stat.
ē numeroꝝ. Pallas ideo. quia exsolus monadis ferri et multiplicatione ꝓcessit. sicut
Senarius multiplicatione nō potest ultra denarium
numeria sola exuno parente nata ꝓhibet. Senarius ꝑ quicū uno ē iunct septenarii
facit. uarię ac multiplicis religionis et potentię ē. Primū qđ solus exomnibus numeris
qui intra decē sunt exsius partibꝫ constat. Habet enī medietatē. et tertiā partē. & sextā par
tē. et medietas. iii. tertia pars. ii. sexta. i. Q ue omnia simul vi faciunt. Hab& cetalia fue
uenerationis indicia. Sed ne longior sermo fastidiū. Vnū exomnibꝫ erit ostendā ꝓsequę
mur. Qđ deo ꝓtulimus. quia hoc cōmemorato n̄ senarii tantū. sed et septenarii dignitas pa
ret. astruet. Humano partui frequentiore uni nouē mensiū. certo numero modula
mine natum ēstimant. sed ratio sub aspectu numeri senarii multiplicatione ꝓcedens. ex ē. vii.
mensęs cōpulę usurpari. quā breuiter absolutaq; dicemus. Duos ē primos omni numero
rum cubos. i. dpari viii. et abimpari xxvii. et ē impare mare pare femina superius ex
plimus. Horum uterq; sipsenarii numerii multiplicet. efficiunt dierū numerū q̄ vi
mensibꝫ explicant. Cocant enī numeri mas ille. q̄memorat et femina. viii. solue& &

.xx vii· pariunt ex se·v·et xxx· Haec sexies multiplicata creant x·7·cc·q nu
mer⁹ dierū mēsem septimū claudit·ita ē ḡ natura·secundus hic numer⁹ ut p̄m̄ hūmi
part⁹ p̄fectionē quasi arbit⁹ q̄dā maturitatis absoluat·Discretio ꝝ sexus futuri sicut
ypocrates refert· sic in octauo duo sept⁹ aut cū septuagesimo aut nonagesimo die ce
pit mouer⁹· Dies ḡ mot⁹ q̄ cūq; fuerit de duob; ter multiplicat· aut septimū aut no
nū mensē explicat· Hęc de p̄ma septenarii copulatione libata sint· Sed de duob; 7
quinq; ē· ex his dyas· q· p̄ monada p̄ma ē· p̄m⁹ ē numer⁹· hec abilla omnipotema
solitaria incorporis intelligibilis linea p̄ma defluxit· ideo 7 aduagat stellarū
7 luminū speras refert· q· hę q̄q· abilla q̄ aplanes dr· innumerū scisse 7 innare
mot⁹ ctrari etatē retortes· Hic ḡ numer⁹ cū quinario aptissime unit⁹ cubus
cubic adq̄rantes ut dixim· ad celi zonas ille referat· sille ratione sanctonus
hic numero· Illa ꝝ quinario numero p̄p̄etas excepta potentie vltra cęteras emi
nentias euenit· qd soli⁹ oma q̄s· queq; uident ee· coplexu ē· Esse aut dicim⁹ in
telligibilia· uideri ee corporalia oma· seu diuinū corp⁹ habeant· seu caducū· Hic
ḡ numer⁹· simul oma et supera et subiecta designat· Aut enī dr ē· sūmus·
aut mens ex sūmo enata dō· inquia rerū species cūnct· aut mundi anima·
que animarū omniū fons ē· aut celestia 7 usq; ad nos· aut tr̄ena natura
est· et sic quinarius rerū omniū numer⁹ implet· Desecta septenarii
numeri cōiunctione· dicta hęc paffectatę breuitatis necessitate suffi
ciunt· Terra ē· describ; et de iii· que quantū ualeat reuoluam· Geo
metrica corporis ab impari p̄ma planicies in trib; lineis cōstat· his en·
trigonalis forma ēcludit· Impari ꝝ p̄ma in iii inuenit· Ite· scim⁹ secm
platonē· id est secm ipsi⁹ ueritatis archanū· illa forti int se uinculo colliga
ri· quib; intiecta medietas p̄stat uinculi firmitatem· Cui ꝝ medietas
ipsa geminat· eaq; extima s̄tenaciū tumū· s̄etia i solubilit⁹ un
cum Primo ḡ tenario cū gt numero· ut in duo sūma· medii
q̄ uincir et acciperet· Quatenus ꝝ duas medietates p̄m̄ omniū nici
est· quas ab hoc numero dr humane molis artifex conditorq; mut⁹ it·
in dissolubili ipse uinculo eleta deunxit· sic in meo platonis asser
tū ē· nullū tā ctrouersa sibi aggregabunt· et natura cōmunione
abnuentia p̄miscerī· terrā dico ignē potuisse· ptā ingrabilē cōpe
tentia foederari· nisi duob; medius aer et aque nexib; uincirēt
lta enī elēnta int se diuersissima opifex tūm dr· ordinis oportunita
te circexit ut facile iungerent· Hi cubine cent insingulis qualitates·
unicuiq; de duob; altera dedit· ut meo cui hęreret cognata sibi 7
simil⁹ reperiret· Terra ē sicca et frigida· Aqua ꝝ frigida et humecta·

N· q̄m ypocrates a tem
pore ut dicere
ne sentur

N· hic esse ee ter
narium· q̄m binarius
de quatuor respicient
referatur· Quina
rius de cela Zonas· 7
ipse q̄ nasci omniū
rerū numer⁹ implet

est. Hęc duo elemta licet sibi ꝓsiccū ⁊ humectū sint ctraria. ꝓ frigidū tām cōmu
ne iungūt. Aer humect ⁊ calidus est. et cū aquę frigidę ctrariū sit calore. cciliatio
ne tām socu copulat humoris. Sup hunc ignis cū calidū sit ⁊ siccū. humorē ¼ qdē
aeris respuit, siccitate. ſ cnectit ꝓ societatē caloris. ⁊ ita fit. ut singula quęq; elem
torū duo sibi hinc ide uicina. singulis qualitatib; uelut ¼b; dā amplectant vlnis.
Aqua ītrā frigore. aerē sibi humore. Aer aquę humecto simli. et igni calore sociat
Ignis aeri miscet. ut calido terrę iungit siccitate. Terra ignē sicco patit. aquā frigo
re nrespuit. Hęc tām uarietis iuncula; sie elemta duo forent. nihil in ipsa
firmitatis habuissent. Sitria. min quidē. ualido. aliq tām nexu uinciendā nodus q;
Int mo. insolubilis colligatio ē. cū duę sūmitates duab; ītiectionib; unciunt.
Qđ sit manifestius. si in medio posuerim ipsā ctinentiā sensus. decimo platonis
accepta. Diuini decoris inquit ratio. postulabat. talē fieri mundū. ¼ et uisu ⁊
tactū. pateret. Constabat aut neq; uideri aliqd posse sine ignis beneficio. neq;
tangi sine solido. ⁊ solidū nihil ee sine tra Vnde ome mundi corp de igne
⁊ tra instituere fabricator mundi incipiens. uidit duo cuenire sine medio colligan
te nposse. et hoc ee optimū uinculū. qđ et se partē ⁊ ase liganda deuinciat Vnā
o ītiectionē tc solū posse sufficere. cū sup ficies sine altitudine uinciendā est.
at ubi arctanda uinculis est alta dimsio. nodū nisi gemina ītiectione nnecta
Inde aerē ⁊ aquā int ignē terrāq; ctexuit. ⁊ ita poma una et sibi cuenies
iugabilis cōpetentia. cucurrit. elementa duīsitatē consociant. Hā quan
tum interest int aquā et aerē. causa densitatis et ponderis. tantundē int ignē
et aerē est. Et rursus qđ interest int aerem et aquā causa. raritatis ⁊ leuitatis.
hoc interest int ignē ⁊ aquā. Int qđ interest int terrā et aquā. causa densitatis ⁊
ponderis. hoc interest int aquā ⁊ aerem. Et qđ int aquā et aerē. hoc int
aerē ⁊ ignē. Ct ctra. qđ int aerē ⁊ ignē ē. tenuitatis leuitatisq; causa. hoc int
aerē et aquā ē. Et qđ ē int aquā ⁊ aerē. hoc intellegit int aquā ⁊ tra. Hec
solū sibi vicina et coherentia cōparant. ſ eidē alt is salub; custodū equitas
Hā qđ est tra ad aerē. hoc est aqua ad ignē. ⁊ quotiens uerteris. and reperies
iugabilē cōpetentia ita ex ipso quo int se sunt equabilit duīsa sociant
Hęc ideo dicta ſ. ut apta ratione ctineret. neq; planicie sine trib; neq; solidi
tate sine ui posse uinciri Ergo septenarius numerū gemina uim obtinet
uinciendi. q ambę partes ea uincula pma sortite ſ. ternarius cū una medie
tate. quaternarius cū duab; Hinc in alio loco eidē somnii cicero de septenario
dicit. q numerū fere omium rerū nodū ē. Ite oia corpora aut mathema
tica ſ alumna geometrię. aut talia q usū tactū ue patiant. Horā pōrationib;
incremtq; gradib;. ctinuit. aut h linea erit expuncto. aut ex linea sup

ficies: aut ex supficie solidtas. Altera enī corpora. quatuor elemtā collato foenore
inrobur substantie corpulente. ccordi ccretione coalescunt. Hec omniū corporū
tres dimsiones s longitudo. latitudo, pfundū. Terminū adnumerato effectū ultimo
uidē punctū. linea. supficies: ipsa solidtas. Itē quatuor s elemta exquib cstant cor
pora. tra. aqua. aer. ignis. trib; sine dubio intficius reparant. quoq; unū est
ātra usq; adaquā. abaqua usq; adaerē sequens. ttiū abaere usq; adigne
tra quidē usq; adaquā spatiū. necessitas saphisicis dr. quia uincere
solidare credit. qd ē incorporib; lutulentū. Unde homericū censor cū grecis
im pcaret. vos oms inquit mtra aquā. resoluamn. id dicens. qd ē immatura
humana tbidū. qd facta ē homini pmā ccretio. Illud aut qd ē mt aquā aerē
armonia dr id apta. csonans cuenienta. q hoc spatiū est. qd supioribus in
feriora ccidit. facit dissona cuenire. Intaerē v igne oboedienta dr. q sic
lutulenta. grauia supioribus necessitate ungunt. ita supiora lutulentis oboe
dienta copulant. armonia media ciunctionē utriusq; pstante ex uii g elem
tis trib; eq; intficius absolutionē corporū cstare manifestū est. Ergo hi duo
numeri tria dico. iii. tā multiplici intse cognationis necessitate socia.
efficiendis utriusq; corporib; csensu mnstri foederis obsecunt. nec solū expli
candis corporib; duo hi numeri collatiuū pstant fauorē. s quatnariū
quidē pytagorei. quē TETPAKTYN uocant. adeo quasi adpfectionē
animē ptinentē. int archana uenerant. ut exeo. iuris iurandi religionē
sibi fecerint OYMATWN AMHTHPA ΨIXAI ΠΑΡΑ ΔΟΝΤΑ TETPAKTYN
q nrē anime numerū dedit ipse quatn. ū. Tna rū v assignat anmā
trib; suis partib; absoluta Quarū pma est ratio quā logisticon appellat. scda
animositas quā timicon vocant Tertia cupiditas que epyumenicon num
cupat. Itē nullus sapientū. anima exsymphonius quoq; musicis cstitisse dubitauit
Itē hac inparuē potentē est que dr dyapason. hec cstat ex duab; id dyates
saron. dyapente. fit aut dyapente ex enolio. fit dyatessaron ex epitrio.
est primus hemoliū tria. pmi epitrii un. qd quale sit loco suo plani
exequem Ergo ex his duob; numeris cstat dyatessaron. dyapente. ex
quib; dyapason symphonia generat. Unde virgilius nullius discipline
expers. plene. poma beatos exprimere uolens ait. Oterq; quatq; beati
Hec de partib; septenarii numeri sectantes copendia dixim de ipso
quoq; dicem pauca. Hic numerus eptas nc uocat. antiquato usu pmē
litere apud ueteres h septas uocitabat qd greco nomine testabat uene
ratione debita numero. Ha pmo omniū hoc numero anima nundina

creata est. sic timeus platonis edocuit. Monade enī inuertice locata. tm numeri
exuttaq; parte abeade fluxer: abhac pareq. abilla impariq: id pmonade aparte alte
ra. ii. inde. iii. deinde. viii. abaltera v parte. iii. deinde. viiii. 7 deinde xxvii.
Exhis numeris facta ctextuo. generationē animę vnpetio creatoris effectu
Hą parua g hinc numeri hui potentia ostendit. quia mundane animę origo
septē finib; cmanet. Septē quoq; uagantiu sperarū ordines illi stelli
fere 7 omis cmenti subiectu artifex fabricatoris puidentia. quę et supioris
rapidis motib; obuiarent. 7 inferiora oia gubnarent. Lunā q; quasi
ex illis septimā numerus septenarius mouet. cursuiq; ei ipse dispen
sat. Id cū multis modis ꝓbet. abhoc incipiat ostendi. Luna. viii 7 xx ꝓpe
diet toti Zodiaci ābitu cficit. Hą 7 sip xxx. dies adsolē a quo ꝓfecta
est remeauit. solos tam fere xxviii in tota Zodiaci circuitione con
sumit. reliquis solē qui deloco inquo eā reliquit abscessert. cō
phendit. Sol enī unū deduodecī signis integro mense meatu. Ponam g solē in pma
parte arietis cstituto. ab ipsius ita ita dicā orbe emersisse lunā qd ea nasci uocam
Hęc p xxviii dies 7 horas fere vii. ad pmā partē arietis redit. s illic nō inuenit solē
Interea enī 7 ipsę progressionis suę lege ultrā accessit. 7 ideo ipsa ndū putat eo
unde ꝓfecta fuerat reuertisse. qi oculi nri te nā pma parte arietis. s asolē ea
sensetant ꝓcessisse. Hunc g dieb; reliquis id duob; plus mnusue csequit. 7 ta
orbi ei denuo succedens. ic denuo inde ꝓcedens. rursū nasci dr. Inde fere nūq;
ineodē signo bis cotinuo nascit. nisi ingens. ubi hoc nō nūq; euenit. q dies
ineo sol duos sup xxx. altitudine signi morante csumpt. rarissimo inalis
sicuta pma signi parte asolē ꝓcedat. Hui g xxviii dieru numeri. septena
riu origo e. Hā siabuno usq; ad vii. quantū singuli numeri exprimunt.
tantū antecedentib; addendo ꝓcedas. inuenies xxviii nata de vii. Hunc etiā
numerū q in quat septenos digerit equa sorte. ad tota Zodiaci latitudinē
emetiendā remetiendāq; csumit. Hā vii dieb; abextremitate septentriona
lis orbe oblique latū paleā meando. admedietatē latitudinis puenit. q locus
uocat ecliptic⁹. septē sequentib; amedio adimū australē delabit. septē
alius rursus obliquata admediū cscendit. Istum septē. septentrionali
reddit sumitatē. Ita his dē quat septenis dieb; omnē Zodiaci. longitudinē
7 latitudinē circū pq; discurrit. Simlib; quoq; dispensationib; ep clomadū
lumina sui uices semptina lege uariando disponit. Prim septē usq; ad
medietatē. uelut diuisi orbis excrescit. 7 dicotomos tc uocat. Secun
dis orbē totū renascentes ignes colligendo ia cōplet. 7 plena tc dicit. Tus

dicotomos rursus efficit. cū admediatē decrescendo ēquabit. Quartus ultima lunaris sui diminutione tenuabit. Septē q̄q; p̄mutationib; quas fasis suo cant toto mensē distinguit. Cū nascit. 7 cū fit dicotomos; 7 cū fit +apud amphicircos cū plena 7 rursū amphicircos: ac denuo dicotomos; 7 cū ad nos lunaris unū statē priuat. Amphicircos ē aut cū sup̄ dyameitrū dicotom, ante quā orbis ēclusione cingat. t de orbe ū minuens: uñ mediatatē ac plenitudinē. insup media lunaris curuat eminentia. Sol q̄q; ipse de quo utra oma mutant. septimo signo uices suas uariat. Hā a sol stitio hiemali ad estiuū sol stitiū p̄uenit septimo signo. 7 a tropico verno usq; ad autumnalē tropicū. septem signi p̄gratione p̄ducit. Tres q̄q; ēūsionis p̄hunc numerū lucis ętherię ēstant. Est aut p̄ma maxima. secta media. tria minima ē. Et maximā anni secm solē. media mensis secm lunā. minima dia. secm ortū 7 occasū. Est u unaquęq; ēū sio quadriptita. 7 tia ēstat septenarii numerus. id est extrib; ēuersionib; 7 ex iii. modis. quib; unaquęq; ēuertit. Hi aut numeri modi. Fit ei p̄ma humida. deinde calida. inde sicca. 7 adultimū frigida. Ultima ēuersio id est anni humida ē uerno tempore. calida estiuo. sicca autūno p̄hiemē frigida. Media aut ēuersio mensis. p̄luna fit tia ut p̄ma fit eptomas humida. q̄ nascens luna. humorē assolet ēcitare. secta calida. adolescentē eadē lucē desolis aspectu. tria sicca. quasi plus aborta remota. quarta frigida. deficientē ia lumine. Tria ēuersio. quę ē diei secm ortū 7 occasū. tia disponit q̄d humida fit usq; ad p̄mā de iii. partib; partē diei. calida usq; secam. sicca usq; ad tiā. quarta ia frigida. Oceanus q̄q; in mercemito suo. hunc numerū tenet. Hā p̄mo nascentis lunę die. fit copiosior solito. minuit pauliss secto. minorēq; uidet eū tertius. quā secundo. 7 tia decrescendo ad diē septimū p̄uenit. Rursus octauus dies manet septimo par. 7 nonus fit similis sexto. decimo quinto. 7 undecimo fit quarto par. Et trioq; duo decimo. 7 tertio decimo secto. 7 quarto decimo p̄mo. Tria u eptomas: eadē facit quę p̄ma. quarta. eadē quę secta. Hic denuq; ē numerus q̄ hominē ceipit formari. edi. uiuere. alio ac pōs etatū gradus tradi senectē. itq; omino ēstare facit. Hā ut illud taceam q̄d uteri nulli uir seminis occupatis hoc dierū numero natura ēstimat. tut decreto exonerandę mulieris nec tegali mensē redeunte purgari. Hoc tam tener pendulū nest. q sem q̄d p̄uenū sui intra horas vii nisuetis messionē relapsū hesisse. muta p̄mercat Verū semine semel intra formandi hominis monetā locato. hoc primū artifex natura molit. ut indie septimo folliculū geminū circūdet

humorem. ex membrana tã tenui. qualis inouo ab exteriori testa claudit. intra
quã falli nescit. experimẽto certe asseruit. referens ĩlibro q de natura pueri in
scribit. tale seminis receptaculũ de utero ei eiecto. quã septimo p̃ ceptũ die
uitellexerat. Mulierẽ ex semine ñ effuso negraret a mineret oranter. imperauerat
saltib; ĉotari. atq; septimo die saltũ septimũ eiciendo cũ tali folliculo qualẽ
sup̃ uterũ suffecisse conceptui. Hec ypocrates. Straton peripatheticus. 7 doctis
caristius pseptenos dies concepti corporis fabricã. hac obseruatio ne dispen
sare. ut epcomad secta. credam sanguinis guttas ĩsuperficie folliculi de quo
dixim apparere. ĩtra dimerdi eas intorsũ adipsũ ĉceptionis humorẽ. Quarta.
humorẽ ipsũ coagulari. ut q̃dã ueluim ĩt carnẽ ac sanguinẽ. liquida. ad
hanc soliditate ĉuenirent. Quinta v. ĩt dũ fingi in ipsa substantia humoris
humanã figurã. magnitudine q̃dẽ apis. sed ut in illa breuitate membra oĩa
designata toti corporis limamenta ĉsistant. Ideo adiecim ĩtẽdũ q ĉstat quo
tiens quinta eptomade fingit designatio ista membrorũ. mense septimo ma
turari partũ. Cũ aut nono mense absolutio futura e. siquidẽ femina sexta
fabricat eptomade. membra ĩduidi. si masculus. septima. p partũ v utrũ uicu
rũ sit. q̃d effusũ est. an inutero sic p̃mortuũ. ut tantũm spirans nascat. sep
tima hora discernit. Ultra ex hunc numerũ horarũ que p̃morta nascunt. aers
halitũ ferre ñ possunt. quẽ quisq; ultra uix horas sustinuerit. intellegit aduma
creat. nisi alter forte qualis p̃fectũ potest casus eripiat. Hẽ p dies septẽ. uertat
reliquias umbilici. 7 p bis septẽ. incipit ad lum uisus ci moueri. 7 p septies septẽ.
libere ia. 7 pupulas 7 totã faciẽ uertit admot singulos uidendo. Ĩ septẽ v
menses. dentes incipiunt mandibulis emergere. 7 p bis septem. seder sine
casus timore. p ter septẽ. sonus ei pruptit 7 p quat septẽ. ñ solũ stat firmit
set incedit. p quinquies septẽ. incipit lac nutricis horrere. nisi forte adpa
tientia longioris usus ĉsuetudine pstrabat. Post annos septẽ.
dentes q̃ p̃m emerserant. alius apuoribus adcibũ solidũ nascentibus cedunt.
eodẽq; anno id septimo. plene absolutũ integritas loquendi. Unde 7 septẽ
uocales litere anatura dicunt inuente. licet latinitas easdẽ m longas.
m breues pnunciando. quinq; p septẽ tenere mluerit. apud quos dã tam
sisonos uocalium ñ apices numerauerit. similiter septẽ s. Annos aũt bis
septẽ. ipsa status necessitate pubescit. Tunc ex moueri incipit uis
generationis ĩmisculus. 7 purgatio feminarũ. ideo 7 tutela pueruli quasi
turrite robur absolutũ. Dequa tam femine p̃ uotorũ festinatione

maturus biennio liberint legib; post ter septē .annos genas flore uestit iuuenta
idēq; annus finē inlongū crescendi facit. Et quarta an nq; eptomas impleta inlatū
q̄q; crescere ultra nō phibet. Quinta ome uirū quantē in eē unquq; possunt cōplet
augmū nulloq; m nā potest quisq; sefortior fieri. Intpugiles q̄q; hec ē suetudo seruāt.
ut quos nā coronauere victorię. nihil de se amplius uirū sperent q̄ experti. huiꝰ gtę
usq; illō mansērunt. Appessone discedant. Sexies v septē annis seruant uires ante
collectas. nec diminutionē nisi exaccidente euenire patuntur. Sasexta usq; adseptimā
septimanā fit quidē diminutio sō occulta. ꝙ quę detrimū suū apta defectione
ñ pdat. Loco ñnullarū rerū publicarū hic mos ē. ut p sexta admilitiā nemo
cogat. Inplurib; dat remissio usta p septimū. Notandū v q̄d cū numerus vii. se
multiplicat. facit etatē. Quę, ꝑpe pfecta ꝙ habet ꝙ dr adeo. ut illi aetatis homo ut
putē qui pfectionē ꝙ attigerit nā. et necdū pterierit. ꝙ consilio sit apt. nec ab exercitio
uirū alienus habeat. Cū v decas q̄ ipse pfectissim est numerus. pfecto numero id ē ep
tadi ungit. ut aut decies vii. aut septies deni cōputent annu. hęc aphysicis credit meta
uuendi. ꝙ hoc utę spatiū pfectū humanę tmmat. Q̄d siquis excesserit abom officio
uacuus soli exercitio sapientię uacat. ꝙ omnē usū sui unsuadendo habet. aliq;
numerū uacatione reuerendus. A septima h usq; addecimā septimanā pcipiu
uirū quę adhuc singulis pseuerant. uariant officia. Idē numerus toti corporis
membra disponit. Septē s h. untra hominē. quę agrecis nigra membra uocantur lin
gua. cor. pulmo. iecur. lien. renes duo. ꝙ vii. alia cū uenis ac nūtib; quę adiacent singu
lis. adcibū ꝙ spirituū recipiendū. reddendūq; s depurata guttur. stomachus. aluus.
vesica. ꝙ intestina principalia tra. quę unū dissiptū uocat. q̄d uentē ꝙ cetera intesti
na secernit. Alterū medium. q̄d greci meseteron uocant. tertiū q̄d gr hyramdicum.
habetq; principiū intestinę omniū. ꝙ cibi retrimta deducit. Despū aut ꝙ cibo. quib;
accipendis ut relatū ē. atq; reddendis membra q̄ dixim cū meatib; sibi adiacentib;
obsequent. hoc obseruatū est. q̄d sine hausta spūs ultra horas septē. sine cibo ultra
totidē dies uita ñ durat. Septē s quoq; gradus incorpore. q̄ dimsionē altitudinis
abimo usq; superficiē cōplent. medulla. os. nerui. uena. arteria. caro. cutis. Hec de in
terioribus. Inapto q̄q; st septē corporis partes. caput. pect. manus. pedesq; ꝙ pudendū
tē quę diuidunt. ñ nisi vii. cōpagib; iuncta s. ut immanib; ē humerus. brachiū. cubit.
uola. ꝙ digitorū nodi tm. Inpedib; v femur. genu. tibia. pes ipse sub q̄ uola ē. ꝙ digiti
similit nodi tm. Et quia sensus eq; q; ministeria natura incaptę uelut inarę
stituit. septē foraminib; sensuū celebrant officia. id oris. ac deinde oculq; narū. au
riū q; binus. Unde ñ immerito hic numer toti fabricę dispensator ꝙ dominus egris
quoq; corporib; periculū. sanitatē ue denunciat. Immo ꝙ septē morb; ideo ome corpus
agitat. Aut n accessio ē aut recessio. aut inleua dextrave deflexio. aut sursū quus. seu deorsū

mouet. aut morbē rotat. Tot uirtutib; insignit sepenari quas t deputat; suus mutat. t uus
exercet. iure plen; habet; dr. o; absoluta ut arbitror ratione ita ēsistit. cur diu sis ex causis
viii; vii pleni uocent. Sensus aut hic ÷. Cū etas tua quinq; gesimū; sextū annū cōpleuerit,
que sūma t fatalis erit. spes quidē salutis publice te uidebit; t remedus cōmunis bonis
omniū stat. uirtutib; tuis dictatura t delebit. Si euaseris insidias, ppinquis. nā pscripte
nos octies solis amfractus redit q; quinquaginta; vi significat annos. amfractū solis
; reditū annū uocans. amfractū, ppt Zodiaci ambitū. reditū. q< eade signa. pan
nos singulos. certa lege metit. Hic q dā miram. qd sibi uelit ista dubitamo. si effu
geris. quasi potueris diuinū animū; olī celo reddita. atq, hic maxime scientiā fatuī
t fessa nescire possit ne nepos suus an n possit euadere. Si n adūtum hanc habet
lege oma. t signa t somnia. ut de aduersis obliq. aut denuncient. aut minent. aut
moneant. t rideo q dā cauendo transim. alia exorando; latando uitant. Alia s in
ductabilia. que nulla arte. nulloq; uertunt ingenio. Hā ubi admonitio e. uigilan
tia cautionis euadit. Qd apportant mune; latitio, ppitiationis aūt. Huq, denuntiata
uanescant. Hic subicies. Vnde g ista discernam. ut possit cauendū ne. an exorandū. An
v patiendū sit deprehendi. Si pfectus operis fuit. insinuare qualis soleat indignationib;
ee affectata cōfusio. ut desinas de inserta uelut dubitatione mutari. Ceterū inuo
q; opere artifices q tt signa querere. quib; ista discernat. si hoc uis diuina n im
pedit. Hā illud, phibent nā cetera pare scire. mtos e exitum; discipline, pfundi
tate sententia. Diuulgatis etī docem exemplis. quī pene semp. cū p dicunt futura
tta dubiis obscurit. ut tam diligens nisi diuinit ut dixim impedit. sub ee reperiat
ad prehendende uestigia uertamus. Vt ecce homericū somnū noue ut dr missū.
ad ēferendā fimur o die cū hostib; mnū subarta, pmissione uictorie spe regis am
mantille uelut diuinū secut oraculū. cōmisso plio. amissis seq; plurimis. uix egreq;
incastra remeant. Hū dicendū e dm mndasse mendatiū. Hita e. Si quis illi casū
greciss fata decreuerant latuit iūbis sonu. qd amadūsū t aduere uincendū saltē
potuisset instruere, habuit u pceptio. ut unitūsus, pduceret exercit. At ille sola pug
nandi hortatione etem. nūcdit. qd de, pducenda unitūsitate pceptū sit. pcep
tisq; achille q tepestem lacessit iuuta abarmis cū suo mlte ferabat. redip lui.
; casū q debebat. excepit; ; absoluit sonū inuidia mittendi. nōma de imperatis se
quendo. Sare obseruantie diligentiā homericę poma pfectionis imitator mro.
talib; q q; reb; obtinuit. Hā apud illū eneas ad regionē instruendo regno fatuī
eligendā. satis habundeq; delio instruct oraculo. ineptore tam uni uerbi negle
gentia relapsus e. Hquidē fuerat locq; que petere deberet nom iserti. si cū origo
uet parentū sequenda diceret. fuit inuerbis qd mtgenā; italiā que ipsi gen
tis auctores uniq; pduxerant. magis ostenderet. qd autē dignio de mon

ſtrap̃er talū. Hā cū ſuiſſent inde reuocer. hinc dardan; pfect eēt. vox facta ſic alloquen
do. dardande dum. apte cōſulentib. talia dequa dardan, pfect eēt obiecit. appellan
do eos parentis ipſi nomine. cui erat origo rectius eligenda. Et hic certe quid ē de
nunciationis ē. qđ deſcipionis ſine pdict. ſ. gra ēcliande obſcuritatis inſerta dubita
tio. dicto tam qđ inicio ſomnii ētinet. abſolui. Hā cū dict circuitu naturali ſumam
t fatalē cōfecerint. uitari hunc finē nposſe, pnunciat. Qđ aut ſcipiom reliqs unde
ad ſine offenſa dubitandi pordinē retulit. ⁊ de ſola morte ſimilis uſus ⁊ ambi
gentia. hec ratio ⁊ qđ ſine dū humino. t moeſori parent. t timori. ſeu qđ unde
⁊ hoc maxime l. ittere; pnius ceteris oraculis qui unde finis exprimit. aut cū
dicit nſine aliqua obſcuritate, pfert. His aliq exparte tractatus; pgrediam ad
reliqua. Sd quoſis africane alacrior adtutandā rē. p. ſic habeto. omnib. q̄ pa
triā. uſq. ſaluū rectores ⁊ ſeruatores hinc, pfecti huc reuertunt. Bene ⁊ oportune
pq demorte pdixit. mox pmia bonis poſt obitū ſperanda ſubiecit. quib. a deo ametis
pdicti uitet cogitatio uiuentis erepta eſt. ut admoriendi deſiderio altius
maret. maieſtate pmiſſe beatitudinis ⁊ celeſtis habitaculi. Si debeatitudine que debet ē
ē ſeruatoribz patrie pauca dicenda ſ. ut poſtea locū omnē que hic tractandū recepim. re
ſoluam. Sole faciunt uirtutes beatū. nullaq; alia qſq; uia hoc nōm adipiſcat. Vnde q̄eſti
mant nullis niſi philoſophantib. in ē uirtutes. nullos pt philoſophos beatos ē pnunciant
Agnitionē u rerū diuinarū ſapientia ppe uocantes. eos tantū dicunt ē ſapientes.
qui ſupna ⁊ acie mentis requirunt. ⁊ querendi ſagaci diligentia cōprehendunt.
⁊ quantū uiuendi pſpicuitas pſtat. imitant. ⁊ in hoc ſolo ē aiunt exercitia uirtutū.
quarū ſic officia diſſpenſant. Prudentie ē mundū iſtū ⁊ oīa que mundo iſ diui
na; ē templatione deſpicere. omnēq; anime cogitationē in ſola diuina dirigere.
Temperantie. oīa relinquere inquantū natura patit. que corporis uſus requirit.
Fortitudinis. ñ timere ani mā. a corpore quodā m ductu philoſophie recedentē. nec
altitudinē pfecte adſupna aſcenſionis horrere. Iuſtitie. aduna ſibi, ppoſiti huic ē ſentire
uti uni cuiq; uirtutis obſequiū. atq; ita fit. ut ſecdm hoc tā rigide diffinitionis abrup
tū. reip publicarū rectores beati ēe ñ poſſunt. Sr plotinus int philoſophie pfeſſores
cū platone princeps. in libro de uirtutib. gradus earū uera ⁊ naturali diuiſionis ratio
ne cōpoſitos pordinē digeſſit. Quatuor ſunt inquit quat narū genera uirtutū.
ex his prime politice uocant. Sede purgatorie. Tertie animi iā purgati.
Quarte exemplares. Et ſunt politice hominis. quia ſociale animal ⁊ His bonī
uir reip. cōſulunt. urbes tuent. his parentes uenerant. liberos amant. pxi
mos diligunt. his ciuiū ſalutē gubnant. his ſocios circumſpecta prudentia
pregunt. iuſta liberalitate cleuiant, his q; ſui memores alios facere merendo
Et eſt politici prudentia a dratiores ñ ꝓ ꝑ geogitat. quoq; agit uniuerſa

dirigere. ac nihil ꝓter rectū uelle. t facere humanisq; actib; tāquā diuinis arbi
tris ꝓpudere. Prudentię inf. ratio. 7 intellect. circūspectio, ꝓuidentia. docibilitas. cautio
fortitudinis. animū sup pericl meū agere. nihilq; nisi turpia timere. tolerare
fortit. t aduersa, t ꝓspera. fortitudo ꝑstat. magnanimitatē. fiduciā. securitatē. mgnifi
centiā. ēstantiā. tolerantiā. firmitatē. Temperantię nihil appetere poenitendū in nullo
legē moderationis excedere. subiugū rationis cupiditatē domare. Temperantiā secuī
modestia. uerecundia. abstinentia. castitas. honestas. moderatio. parcitas. sobrietas. pudicicia.
Iustitię seruare unicuiq; qđ suū ÷. Deinde iustitia uenustas. innocentia. amicicia. ēcordia.
pietas. religio. affect. humanitas. Hę uirtutib; uir bon ꝓmū sm. atq; inde rei p. rector
efficit. iuste ac ꝓuide gubernans humanā ndeserens. Sedē. quas purgatorias uocant.
hominis sunt q̄ diuini capax est. solūq; animū ei expedium. q̄ decreuerit se a corpo
ris purgare cogitatione. 7 quadā humanorū fuga solus se inserere diuinis. Hę est
ociosa q̄ a rebus publicis actib; se sequestrant. Harū qđ singule uelint superi
expssim. cū deuirtutib; philosophantiū dicerem. quas solas quidā estimauerunt uirtu
tes ee. Tertię st purgati ia defecatiq; animi. 7 abomi mundi hui aspgine ꝑsse puteq;
decersi. Illic prudentię est. diuinā quasi inelectione ꝓferre. si sola nosse. 7 hec tāq;
nihil sit aliud intueri. Temperantię. terrenas cupiditates ñ reprimere. si penit obliuisci.
fortitudinis. passiones ignorare. ñuncere. ut nesciat irasci. cupiat nihil. Iustitię.
ita cū superis 7 diuina mente sociari. ut seruet ꝓpetuū cū eis foedus imitando,
Quarę sunt q̄ in ipsa diuina mente cōsistunt. quā dixim ἰδέαν uocari. a quarū
exemplo reliquę oīs pordinē defluunt. Hā si rerū aliarū. multomagis uirtutū
ideas ee in mente credendū est. Illic prudentia ē. mens ipsa diuina. Temperantia.
qđ inse ꝓpetua intentione conuersa ÷. fortitudo qđ semp idē ē. nec aliquando
mutat. Iustitia qđ penis lege asemptāna operis sui ēmutatione ñflectit. Hę st quat
tuor uii genera uirtutū. quę ꝓceptā maximā in passionib; habent siu differ
entiā. Passiones aū ut scim uocant. qđ homines metuunt. cupiunt. dolentq;
gaudentq; Has. prime mollium. Sedē. auferum. Tertię. obliuiscunt. Inquarus nesis
est nominari. Sig hoc est officiū 7 effect uirtutū beare. ēstat aū 7 politicis ee uirtu
tes. Igit et politicis efficiunt beati. Iure g̃ tullius de rebus public ꝓceptis dixit.
Vbi beati sempitino euo fruant. Qui ut ostenderet alios ociosos. alios negotiosis
uirtutib; ee beandos. ñ dixit absolute. nihil illi principi dō acceptius quā
ciuitates. s. adiecit qđ quidē intelligis fiat. ut eos q̄ ab ipsis celestib; incipiunt.
discernerent a rectoribus ciuitatū. quib; terrenos actus ter patrū incelū. Illa
aut diffinitione qđ ꝑfluus. potest ee. qđ cautius de nomine ciuitatū quā cōcilia
inquit coetusq; hominū iure sociati. q̄ ciuitates appellant. Hā 7 seruius quondā
et gladiatoria manus. cōcilia hominū 7 coet fuer. sin iure sociati illa aut

tbeatos beatos

ſola uſta ẽ multitudo. ciu uniuſitas mlegũ cẽſentit obſequiũ. Qđ aũt harũ rectores
et ſeruatores: hinc ꝓfecti huc reuertunt. hoc m acceipiendũ eſt. Animarũ originẽ ma
ne decelo. unt recte philoſophantes indubitatq; conſtat ee ſententiq. Animẽ dũ
corpore uiuit. hec eſt ꝓfecta ſapientia. ut unde ſit orta. deq; fonte ueneritt
recognoſcat. Hinc illud aquodã uitalia ſeu feſtiua. ſiue mordacia. ſeruatã uſurpa
tũ eſt decelo deſcendit. ΓΝΩΤΙ ϹΑΥΤΟΝ. Hã et delphici uox hec feruat oraculi. ẽ
pulena ad beatitudinẽ q; uenire puenirent. ſite inquit agnoueris. S. ipſi fronti tẽ
pli hec inſcripta ſententia eſt. Homo aũt ut diximus una cum agnitio ſui. ſiorigines ſtaliſq;
exordia ꝑ mo reſpexerit. nec ſe quęſierit extra. Sic animus uirtutes ipſas ẽſcientia nobi
litas induit. quib; ꝑ corpus euecta. eo unde deſcenderat reportat. quia nec corpora
ſordeſcit. t onerat eluuie. quę puro ac leui ſomite uiuendi rigat. nec deſeruiſſe unq;
celũ uidet. qđ reſpectu et cogitationib; poſſidebat. Hunc animo quã inſe ꝑnã corporis
uſus efficit. atq; inpecude quodã m reformauit ex homine. abſolutionẽ corporis
phorreſcit. et cũ neceſſe ẽ niſi cũgemitu fugit indignata ſub umbras. Snec ꝑ
mortem corpus facile relinquit. q nfundit corpore excedunt peſtes. ſ aut ſiũ
obeſſat cadauer. aut nouu corporis ambit habitaculũ. n humani tantũ m ſ
ferini q; electo genere moribus ogruo quos inhomine libenter exercuit. mauultq;
oña ꝑpeti. ut celũ. qđ t ignorando t diſſimulando t potius ꝑdendo deſeruit
euadat. Ciuitatũ q rectores ceteriq; ſapientes: celũ reſpectu t adhuc corpore
tenent habitantes: facile ꝑ corpus celeſtẽ quã pene nreli queant ſedẽ. repor
tant. Hec enũ de nihilo aut eleuana adulatione uenerabat. qđ quos dã urbiũ ẽ
ditores. aut claros inſe publica uiros. innumerũ deq; ẽ ſecutus antiquitas S. heſio
dus q; diuine ſoboli aſſertor. priſcos reges cũdus alus enumerat. hiſq; exemplo ueteris
poteſtatis. etiã incelo regendi res humanas aſſignat officiũ. ne cui faſtidioſũ ſit. ſiuerſus
ipſos ut poeta grecus ꝑtulit inſeram. Referent eos. ut exuerbiis ſuis uerba latina ſunt
euerſi. Indigetes diui. fa to ſũmi ioues hi ſunt. quondã homines. modo cũ ſuperis
humana tuentes. Largi ac munifici. ius regũ nec q; q; nacti. Hoc urgit ignorat q
licet argũmto ſuo ſeruiens. hyperias inſulas relegauerit. ntam eos abducit ac elo
ſiethera his deputat largiorem. moſſe eos ſolẽ ſuũ ac ſua ſydera ꝑſtrer. ut genine
doctrine obſeruationes ꝑſtuerit. poetice figmũ. et philoſophie ueritate. ſi ſecũm illũ
res q; leuores quaſ uiui exercuerant. et etiã ꝑ corp exercent. Que gra cuſtruum
armorũq; ſunt uiui. que cura nitentes paſcere equos. eadẽ ſecũ tellure repoſtos.
multomagis rectores quondã urbiũ recepti in celũ. cura regendq; hominũ n
relinqu re. Hę aũt animę inhumana recipi credunt ſpera. q ap lanes uoca t nec
fruſtra hoc uſuppatũ ẽ. ſi quidẽ ide ꝓfecte ſt. Animus ut nec dũ deſidero corporis

uirtutis: siderea pars mundi ꝑstat habitaculū. inde labuntꝫ incorpora. Ideo his
illo est reditus qui metuit. Rectissime ꝯ dictū est. cū ingaudia quē aplanes ētinet.
sermo iste, pceda. hinc, ꝑfecta huc reuertitur. Ad sequentia trāseam. Hic ego etsi
era ꝓtegit trā mortis metu quā insidiatū amens. quesiui tām uuq; ne ipse
paulus pater et alios nos extinctos ee arbitraremꝫ. Vel fortuitus et inꝫ fabulas educat
semina infixa uirtutū. que nō uideas licet. ut ꝓspectore scipionis somniantis emi
neant. Inter eos una politicarū omniū uirtutū pariꝫ exercet officium. Qđ nō la
betur animo ꝑdicta morte ꝓtegit. fortitudo ē. Qđ suq; terretꝫ insidus. nq; gisq; ali
enum facinus quā suū horrescat extitū. depectate. nimio in suos amore, pceda.
Hec autē dicendi adiunctā referri. que seruat unicuiq; qđ suū est. Qđ ea que arbitrio
ꝓ cōpis nō habet. si spreta opinione que min cautus animus puero inolescit que
discere certiora. indubitata prudentia est. Qđ cū ꝑfecta beatitas et celestis ha
bitio humane nature inqua se nouerat ee, promittit. audiendi tām talia de
siderū frenat. temperat. et sequestrat. ut deinde aui et patris ītrogret. qđ nisi
temperantia est. ut ū tū liqueret affricanū ꝓquirē ad ea loca que sibi debebant
adductū. In hac autē interrogatione de animę immortalitate tractat. Ipsius H autē
ēsultationis hic sensus est. Hos inquit arbitrabam animā cū fine moriendis extingui
nec ultra uis ee hominē. aut eni. quos extinctos ee arbitrarem. Qđ autē extinguit.
ee, ea desinit. Ergo uel dicas inquit. si et pater paulus tecū alii supfuerint. Ad
hanc interrogationē que et de parentib, ut apio filio. et deceteris ut a sapiente
cenantia ipsā discutiente, pcessit. quid ille respondit. Immo v inquit hi uiuunt
q; e corporū uinculis tamquā e carcere euolauerunt. Vera v que dr ee uita mors
est. Si ad inferos meare mors est. uita est ee cū superis. facile discernis que
mors animę. que uita credenda sit. sic stuerit. q; locus habendus sit inferorū, ut
anima dū adhuc ꝓtrudit. mori. cū ab hoc, ꝑcul ē uita sitū. uere sup ee credat
b equia totū ꝓtractatū que ueterū sapientia de inuestigatione hui⁹ questionis agi
tauit. in hac latentē uerborū paucitate reperies. ex oīb; aliqua q; nos dicere qua
queꝝ absolutionē sufficiet admonere. amore breuitatis excerpsim. Ante qua
studiū philosophie circa nature inquisitionē. ac tantū uigoris adoleuerat q; pdiū
sas gentes auctores ēstituendis sacris cerimoniarū fuerūt. aliud ee inferos
negauerunt. quā ipsa corpora q; b, icluse animę carcere foedū tenebris. horridū sordib,
ceruere patuit. Hoc animę sepulchrū. hoc dirus ēcauia. hoc infer os. uocauerunt
fomia que illuc ee credidit fabulosa ꝑsuasio. inob merepsis. i ipsius humani cor
porib; assignare conati s. Obliuionis fluuiū aliud ñ ee asserentes quā erroreꝫ animę

obliuiscentis maiestatē urbē prioris qua ante quā in corpus trudere ponta esti solāq; ec
utū incorpore putamus. Pari impressione flegetontē ardore spiritū cupiditatū pu
rum acherontē. quicqd fecisse. dixisseue usq, ad tristitiā humane uocemus more
nos pertet. Cocytū quicqd hominē in luctū lacrimasq cōpellit. Stygē quicqd in se
humanos animos ingurgitē mergit odiorū. Ipsā qq poenarū descriptionē de ipso
usu cōuersationis humane sumptā credidere Vulturē. lecti in morsu tenente
trondentē. nihil aliud intellegi uolentes. quā torpitā cōscientie obnoxia flagitiis cor
roboratā animos. ipsā uitalia indefessa. admissi sceleris admonitione laniantis.
semp; curas si requiescere forte tempus uetit excitantis. rāq; fibris renascentib;
inhērendo. nec ulla sibi miseratione parcentis. lege hac qua se iudice nemo
centes absolui. nec de se suā potest uitare sententiā. Illis animi epulis frustratis
possint excruciari fame. media tabescere. quos magis magisq; desiderii acquirendi cogit
psentē copiā nūdere. & in affluentia copes egestatis mala inuentas patiunt. nescientes
parta respicere. dū egent habendis. Illos radius rotarū pendere distractos. q nihil ōsilio pro
ident. nihil ratione moderantes. nihil uirtutib; explicantes. seq, actus oīs suos sp̄ruine
pnitentes. casib; et fortunis semp rotari. Sarā ingens uoluere ineffectib; laboriosisq;
conatib; uitam terentes. Ictam silicem lapsuram semp et cadenti similem. illq capi
tib; inhērere & imminere. qui arduas potestates et infausta ābitum tyrannide nū quā
sine timore uictum. cogentes subiectum uulgus odisse dū metuat. semp sibi uidens
exitū q̄ mereat excipere. Hec frustra hoc theologi suspicati sūt. Nā et dionisi aule siculę
indementissim incubatore familiari quondā suo solam beatā existimanti uitā tyranni
uolens quā p̄petuo metu misera quāq, impendentiū semp periculis plena esse osten
dere. gladiū uagina raptum. acapulo defixo tenui pendentē mucrone demisso. unius cri
ueris illi capiti imminere. Cumq, ille et siculas & tyrannicas opes p̄sentis
mortis periculo grauaret. Talis inquit dionisius uita quam beatā putabas. te semp mor
tem nob imminentē uidem. Aestima. quando ee felix potuit. q tuneue nō desinit. Sed
hec igit quę atheologis asserum. Si uere quisq; suos patrum manes & inferos uitus corporib;
ee credim. quid aliud intellegendū est quā mori animā cū ad corporis infera demergi.
uiuere aut. cū ad superna post corpus euadit. Dicendū aut ē quid pea uera solicitior
inquisitor philosophie cultū adhiberi. Nā et q primum pytagoras & q plato
ēsecum sunt duas ee mortes. unā animę. animus altera. p̄dicet mori animal cum
n discedit ecorpore. ipsā aut animā mori asserentes. cū assimplici & indiuiduo fonte
nature. immembri corpora dissipari & quia una exhis manifesta & oīb; nota est.
altera n̄ insapientib; deprehensa cteris cā uitā ee credentib; ideo hoc ignorari plurimis

cur' cand̄o mortis dñs m dic̄et. in inimic̄i uocem. cū patrē ide anima lis mortē absolui
animā. & adueras naturę diuinas. atq; ad ꝑpam libertatem reuerti faustū nom̄ dicto sit'
Patrē v̄ q̄ uulgo una existimāt. animā de immortalitate fine luce ad quas dā tenebras
mortis impelli. uocabuli testem̄ habere t horrore. Nam ut ē ster' animi necesse est' in cor'
pore' anima uinculū. ideo corpus de mas t semas. hoc ē uinculum nuncupet'. & COMA
quasi q̄d dā CHMA id anime' sepulchrum. Vnde' cicero parē intuq; significans corpus ee'
uinculum. corpus sepulchrū q̄d carcer' est' sepulta. m' qui e corporū uinculis tamquā
ecarcere' euolauerunt. Inferos aut' platonici n incorporib; ee' id non a corporib; incipe'
re' dixere' certam mundi istius partem. diis sede' id inferos uocauerunt' Deloci v̄ ipsi
finib; aut' se' dissona publicauer't. & insecias trę diuisa sententia est'. Alii enī mundū duo
diuiserunt' quę alterum facti. alterū patri. illud facere' dixerunt' q̄d cū sit immutabile' alteri
causę necessitate' pmutationi imponit'. Hoc pati q̄d pmutationes uariat'. Et immutabi
lem quidem partem mundi aspera q̄ aplanes dr' usq; ad globi lunaris exortū. Mutabi
lem v̄ aluna ad terras usq; dixer'. & uiuere' animis dū in immutabili parte ē sistunt. mori aut'
cum ad partē cecidere' pmutationi capacem. atq; ideo uti luna terras q; locū mortis & in
feroru uocari. ipsamq; lunam uite' ee' moreisq; ē finitū. & animas inde' uitam fluentes mori
inde' ad superna meantes inuitam reuerti. Et ex numero sestimatum' aluna u. deorsum
natura incipit' cadu corum. ab hac anime' sub numerū dieru cadere'. & sub tempus principium'
Deni q; illā et heriā terrā physici uocauerunt. et habitatores eius lunares populos nuncupat'
Q̄d nia ee' plurimis argumentis que nc longū est' enumerare' docuer'. Nec dubiū e' quin ipsa
mortaliu. corporū sit & auctor' et conditrix. adeo. ut n nulla corpora sublimis a accessu
pmant' augmeam. et hoc decrescente' minuant'. Sine dete' mis festa fastidiū; plura asserione'
gener'et'. adea que de' inferorum loco alii diffinuunt' transeam. Maluerunt enī mun
dum alii ex elemēta zep quatuor diuidere'. ut in p̄mo ordine' numere'ur' terra. aqua. aer'
ignis. qui est' pars liquidior aeris. uicina lune' Sup̄ hec rursum totidē numero. natura
puriores elemēta. ut sit luna. terra. qua & terrena terra aphysicis dixim' nominata. aqua
stellaris. mercurii. aer' ueneris. ignis solis. Terminus v̄ elementorū ordo tra ad nos cuersus
habeat'. ut ira ultimū faciat'. & ceteris in unum redactis. interras desinat' tam ima quam
summa pos[ ]remis. Ignis sphera martia. ignis habeat'. aer iouis. saturni. aqua. terra ueno
aplanes, olysios ee' campos purissimos deputatos. antiquitas nob intellegendū reliquit
Dehis campis anima dū incorpus emittit'. p̄ter elementorū ordines q̄m morte' ad cor'
pus usq; descendit'. Hec est' im platonicā demorte' anime' secta cū incorp̄ q̄udit' senten
tia. Alii v̄ nā tres ee' inter eos sententiarū diuersitates. ante signauim. induas quidem
ipsi partes sic prim facunt' sinistē terminus diuidunt mundū. Hemi celum q̄d aplanes

ſpera uocitat. parte una. septē ꝑ ſperas que uage uocant. qđ in illas acterra eſt.
terramq; ipſam altera parte ce uolucrum. Sedin horꝝ quq ſecte angelor" ⁊ primo. anime
beate homi. cuicūq; ētagione corporis libere celū poſſidere. Que ꝑ appetentia corporis
hui quā interris uita uocam. abilla ſpecula abyſſima. ⁊ppetua lucis deſpuens deſiderio
latenta cogitauerit. pondere ipſo terrene cogitationis paulati in inferiora delabitur.
nec ſubito apfecta incorporalitate luteu corpus induit. ſed ſenſim per tracta tegumenta
longiore ſimplicis. abſoluiſſime puritatis receſſum. inquedam ſydera corporis in
cremento turgeſcit. In ſinguliſ enī ſperis que celo ſubiecte ſunt. aetherea obuolutione
ueſtiū. ut peas gradati ſocietati hui indumēti teſta concilietur. ꝑ idea tandem mortis
qđ ſperas tranſit. ad hanc ꝑuenit que interris uita uocantur. Deſcenſus uero
ipſius quo anima decelo imbui utte infegma delabit. ſicordo digerit. Zodiacum
ita laceus circulus obliquc circū flexionis occurſu ambiendo cōplectit. ut eū qua
duo tropica ſigna capricorni. cancer ſecerunt. inter ſecet. Has ſolis portas phiſici uoca
uerūt. q̄ utrāq; obuiante ſolſtitio. ulteri ſolis inhibet acceſſio. ſit ei regreſſus ad zone
mā cui terminos nimq; relinquit. Has portas anime decelo itram mea re.
decerra incelū reneare dicūt. ideo hominū una altera deq; aetas tur-
hominū cancer. qi phunc inferiora deſcenſus. capricorni deq; qua
pellit anime. in ꝑpria unuſ quiſq; ſecle. indeq; numeri reuer tunt
te hoce qđ homeri diuina, prudentia t nacḡſis acceſſu deſcriptu one
ſignificat. Hinc pytagoras putat alacteo circulo deorſū in cipere
dinis imperiū. quia anime inde lapſe uident ui aſuperis receſ ſiſſe. ideo
primā naſcentiū offerri ari lacus alimoniā. qi ꝑm ei" mor alacteo incepit in corpora
terrena labentiū. Vnde et ſcipio in ꝺ somnio beatq; oſtenſo lacteo dicū eſt. hinc ꝑfectu
huc reuertunt. Ergo deſcenſure cū adhuc in cancro ſunt. quo illuc poſite necdum
lacteū reliquer. adhuc innumero ſ deq;. Cū ꝑ adleone labendo puenerunt. illic c
dinos ſiriu ſ auſpicante exordiū. quia in leone ſunt ꝓcliuia naſcendi. quedā humane
nature tyrannia. aequarius aut aduerſus leon eſt. illo oriente mox occidit. ideo cū ſol aqua
rium tenet. manib; leo parentat. ut pote inſigne qđ humane uite. contrariū t aduerſū
ſerat. Illinc ḡ ut aconſino quo ſe Zodiacus lacteuſq; cingunt. anim descendens aetherea
que ſola forma diuina ⁊ incorrupti defluendo, ꝑducit. ſic apuncto naſcit linea. ⁊ in longū.
ex individuo ꝓcedit. ibiq; apuncto ſuo qđ eſt monas. uenit in diadē. que eſt ꝑma
contractio. ⁊ hec eſt eſſentia qua individuam. eandemq; duuiduam plato
in timeo cum demundane animę fabricā loqueretur expreſſit. Animę
enim ſicut mundi. ita ⁊ hominis unus modo dimſionis reperientur
ignare. ſi diuine naturę ſimplicitas cognoſcit. modo capaces cū illa ꝑmundi

hec parhominis membra diffundat. Animus g cum trahat ad corpus inhac prima
sui productione siluestrem tamelsum id hylen influentem sibi inapte experiri.
hoc est quod plato non aut inphedone: animam incorpus trahi nouo ebrietate trepidan
tem uolens nouum potum materialis illuuionis intelligi quo delibuta et grauata dedu
catur. Archam hui indicium e et cratis liberi patris ille sidereus inregione que
inter cancri leonem est locatus ebrietate illic primum descensum animis euenire
silua influente significans. Vnde et comes ebrietatis obliuio illic animis incipit ir
larent obrepere. Ha si animne memoriam rerū diuinarū quarū incelo eram esse
t decorpora usq; defecerint nulla unt homines soper dediuinitate dissensio. Sobliuionem
quide omnes descendendo hauriunt. alii uero magis. minus alii. et interius ueri
defectus
cii nonomnib; liqueat tam opinante omnes quia opinionis ortus est memorie esse
tur si tam hoc magis inuenium. qui mui obliuionis hauserint. qua facile rem
niscuntur qd illic ante cognouerint. Hinc est qd que apud latinos lectio. apud grecos
uocat repetita cognitio. Qua cum uera discim. et recognoscim que naturaliter
noue ramus prius qua materialis influxio incorp uenientes animis ebrietate
llecebre uit hide que ome corp mundi qt ubicuq; cernim videns impressa
formauit. Salussim; purissima parsei. quat sustentatrix diuina
te flamm. nectar uocat. credit ee potus deq. Inferior vanaq; turbi
dior pot animarū, et hoc est qd uetere lethen fluuiū uocauer. Ipsi
autē liberū patre orphaei. Hoyh Vhikoh suspicant intelligi q
ab illo indiuiduo nat. insingulos ipse diuidat. ideo mille. sacris traditur
tirannio furore discerptus in membra. et frustis sepultis rursus unus integer emersisse. qua
Hoyc que dixim mente uocari exindiuiduo pbendo se diuidum. et rursus exclusio
adindiuidua reuertendo. et mundi implet officia. natura sue, si deserta, archana. hoc
g primo ponderet de toduaco et lactreo ad subiectis usq; spera anima delapsa. dum
et pillas labitur. insingulis nonsolum uiam diximus luminosi corporis ameritur
accessu. sed et singulos motus quos inexercitio e habituq; peluer. Insaturni. rationem
et intellegentiam quod logisticon et theorecon appellam. Inouis. um agendi.
quod practicon dr. Inmartis. animositatis ardorem. quod thymicon nuncupatur
Insolis. sentiendi. opinandiq; naturam. quod esthecon uocam. Desedecim uero motū
quod ephthimecon uocatur. Inueneris. pronunciandi et interpretandi que sentiat. quod
hermeneuticon dr. Inorbe mercurii. Phytycon vero id naturam plantandi. et augen
di corpora. Ingressu globi lunaris exercet. et est hec sicut aduiuis
omnibus ultima. ita in nostris terrenisq; omnibus prima Corp enī hoc sicut
fex rerum diuinarum est. ita animalis est prima substantia. hec est differentia

int terrena corpora et supera celi dico, syderu aliorumq elementa: qd illa
quide sursu arcessita ad animé sede, immortalitate excipsa natura regionis et
sublimitatis imitatione meruerut. Ad hec v terrena corpora anima ipsa dedu
cit & ideo mori credit cu incaduca regione & insede mortalitatis trudit t inclu
dit. Hec te moueat qd deanima qui et immortale dicam morte tonesq nominam.
Cr enim sua morte anima n extingut sd adtempus obruit nec temporali di
mersione beneficium ppetuitatis eximit cum rursus ecorpore ubi meruerit tragio
ne utriq penit elimata purgari adpennis utre lucem restituta integrum reu
tat. Plene vt arbitror devita & morte anima diffinitio liquet. q. deadmis
phylosophie doctrina & sapientia ciceronis edicit. Sd scipio pqui ce & caelo q
ipmium cedit beatis promissione immortalitatis animatus ta gtosa spe taq; idyta
rugis mgisq; firmauit uiso patre deq utru uerete cu adhuc videre dubitare que
siverit. Morte igit malle cepit vt uivere nec flesse ctent viso parente que ere
dderat extinctum ubi posse coepit loq hoc pmu pbare voluit nihil se mgis deside
rare qut cu eo ia morare. nec tam ap se que desiderabat facienda cstituit ante
q csulere & quq unu prudentie. Alterum pietatis assertio est. Ipse ipsa t cesulemus t
pcipiemus uba tractem. Queso inquit patr scissime atq; optime quo hec e utta vt ss
affricanu audio dicere qdmoror utrius. quin huc advos ppero. He e tta inqt ille. ss
nisi enum cum ds hic cui hoc e templu ome qd cspiciscustos te corporis custodius ss
liberauerit huc tibi aditu patere nipote. homines eni sumt hac lege genti ss
quitueretur illu globum que intremplo hoc mediu uides. que tra dr. hisq; animi ss
dat e excillis semptinis ignib; que sydera & stellas vocatis. que globose & rotunde ss
diuinis animis mtib; circos suos orbesq; cstituunt celeritate mirabili. Quare & ss
tibi publi & pius omib; rcinendus e anim in custodia corporis. nec in iussu ei ss
aq ille e uoc dat. ex hominu vita migrandum e nemuni assignatu a do diffugisse ss
videamini. Haec secta & pceptio platonis e. q iphedrone diffinit. homne n ee sua s
sponte morriendu. sd i eode tam dyalogo ide dicit morte philosophantib; appe
tendam. & ipsa phylosophiam medi tationem ee moriendi. Haec sibi q ctraria vi
dent si nita e. Ha plato duas hominis mortes nouit. Hec hoc ne repto. qd supius
dictu e. duas ee mortes. vnam animi animlis alteram sdipsi qq; animi hoc
hominis. duas asserit mortes. quaru una natura virtutes altera pstam. homo
morte cum anima corpus relinquit solutu lege nature. Mors eia
dicitur. cum anima adhuc incorpore constituta. corporeas illece
bras phylosophia docente. contemnimus. et cupidtatum. insidias dulces.
reliquasq; oms excut passiones. Et hoc e qd superius secundo vir

tutum ordine quæ solis phylosophantib; aptæ sunt euenire signauit. Hanc
mortē dic̄ plato sapientib; appendā. Illam ꝰ quā omib; natura cōstituit cogi t inferri
t accersiri uetat. docens expectandam ee naturā & has causas hui aperiens sanctionis.
quas ex usu rerū quę in cotidiana cuersatione sunt. mittat. Ait enī eos qui potestā
tis imperio truditi in carcerē. non oportere diffugere inde. priusq̄ quā potestas
ipsa quę clausit. abire pmiserit. nonenum uitari poenā furtiua discessione sit ereptę
re. Hoc quoq; addit. nos ee in dno deorum quę. tutela & prudentia gubnam. Nihil
aut ee in tanto domino debis q̄ possidę. ex eo loco inquo suū cōstituerat auferendū.
& sic q̄ quā mancipio extorquę alieno crimine nō carebit. ita eū q̄ finē sibi dno neq;
iubente quesuerit. nō absolutionē consequi sit reatum. Haec platonicę secta semina
ttius platonis ex equit. Oportę inquit animū p̄ hominē liberam corporeis passio
nibus inueniri. Quā qui de corpore violenti extruditi. liberā ee nō patitur. Qui sibi
ipa sponte necē cōparat. aut pressus necessitatis aut meru cuiq; ad hoc descendit. aut
odio. quae omā intēpassiones habent. Ergo & ista ante fuit his sordib; pura. hoc ipso
tāmē quo exit extorta. sordescit. Deinde mortē debere aīt animae a corpore
solutionē ee nō uinculum. Exitu aut coacto animā circa corpus magis ma
gisq; uinciri. Et reuera. ideo sic extortę animę diu circa corpus. eiusue sepultu
ram. t locum inquo iniecta manus ē puagant. Cū contra illę animę quę se in
hac uita a uinculis corporis phylosophiae morte dissoluut. adhuc extantę
corpore. celo & syderib; inseruant. & ideo illam solā de uoluntarius mortib; dic̄ ee
laudabilē. quę comparat ut diximꝰ phylosophiae ratione nonferro. prudentia nonue
neno. Addit & iā illā solā ee naturalē mortē ubi corp̄ animā. nō animā corp̄ re
linquit. Constat enim numeroq; certā cōstitutaq; ratione animas sociare corporib;
Hi numeri dū supsunt pseuerat corp̄ animari. Cū ꝰ deficiunt. mox illa artuis
uis soluit qua sociatas ipsa cōstabat & hoc ē qd fatum & fatalia uita tempora
uocam. Anima g ipsa nō deficit. quippe. quę immortalis & ppetua est. sd implens
numeris corp̄ fatisceit. nec anima lassat animando. sd officiū suū deserit corp̄ cui
n possit animari. hinc illud est doctissimi uatis. Explebo numerū reddarq; te
nebris. Haec ē igit naturalis uere mors. cū finē corporis solus numeroq; suos defec
tus apportat. nō cū extorquet uita corpori adhuc idoneo ad tanuationē feren
di. nec leuis ē differentia uitā t naturali sponte soluendi. Anima enim cū a cor
pore deserit. potest inse recipere nihil corporei. esse pure. cū in hac uita
eet instituit. Cum uero ipsa de corpore uolenti extrudit. quia extat
rupto uinculo non soluto fit ei ipsa necessitas occasio passionis
et malus uinculi dum rumpit infligit. Hanc quoq; superioribi

adiect ꝛationē nonſponte pereundi · Cum conſtet inquit remuneꝛationē
animus illic ēe tribuendā ꝓmodo pfectionis adquam inhac uita una quęq; ꝓuenit.
noneſt ꝑcipiandus uita finis · cum adhuc pficiendi ēe poſſit · acceſſio · Hec fruſtra hoc
dictū eſt · nam in ꝛebanis de animę reditu diſputationib; feꝛt inhac uita delin
quentes ſimules ēe ſup̄ equale ſolum cademabus quibꝰ denuo ꝑſto ſit ſurgere
ſine difficultate · Animas ꝰ ex hac uita cū delictis ſordib; recedentes equan
das his qui in abrupteū ex alto ꝑcipitiq; delapſi ſint unde numq; facultas ſit
reſurgendi · Ideo g̊ uiendū ē ceſſis uitę ſpatiis ut pfectę purgationis ſit maior
facultas · Ergo inquies · q̊ iam pfecte purgat̊ eſt · manum ſibi debet infer
re cum nonſit ei cauſa remanendi · quia pfectū ulteri᷑ nꝛequiꝛit · quā ſ
ſupera ꝓuenit · Sd hoc ipſo quo ſibi celere finem ſpe fruendę beatitatis
arceſſit uiteū laqueo paſſionis · quia ſpes ſicut timor paſſio ē · ſed &
cętera quę ſuperior ꝛatio diſſeruit incurrunt · Et hoc ē qd paulus filiū ſpe
uita uerioris adſe uenire ꝓperantē · phibē ac repellit nefeſtinatū abſolutio
nis aſcenſionisq; deſideriū · magis eum hac ipſa paſſione uincit ac retardē ·
Hec dicit qd nuſi mors naturalis aduenerit emori nꝓoteris · ſd huc uenire nꝓote
ris · Hiſi enim cū dꝰ inquit iſtis te corporis uinculis liberauerit huc t̊ adire
patere nꝓoteſt · quia ſcit iam ꝛocep̊ in cęlū niſi pfecta puritati caeleſtis ha
bitaculi aditū nꝓatere · Iari aut̄ conſtantia mors nec ueniens ꝓnaturam
tuenda ē nec extra ordinē cogenda nature · Et his quę platonē quęq; plotinū
de uoluntaria morte ꝓnuntiaſſe ꝛeꝛulim̊ nihil inꝝbis ciceꝛonis quib; hanc phibē
remanebit obſcurum · Illa uerba quę ꝑter hoc ſunt inſerta repeꝛam̊ · Homy 55
nes enī hac lege generati ſ̊ quierent illū globū quē intemplo hoc mediꝝ vides 55
q̄ extra dicit̊ · hiſq; animo dat̊ ē ex illis ſeptenis ignibꝰ quę ſydera & ſtellas vo 55
catis quę globoſe & rotunde diuinis animate mentib; circoſ ſuoſ orbeſq; con 55
ficiunt celeritate mirabili · De terꝛa cur globus dicat̊ in medio mundo poſit̊ 55
plenius diſſeꝛem̊ · cū denouē ſperis logm̄ · Bene aut̄ unuūſus mundus di
templū vocatur ꝓpt̄ illos qui eſtimant nihil cē aliud dm̄ niſi cęlū ipſū & celeſtia
iſta quę cernim̊ · Ideo ut ſūmi omnipotentia dī oſtendeꝛe poſſe vix intellegi
numq; uideꝛi · Quicqd humano ſubiect̄ aſpectui templū eius vocauit q̄ſola mūdi
ceꝑitur · ut qui uenerat̄ ut templa hec cultū tam̄ maximū debeat cōditoꝛi
ſcisti; quiſq; in uſū templi hui᷑ induci᷑ ꝛitu ſibi uiuendū ſacerdotis · Unde
& quaſi publico ꝑconio quoda tanta humno generi diuinitatē in ē teſtat̄ ·
ut univſos fydeꝛet animi cognatione nobiliteet · Notandum eſt
qd hoc loco animum et ut ꝓꝑie et ut abuſive dicitur poſuit

Anim enī ꝑprie mens ē quā diuiniorē anima nemo dubitauit ꝓ nūq; sic & animꝫ vsurpatꝫ vocauit. Cuī dicō hisq; animꝰ datꝰ ē excellus sēptēnus ignubi mētē ꝓstat intelligi quę nob ꝑpe cū cęlo sideribq; cōmunis ē. Cū uero aīe rōnēdo anim ē ī custodia corporis ipsā tē animā nominat quę unctē custodia corporali cui mens diuina nsubdita ē. Quātū nobis animꝰ id mens cū syderibꝰ cōmunis sit ꝓdm theologos disserui. Dī q̄ prima causa & est & uocatꝰ vn omniū queq; s queq; sidereꝰ ce. princeps & origo est hic suphabundantia mestatis foecunditate de se mītē creauit hāc mens quę ΗΟΥC uocatꝰ qua patrē inspiciēs plenā similitudinē seruatꝰ auctoris, animā ꝰ dese creat posteriora respiciens. Rursus anima patrē q̄ intuet̄ur induit. ac paulatī regrediente respectu ifabricā corpꝫ incorporea ipsa degenerat. Habē q̄ & purissimā exmīte de qua ē nata a ratione q̄d logicon vo catꝰ & sua natura accipit ꝓbendi sensus. ꝓbendiq; incremēti seminariū quę, vnū aethicon. alterū phyticon nuncupatꝰ. Sd ex his primū id logicon q̄d innatū sibi ex mīte sumpsit. sic vere diuiniū ē. nta solis diuinis aptū. Reliq̄ duo ethicon & phyticon ut adiuuus recedunt. nta conuenientia ī caducis. Anim q̄ creans sibi condensq; corpora nā ideo ab anima natura incipit q, sapientes de dō & mīte ΗΟΥΥ. nominat & illo mero ac purissimo fonte mītis quē nascendo de origine sua hauserat copia cor pora illa. diuina t supera cęli dico & syderū. que prima concedat animum diui neq; mītes. oīibꝰ corporibꝰ quę iforma. ꝛeꝛeꝑ ideſt speꝛa in modū formabant infusæ sunt. Et hoc ē q̄d cū destellis loquere. ait. quę diuinis animaꝝ mībiis feriora, degenerans & ītēna fraginatē corpꝫ caducꝫ. dephendit merā diuini tatē mītis sustinere nonposse. immo ꝑ ītē eius vix solis humanus corporibꝰ ue nire. quia & sola uident erecta suspiciunt tamq; adsupera abimus recedant. & sola facile cęlū tamq; semp erecta suspiciunt. solisq; iest t in capite speꝛa similitudo. quā formā diuinā solā mītis capace. Soli q̄ homini ratione id ui mītis ifudit ou sedes in capite ē. Sd & gemina illā sentiendi crescendiq; naturā q̄ caducū ē corp inseruit. Et hinc ē. q̄d hom & rationis compos ē & sentit. & crescit. solaq; ratione meruit ꝓstare cęteris animalib; que quia semp pnas. & ex ipsa q̄q; suspiciendi facultate asupis recesserē. nec ullā diuinꝫ corpꝫ simultudinē aliq̄ sin parte meruerē. nihil ex mīte sortita sunt. & ideo ratione caruerē. Duo q̄q; tantū adepta ī sentire. t crescere. Hā sicut ullius simultudine rationis imitat̄ mītis si memoria ē. & memoria nulla ratione mota, sed quę hebitudinē sensuū quinq; comitat. De qua plura nē dicere. quo adp̄sens opus nō attinet omittam. Terrenꝫ corporū ītius ordo inarboribꝰ & herbis ē q̄ carent tam ratione quā sensu. & q̄ crescendi tantūm usus ibis viget. hae soli

viuere parte dicunt. Hunc rerū ordinē ex virgilius excipit. Ham & mundo animā dedit & ut partem eius attestar& ur mentem uocauit. Celū enī ait & tras & maria & sydera. spūs intus alit. id est anima. sic alibi pspirantio animā dicit. Quantū ignes animę que ualent. & ut illā mundanę animę asserer& dignitatē. mtē ā testat ē mens agitat molē. Hec ī ut ostender& ex ipsa anima constare & animatū unūsq; quiuit adoidit. Inde hominū pecudumq; genā. & cē. uoq; asserer& eunde ee mentē semp uigorē s̄t usum eius hebescere animalib; corporis densitate adiecit. quantū ī noxia tardant corpora. & reliq. Sām haec ḡ cū exsūmo dō mens. ex mente animas. anima ū & cēdit & uita cōplet omā quę sequunt. cunctaq; hic unus fulgor illumin& & unīsis appareat. vt in multis speculis pordinē positis uultus unus cumq; omā ctinuus successionib; se sequant. degenerantia pordinē adimū meandi. in uenī pfluus intuenti asūmo dō vsq; ad ultimā rerū fece. una mutuus se uultus rebgans & nusq; interrupta conexio. Et haec ē homeri catena aurea q; pendere de celo intas dm̄ fuisse cōmemorat. Hus ḡ dictis. solū hominē cstat exterrenis omib; mtis. idē animi societatē cū celo & syderibus habere cōmunē. Et hoc ē qd ait. husq; animā dat ē exillis sempitnis ignib; que sydera & stellas vocatis. Hec tamī excipis celestib; & sempitnis ignib; nos dic animatos. Ignis enī lucē & diuinū tamī corp ē. Her ex corpore quāuis diuino possem animari. sd̄ vnde ipsa illa corpora que diuina & r & uident animata r. idē ex ea mundanę animę parte quā diximā depura mtē cstare. Et ideo pquā dixit. husq; animā dat ē exillis sempitnis ignib; q̄ sydera & stellas vocatis. [illegible] mox adiecit. q̄ diuinis animatę mtib; vt p sempitnos ignes corpus stellarū p diuinas ū mtes earū animas manifesta discretione significē. & ex illis intas venire animas vimmentis ostendat. Hon abre ē. vt hęc de anima disputatio infine sententias omīum quide anima uident pnuntiasse cūneat. Plato dixit animā essentiā se mouentē. xenocrates. numerū se mouentē. aristotelis entelichiā. pytagoras & phylolaus armoniā. Posidonius ideā. asclepiades. quinq; sensuū exercitū sibi cōsonū. Ipocrates. spm̄ tenuē p corp omē diffusum. heraclyt. pontic. lucē. heraclyt. physicus. scintillā stellaris essentiæ. Zenon cōcretū corpori spm̄. Democrit spm̄ insertū athomis. hac fac itare motus. vt corp illi omē sit puiū. Crytolaus phipatheticus cstare eā dequinta essentia. Hyppar. ignē. anaximenes. aera. Empedocles & crtias sanguinē. Parmenides crtra & igne. Xenophanes ex trra & aqua. Boethos ex aere & igne. Epicur. speciē ex igne & aere & spū mixtā. Obtinuit tam ī minus dem corporalitate ei. quam de immortalitate sententia;

Hunc videm quæ sint hæc duo nomina · quorum partes meminit
cum dicit · quę uos sydera & stellas uocatis · Neque enim bene res una
gemma appellatione monstrat vt ensis & gladius · Sed sunt stellę quidem
singulares vt ceteræ quinq; & cęteræ quæ nō admixtæ alius soli ferun-
Sydera vero quæ in aliquod signū stellarū pluriū compositione formam
vt aries taurus andromeda perseus & corona & quæcumq; variarū gra
formarū imaginū receptā creduntur · Sicut apud græcos aster & astron dūsa
significant Et aster una stella astron signū stellis coactū qđ nos sydus uocam
Cum uero stellas globosas & rotundas dicat & singularium tantū exprimit speciē
specierum q insigna formanda cęlo sunt · Omnes enim stellę missę & si in magnitu
dine aliquā nullā tamen habent in specie differentiā · Hæc aut duo nomina solida
spera describut · q nec ex globo sit rotundum · desecte nec ex rotundato sit globus
desit efficit · cū alterū formā · alterū soliditatē corporis querat · Speras aut hic
dicam ipsarū stellarū corpora · quæ in hac specie formata sunt · Dicunt speras
præterea & planetas illa quę maxima cę · et septē subiecte · per quas duo luminaria et
uage quinq; discurrunt · Circuli et orbes duarū sunt rerū duo nomina ·
Sed his nominibus quid alibi aut ē usus Nā & orbē perpetuo ponunt vt orbē
lacteū · & orbē planetę · vt nouē sibi orbibus & pōt globus · Et circuli uocant
qui speram maximā cingunt vt eos sequens tractat inueniā · quoq; unus ē
lacteus · de quo aut · in flammatas circus elucens · Sed hic horū nihil · neq; circi · neq;
orbis nomine volunt intelligi · Sed est orbis in hoc loco stellę una integra
et pacta conuersio · id · ab eodē loco post emensū spere · per quā mouetur
ambitū in eundē locū regressus · Circus e aut hic linea ambiens speram
ac velut semita faciens per quā lumen uniuq; discurrit · et unde quā uagan
tiu stellarū errores legimus · coercet · quas ideo veteres errare dixere · quas
et cursu suo ferunt · et contra spere maxime · id ipsi celi imperium
orbis motu adoriente · & occidente · voluunt · Et omnium quidē
per celestias · motus similis · idem e modus · meandi · non omnes eodē
tempore cursus suos · peragunt · sed · alie celerius ipsa ad
mirabilis · q̄ cōtra eam · alie tardius · nec alia eadem · sed extraneor

esse possit aut segnior: non eodem tam temporis spatio
omnes ambitu suu pagum Causam ꝙ sub eadem celerita
te disparis spatii apti nos sequemur docebimus. Hic desideriu
natura. et siderea mente hominu narratis. rursus filium
pat in medios ius in homines iustus ect. hortatus. p mium
rursus adiecit ostendens lacteum circulu uirtutib: debitum ebeatoru
coetu referium ¶ Cui meminit his uerbis. Erat aut ut splendissimo
candore inter flammas circus elucens. que uos ut agrauis accepistis orbe
lacteu nuncupatis ¶ Orbis hic idem qd circulus in lacteo appellatione
significat. Est aut lacteus unus ecircis q ambitum celu. et sunt pi eu
numero decem. Bequib: q dicenda sunt, p ferem. cu deboc co peteniss
mo, p cessero. Solus examinib; his subiectus e oculis ceteris circulis
magis cognatione qua usu comphendendis. De hoc lacteo multi
mise diuisa senser. causas q: ei alii fabulosis. naturales alii ptuler.
Sed nos fabulosa reiicientes. ea tantu q ad natura ei usa s ptinere
dicem ¶ Theophastus lacteu dicit ee compagem. qua decliob; hemis
peris celi spera solidata e. et ideo ubi ore utrimq; cueneruit. notabi
lem claritate uideri ¶ Diodorus igne ee densitie. ceteteq; nature
una
ui curru luminis semita discretione mundane fabrice coaceruante con
cretu. et ideo usu immentis admittere. reliquo igne celesti. sua luce nimia
subtilitate diffusa in subiciente conspectui ¶ Democrit innumeras stel
las breues q: omis q spisso tractu inumu coacte: spatis q angustissima
int iacent operis. uicine sibi undiq: s. et ideo passim diffuse lucis
aspergine. continuu iuncti luminis corp ostendunt ¶ Sposseloni cui
definitioni plurim e sensis accessit. aiit lacteu claris ee aetheris in
fusione. qui ideo ad usa zodiaco curuitas obliquauit. ut q m sol nu
q zodiaci excedendo tminos exte feruoris sui parte celi reliqua
deserebat. hic circa una solis in obliqui recedens unius tante flexo ca
lido temperaret. Et ita lacteus circulus zodiacu obliqui circu flexi
onis occursu ambiendo coplectit. ut eu q duo tropica signa capricorni
et cancer ferunt intersecet: Has solis portas physici uocauerunt. quia immanis
obuiante solstitio ulteri solis inhibetur accessio. et fit regressus ad zone
una cui tminos numq; reliquit. Decem aut alii ut diximus circi. quoru De decem circulis
un e ipse zodiacus qui ex his decem solus potuit latitudine hoc modo

referemus adipisci. Hanc ꝯlestium circulorū incorporalis ē linea. q̄ tm mente concipiē. ut sola longitudine ꝯcipiatur. latꝫ nonposit habere Sd in hodiaco latitudine signorū capacitas exigebat Quantū igitur spatii lata dimissio per rectis sideribꝫ occupet duabꝫ lineis limitatū ē. et tm ducta pmediū ecliptica vocat. q cū cursū suū ineade linea patit sol et luna conficiunt alīt eorū necesse ē euenire defectū Solis. sitē et lunę succedat. Lunę. sitē aduersa sit soli. Ideo nec sol umq; deficit nisi cū tricessimę lunę die sē. et nisi quinto decimo cursus sui die. nescit luna defectū Sic enī euenit. ut aut lunę ctra solem positę admittendū ab eo solitū lumē. sub eade inuentē linea tꝝ conus obsistat. aut soli ipsa succedens obiectu suo abhumano aspectu lumē ei repellat Indefectu aut sol ipse nil patitur. sd nr̄ fraudatur aspectus Luna v circa proprīū defectū laborat. n accipiendo solis luna. cui beneficio nocte colorat Qꝫ scienꝫ uirgilī disciplinarū omniū peritissim aīt. Defectus solis uarios lunę q: labores Quā uis igit trīū lineaꝝ duo tus hodiacū claudat et cludat. unū tamē circū auctor uocabuloꝝ dici uolunt antiquitas Quinq; alii circuli paralleli uocantur: Horū medi et maxim ē aequinoctialis. Duo extremitatib: uicini. atq; ideo breuef. quorū un̄ septemtrionalis dicitur: alt australis. Int hos et medium duo ſ tropici maiores ultimis medio minores: ipsi extraq: parte. one. ustę tminos facium. Inter hos alii duo sunt + cuīrub corī quib: nom dedit imperfecta conuersio. Ambientes eni septentrionale uerticē atq; inde induersa diffusi et se insummo intersecant. et quinq: parallelos inquinas partes equabilit diuidunt. hodiacū tꝝ intersecantes. ut unus eoꝝ pariter et libra. alter ꝑ cancrī et capricorni. meando decurrat. Sed ad australē uertī cē nonpuenire creditur. Duo qui adp dictū numerū supsunt. meridian et oriz̄on n scribunt inspera. quia certū locū habere nonpossunt ſ ꝑ diu Anabiba Jon intrantur sursū sande is. Oriz̄on uertant. siue tminus ſtante circū spiciemus habitantis ve uariam. Meridian ē eni que solum sub hominū uertice uenerit. Ipsum diem medium efficiendo designat. br quia globositas terrę habitationes omniū aequales sibi ee nonpatitur n eade parte celi omnium uertice disponit et ideo un̄ omniū meridian ee nonpotest. sed singulis gentib: sup uertice suum ꝑ prius meridian efficitur. Si milit sibi oriz̄onte facit circū spectio singuloꝝ. Oriz̄on ē eni uelut quodā circo designat terminus celi. qđ sup terrā uidet br quia adipsū uertē fine non potē humana acies ꝑ uenire quantū quisq; oculos circū ferendo

conſpexeſſe ſpruum ſibi cęli qđ ſupra terrā ē terminum facit Hic oribon
que ſibi uni cuiq; circū aſcribit aſſpectuſ ultra trecentā ſexagīta ſtadia lon
gitudinē intra ſe commenſiporent Centū enī & lxxx ſtadia non excedit
acieſ contra uidemuſ Sꝫ uiſuſ cū adhoc ſpaciū uenerit accęſſu deficiens into
tundrare recurrendo curuatur Liq; ita fit ut hic numeruſ eximaq; gemina
tuſ trecentī ſexagīta ſtadiorū ſpatiū qđ intra oribonē ſuum commetvr
efficiat ſemp q; quantū exhuī ſpatii parte poſteriore ꝓcedendo demſerit
tantū ſibi deanteriore ſumet Et ideo oribon ſemp quanta cumq; locorū
tranſgreſſione mutatur Hunc aut quē dixim admirat aſpectum aut imꝰ
equa planitieſ aut pelagi tranquilla libertaſ q nullā oculiſ obicit offenſam Ha
te mouear quod ſepe inlongiſſimo poſitū montē uidem aut quod ipſa cęli ſupa
ſuſpiciam Aliud ē enī cum ſe oculiſ ingerit, aliud cum planū ſe porrigit et extendit
imutt in q; ſolo oribonis efficit circuſ Hęc decirca omib; quib; cęli cingit dicta
ſufficiant tractū adſequentia tranſferam exquo mihi omia contemplanti pclara
cęla et mirabilia uidebant Erant aut hę ſtellę quaſ numq; exhoc loco uidem
et hę magnitudineſ omium quaſ ee numq; ſuſpicari ſumuſ exq b; erat eaminim
q ultima cęlo ultima tiriſ luce lucebat aliena Stellarū aut globi terrę mag
nitudinē facile uincebant Hicco exquo omia mihi contemplanti id qđ ſupra retu
lim affirmat inipſo lactea ſcipioni parenti ꝑ ſomnii contigiſſe adventū ſuos
aut pcipua q inſtellis ſe admiratū refert Aliquarū noui
tatem et omnium magnitu dine differem
tate poſt demagnitu ordo quaſ numq;
Plene et docte adici cauſā cur anobiſ
exhoc loco vid Locuſ enī nrę habita
uidęt oſtendu tionis ita poſi cuiſ e ut q dā ſtellę exipſo
numq; poſſint uideri quia ipſa parſ cęli inqua
ſ numq; poteſt hic habitantib; apparere Parſ enī hęc
terrę q incolitur abinimiciſ hominib; q inuice noſ ſcire poſſum adſeptentrio
nalē uertice ſurgit et ſperaliſ conuexitaſ auſtralem nob inima demergit
Cum g ſemp circa tiā aborta inoccaſū cęliſpera uoluantur vertex hic quiſepten
trionē habet q q uerſu mundaſta uolubilitate ītantur quo ſup noſē ſempano
bis uidet Acſemp oſtendit arctoſ oceani metuentes equore tingui duſtrabiſ
contra quaſi ſemel nob ꝑ habitationiſ nrę poſitione demerſuſ necipſe anob quā

uidenṽ nec ſydera ſua quib; ꝛ ipſe ſine dubio inſignīe oſtendit ꝛ hoc e ꝙd
poſita natuꝛe ipſius conſeruſ dixit Hic uertex nob ſemp ſublimiſ at illum ſubpe
dib: ſtix atra tenet maneſq; ꝓfundi Sꝫ cum hanc diuiſitate cęleſtib; partib: uelſęp
ł numq: apparendi terrę globoſitaſ habitantib: faciat ab eo qui incęlo ē omē
ſine dubio cęlū uideꝛ nīnpediente aliqua parte terrę · quę tota puncti locum
ꝓ cęli magnitudine uix obtinet · Cui g̊ auſtraliſ uerticiſ ſtellaſ numq: cleṽiſ uide
re ẽtigerit · ubi circū ſpectu libero ſine offenſa ītem obiciſ uiſę ſum · uꝛe quaſi
noue admiꝛatione dedeꝛ ꝛ quia intellexit cauſa ꝓpꝛ quā eaſ numq: ante uidiſ
ſet att. Cꝫm aut hę ſtellę quaſ numq: exhoc loco uidim̃ Hunc locū demonſtra
tiue ꝛa diuerſ unq̄ erat dū iſta narraret Sequn̄ illa diſcuſſio q̄d ſit q̄d ad
adiecit ꝛ hę magnitudines oīū q̄ſ ee nūq: ſuſpicari ſum̃ Curauit magnitu
dines quaſ uidit inſtelliſ numq; hominiſ. ſuſpicari ſint ipſe patefecit addendo Stellarū
aut globi terre magnitudine facile uincebaꝛ ſſa q̄ndo homo niſi quē doctrina
philoſię ſupꝛ hominē inimo uere hominē fecit · ſuſpicari poteꝛ · ſtellā unā omīa
ee maiorē · cū uulgo ſingule uix faciſ uꝛū flammā eqꝛe poſſe uideant ꝛ ergo te
ſtum uere magnitudo aſſerta credit · ſi maioreſ ſingulaſ q̄m ē omīs ꝛa conſtitert
quod hoc modo lucꝛ recognoſcaſ ſ punctū dixerim ee geometrię q̄d obꝫ conſ̄henſibile
breuitatē ſui inparteſ diuidi nonpoſſit nec ipſū parſ aliq̄ ſectantū modo ſignū
eſſe dicatur · ſ hiſici terrā admagnitudinē circē ꝓque ſol uoluit puncti modū obtine
re docuerit · Sol aut q̄nto minor ſit circo ꝓpꝛio deprehenſū
ē Manifeſtiſſimiſ cum dimiſionū rationib:
conſtat miſurā ſoliſ dicentiſimā ſexta
decimā partem habere magnitudiſ
circi ꝓque ſol ipſe diſcurrit · Cum g̊
ſol adeireū parſ certa ſit · terra ṽ adeir
cū ſoliſ punctū ſit quod parſ ee nonpoſſit
ſine cognitatione iudiui ſole ẽ ſtat terra tē maio
rem ſi maior ē parſ eo q̄d̄ partiſ nom ꝛuma ſui breuitate
non capiat Verū ſoliſ circo ſuperioꝛū ſtellaꝛū circaſ certū ee maioreſ ſic o q̄d
continetuꝛ id q̄d̄ ẽtinet maiuſ ē cū hic ſit celeſtiū ſpeꝛaꝛū ordo ut aſuperiore
unaq̄q: inferior ambiatur Vnde et lunę ſperā q̄ſi accelo ultimā et uicinā tīę ·
minimā dixit cui ꝛa ipſa inpuncto q̄ſi uere ſ ſ li poſtꝛema defecit · Si g̊ ſtella
ꝛū ſuperioꝛū circi ut diximꝰ circo ſoliſ ſ gradioreſ · ſingule aut ē ſint magnitudi
niſ ut adeireū unaq̄q: ſuū modū parteſ obtineant ſine dubio ſingule ſunt ꝛa amplio

res qui ad solis circu qui superioribus minor e puncti ce pdiximus. Veluna sine
re luce luceat aliena sequentia docebunt Hec cu scipionis obtutus ni sine admira
tione pcurrens adtigerat usque fluxisset et illic familiaris hesisset rursus aui montu ad
superiora reuocat e ipse aeli exordio sperari ordine inhec uerba monstrantis Hoc
tibi orbib: t poti globis conexa sunt omia Quoru unus e celestis extimus qui reliquos
oms complectit summ ipse ds arcens et commes cetros. Inquo infixi illi quinoluunt
stellaru cursus sempitni Huic subiecti septe quersant retro ctrario motu atq: celu
Cquib: unu globu possidet illa qua interris saturnia nominant. Deinde e hominu
generi psperus et salutaris ille fulgor qu dr iouis Tu rutilus horribilisq: terres
que martius dicitis. Deinde desepte media fere regione sol obtinet dux
et princeps et moderator luminu reliquoru mens mundi et temperatio tam
magnitudinis ut cuncta sua luce lustret et compleat Hunc ut comites consecutu
ueneris alt. alt mercuriu cursus infimoq: orbe luna radius solis accensa conuertit
Infra aut ea nihil e nisi mortale et caducu pter animos munere deoru hominu gnu
datos. Sup luna sunt aeterna omia Sta ea q e media et inona tellus neq: mouet
et e infima et unea feruntr omia nutu suo ponderaq. Totius mundi assumo animu dili
gens in hunc locu collecta descriptio e et integru quoddam unius status corpis effingit qd
quida topan ide ome dixer. Vnde et hic dixit conexa sunt omia. Virgilius magnu corpus
vocat. Et magno se corpore miscet. Hoc aut loco cicero rerum grandaru iactus semini
bus multa nob excolenda legauit Desepte subiectus globis ait. qui uisantur retro ctra
rio motu atq: celu. Id cui dico admonet. ut quam siuersatur celu. et si illi septe
et uisantur et contrario motu mouentur. Ait si hunc ce sperarum ordine que cicero
refert. platonica esentiat auctoritas. et cu bodiaco spero subiecte sint. quo pacto stelle
caru omnium bodiacu luctari dicant. cu bodiacus et unus sit. et summo celo. queve
ratio inuno bodiaco aliaru cursus breuiores aliaru cursus breuiores facit longiores Hec omia
in exponendo caru ordine necesse e ut asseramus. et postremo q ratione intra ferant
sic ait. omia nutu suo ponderaq. Versari celi mundane anime naturam et uis ratio
docet cui eternitas inmotu e quia nuq: motus relinquit qd uita ni deserit. nec ab
ea una discedit inquiget semp agitatus. Igit et celeste corp qd mundi anima futuru
sibi immortalitatis particeps fabricata e neuq: uiuendo deficiat. semp inmotu e. et
stare nescit. quia nec ipsa stat anima qua impellit. Ita cui animo q incorporea e essen
tia sit inmotu. primu aut omniu celi corp anima fabricata sit. sine dubio incorp hoc
primu exincorporeis mot natura migrauit. cui uis integra et incorrupta ni deserit. qd
primu coepit mouere Ideo q caeli mot necessario uolubilis e. quia cui semp mouere
necesse sit. ultra aut loc nullus sit quo se tendat accessio commutatione ppetue

inſō redditionis agitat. Ergo inquo potē t habet curſū. et accedere ei reuolui ē quia ſpe
re ſpatia et loca complecteretis omia unius ō curſus rotari S. et ſic animā ſequi ſemp undeq;
quō ipſa uniuſa diſcurrit. Vicem g̃ qđ eā numq; reperiat ſi ſemp hanc ſequitur. Immo
ſemp eā repperit. quia ubiq; tota ubiq; pfecta ē. Cur g̃ ſiquā quieti reppert nequeſ
cit. Quia [illegible] et illa quieti ē inſcia. S. rarer enī ſi uſquā ſtantē animā repperiret. Cui g̃ illa
adeuī appetentiā trahī ſemp inuniuſa ſefundat. ſemp corpuſ ſe inipſā et pipſa retorquet
Hęc decęleſtis uolubilitatis archana panca demuſtris plurimo auctore repta ſufficiant. Qđ autē
hunc iſtū extimū globū qui cta uoluit. ſummū dñi vocauit. nī cta accipiendū ē. ut ipſe
pima cauſa et dg̃ ille omnipotentiſſim̃ gſtituerit. cū globuſ ipſe qđ cęli ē animę ſit fabrica
aruma exmente ꝓceſſerit. mens exdō quiuere ſumm̃ ē ꝓpetua ſit ſi ſummū quiđ dixit
ad cętorū ordine qui ſubiecti ſ. Vnde mox ſubiecit. Arcens et cōtinens cętos. Vm ū qđ nīm̃ immor
tale animal ac diuinū ſit et plenū inclitę exilla puriſſima mīte rationis. ſ. qđ ecirc cuncta omīſq; illā
primę omipotentiā ſumitatis ſecum. aut ipſe faciat. aut ipſe contingat. Ipſū denīq; ioue
uetes uocauer. et apud theologoſ uippe ē mundi anima. Hinc illud ē Abioue principiū muſę
iouis omia plena. Qđ et de arato poeta alii mutuati ſ. q̃ deſiderib; locunt. A ceło ir. q̃ ſydera
exordiū ſumēdū ee de cęrenis. Abioue incipiendū ee memorant. Hinc et iuno ſoror ei et cōiunx vo
catur. Et aut iuno dr ſoror. quia biſdem ſeminib; q̃b; cęlū. aer ętia porean ē. Coniunx. quia derſub
uectus ē cęlo. Huic illud adiciendū ē. qđ ꝓter duo lumina. et ſtellas quinq; q̃ appellant uagę reliq̃
omſ. alii infixas cęlo. nec niſi cui cęlo moueri. Alii quorū aſſertio ꝓpior ē. bas quoq; dicer ſuo
motu. ꝓ qđ cui cęli uerſione feruntr accedere. S. ppr immēſitatē extimi globi. excedentia
ręcedibilē num eri ſecula inuma curſus ſui ambitione cuſ cōſumere. & ideo nullu earū
motū abhorrere ſentiri. cui nī ſufficiat humanę uitę ſpatiū ad breue ſatis punctū ti
tarde acceſſionis dep̃hendendū. Hinc tulli nulli ſectę inſeuſ ueteribꝫ. app̃bare ſimul. arrigit
unſāq; ſententiā dicendo. In quo ſunt infixi illi qui uolunt ſtellarū curſus ſempiter
nos. Nam et infixos dicat. Et habere ītacuit curſus. Hinc utrū illi ſepte globi quiſubiecti ſunt
ętherio. ut aer quī celū uertit motu ferant. argumētus a dueri ducentib; requiram. Sole ac
lunā et ſtellas quinq; q̃b;. ab ętherę nom̃ ē ꝓ qđ ſecū trahit ab ortu in occaſū cęli diurna cuſio
ſic ipſas ſuo motu inoriente ab occidente ꝓcedere. nī ſolis lucerna. ꝓfanus ſ. multis qq̃ doc
etrina inuetus abhorrere a fide ac monſtro ſimile iudicatū ē. Sed apud preſſius omnes ita
ueri eſſe eſtabit. ut nī ſolū mīte concipi ſ. oculis q̃q; ꝓbari poſſit. Tam ut nob de hoc ſit
cū ꝓtinacē negante tractat. Age quiſq; tibi hoc liquere diſſimulas. ſimul oīa quę
extimo ſibi fingit detrectans fidē t q̃ ipſa ueritas ſuggerit inclusionis membra mitta
m̃. Has erraticas cum luminib; duob; aut infixas cęlo. ut alia ſydera nullū ſui motus ſignū
nr̃is oculis indicare ſ. ferri mundane ē uerſionis impetu. aut moueri ſua q̃q; acceſſione
dicem̃. Rurſus ſi moueamur. aut cęli ua ſecum ab ortu inoccaſum. et communi ei ſuo

motu meantes aut cotario recessu inoriente abocc̃asu parte uersamur. Iret hec utopinor
nihil pot̃ ee t fingi Hunc uideam qđ ex his uer̃ poterit, ꝓbari. Simsixe essent abeade
statione numq; discederent. S. inhis locis semp utalie uiderentur. Ecce enim defixas
uergilie nec asu umquã copulatione disꝑgunt. nec hyadas q̃ uicine sunt deserunt aut
orionis pcmã regione relinquunt. Septentrionũ cõpagõ solumq; Anguis qui circ eos labit
semel circũ fusũ non mutat amplexũ Hẽ ꝫ m inhac modo inilla cẽli regione usum
et sepe cũ inimũ locũ duę pluresue conuenerint et aloco tam inq̃ simul iuxe sunt
ase post ea separant. Ex hoc eas ñ ee cẽlo infixas oc̃ulis q̃q; apꝑbamus: cõstatq;
mouent nec negare hoc quisq; poterit qđ usus affirmat. Querendũ e g̃ utrũ ab
ortu adoccasũ anticõtariũ motu ꝓprio reuoluant. S. hoc q̃ remus; nob ñ solũmo
nifestissima ratio sc̃ usus q̃q; ipse monstrabit. Consideremꝰ g̃ signorũ ordine quib;
thodiacũ diuisum t distanciũ iudem̃ et abuno signo quolibet ordinis ei sumam̃
excipiũ. Cũ aries exortꝰ p̃ ipsũ taurus emergit. Hanc geminũ secum̃ hos cancer et
ꝑ ordine reliq̃. Si iste g̃ inoccidente aboriente, ꝑcederet. ñ abariete intauru q̃
retro locat̃. nec atauro ingeminos signũ posteri uoluerent. S. ageminis intauꝝ
atauro inariete recta et mundane uolubilitatis c̃sona accessione, ꝑcirent. Cũ ꝫ a
p̃mo insigni secundũ a sedo initiũ et inde inreliq̃ q̃ posteriora sꝰ reuoluam̃ signa
aut infixa cẽlo ferum̃. sine dubio ostat has stellas ñ cũ cẽlo s. ẽtra cẽlũ moueri
Hoc ut plene liq̃at aduriam̃ delunę cursu q̃ et declinatione sua et uelocitate nota
bilior e. Luna. Squa asole discedens renouata e. sc̃o fere die circa occasũ uider
et q̃si uicina soli quẽ nup reliquit. Squa ille demersus e. ipsa cẽli margine tenet
ante eedem sup occidens. Tertio die tardi occidit qua sc̃do et corniculata longi
ab occasu recedit. In septimo die circa solis occasũ inmedio cẽlo ipsa uidetur
Sost alios v septẽ cũ ille mergit. hec oritur. Adeo media parte ñ sis dimidiũ
cẽlũ idẽ unũ hemisperiũ ab occasu inoriente recedendo metit. Rursus post
septẽ alios cum sol occasũ. Lunam hemisperii uertice tenet. et huic regin
diuũ e. qđ medio noctis exortꝰ. Sextremo totidẽ diebꝰ excepti t excepti denuo
sole comꝓhendit et uicin uiderur. ortus amboꝝ qui dum soli succedens
rursus nouetur et rursus recedens paulam semp morientẽ regrediendo
relinquit occasum. Sol quoq; ipse ñ alit quã aboccasu inoriente move
tur. et licet tardi recessu sinu quã luna efficiat quippe quanto tem
pore signũ unũ quodq; emetiatur quanto totũ thodiacũ luna discur
rit manifesta tam et subiecta oculis motus sui ꝓstat indutia. Hinc
enũ mariete ee pronam. Quod et equinoctiale signũ e. paret horas semi
et dieꝝ facit. In hoc signo cũ occidit libra ide scorpius chelas mox oriri

uidem' et appareat taurus uicinus ab occasu Ham uergilias et hyadas partes tauri clariores non multo post sole mergente uidem' Sequenti mense sol insig nu posteri idē intauru recedit et ita fit ut neq: uergilie neq: alia pars tauri illo mense uideantur' Signu enī quod et cū sole oritur et cū sole occidit semp occu lt' adeo ut et uicina astra solis ꝓpinquitate celentur Ham et canis tū quia uicin' tauro ē n uidetur tecnis lucis ꝓpinquitate Et hoc ē quod uirgili' ait Candidus auratis appetit cū cornib: annum Taurus et aduerso cedens canis occidit astro Hon enī unq' intellegi tauro occidente cū sole mox nocasu fieri cane qui ꝓximus est si occidere cum dixit tauro gestame solem quia tunc incipit n uideri sole uicino Tunc tam occidente sole libra adeo superior inuenit' ut totus scorpius ortus ap pareat Gemin' uicini tunc uidentur occasu Kursus post tauri mensē gemi ni non uidentur' quod ineos solem migrasse significat Post geminos recedit incancrū Tunc cū occidit mox libra in medio celo uidetur' Adeo aut' costat sole' trib: signis ꝓcul ide ariete tauro et geminis ad medietate hemisperu recisse' Deniq: p' tres menses sequentes trib: signis q secumtur' emisis cancrū dico leone' et uirgine' Inuenitur in libra q rursus equat nocte diei Et cū ipso signo occa dit mox oritur' aries in quo sol ante sex mises occidere solebat Ideo aut' magis occasu eis qua ortu eligim' ꝓponendu quia signa posteriora p occasu uidem' Et tu ad hec q sole mergente uideri solem solem redire monstram sine dubio eum ētrario motu recedere qua celu mouetur' ostendim' Hec aut' q desole acluna diximus etia quinq: stellaru recessu assignare sufficient Arieni ratio ne in posteriora signa migrando semp mundane uolubilitati ētraria recessio ne uersantur His asseru desperatu ordine pauca dicendi sum in quo dissen tire aplatone cicero uideri pote cū hic solis spera quarta de septe idē in medio locata dicat Plato Luna sursu secunda hoc ē un septe a summo loco sextu tenere' commemoret Ciceroni Heraclidesq et chaldeoru ratio consentit Plato egyptios omnia philosophie disciplinaru parentes secut' ē Q ui ita sole inter luna et

Dedecernendo ordine sperarū

mercuriū locatu uolum' ut ratione tam ei ab hoc uidebantur et educere cur a nullis sol sup' mercuriū sup' q: uenerem et credatur' nec illi qui ita estimant aspectie ueri ꝓcul aberrant Opinione' u ista ꝓ mutationes huimodi ratio ꝓsuasit A summa spera q ē prima de septe usq: ad spera lune a summo secunda ut iecti spa tia tanta differentia ē ut Zodiaci ambitu superior xxx annis duodecim u sub iecta conficiat Kursus tantu a lune spera martis recedit ut eunde cursum bien nio ꝓ agat Venus aut' tanto ē a regione martis inferior ut annus satis sit de ho

diacum pagrandum Iam ♀ tra ueneri pxima stella ē mercurii. et mercurio
sol ꝓpinquus ut hi treſcelū pari temporis ſpatio idē anno plus minusue circumeant
Ideo et cicero hos duos cursus comites solis uocauit quia inspatio longe ase numquā
recedunt Luna aut tantū abhis deorsum recessit. ut quod illi anno uiginti octo
diebus ipsa conficiat. Ideo neq; detrū supiorum ordine quē manifeste clareq;
distinguit immensa distantia. neq; delunę regione quę abomīb: multū recessit
est inter ueteres aliqua dissensio Horū ♀ trū sibi pximos ueneris mercurii
et solis ordinem uicinia confundit; sed apud alios. Iam egyptiorū
sollertia ratio nīfugit. quę talis est. Circulus ꝓquem sol discurrit. amercurii
circulo ut inferior ambitur. Illum quoq; supior circulus ueneris inclu
dit; atq; tra. fit. ut hi duę stellę cum ꝓsuperiores circulos suos uertices
curr intelleguntur sup solem locatę. Cum ♀ pinferiora commeant
circulos. sol eis supior estimatur. Illis g qui speras earum sub sole
dixer: hoc uisum est exillo stellarum cursu. qui nnumq; ut diximus
uider inferior: qui et uere notabilior ē. quia tē liberius apparent.
Iam cum superiora teneant. magis ac magis radius occultant. et ideo
psuasio ista conualuit. et abomnibus pene hic ordo inusum receptus est
Inspicatior tamen obseruatio ueriorem ordinem deprehendit. quem prter
indaginem usus. hęc quoq; ratio commendat. Quia luna quę luce
ꝓpria caret. & desole mutuatur: necesse ē sorti sui luminis ee subiecta.
Hec enim ratio facit lunam nonhabere lumen ꝓprium. ceteras omes
stellas lucere suo qd ipse sup solem locatę. inipso purissimo ętbere
sunt: inquo ome quicqd est lux naturalis et sua est. quę tota cū
igne suo tra speręę solis incumbit. ut celi Zonę quę sunt, peul asole
ꝓpetuo frigore oppsse sunt. sicut infra ostendet. Luna uero quia
sola ipsa sub sole est. et caducos iam regioni luce sua carentia, pxim
lucem nisi desup posito sole cui resplendet habere nonpotuit.
Denicq; quia totius mundi ima pars terra est. ętheris autem ima
pars luna est, lunam quoq; terram. sed ętherium uocauer. Immo
bilis tamen ut terra ee nonpotuit. quia inspera quę uoluntur
nihil manet immobile pter centrum. Mundanę autem speręę
terra centrum est. Ideo sola immobilis pseuerat. Rursus terra
accepto solis lumine clarescit, tantum modo non reducet. Luna
speculi instar lumen quo illustratur emittit. quia illa aeris
et aquę quę pse concreta et densa sunt. Sex habetur. Et ideo

Sententia egyptiorum

Ratio cur luna ꝓpria luce caꝛ

extrema uaſtitate denſeta eſt. nec ultra ſupficiem qua⁹ uſ luce penetratur. Hęc licet et ipſa finiſ ſit. ſed liquidiſſimę lucis et ignis ętheriu. ideo quamuiſ denſiuſ corpuſ ſit quam cetera cęleſtia. multo tamen terra puriuſ ſit acceptę luci penetrabile. adeo. ut eam de ſe rurſum emittat. nullum tamen adnoſ pferentem ſenſum caloriſ. quia lucis radiuſ cum adnoſ deorigine ſua id de ſole puenit. naturam ſecum ignis dequo naſcitur deuehit. Cum uero inlunę corpuſ infundit̃. et inde reſplendet. ſolam refun dit claritatem. non calorem. Nam et ſpeculum cum ſplendorem de ſe ui oppoſiti eminuſ ignis emittit. ſolam ignis ſimilitu dinem carentem ſenſu caloriſ oſtendit. Quem ſoli ordinem plato dederit. t eiuſ auctoreſ: quoſue cicero ſecutuſ. quartū locum globo eiuſ aſſignauerit. uel quę ratio pſuaſionem huiuſ diuerſitatiſ induxerit. et cur dixerit tullius infimoq; orbi luna radiuſ ſoliſ accenſa conuertitur. ſtatiſ dictum ẽ. Sed hiſ hoc adi ciendum eſt. cur cicero cum quartum deſeptem ſolem uelit quartuſ autem inter ſeptem non fere mediuſ. ſed ommimodo me diuſ. et ſit et habeat̃. non abrupte mediu̇m ſolem ſi fere mediū dixerit hiſ uerbiſ. Deinde deſeptem mediam fere regionem ſol obtinet Si non uacat adiectio. qua hęc pnuntiatio tempe rat̃. Nam ſol quartum locum obtinens mediam regionem te nebit numero. ſpatio nontenebit. Si inter ternoſ enim ſummoſ et imoſ locat̃ ſine dubio mediuſ eſt numero. Sed totiuſ ſpa tu quod ſeptē ſperęq; occupant dimenſione pſpecta. regio ſoliſ non inuenitur in medio ſpatio locata. quia magiſ aſummo ipſe quam abipſo receſſit ima poſtremuſq; Quod ſine ulla diſ ceptationiſ ambage. compendioſa pbabit aſſertio. Saturni ſtella quę ſumma eſt Zodiacum triginta annis pagrat Sol mediuſ anno uno. Luna ultima uno menſe non integro. Tantum ergo intereſt interſolem et ſaturnum. quan tum interunum et triginta. Tantum interlunam et ſolē quantum intexu. et unum ex his appareat totiuſ aſummo infimum ſpacium certam mediq; partiſ diuiſionem ſoliſ regionem non fieri. Si qua hic denumero loquebatur.

scipulatio

indixerit fort

S. Mario

in quo fere qui quartus et medius ē. ideo ꝓnunciauit quidē mediū. Sed ꝓpter
lateritē spacioꝝ dimsionē. verbum quo hunc difinitionem temperauit. die
cit fere. Notandum quod cē stellā saturni. et alterum iouis martis. Iam
non nature ꝙ constitutio s humanā ꝓsuasio ē. quę stellis numeros et nomina
fecit. Non enim illa stt. quę saturnia est. sed quam uulgus saturniam 5
nominant. Et ille fulgor q̄dicit iouis. et quem martium dicitis. Ideo et
p̄fecit insingul nōa hęc non cē inuenta exnatura s hominū cōmenta
significationi distinctionis accōmoda. Quod ꝟ fulgorē iouis humano ge
neri ꝓsperum et salutarem. contra martis rutilū et terribilem terris
uocauit alterum tractum est ex stellarum calore. Nam fulget iouis.
martis rutilat. alterū extractum ex qui debis stellis ad hominū uita
manare uolunt aduersa t ꝓspera. Nam plerumq; demartis stella terribi
lia. de iouis salutaria euenire difinuunt. Causam siquis forte altius quęrat
unde diuinis maluolentia asscribat. ut stella malefica cē dicat. sicut
de martis ꝟ saturni stellis existimat. aut cur notabilior benignitas iouis
et ueneris inter genethliacos habet. cum sit diuinoꝝ una natura. in medio
ꝓferam. Nam ptolomeus in libris trib; quos de armonia cōposuit. pate
facit causam quam breuit explicabo. Certi inquit sunt numeri. ꝑ
quos inter ōna quę sibi conuenienter iungunt ꝟ aptantur. sit com
petentia iugabilis. Hec quicq; potē alteri. nisi ꝑ hos numeros conueni
re. Sunt aut hi. epitritus. hemiolius. epogdous. duplaris. triplaris.
quadruplus. quę hoc loco interim quasi sunt nomina numeroꝝ ut ac
cipias uolo. Insequentib; ꝟ cum de armonia celi loquem. quid sint hi nu
meri. quidue possint. opportunius aperiemus. Modo hoc nosse sufficiat
qd sine his numeris nulla colligatio. nulla potē cē concordia. Vnā
ꝟ nām ꝑcipue sol et luna moderant. Nam cum caducorū sint corpora
hęc duo ꝓpa. sentire t crescere. esse. con id sentiendi natura de
sole. phitycon aut id crescendi natura de luna. globositate ad nos ꝟ
tenuitē. Sic utriq; luminis beneficio. hęc nob cōstat uita quasi unum
Conuersatio tam nra ꝟ puentus actuū tā adipsa duo lumina quā
ad quinq; uagas stellas referē. Sed harum stellarum alias inuenit
numeros quorū sup secum mentionē cū luminib; bene iungit
ac sociat. alias nullus applicat numeri nexus ad lumina. Ergo
uenera ꝟ iouialis stella ꝑ hos numeros. lumini utriq; sociant. Sed
iouialis. soli pōnit. lunę ꝟ ꝑplures. et uenera lunę ꝑ pōnit. soli
ꝑplures numeros aggregat. Hinc licet utraq; benefica credat

iouis tam stella cum sole accomodationē. et ueneria cū luna. atq; ideo utq;
nr̄e magis cōmodant. quasi luminib; utq; nr̄q; auctorib; numeroꝝ ratione
ccordes. Saturni autē martisq; stellę. tta nonhabēt cum luminib; competentia.
ut tam aliq; t extrema numeroꝝ linea saturnus adsolem. mars aspiciat
adlunam. Ideo min commodi utq; humanę existimantur. q̄si cum
utq; actoribꝫ arta numeroꝝ ratione non iuncti. Cur tam ipsi non
numq; opes t claritatem hominib; pstare credant. adalterū debet p
tinere tractatū. qc hic sufficit aperuisse rationē. cur alia terribilis. alia
salutaris existimet. Plotinus quidem inlibro qui inscribit sic faciunt
astra ,pnunciat. nihil uit potestate eoꝝ hominib; euenire. s ea quę de Homeri libri
creti necessitas insingulos sancit. tta phorum septem transitum statio
ne recessume monstrari. ut auer seu pter uolando. seu stando fittura pennis
ucqq; tam iure vel uoce significant nescientes. Nam certa spacii difinitio est ad quam cū
ocabit. hic salu una quęq; erratica stella recedens asole puenerit. tamq; ultra ,phibeat
uris. ille tribulis accedere. agi retro uidet. Et rursus cum certam partem recedendo contige
i phunc pspera. p rit. addirecti cursus consueta reuocat. Ita solis uis et potestas. motus re
ū fulgurificent ui liquoꝝ luminum constituta dimensione moderat. Mens mundi ita apel
moda latur. ut physici eum cęli cor uocarent. Inde nimirum. quia oma quę
statuta ratione pcedum fieri uidem. diem noctemq; migrantes int utrūq;
,plusculus breuitatisq; uices. certus temporib; equam utrisq; mensuram
deinuenis clementem temperiē. torridū cancri acleonis estum molli
ciem autumnalis aurę. tum frigoris inter utramq; temperiem. oma
hęc solis cursus et ratio dispensat. Iure g cor cęli dr̄ pquem fiunt oma
quę diuina ratione fieri uidem. Est hęc causa ,ppt̄ quam iure cor
cęli uocet. quia natura ignis semp inmotu ppetuoq; agitatu est
Solem aut ignis ętheris fontem dictum esse retulimus. Hoc est g sol
inęthere qđ inanimali cor cui ista natura est. neumq; cesset amotu.
aut breuis eius quocūq; casu abagitatione cessatio. mox animal in
rimat. Hęc deco quod mundi mentē uocauit. Inhis aut tot nominib;
quę desole dicunt nfrustra. n adlaudis pompā lasciuit oratio. sed
uere uocabulis exprimunt. Dux et princeps aut. moderator reliquoꝝ
luminū. mens mundi. temperator. Plato intimeo cū de octo
speris loqueret sic ait. Vt aut ipsos octo circuit celeritatis
tardritatis certa mensura sit et noscat. dis inambitum sup ter
ram. secundū lum accendit. qđ ,sole uocam. Videt ut hęc difini
tio uult omniū speratū lum ee insole. Sed cicero sciens etiam:

ceteras stellas habere lum̃ suum. solamq; lunam ꝓprio carere. ob
scuritatẽ diffinitionis huius liquidius ab soluens. ꝯostendens insole
maximum lumen eẽ ⁊ nõ solum. sed. dux ⁊ princeps et moderator lumi
num reliquorum. adeo ⁊ ceteras stellas scil. cẽ lumina. ꝓ hunc ducẽ eẽ ⁊
principem. quẽ eradius fontem celestis lucis appellat. Dux ⁹ dr̃ quia
oms luminis maiestate ꝓcedit. Princeps. quia ad eminet. ut ꝓpterea q d
talis solus appareat sol uocet. Moderator reliquoz dicit̃. quia ipse cur
sus eoz recursusq; certa spatii diffinitione moderat ☿ ♂ Cur. ♀ ♃
temperatio mundi dict̃ sit. ratio inapto est. Ita enim nõ solum re
rũ. ꝑ ipsum quoq; celum quod uere mundus uocatur. temperari sole
certissimum est. ut extremitates eius quẽ ad uis longissime recesserunt
oĩ careant beneficio caloris. ⁊ ultra frigoris ꝓpetuitate torpescant
quod insequentib; aptius explicabit̃. Restat ut de magnitudine eius
pauca. ⁊ non ꝓtereunda dicam̃ De solis magnitudine.

Physici hoc maximẽ consequi inomnu circa magnitudinẽ solis inquisi
tionẽ uoluer̃: quanto maior possit eẽ qua terra. Eratosthenes dim
sionũ in libris sic ait. Mensura terre septies et ugies multiplicata. men
sura solis efficiet. Possedonius dicit̃ multo multoq; sepius multiplicatã
solis spaciũ efficere ⁊ utriq; defectus argumẽtũ ꝓse aduocat̃; Ita cũ solẽ
uolunt terra maiorẽ ꝓbare testimonio lunẽ deficientis utrum. Cum
defectũ lunẽ conant̃ asserere ꝓbationẽ de solis magnitudine mu
tãt̃. ⁊ sic euenit ut dũ utriq; de altero astruit̃. neutrum ꝓbabiliter
astruit̃. semp inmedio uacillante muto testimonio. Quid enĩ ꝓ eõ
adhuc ꝓbandũ ꝓbetur? Sed egyptu nihil adiectura loquentes se
questrato ac libero argumẽto. nec in patrocinũ sibi lunẽ defectũ uocantes. quanta mẽ
sura sol terra maior sit ꝓbare uoluerunt ut cũ demũ ꝓterre magnitudinẽ ostẽ
derent. cur luna deficiat; Hoc aũ nequaq; dubitat̃ nõ posse aliter deprehendi nisi mẽ
sura et terre et solis inuenta. ut fieret excollatione discretio. Et trena quidem
dimsio oculis rationẽ uuantib; de facili constabat. Solis uũ mẽsuram aliter nisi ꝑmẽsu
ram celi ꝓquod discurrit inueniri nõ posse uiderunt. Ergo ꝑmũ metiendũ sibi
celum illud id ẽ. ter solis ẽstituerunt. ut quid possent modũ solis agnoscere. Sed
ꝗso siquis unquã tam ociosus tanq; ab omi erit feriatus serio ut hec qq in manũ
sumat ne talem ueterẽ ꝑmissionẽ quasi insanie ꝓximã. aut horrescat aut
rideat. Et enim ad rem q natura incõprehensibilis uidebat̃. uã sibi fec
ingenũ. Et ꝓterea. qui celi modus sit reperit. Vtrũ liquere
possit ratio cõmenti. prius regulariter pauca dicenda sunt. ut

sti rerū sequentiū adit' instructior'. Inomi orbe t sperā. medietas centrū uocat'. Hibilq; aliud est centrū. nisi punctū quo spera aut orbis
medii certissima obseruatione distinguit'. trē ducta linea dequocūq;
circulo. t deloco circuli qui designat ambitum inquā cūq; eā dē circuli
summitatē orbis partē aliquā diuidat necesse ē. sīmodo medietas ē orbis.
quē separat ista diuisio. illa enī tantū linea ipsum equales orbē medii diuidit.
quā a summo insummā ita ducit'. ut necesse sit eā transire p centrū. t hec linea
q orbē sic equalit' diuidit dyametros nuncupat'. trē omis dyametros cuicūq;
orbis triplicata. cū adiectione septime' partis sue' mensurā facit circuli q orbis
t septē teneat dy includit'. idest circuferentias orbis ipsius circulus teneat'. triplicabis septē. vii
ameth longitu faciunt'. xxi. His adicies septimā partem hoc est unū. p nunciabis. xx.
do. et uidis excedere duab; uncis huius circuli cē mensurā. cui diametros. vii. uncis exten
nosse quot uncias dit'. Hec oīa geometricas euidentissimisq; rationib; p bare possem. nisi
nemine de ipsis dubitare arbitrarem. et cauerem ne fasto plurius uolum ex
tendere. Sciendū z hoc est q̄d umbra terre quā sol p occasū in inferiori
hemispherio currens. sursū cogit' emitti. ex qua sup terram sit' obscuritas que
nox uocat'. sexagies in atū multiplicat' habeat mensura. quā terre dyametros
habet'. et hac longitudine' ad ipsū circulū p quē sol currit' erecta. exclusione'
luminis tenebras interrā refundit'. Q̄rendū est igit' quanta dyametros
terre sit'. ut' cognitet q̄d possit' sexagies multiplicata colligere. Unde his plura
tis adtractatū mensurarū quas p misit' oratio reuertar'. t euidentissimis
z indubitabilib; dimensionib; cōstitit'. uniuersē terre' ambitū que t incolit'
aquab; cūq; t inhabitabilis iacet'. habere stadiorū t n̄ multo amplius dyame
tros habet' scdm triplicationē cū septime' partis adiectione'. qua sumpsis
de dyametro z circulo regulariter dixim'. et qua ad efficiendā terrene
umbre longitudinē ambitū terre si dyametri mensura multiplican
da est. ipsa est enī qua sursū cōstat excrescere sexagies. multiplicandi
bi erunt octoginta milia que terre dyametros habet. Que fa
cit q̄adragies octies centena milia stadiorū ee aterra usq; ad sōlis
cursū quo umbra terre dixim' p uenire. Terra aut' in medio ee
stis circuli p quē sol currit' ut centrū locata est. Ergo mensura
terrene umbre medietatē dyametri celestis efficiet. Et sua alterā
quoq; parte terre par usq; addimidiū circuli mensurā tendat' in
tegra circuli p quē sol discurrit' dyametros inuenit'. Duplicatus
igit' illius quadragies octies centenis milib; erit integra dyametros.
facile mensura nob ipsi quoq; ambit' p dit'. Hanc z enī sūmam
centenis milib; stadiorū et inuenta dyametros.

quā diametron fecit ter debet multiplicare adiecta parte septima. ut supra iā dictū ē. Et ita inuenies totī circuli p quē sol currit ambitū stadiorū habere trecenties centena milia. & insup centū septuaginta milia. His dictis quib; mensura quā t̄ra t ambitus t diametros habet si et circuli modus p quē sol currit t diametri ei ostendū nunc quā solis ee mensurā t quē admodū illi prudentissimi deprehenderunt indice m. Hā sic exterrena umbra potuit circuli p quē sol meat deprehendi magnitudo ita p ipsū circulū solis mensura inuenta est. in hunc modū p̄cedente inquisitionis ingenio. Equinoctialē die ante solis ortū equabi lit̄ locatū est saxeum uas inhemisperi specie cauata ambitione curuatū insta plures designato duodecim diaborarū numero. quas stili, p̄minentis umbra cum transitu solis p̄tereundo distinguit. Hoc ē aut̄ ut scimus hūi modi uasis officiū. ut tanto tempore apriore ei extremitate adaltera usq; stili umbra p̄currat. quanto sol medietatē cēli aborta inoccasum unius scilicet hemisperi conuersione metitur. Iam toti cēli conuersio integra die noctēq; concludit. & ideo constat. quantū sol in circulo suo meat tantū in hoc uase umbram meare. Huic igit̄ equabilit̄ collocato circa tempus solis ortus p̄pinquantis. inhesit diligens obseruantis obtutus Et cū adprimū solis radius quē de se emisit prima summitas orbis emergens umbra de stili decidens summitate primi labri curui eminentia c̄tigit. locus ipse qui umbre primitias excepit. note impressione signatus est. obser uatūq; est quā diu sup̄ terrā. solis orbis integer appareret. ultima eius summitas adhuc orizonta uideret insidere. Et mox locus adquē umbra tunc inuasse migrauerat adnotatus ē. Habitaq; dimensione inter bas umbrarū notas q integrū solis orbē id diametrū note. de duab; eius summitatib; metiunt̄. pars nona repta est eius spatii. qd assumo uasis labro. usq; adhore prime linea contineat. Et ex hoc c̄stitit qd in cursu solis una temporis equinoctialis hora facit repetitus nouies orbis ei accessus. Et quia c̄uersio celestis hemisperi p̄cutis xii. horis die condit. nouies aut̄ duodeni efficiunt centū octo. sine dubio solis diametros centesima & octaua pars hemisperi equinoctialis est Ergo toti equinoctialis circuli ducentesima sexta decima pars est ipsū aut̄ circulū habere stadiorū trecenties centena milia. & insup centū et septuaginta milia. ameliust̄ p̄batū est. Ergo sicut sum̄e ducentesi mā sextā decimā c̄sideraueris partē. mensurā diametri solis inuenies. Est aut̄ pars ipsa fere in centū quadraginta milibus

Dyametros aut̃ centum .quadraginta fere miliũ stadioꝝ ee dicenda e Vndepene
duplex quã terre dyametros inuenit̃. Constat aut̃ geometrice rationis examine
cũ deduob; orbib; altera dyametros duplo alterã uincit. illũ orbẽ cui dyame
tros dupla est. orbẽ altero octies ee maiorẽ. Ergo exhis dicendũ est solẽ
octies terra ee maiorẽ. Hec desolis magnitudine breuit̃ ex pta liba
uim̃. S quia speras septẽ celo dixim̃ ee subiectas exteriore quiq; quas in
terius ẽtrice ambiente. longeq; ꝛ a celo oms ꝛ a se singule recesserunt. nõ
querendũ e cum Zodiacus unus sit. et is constet celo syderib; fixis. quẽ
admodũ inferiorũ speraꝝ stelle insignis Zodiaci meare dicant̃ Hec
longũ est inuenire rationẽ. que inipso uestibulo excubat questionis.
Verũ e enim neq; solẽ lunãue. neq; de uagis ulla ita insignis Zodiaci fieri.
ut ex syderib; misceam̃. si inillo signo una queq; ee phibet̃. quod habue
rit sup uerticẽ. inea que illi subiecta est circuli sui regione discurrens.
quia singularũ speraꝝ circulos induodecim partes eque ut Zodiacũ itimo
diuisit̃. ꝛ que inea partẽ circuli sui aduenerit. que sub parte Zodiaci est. arieti
deputata inipsũ arietẽ uenisse õcedit̃. Similiq; obseruamo in singulis
partes migrantib; stellis tenet̃. Et quia facilior adintellectũ poculos uia
est. id quod sermo descripsit. uisus assignet. Est enim Zodiacus circulus cui
assceriptũ est. A. Intra hunc septẽ alii orbes locant̃. et Zodiacus ab. A. por
dinẽ affixis notis quib; asscribent̃ littere sequentes inpartes duodecim diuidit̃
Stq; spatiũ quod int̃ A et B. claudit̃. arieti deputatũ. Quod int̃ B et C. tauro.
Quod int̃ C. et D. geminis. Cancro quod sequitur. et reliquus pordinem
cetera. His constituis iam desingulis Zodiaci notis et litteris singule
deorsũ lineꝝ pom̃s circulos adultimũ usq; ducam̃. et pcul dubio per
orbes singulos duodenas partes diuidet̃ transit̃ linearũ. Inquocũq; igit̃
circulo seu sol inillo seu luna. t deuagis queq; cũq; discurrit̃. cũ adspatiũ uene
rit quod it̃ lineas claudit̃. ab A et B. notis et litteris defluentes inarietẽ
ee dicit̃. quia illic ostituta. spatiũ arietis in Zodiaco designatũ sup uertice
sic descripsim̃ habebit̃. Similit̃ inquãcũq; migrauerit̃ partẽ. insigno sub
quo fuerit̃ ee dicet̃. Atq; hec ipsa descriptio eodẽ cõpendio nos docebit̃. cur
eundẽ Zodiacũ cadeq; signa. alie tempore longiori. alie breuiori pcurrant
Quotiens enim plures orbes intrasse locant̃. sic ille est maxim̃ qui prim̃.
et minim̃. qui locũ ultimũ tenet. ita demedus q̃simo, ppior est. in
feriorib; maior. qui uicinior est ultimo. breuior superioribus habet̃. Et int̃
has igit̃ septẽ speras. gradũ celeritatis sue singulis ordo positionis assceripsit̃.
Ideo stelle que, pspatia grandiora discurrunt̃. imbrui sui tẽpore, pluiore

xxi
dẽ mutasse
ceptra
feri

ficiunt. Que pangusta breuiore. Conflet enī nullā imeas celerius ceteris
tardiusue ꝓcedere. Sicū sit omnib; idem moꝰ meandi. tamē ex diuersitatē tēporis
sola spatiorū diuersitas facit. Hā ut demedius nc ꝓtermittam. ne eadē semp
repetantur quod eadē signa saturn' annus. xxx. luna dieb; xxviii ambit
et pmeat. sola causa est inequantitatē circuloꝝ. quoꝝ alt̄ est maxim' alt̄ ē
minim'. Ergo ꝯ ceterarū singula ꝓspatiu sui modo tempus meandi. aut ex
tendit aut ctrahit. Hoc loco diligens discussor rerū inueniet qđ requirit. Inspectis
enī zodiaci notis ex monstrat ipsidiū fidei aduocata descriptio. atq; quis quisq; uerū inqui
et ꝯ circa celestis duodecī partes aut inuenit aut facit. maxime cum nulla
oculis subiciant exordia singularū. Huic igit̄ tā necessarie interrogationi
historia ipsa respondeat factū referens quo ueteribꝫ tempiata est tam
difficilis ꝯ effecta diuisio

Solutio

Egyptiorū enī retro mos
res quos ēstat p̄ mos
omniū celū scrutari
ꝯ ausos meari. p̄q
ppetuq apud se
serenitatis obse
quio celū sēp
suspectu libero
intuemes de p̄
hendēt unūsis
t stellis t sydeꝝ
bus infixis celo.
solas cū luna ꝯ
sole quinq; stellas ua
gari. nec hastā pōs
celi partes passi. ac sine
certa errorꝝ sui lege dis
currere. numq; denq; adseptentri
onalem uerticem deuiare. nunq;
adaustrilis poli ima demergi. sed intra unius obliqui circuli
limitem omnes habere discursus. nec omnes tamen ire partes
ac redire. sed alias alius ad eundem locum peruenire temporibus
rursum ex his alias accedere. retro agi alias. uideriq; stare n̄ numq;

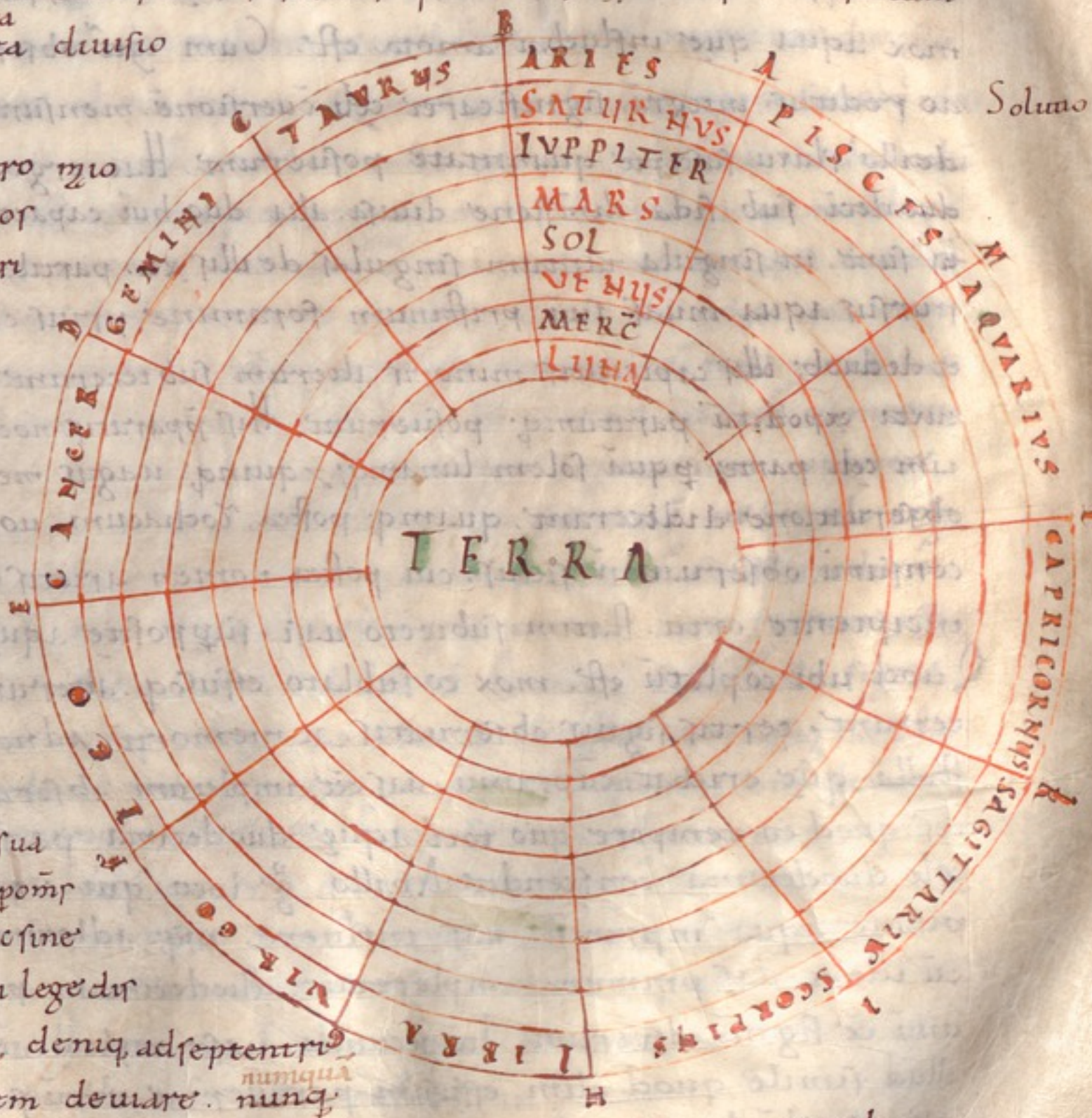

poſtq; hec inquā int eas agi uidēt, certas ſibi partes decreuēr inipſo circa conſtituere. ⁊ diuſonib; adnotare. ut certa eēnt locorum nomina. inquib; eas moriur. t dequib; exiſſē adqueue rurſus eſſē uenturas. et ſibi inuicē nunciarent et ad poſteros noſcenda tranſmitterent. Duob; igit̄ uaſis ęneis ꝑparatis quorū alteri fundus erat inmodū clepſydre ſort̄. illud quod erat inte gru uacuum ſubiecer̄. pleno aque altero ſup poſito. ſ meatu ante munito et quālibet deinfixus unam clariſſimā. lucideq; notabilē orientē obſer uauerunt Que ubi primum coepit emergere. mox muntione ſubducta ꝑmiſerunt ſubiecto uaſi aquam ſupioris influere. fluxitq; innocuſ ipſi et ſequentis diei finem. atq; uſq; adprincipium noctis ſecunde. quā diu eadem ſtella adortum rurſus reuertit̄. Que ubi apparere primū coepit mox aqua que influebat amota eſt. Cum igit̄ obſeruate ſtelle tus ac reditus integrū ſignificaret cęli cuerſionē. menſurā ſibi cęli inaque dello fluxu ſuſcepte quantitate poſuerunt. Hac ergo inparteſ equaſ duodecī ſub fida dimſione diuiſa. alia duo hui capacitatis uaſa ꝑcura ta ſunt. ut ſingula tantum ſingulas de illis xii. partib; ferrent totaq; rurſus aqua inuas ſuū priſtinum foramine pruus clauſo refuſa eſt et de duob; illis capacitatis minoris alterum ſubiecerunt pleno. alterum iuxta expeditū paratumq; poſuerunt. His ꝑparatis nocte alia mille um cęli parte ꝑqua ſolem lunamq; ⁊ quinq; uagas meare diuturna obſeruatione didicerunt. quamq; poſtea. Zodiacum uocauerunt. as cenſurū obſeruanter ſidus. cui poſtea nomen arietis addiderunt Hui incipiente ortu. ſtatim ſubiecto uaſi. ſup poſite aque fluxū dederē Quod ubi cōpletū eſt. mox eo ſublato effuſoq;. alterum ſimile ſubie cerunt. ceptis ſignis obſeruatis. ac memorit̄ adnotatis. ite ei loci ſtellā que orieba. cū primū uaſ eē impletum obſeruauer. intellegen teſ quod eo tempore quo toti aque duodecima pars fluxit. pars cęli duodecima conſtrendit. Abillo g̊ loca qui ceptī oriri inci piente aqua inprimū uas influere. uſq; adlocum qui oriebat cū idem uas primum impleretur. duodecimam partem cęli id unū ee ſignū dixerunt. ite ſecundo uaſe impleto. ac mox retracto illud ſimile quod olim effuſum parauerant. iterū ſubdiderunt. no tato ſimilit loco qui emergebat. cum ſecundū uas ee impletum. et a fine primi ſigni uſq; adlocum qui adſecunde aque finem orie batur. ſecundū ſignū notatū eſt. Atq; ita uiciſſim uaſa mutando ⁊ ꝑſingulas influenta aque partes. ſingulos ſibi aſcendentium

cęli partiũ limites adnotando. ubi iã cũsumata omni pduodecim. par
tes aqua. ad primi signi exordia puentũ est. sine dubio iam diuisas certisq;
sibi cũseruationib; ⁊ indicius adnotatas. xii. cęli partes tamę cõpotes machi
nationis habuerunt. Quod ñnocte una. ꝑ duab; effectũ est. q; oñe cęlũ
una nocte ñ uoluit. ꝑ die uertit pars eius media. ⁊ medietas reliqua p
noctem. Hec tam cęlum oñe duarũ sibi ꝑximarũ noctiũ diuisit ispecio
ꝑ diuersos temporum nocturna dimsio utrumq; hemisperiũ paribꝫ aque
uicib; adnotauit. Et has ipsas. xii. partes signa appellari maluer certaq; sin
gulis uocabula gra significationis adiecta sunt. Et quia signa greco nomine
Zodia appellant. circũ ipsũ signos Zodiacũ q̃si signiferum uocauer. Hanc
autem rationẽ idem illu cur arietem cũ inspera nihil primũ. nilq; postre
mum sit. primũ tam dici maluerint. ꝑdider. Nam incipiente die illo
q̃prim omniũ luxit. id quo inhunc fulgorẽ cęlũ ⁊ elemta purgata sunt. q̃ ideo
mundi natalis uire uocitat. arietẽ immedio cęlo fuisse. Et quia mediũ celũ
q̃si mundi uertex est. arietẽ ꝑpter primũ int omis habitũ. qui ut mundi ca
pit inexordio lucis apparuit. Sub nect aut etiã causa. cur hec ipsa duodecim
signa assignata sint duos numinũ potestati. Nam enim inhac ipsa mun
di genitura. arietẽ ut dixim mediũ partẽ cęli tenente. horã fuisse mundi nas
centis. cancro gestante tunc lunã. Post hunc sol cũ leone orichat. cũ mercu
rio uirgo. libra cũ uenere. mars erat inscorpio. sagittarium iupiter
obtinebat. incapricorno saturnus meabat. Sic factum ẽ. ut singuli eos
signoriũ domini eẽ dicant. inquib; cũ mundus nascereꝰ fuisse credunt
Sduob; quidẽ luminib; singula tantũ signa. inquib; tunc fuerant assig
nata antiquitas. Cancrũ lunę. Soli leonẽ. Quinq; ꝰ stellis illa signa
quib; tc iberebant. quinq; reliqua sic adiecit uetustas. ut massignandis
afine prioris ordinis. ordo secundus inciperet. Superius enim dixim
in capricorno saturnũ. ꝑ oms fuisse. Ergo secunda adiectio eũ primũ secu
qui ultim fuerat. Ideo aquarius q̃ capricornũ sequit. saturno dat Iou
i q̃ ante saturnũ erat. pisces dant. Aries marti. q̃ ꝓcesserat iouẽ Tau
rus ueneri. quã mars sequebat. Gemini mercurio ꝑ quẽ uenus fue
rat deputata ſ. Notandum hoc loco quod ingenitura mundi t
ipsa rerum prouidentia. uel uetustatis ingenium. hunc stellis
ordinem dedit. quem plato assignauit sporis earum. ut cet
luna prima. sol secundus. super hunc mercurius. uenus quarta.
hinc mars. inde iupiter. et saturnus ultimus. Sed sine huius
tamen rationis patrocinio habẽde platonicum ordinem

prior ratio cōmendatū Exhis ℔ quę de uerbis ciceronis ꝓxime ꝓlatis
quęrenda ꝓpositum. qua licuit breuitate a summa spera q̄ aplanes dr̄o.
usq; ad lunam quę ultima diuinor̄ ē. omnia ut opinor̄ absolutum. Ha
cęlum uolui. et cur ita uoluit. ostendimus. Septēq; speras contrario
motu ferri. ratio indubitata patefecit. et de ipso sperarum ordine qd
diuersi senserunt. t quid int̄ eos dissensionem fecerit. quę ve magis sen
tentia seq̄nda sit. tractatus inuenit. Hec hoc tactum ē. cur int̄ om̄s
stellas sola sine frīs radius luna n̄lucet si. quę spatior̄ ratio solē abhis
quoq; qui eum int̄ septē q̄rtum locauerunt. non tam abrupte mediū
si fere medium dici coegerit. publicatum est. Quid significent nomina
quib; ita uocatur ☿. ut laudari tantum putet. innotuit. Magnitudo
quoq; ei. sed et cęlestis ꝑ quē discurrit circuli. trēq; partes quanta
sit. t quem admodum deꝓhensa sit. monstratum est. Subiectarum
sperarum stellę quem admodum in zodiaco qui sup om̄s est ferri dicant.
t quę ratio diuīsarum faciat t celerē seu tardum recessum. Si ipse Zodia
cus in xii. partes qua ratione diuisus sit. curq; aries primus sit. et quę
signa in quorum numinum dnone sint absolutum est. Si omnia hęc
quę de summo adlunā usq; puenium. sacra incorrupta diuina sunt.
quia in ipsis ē ether semp id nec umq; recipiens inequalem uarietatis
Sup̄ lunā st̄ ętna om̄a. infra caduca ☿ ☽ estū. infra lunam aer et natura ꝑmutationis parti incipiunt. sic
ętheris aeris. ita diuinorum et caducorum luna ēfinium est. Quod aut
ait. nihil infra lunam ēe diuinum preter animos munere diuū homnū
generi datos. n̄ita accipiendum est animos hic ēe ut hic nasci putent
si sic solem interris dicere solemus. cui radius aduenit. recedit. ita
animor̄ origo cęlestis est. si lege temporalis hospitalitatis hic exulat
Hęc ℔ regio diuinum ipsa nihil habet. si recipit. Et quia recipit. remit
tit. Aprium aut habere diceretur. si ei semp tenere licuisset. Sed
qd mirum si anima de hac regione n̄constat. cū ne corpori fabri
cando sola sufficerit. Nam quia terra. aqua. et aer. infra lunā sunt.
ex his solis corp̄ fieri n̄potuit. qd idoneū eēt adiuta. si opus fuit p̄sidio
ignis ętherei. q̄ terenis membris uita et animā sustinendi cōmodaret
uigore. q̄ uitalē calorē. et ferret et faceret Haec & de aere nos diuisse satis sit
restat in terra q̄ sperarū nona. & mundi ultima ē. dictu necessaria disseram. Nam ea
ss q̄ ē media & nona tellus inquit. neq; mouet & infima ē. & in eam feruntur om̄a
ss nutu suo pondera Illae vero insolubiles causae s. q̄ mutuis inuicē nexib; vin
ss ciunt. & dū altera alterā facit ac uicissim dese nascunt. nūq; a naturalis societatis am

plexib; seprarñt. Tala ſ uincula. quib; tram natura cſtrinxit. Hã ideo in
ea ferunt oña. quia ut media. non mouetur. Ideo aut nmouet. qz ifima eſt
Hec poterat infima non ee. inquiam oña ferunt Horũ ſingula q̃ inſepara Solũ
bilit inuoluta rerũ inſe neceſſitas iunxit. tractat expediat. Non mouet.
aut. Eſt eni centron. Inſpera aut dximus nmouerı ſolũ centron. Quia neceſ
ſe eſt ut circa aliqd immobile ſpera moueat. adiecit ⁊ infima eſt. Recte
hec quoq; Nã qd centron ẽ mediũ ÷ Inſpera ꝟ hoc ſolum ẽſtat imũ ee quod
mediũ ÷ Ẽrſitra ima eſt. ẽſequit ut uere dictum ſit. inea ferri oña ſep
eni pondera inimũ natura deducit. Hã ⁊ inipſo mundo ut eet tra. ſic
factum ÷ Quicqd exoñi materia dequa facta ſunt oña puriſſimũ adliqui
diſſimũ fuit. id tenuit ſummitatẽ. ⁊ get hec uocatus eſt. Pars cui minor purtias
ineratt. ⁊ aliqd leuis ponderis. aer exitit. ⁊ in ſecunda elapſus ÷ Poſt hec qd
adhuc quidẽ liquidũ. ſ ita uſq; adtractus offenſa corpolentum erat. inaque
fluxum coagulatum ÷ Iam ꝟ qd de oñi ſilueſtri tumultu uaſtũ. inpenetra
bile. denſetũ. ex defecatus abſtrusum reſedit demitt. hoſtit inimo. quo demerſũ
eſt ſtringente ꝓpetuo gelu. qd dimanatum inultima mundi parte longinquitas
ſolis coaceruauit. Quod ergo ita ẽcretum eſt. terre nom accepit Hanc ſpiſſus
aer ⁊ terreno frigori ꝓpior qua ſolis calori. ſtupore ſpiramin; denſior
undiq; uerſum fulcit ⁊ continet. nec inrecessũ ex accessũ mouerı ea patt. t uis
circũ uallantis ⁊ exoñi parte uigore ſimili Lib.rantis aure. t ipſa ſperalis extre
mitas. Que ſi paululũ deuiauerit a medio · fit cuicũq; uertici ꝓpior. et imũ
relinquit. S; ideo inſolo medio ÷ qz ipſa ſola pars aquouis ſpere uertice.
pari ſpatio recedit. Inhanc igit q̃ et ima ÷ quaſi media. ⁊ nmouet. quia
centron eſt. oña pondera ferri neceſſe eſt. quia et ipſa inhunc locũ q̃ſi pon
dus relapſa eſt. cui cũ alia innumera argumẽto ſunt. tũ ꝑcipue imbres
qui intram exomni parte aeris labunt. Hec enim inhanc ſolã quam
habitam ſup ficiem cadunt. ſed inlatera quib; intra globoſitas ſpera
lis efficitur. et inparte altera que adnos habet inferior. idem imbriũ
caſus ÷ Hã ſi aer terreni frigoris exhalatione denſet. innubẽ cogit. ⁊ ita abrũ
pit in imbres. aer aut uniuſam tram circũfuſus ambit. ꝟcul dubio exoñi
aeris parte ꝑter uſtam calore ꝓpetuo. liquor pluuialis emanat. qui
undiq; intram q̃ unica eſt ſedes ponderũ defluit. Quod qui reſpuit ſup÷
ut eſtimet extra hanc unã ſup ficiem quam incolim. quicqd nuium
imbrium. t grandinum decidit. hoc totum exaere incdum defluere
Cdum enim exomni parte terre equabilter diſtat. et uana habitatione.
ita ⁊ alateribꝫ. et aparte que anob habetur inferius. par altitudinis in

monstratte suspicit. Nisi enī oīa ponderā ferrentī interrā. imbres q̄ extra la
tera trā defluunt. n̄ intrā si incolum caderent. quod ultrate loci scurrilit
excedit Esto enī terrē spera. cui asscripta sunt. A B C D. Circa hanc sit aeris
orbis cui assc̄ripta sunt. E F G L M. ⁊ utrumq; orbem id ē terrē aeris diuidit
linea ducta ab E. usq; L. Erit supior ista quam possidemus. ⁊ illa sub pedib;
Nisi enī caderet oīe pondus intiram. paruam nimis imbrium partē tra
susciperet. ab A usq; ad C. Litera vero aeris id ē ab .E. usq; ad .E. ⁊ ab G. usq; ad L.
humorem suum inaerā celumq; deceret. De inferiori aut̄ celi hemispherio
pluuia meteriora. ⁊ ideo naturē ignota defluerēt. sicut ostendit subiecta
descriptio. S; hec t refellere dedignatur sermo sobrius. quod sic absur
dū ē. ut sine argumtorū patrocinio subruatur Restat ergo. ut indu
bitabili ratione monstratum sit. intiram ferri oīa nutu suo ponderā
Ista aut̄ q̄ deboc dicta sunt. opitulabuntur nob ⁊ adilli loci disputatione
q̄ antipodas ee comemorat. Si hic inhibita cunctatione tractatus. ad secun
di cōmtarii uolum disputationē sequemur reseruem; Superiore cōmtario
eustachi luce m dulcior filii. usq; adstelliferē spherē cursū ⁊ subiectarum
septē sermo ⁊ cesserat. Hunc de musica ex modulatione disputetur.

FINIT LIBER·I· INCIPIT·II·

~~FINIT PRIMUS ET INCIP SECUNDUS~~

Quid hic inquā. Quis ē q̄ cōplet
§ aures meas tantus ⁊ tā dul
§ cis sonus. Hic est iqua ille
§ q̄ntē uallis cunctis impa
§ tib; ⁊ tam ⁊ prata partium
§ ratione nis distinctus. impul
§ su ⁊ motu ipsq; orbium
§ efficit ⁊ acuta cū grauib;
§ temperans uarios equa
§ bilit̄ ccentus effic. Hec
§ enī silentio tanti motus in
§ certis possunt. Et naturi
§ sent. ut extrema extrema par
§ te grauit̄. extrema aut̄ acute
§ sonent. Quā ob causā sūmus ille
§ celi stelliferi cursus cui cuersio ē con
§ tatior acuto ⁊ excitato mouet sono grauissimo aut̄ hic lunaris atq; in
§ fim. Hā tra nona immobilis semp manens una sede hera. cōplexa

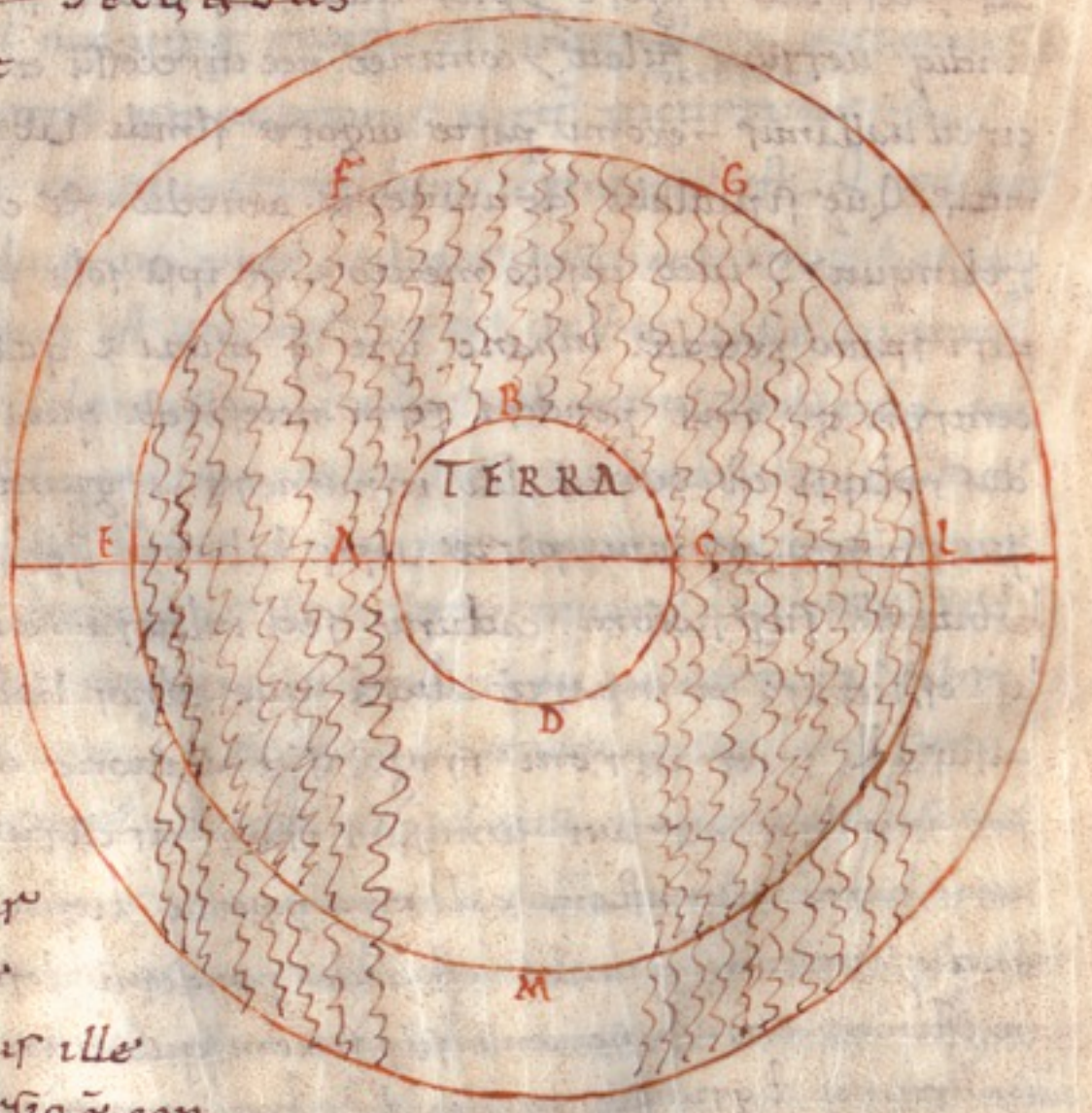

mundi mediū locū. Illa aut̄ octo cursus inquib; eadē uis ē duox septē efficiunt distanc
tos int̄uallis sonos. Qui numerus rerū omniū fere nodus ÷ Qd docti homines nequ
uis imitati atq; cantib; aperuer̄ sibi reditū in hunc locum. Exposito sperarū
ordine motuq; descripto. quę septē subiunctę inēqrum celo ferunt̄ con
sequens ÷. ut qualem sonum tantarum moluum impulsus efficiunt. requirat̄
Ex ipso enim circūductu orbium. sonum nasci necesse est. quia pcussus aer
ipso int̄uentu ictus. dese fragoris emittit̄ sonum. ipsa cogente natura. ut
insonum desinat̄ duox corporum uiolenta collisio. Sed sonus q exqualicūq;
aeris ictu nascit̄. aut dulce quoddam in aures ꝛ musicum defert. aut ineptū
ꝛ asperum psonat̄. Iam sictum obseruatio numeroꝝ certa moderet̄. com
positum sibiq; cōsentiens. modulam̄ educit̄. Atquem increpat̄ tumultuaria
ꝛ nulli modis gubnata collisio. fragor turbidus ꝛ incondituus offendit
auditū. Incęlo aut̄ constat nihil fortuitum. nihil tumultuarium, p
uenire ꝙ inuisa illic diuinis legib; ꝛ rata ratione ꝓcedere Ex his ex
pugnabili ratione collectum ÷. musicos sonos desperarū cęlestiū con
uersione ꝓcedere. quia ÷ sonum ex motu fieri necesse est. ꝛ ratio quę
diuinis inest. fit sono causa mudulationis. Hęc pytagoras primus
omnium grauę gentis hominū mente cępit. ꝛ intellex quidē cōpositū
quidda desperis sonare. ꝓpt̄ necessitatē rationis q a celestib; n̄ recedit. Sq quę
esset illa ratio. t quib; obseruanda modis. n̄ facile dep̄hendebat. Cūq; eum
frustra tame tumq; archane rei diuina inquisitio fatigaret. forte obtu
lit. quod cogitatio alta n̄ reperit. Cū enī casu pt̄ire inpublico fabros q
uum ferrum uatib; molliente. inaures ei malleox soni certo sibi
respondentes ordine repente cecidē. Inquib; ita grauitatu acumina
cōsonabant. ut utrūq; ad audientis sensū. statuta dimensione remearet.
et ex uarius impulsib; unū sibi cōsonans misceret̄. Hic occasione sibi
oblata. ratus dep̄hendit oculis ac manib; qd olim cogitatione requi
rebat. fabros adit. ꝛ imminens operi curiosius inuet̄. ad notans sonos
q de singulox lacertis cōficiebantur. Quos cū ferrorum uiris; assere
bendos putaret. iubet inter se malleolos mutent. Quib; mutatis. sonox
duūtaxat ab hominib; recedens. malleolos sequebat̄. Tunc omnem
curam ad pondera eorū examinanda conuertit̄. Cumq; sibi diuersi
tatem ponderis qd habebat̄ insingulis adnotasset. alios ponderibus
immanis minusue excedentib; fieri malleos imperauit. quorum
ictib; soni nequaq; priorib; similes. nec ita sibi cōsonantes exaudiebant̄
Tunc animaduertit̄ cordia uocis. lege ponderū ꝓuenire. Collectisq;

S De musica

Hęc ÷ inuen tionis causa

numeris quib; consentiens sibi diuisas ponderū continebat. amalleas adfides uerū examen, & intestina ouiū. & boum neruos tam uarius ponderib; alligatus retendat. qua lia inmalleus fuisse didicerat. Talisq; exeis ccentus euenit. quale prior observa tio ñfrustra ani adūsa, pmiserat. adiecta dulcedine quā natura fidiū sonora pstabat. Hic pythagoras tanti secretu compos dephendit numeros. exquib; soni sibi ĉsoni nascerent. adeo ut fidib; sub hac numeroꝝ observatione, ĉpositis certe certas. alioq; alius ĉuenientium sibi numeroꝝ concordia tenderent, & una impulsa plectro alia licet longe posita ſ numerus ĉueniens simul sonaret. exoñi aut innumera uarietate numeroꝝ pauci & numerabiles inuenta sunt, Musici numeri qui sibi adefficiendam musicam ĉuenirent. Sunt aut hi exoñib; epitritus. hemiolius. duplaris. triplaris. quadruplaris, & epogdous. Est epitritus. cum deduob; numeris maior habet totū minorem. & insup eius tertiā partē ut sunt iiii ad iii. Hā inquattuor sunt tres. & tertia pars triū id est eius numerus uocatur epitritus. deq; eo nascit̄ symphonia. quocatur διατεσσαρων Hemiolius. est cum deduob; numeris maior habet totum minorē. & insup eius medietatem. ut iii ad ii. Hā intrib; sunt duo. & media pars eoꝝ id est exhoc numero qui hemiolius dr. nascit̄ symphonia q̄ uocatur διαπεντε Duplaris numerus ē. cum deduob; numeris minor bis inmaiore numeratur. ut ſ iii ad ii & exhoc duplari numero nascit̄ symphonia cui noīa διαπασων. Triplaris aut̄ cum deduob; numeris minor ter inmaiore numeratur. ut ſ iii ad i. & exhoc symphonia ꝓcedit̄ nume ro. q̄ dr διατεσσαρων και διαπεντε Quadruplus est. cum deduob; numeris minor quat̄ inmaiore tenet̄. ut sunt iiii ad i. Qui nume rus facit symphoniam quā dicunt bisdiapason. & epogdous. numerus qui intra se habet minorem & insup octauā oi partē. ut viii ad viiii. quia innouē. et octo ſ & insup octauus eoꝝ id est. Hic numerus sonū partē quē tonū musici uocauer̄. Sonū ꝟ tono minorē ueteres quidē semito nii uoluer̄ uocitare. Sed nitta accipiendū est. ut dimidius tonus putet̄ qc nec semiuocalē inlitteris ꝓmedietate uocalis accipim̄. Deinde tonus per naturā sui induo diuidi sibi æqua ñpotest. Cū enī exnouenario numero ĉstet. nouē aut̄ numq; æqualit̄ diuidant̄. tonus diuidi induas medietates recusat. Sed semitonii uocauer̄ sonū tono minorē quē tī parui distare to no deprhensū est. quantum hi duo numeri itā se distant. id est cclui. & clvi. Hoc semitonii pythagorici quidē ueteres diesin nominabant. si sequens usus sonū semitonio minorē diesin ĉstituit nominandū. plato semitonii limma uocitauit. Sunt igit̄ symphoniæ quinq; id est διατεσσαρων. διαπεντε. διαπασων.

kadiapente bis diapason. S hic numerus symphoniarū admusicā pinet. quā t
flatus humanus intendere. t capere potē humanus auditus Vltra aut
se tendit armonię celestis accensio. id; usq; adquat diapason. Kadiapente
Hunc interim debis quas nominauimus disseramus. Symphonia diatessaron
cstat deduob; tonis ⁊ hemitonio. ut minutias q̄ inadditamto ꝰ relinquamus.
ne difficultatē creemus: ⁊ fit ex epitrito. Diapente constat extrib; tonis et hemi
tonio. et fit dehemiolio. Diapason constat desex tonis. et fit de dupla. Verū
diapason Kadiapente constat ex nouem tonis ⁊ hemitonio. ⁊ fit de tripla
numero. Bis aut diapason continet tonos xu. et fit ex quadruplo. Hinc plato
post quam ex pytagorice successione doctrine. et ingenu, ppa tu duuina, pfun
ditate cognouit. nullam ee posse sine his numeris iugabilem comperen
tiam. intimco suo mundi animam pistorum numero; contexionem. ineffa
bili, puidentia di fabricatoris instituit. Cuius sensus sihuc opi fuerit appo
situs. plurimum nos aduerb; ex ciceronis que circa disciplinā musice uidentur
obscura. intellectum iuuabit. Sne quod inpatrocinium alterius expositionis
adhibeat ipsum pse difficile credatur. pauca nob p̄mittenda sunt. q̄ simul utriq;
intellegentiam facunt luciduorem. Oē solidū corpus trina dimensione disten
ditur. Habet enim longitudinem. Latitudinem. ⁊, pfunditatem. Hec potest inueniri
in quolibet corpore quarta dimensio. sed his trib; oē corpus solidum con
tinetur. Geometre tamē alia corpora sibi proponunt. q̄ appellant mathematica -
cogitationi tantum subiciendā non sensui. Dicunt enī punctum corpus esse in
diuiduum. in quo neq; latitudo neq; longitudo. nec altitudo. deprehendat. quippe.
qđ in nullas partes diuidi possit. Hoc protractum efficit lineam. id corpus
unius dimensionis. Longū ꝛ enim sine alto. sine lato. et duob; punctis extraq;
parte solam longitudinem terminantib; continetur. Hanc lineam figerni
uauerit alterum corpus mathematicum efficies. quod duab; dimensio
nib; estimatur. longo. latoq; sed alto caret. Et hoc ꝛ quod apud illos sup
ficies uocatur. Punctis autem .uu. continetur. psingulas lineas binis
Si uero he due linee fuerint duplicate. ut subiectis duab; due supponant.
adiciatur profunditas. et hinc solidum corpus efficietur. quod sine dubio
octo angulis continebitur. quod uidemus intessera que greco nomine
cubus uocatur. His geometricis rationibus applicatur natura nume
rorum. ⁊ monas punctum putatur. quia sic punctum corpus nō est
sed exse facit corpora. ita monas numerus esse nō dicitur. S origo nume
ro. Primus g numerus induob; est. qui similis ꝛ linee de puncto subgemi
na punctūminatione, pducte. Hic numerus .u. geminat. de se effi .uu. ad

verba macro
bu

similitudinem mathematici corporis quod sub.uu. punctis longo latoq; distenditur Quaternari quoq; ipse geminatꝰ octo effic. qui numerus solidū corpus imitatur: sic duas lineas dicimus duab; sup positas octo angulox dimensione integram corporis soliditatem ꝓcreare. Et hoc est quod apud geometras dicit bis bina bis corpus ee iam solidum. Ergo apari numero accessio usq; advltimam solidꝰtas est corporis. Ideo int̄ principia huic numero plenitudinē deputauit. Hunc oportet ꝯimpari quoq; numero quemadmodū idem efficiat̄ inspicere. Et quia tī paris quā imparis numeri monas origo est. terna prius numerus prima linea ee credat̄ur. Hic triplicatꝰ. nouenariū facit numerum. q̄ ipse quasi discludat lineas longū latūq; corpus efficit. sic quaternarius secundus de paribus efficit. Item nouenarii triplicatꝰ. tertiā dimensionem pfect. Tria aparte imparis numeri in xxvii. qui sunt ter ni ter solidum corpus efficiunt; sicut in numero pari bis bina bis q̄ est octo naturā solidꝰtatem creauit. Ergo ad efficiendū utrobiq; solidū corpus. monas necessaria ē ꝑ Sex alii numeri. id terni apari ꝯ terni ab impari. dparique dē ii. iiii. viii. ab impari aut. iii. viiii. xx. vii.

Timeus igit̄ platonis. in fabricanda mundi anima consiliū duumuiratus enumerans. ait illā phos numeros fuisse contextam. qui ꝯ apari ꝯ ab impari cybū id pfectionem solidꝰtatis efficiunt. ñ qd aliqd significaret illam habere corporeū. ꝑ ut pos sit uniuersaliter animando penetrare ꝯ mundi solidū corpus implere pnumeri solidꝰtatis effecta ē Hunc adipsa platonis uerba ueniamus Nam cum dedō animā mundi fabricante loqueret. ait. Primā ex omni numero sexto partem tulit. dr Hinc sumpsit duplam partē prioris. Tertiā ē secundę hemoliū. ꝑ primę triplam. ꝯ quartā duplam secundę. quintā tuę triplā. sextam primę octuplam. ꝯ septimā uicies septies a prima multiplicatā. Post hoc spatia quę int̄ duplos ꝯ triplos numeros habant insertis partib; ad implebat ut binę mediatates singula spatia colligerent. Ex quib; uinculis hemioliu. ꝯ epitriti. ꝯ epogdoi nascebant̄. Hęc platonis ubi ita ānullis accepta ꝑ. ut primam partem monada credoperet secundam quam dua duplam prioris. dualem numerum esse considerarent. Tertiam ternarium numerum qui ad duos hemiolius est. aduna triplus. Et quartum quaternior qui ad secundū ut ad duo duplus ÷ Quintā nouenarium. qui ad tertium ut ad tria triplus est

Resolutio uerboꝝ platonis

Sextum ꝝ octonariū qui ꝑmū octies continet. Ac ꝝ septimum in xxvii. po
suit. qui faciunt ut diximꝰ augmētū tertiū imparis numeri. Actūs ēnī ut ani
aduertere facile ē ꝓcessit illa ctexio. ut post monadē quę et par et impar ē.
ꝑmus par numerus ponereꝰ id est .ii. Deinde sequereꝰ prim impar id ÷ iii.
Quarto loco secundus par id ÷ iiii. Quinto loco secundus impar id ÷ viiii.
Sexto loco tertius par id ÷ viii. Septimo loco tertius impar id ÷ xx et vii.
ut quia impar numerus mas habet. et par femina ex pari et impari.
id ÷ ex mare et femina nasceret quæ erat unitissima partitura et admiq;
soliditate usq; ꝓcederet. quasi solidū omē penetratura. Deinde ex his nu
meris fuerat cōponenda q̄ sola contineꝫ mundabilē cōperennā. quia omi
mundo ipsa erat mundabilē ꝑstatura concordiā. Nam duo adunū dupla
sunt. Deduplo aūt dyapason nasci iam dixim. Tria ꝝ addito hemi
olion numerū faciunt. hinc ortū diapente. Quattuor addita epitri
numerus ē ex hoc componit diatessaron. Ite quattuor adunū in qua
drupli ratione consert ex quo symphonia bisdyapason nascit. Ergo
mundi anima quę admodū hoc q̄d uidem. unitissimus corpus im
pellit ctexta numeris musicā do se creantib; ccinentiā necesse ē ut
sonos musicos demodū quē ꝓprio impulsu ꝑstat efficiat. quę originē
in fabrica suæ contextionis inuenit Ac enī plato ut sup retulim auc
tore animę dim ꝑ numeros ut se parū et imparū ctextione hemio
lius. epitritus. et epogdous et limmate hiatus intualla supplesse. Ideo
doctissime tullius in uerbis suis ostendit platonicę dogmatis ꝑfundꝫtatē Quid
hic inquā quis ē qui complet aures meas tantus et tam dulcis sonus
Hic ē inquit ille qui ut ualles consonantibus impatibus sed tamen ꝓrata
parte rationis distinctus. impulsu et motu ipsorū orbium efficit. Vt
dest ut intualla cōmemorat. et hęc uera se esse imparia testatur. nec diffuer
rata ratione distincta. quia sectn tamen platonus imparū ut se ut ualla
numerę. ratus ad se numeris hemiolius scilicet et epitritus. et epogdous. hemi
tonusq; distincta sunt. Quib; oīb: canora ratio conuinci. Hinc adiungit.
quia hęc uerba ciceronis nunq; ꝓfecto aduertellerū paterent. nisi hemiolię.
epitritę. et epogdorū ratione ꝓmissa. quibus ut ualla distincta s. et nisi
platonicis numeris quib: mundi anima ctexta ē patefactis. et ratione ꝓ
missa cur ex numeris musicā creantib; anima intexta sit. Hec enī oīa
et causā mundani motus ostendunt. quē solus animę ꝑstat impulsus et ne
cessitate musicę ccinentię quā motu ad se facto inserit anima unitati sibi

aborigine. Hinc plato in re publica. oīa de speraru celestiu uolubilitate trac
tauit. singulas autē syrenas singulis orbib: insidere. significans speraru motu
cantu numinib: exhiberi. Nam syren dō canens greco intellectu ualet. Theologi
quoq nouē musas. octo speraru musicos cantōs et unā maximā ēcinentiā
quæ ēsset excōmb: ee uoluer. Vnde et hesiodus in theologia sua octauā musā uranū
uocauit. quia p septē uagas q sunt subiecta octaua stellifera spera supposita p
po nomine cēlū uocauit. Et ut ostenderet nonā ee et maximā quā conficit
sonoru concors unusquisq: adiecit. KAΛIOTHNHETIΠOΛΥΠΕΣΤΑΤΗ ΘΕΣΤΙ
ΝΑ ΠΑΣΩΝ. exnomine ostendens ipsā uocis dulcedinē nonā musam uocari.
Nam ΚΑΛΛΙΟΠΗ optimæ uocis greca interpretatione ualet. et ut ipsa ee quæ esset
excomb: presens indicaret. assignauit illi unusquisq: uocabulū. ΗΑΝΠΥΟ
ΦΕΣΤΑΤΗΘΕΣΤΙΝΑ ΠΑΣΩΝ. Nam et apollinē ideo ΜΙΟΚΗΤΕΩΝ uocauit. qsi
duce et principē urbium ceteroq;. et ut ipse cicero refert. dux et princeps et
moderator luminū reliquæ mens mundi et temperatio Musas ee mundi can
tū et rustici sciunt. q eas camenas quasi canenas dicendo dixer. Ideo canere
celū etiā theologi cōphantes: sonos musicos sacrificiis adhibuer. qui apud
alios ydraulis lyra et cythara: apud nōnullos tubis. Aliisue musicis instrumētis
fieri solebant. Inpsis quoq: ymnis deos p strophā et antistrophā metra cano
ris uersib: adhibebant. ut p strophā recte orbis stellifer motus. p antistrophā
diuersus uagaru regressus p̄dicaret. Ex quib: duob: motib: prūm unnatura
ymnis dicendus deoru sit exordiū. Mortuos quoq: ad sepultura, p sequi opor
tere cum cantu plurimarū gentiū et religionū instituta sanxer. p suasione
hac. quia p corpus animæ adoriginē dulcedinis musicæ. id: ad celū redi
re credant. Nam ideo in hac uita omnis anima musicis sonis capit. ut nō
solū q habitu cultiores: uerū uniuersæ quoq: nationes barbaræ cantu quib: id
adardorē uirtutis animent. ut admollicie uoluptatis reuoluant exerceant.
qua uncorpus defert memoria musicæ cui icelo sunt ēsca. et ita deliniunt
cantibus occupat. ut nullū sit tā immite tā asperū pectus. qd nō oblectamentis
talib: teneat affectu. Hinc estimo et orpheu t amphionis fabulā. quorum
alt animalia ratione carentia. alt saxa quoq: trahere cantib: ferebant sup
fisse principiū. quia primi omniū forte gentes sine rationis cultu barba
ras. t saxi instar nullo affectu molles ad sensū uoluptatis canendo traxerunt.
Trademq: omnis habitus animae cantibus gubernatur. et ut ad bellū
progressioni. et item receptui canitur. cantu et excitante rur
sus q: sedante uirtutem: dat somnos. admittq: nec non curas et

et ymnum et remissa uam suggeret · clementiam suadet · corporum
quoq; morbis medetur · Nam hinc ē q̄d ęgris remedia p̄stantes: precingere
dicunt. Et quid mirū sit hominēs musicæ tanta dominatio ē. cū aues q̄q
ut luscinię et cygni aliquę ne id genus cantū uelint q̄da disciplina artis
exerceant. Non nulli ut aues terrenæ seu aquatiles beluę mutante can
tu inflecta sponte decurrant · et pastoralis fistula pastū p̄gressis quietē
imperet gregib; Nec mirū iccē mundanæ animæ causas musicę q̄b; eā ec
nectexta p̄duxim · Ipsaū mūdi anima uiuentib; omnib; una ministrat. Hinc
hominū pecudūq; gen̄ utrarq; uolantū · Et quæ marmoreo fert monstra
sub equore pontus · Iure g̃ musica capit omne q̄d uidet · quia celestis animę
qua animant̄ uinculas · origine sumpsit ex musica · Hęc dū ad sperale mo
tū mundi corp̄ impellit · sonū efficit · q̄ uocalis cōiunct̄ ē disparib; sed tam
p̄ rata partione distinctis · sicā principio ipsa cōtexta ē · Sed hęc uocalia q̄
in anima sunt quippe incorporea sola estimant̄ ratione nō sensu · q̄rendū e
uerū et ipso mundi corpore dimensio libr̄ata seruauerit · Et archimedes
quidē stadiq; numerū deprehendisse credit̄ quib; a terrę superficie luna dista
ret · et a luna mercurī · a mercurio uenus · sol a uenere · mars a sole · a mar
te iuppit̄ · saturnus a ioue · Et a saturni orbe usq; ad ipsū stelliferū cęlū
omne spatiū a se ratione emensū pronunciat · Quę tam archimedis dimisio a
platonicis repudiata ē · quasi dupla et tripla inūalla nō seruans · et statuer̄
hoc ee credendū · ut quantū ē a terra usq; ad lunā duplū sit ab̄a usq; ad sole · Quan
tū q; ē ab̄a usq; ad sole triplū sit a terra usq; ad mercuriū · Quantū q; ē a terra
usq; ad mercuriū · quat̄ sit tantū ab̄a usq; ad ueneris stellā · Quantū
cūq; ē ad uenere a terra · nouies tantū sit a terra usq; ad martē · Et quantū
a terra usq; ad martē ē octies tantū sit ab̄a usq; ad iouē · Quantū ē a terra
usq; ad iouē · septies et uicies tantū sit ab̄a usq; ad saturni orbē · Hanc plato
nicorū persuasionē porphir in libris suis inseruit · in quib; tamen
obscuritatibus non nihil lucis infudit, Atq; eos dicit ḡredere ad
imaginē contexionis animæ hęc esse in corpore mundi inūalla
quę epitritus hemiolius · epogdous · hemitonusq; complentur · et lum
mate et ita p̄ uentre concentū · Cuius ratio in substantia ani
mæ contexta · mundano quoq; corpori quod ab anima mouet inserta
ē · Unde ex omni parte docta et perfecta ē ciceronis assertio ·
qui interuallis imparibus · sed tam p̄ rata parte rationis distinctis · s
cęlestē sonū dicit ee cōiunctū Nunc locus admonet in degressitate de deo
diversitatis
mundi sonę grauitates q̄s asserit · reuoluam · Et natura fert ut extrem̄ excelsa ss

Archi
dissentens
in decipien
apud pſſ
t u e n t

parte grauiꝰ. ex altera aũ acute ſonent. Quã obcauſam ille celi ſtellifer cur
ſus cui ĉuerſio eſt ĉcitatior. acute excitato mouet ſono. grauiſſimo autẽ hic
lunaris atq; infimus. Dirim nũq; ſonum fieri. niſi aere ꝓcuſſo. Vt autẽ ſonus
aut acutior aut grauior ꝓferatur. ictus efficit quidũ ingens et celer incidit.
acutũ ſonũ ꝓſtat. ſi tardior lentior ve grauiorẽ. Indicio ẽ urna. quae dum
aurãs ꝓcutit. ſi impulſo cito feriat. ſonũ acutũ. ſilentiore grauius frangit audi
tum. Bifidis; quoq; idem uidemus. q̃ ſi tractu altiore tenduntur. acute ſonant.
grauius laxiores. Ergo et ſuꝑiores orbes dũ ꝓ amplitudine ſua impetu grandi
ore uoluunt. dũq; ſpũ ut morigine ſua fortiore trahunt; ꝓpter ipſã ut aut con
citatiorẽ conuerſionẽ. acute et excitato mouent ſono. Grauiſſimo autẽ hic lunaris
atq; infimus. quo ſpũ ut mextremitate langueſcente ita uoluitur et ꝓpter angustias
quib; penultimꝰ orbis ãrctatur. impetu leniore conuitur. Hec ſecus ꝓbamus
in nubis. de quae foraminib; uicinus inflammatoris ſon acutꝰ emittit. De longin
quus autẽ et termino longiore poſitus grauior. hẽ acutior ꝓpatentiora foramina gra
uior ꝓangusta. Utriq; cauſae ratio una ẽ q̃ ſpꝰ ubi ĩcipit fortior ẽ. defectior.
ubi deſinit. et quia maiorẽ impetũ ꝓ maius foramẽ impellit. ĉtra autẽ mangu
ſtis ĉtingit. et eꝰ poſitus. Ergo orbis altiſſim. et ut in immenſũ patens. et ut
ſpũ eo fortiore quo origini ſuae uicinior ẽ incitat. ſonq; de ſe acutũ emittit.
Vox ultimi et ꝓſpatii breuitate et ꝓ longinquitate rã frangit. Hinc quoq; aptius
apprbatur. ſpm quartũ ab origine ſua deorſũ recedit. tantũ circa impulſu fie
ri leniorẽ. ut circa terrã q̃ ultima ſpheraꝝ ẽ. tã ĉcret et tam denſus habeat.
ut ſit cauſa terrae in una ſede ſemp herendi. nec inquãlibet partẽ ꝓmittat
moueri obſeſſa undiq; circũfuſi ſpꝰ denſitate. Inſpera autẽ ultimũ locũ ẽ qui
mediuſ ẽ. antecedentib; iã ꝓbatũ ẽ. Ergo uniuſi mundani corporis ſpheraꝝ no
uẽ ſunt. Prima illa ſtellifera q̃ ꝓprio nomine cẽlũ uocat. et aplanes apud
grecos dicit. arcens et ĉtinens ceteras. Hec ab oriente ſemp uoluit in occaſum.
Subiecte ſepte quaſ uagas dixim. ab occidente in origentem feruntur. Nam
ſine motu ẽ terra. Octo ſigit quae mouent. ſed ſepte ſoni ſunt qui concinentia
denolubilitate efficiunt ꝓptea. quia mercurialis et ueneriuſ orbis pari am
bitu comitati ſolẽ. uae ei tamq; ſatellites obſequit. Et ideo a nullis aſtronomine
ſtudentib; eande uim ſortiti exiſtimant. Vnde aut illi aut octo curſus in
quib; eadẽ uiſ ẽ duae ſepte efficiunt diſtinctoſ ſonoſ intuallis. qui numeriuſ
rerũ omniũ fere noduſ ẽ. Septenarium autẽ numerum rerum omni
um nodum eſſe plene cum denumeris ſuperius loquemur ex
preſſimuſ. Adillumnandã ut eſtimo obſcuritatem uerborum cice

roniſ demuſica trac tatuſ ſuccinctiſ anobiſ qua breuitate fufficiat.
Nam neas et hypatas aliarum q fidium uocabula percurrere. et tonorum
ut limmatium minuta ſubtilia et quid conſoniſ, plectera. qdſyllaba. quid
ſ integro nomine accipiatur aſſerere oſtentantiſ ē nō docentiſ. Nec enī qua
fec in hoc loco cicero mentionē muſicae occaſione hac eandē ē ſummiſos
tractatuſ q poſſunt ee demuſica. qſ quantū mea ferꝛ opinio terminū habere
nō gſtimo ſd illa ſequenda ſ. quib; uerba quae explanandā ſuſceperiſ liquere
re poſſint. quā intre naturaliter obſcura. qui in exponendo plura quam neceſſe eſt ſun
dit addit tenebraſ. non adimit denſitatem. Unde fidem de hac tractatuſ
parte faciā adhecto uno q̄d ſcitu dignum putamuſ. quia cū ſint melodiae muſicae
tria genera. enarmoniū diatoniū. chromaticū. primū quidē ꝓpter nimiam
difficultatē ſui abuſu receſſit. Tertiū q ē uſitatiſſimū ꝓpter mollitiā Unde me diū
id diatoniū mundanae muſicae doctrina platoniſ aſſcribitur Nec hoc ī
ꝓtereunda ponam. q̄d muſica ꝓpter celi uolubilitate naſcentem. ideo cla
ro nō ſentiam auditu quia maior ſonuſ ē. quā ut humanarū aurium recepi
atur anguſtiaſ. Nā ſi nili cataduꝑa ab auribꝫ incolarū amplitudinē fragō
riſ excluderꝫ. q̄d ſi ſonuſ nrm excedat auditū. quem mundanae molis
impulſuſ emittit. Nec enī de nihilo ē q̄d ait. quiſ ē q complēat aures meas
tantuſ et tam dulciſ ſonuſ. ſd uolunt intellegi. q̄d ſi ei q celeſtib; meritū
int ee ſecretiſ cōplete aures ſ ſoni magnitudine. ſuperest. ut ceteroꝝ hominū
ſenſuſ mundanae cōcinentiae nō capiat auditū ſd iā ad ſequentia tractatū
cōferam. Uideſ habitari interriſ rariſ et anguſtiſ inlociſ. et inipſiſ quaſi
maculiſ ubi habitatur naſtaſ ſolitudineſ int iectaſ eoſq; q in colunt terram
nō modo intꝛuptoſ ita ee. ut nihil int ipſoſ ab aliiſ ad alioſ manare poſſit. ſd
partī obliquoſ. partim tranſuerſoſ. partī etiā aduerſoſ ſtare nobiſ. equibuſ ex
ſpectare gloriā certe nullā poteſtiſ. Cernuſ aut eandē terrā quaſi quib; dāro
dimitā et circūdatā circuliſ. equib; ddoſ maxime uerſo duſoſ et celi uertici
buſ ipſiſ ex utraq; parte ſubnoxioſ obriguiſſe pruina uideſ. Medium aut illū
et maximū ſoliſ ardore torreri. Duo ſunt habitabileſ. quorum auſtra
liſ ille in quo qui inſiſtunt aduerſa nobiſ urgent ueſtigia. nihil
ad urm genuſ. hic autem alter ſubiectuſ aquiloni quem incolimuſ.
cerne quam tenui uoſ parte contingat. Omniſ enī terra quę incolitur
a nobiſ anguſta uertib; latior lateribuſ. parua quędam ē inſula
circūfuſa illo mari quod atlanticum. quod magnum. quod occanū
appellatuſ interriſ. qui tam tanto nomine quā ſit paruuſ videſ.

Postquā celum q̄ omnia continent. et subiectarū spera
rū ordinē motūq; ac
demotu sonū. celestis musicae modos &c. ... numerū explicantē et aerem sub dium
lunę. tullianū sermo p necessaria et p̄sentia operi apta ductus ad terrā usq; descrip.
tē. ipsius iā terrae descriptionem uerborum parcus: rerum fecundus absoluit.
Et enī maculas habitationū. ac de ipsis habitatoribus alios interruptos: aduersosq;.
obliquos etiā et transuersos alios nominando. terrenae speręq; globositatē uarietū
n̄ coloribus pinxit. sed ueritate rei certissimus spacius designauit. Illud quoq; n̄si
ne p̄fectione doctrinę ē. q̄d cū alius n̄ patet nos errare. q̄ terrā semel cingi oceano cre
dider̄. Nā si dixisset omnis terra quędā parua insula. circūfula illo mari. unū ocea
nū ambitū dedisse intelligi; sed adiciendo quę colit anob. uerā ei dimensionē
dequa paulo p̄ differem. nosse cupientib; intellegendā reliquit. Deinq; aut circulis
ne queso estimes duę romanę facundię parentū maronis et tullii dissentire
doctrinā. cū hic ipsis cingulis terrā redimitā dicat. ille eisdē q̄s greco nomine
Zonas uocat. asserat celum teneri. Utrumq; enim incorruptam et ueram
nec alteri contrariam retulisse rationē. p̄cedente ratione ēstabit. Sed ut omnia
quę hoc loco explananda recepimus liquere possint. habendus est primū sermo
de cingulis. quia situ eorū ante oculos collocato. cetera erunt intellectu p̄nora.
Prius aut̄ qualis terrā coronet. deinde quemadmodū celum teneant ex
plicandū est. Terra nona. et ultima spera est. Hanc claudit circulus
orthon. id ÷ finalis circulus. de quo ante retulimus. Ergo mediolas cū
parte nos incolimus. sub eo ē celo quod fuerit sup terram. et reliqua
mediolas est sub illo quod dum uoluitur. ad ea loca que ad nos tanob uidentur
inferiora descendit. In medio enim locata. ex omni sui parte celu suscipit.
Huius igit̄ ad celū breuitas cui puncti ē. ad nos u inmensa globositas distinguit
locis uersę inuicem pressis nimietate ut frigoris ut caloris. gemina
nacta uniuersa temperiem. Nam et septentrionalis et australis
extremitas. p̄petua obriguerunt pruina. et hi uelut duo sunt circuli
quib; terra redimit. sed ambitu breues. quasi extrema cingentes. Horū uq;
habitationis impatiens ē. quia torpor ille glacialis nec animali. nec frugi
ulli ministrat. Illo enī corpus alit aere. quo herba nutritur. Medius cin
gulus et ideo maximus eterno afflatu cunctu caloris ust. spatium quod et lato
et ambitu plurī occupauit. nimietate feruoris fac inhibitabile uenturis.
Inter extremos u et medium duo maiores ultimis. medio minores extremisq; uici
nitatis. intemperie tēperant. Inhisq; tantū uitales auris natura dedit ut colisca
pere. Et quia animo facili illabit concepta ratio descriptione quam ser

mone. esto orbis terre cui asscripta ſ A. B C. D. et circa A asscribantur N et l. circa aut B. M. et k. et circa c. G. et i. et circa D. E et F et ducantur rectae lineae a signis ad signa quae dicimus. id÷ a G. in i. ab M in N. ak in l. ab eiñ f Spatia igitur duo ad diuersa sibi id÷ unum a c usq; ad lineam quae in i. ducta ē. alterum a D usq; in lineam quę in F ducta ē. intelleguntur pruina obriguisse ppe tua. Est enī supior septentrionalis. inferior aut australis extremitas. Medium aut ab N usq; ab l. torrida zona. Restat ut angulus ab i usq; ad N. de subiecto calore et supiore frigore temperet. Rursus ut zona quę ē int l. et F accipiat desupiecto calore. et subdito rigore temperiē. Ne ex cogitatas a nob lineas. quas duxim estimet. circa ſ enī de quib; supius retulimus septentrionalis. et australis. et tropici duo

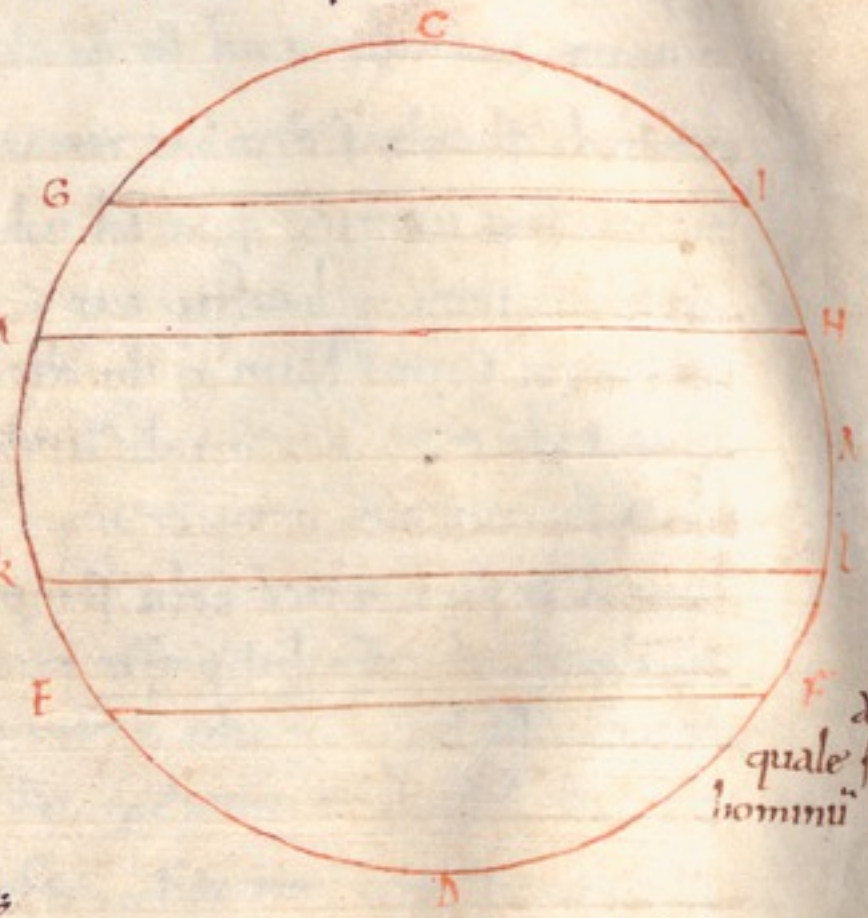

Nang; equinoctialē hoc loco quo de terra loquimur non oportet asscribi. q; oportuniore loco rursus addetur. Licet igitur sint hę duę mortalibus ęgris munere concessę duum quas diximus temperatas. nī tamen ambę zonae hominibus nrī generis indultae sunt. sed sola supior quę ē ab i usq; ad N. incolitur ab hominib; qualeſ ferre possum genere romani ni vel greci ve sint vel barbaricae cuicunq; nationis. Illa v ab l usq; ad F sola ratione intellegit. qđ ppt simulē tempe riem simulit incolat. Sed a quib; neq; unq; licuit nobis. nec licebit agnoscere. Int iectae nī torrida utriq; hominū generi cōmerciū adse denegat cōmeandi. Deniq; de quattuor habitationis nrę cardinib; orientis. occidentis et septentrionis. sius uocabulis nuncupant. quia ab ipsis exordius suis sciunt a nobis. Nam etsi septentrionalis extremitas inhabitabilis ē. nī multo tamen ambis remota. Quarto v nrę habitationis cardinis. causa hęc alterū nomē dedit. ut meridies ñ australis uocaret. quia et ille ppe ē australis. q de altera extremitate p cedens aduersus septentrionali ē. et hunc meridiē nre uocitari fac locus de quo incipit nob. Nam qua sentiri incipit a medio terrę in qua usus ē, meridiei dies. ideo tamquam quidam medidies una mutata littera meridies nuncupatus ē. Sciendum ē autem quod uentus qui p hunc ad nos cardinem peruenit. id÷ auster. ita

origine sua gelidus ē. ut apud nos septentrio, tam blando rigore Sed qua p flammam torridae zonae admeat admixtus. igni caleſcat. et qui incipit frigidus calens puenit Nec enim uel ratio uel natura pate rev. ut ex duob⁹ equo pſſis rigore cardinibus. diſſimili tactu flatus emit terent. Nec dubiū ē. nr̄m quoq; ſeptentrionem adillos qui auſtrali adiacent. ꝓp eandē rationē caliduꝫ puenire. et auſtriū corporibus eorum genuino aurae suae rigore blandiri. Eadē ratio nos n̄ p mittit ambigere. quin pilla quoq; ſupficiē terrae quę ad nos habetur inferior. uti ger zonarū ambas quę hic teperate ſunt. eodē ductu tempeſtatus habeatur. Neq; ideo illic quoq; eedē duo zonae aſe diſtantes ſimilit incolant. Aut dicat. quiſq; hinc fideꝫ obuiare mauult. quid ſit q̄d abhac diffinitione eū deterreat. Nam ſi nobis uuendi facultas ē. in hac terrarū parte qua colim. q̄a calcantes humū celū ſus picim ſup uerticē. quia ſol nobis et oritur et occidit. quia circūfuſo frumᵛ aere cui ſpiram hauſtu cur n̄ et illic aliq̄s credam uuere. ubi eadē ſemp uympti ſunt. Nam q̄ ibi dicent morari. eandē credendi ſ ſpirare auram. qua eadē ē in eidē zonalis ambitus cōtinuatione teperies. Idem ſol illis et obire dicetur nr̄o ortu: et orietur cū nob occidet. calcabunt ut nos eque humū et ſupuerticē celū ſemp uidebunt. Nec metus erit ne de terra inceli decidant. cū nihil poſſit ruere ſurſū unq; Sicut nob q̄d aſſerere genus iocī. uſū habetur ubi ē terra. Aſurſū ubi celū; illiſq; ſurſū erit. quod dein ferore ſuſcipient. nec aliquom inſupna caſuri ſ. Affirmauerim quoq; et apud illos minus rerū peritos hoc eſtimare denob. nec credere poſſe nos in quo ſum loco degere. ſed opinari. ſiquis ſubpedib; eorū tepraret ſtare caſurum. Nūq; tam apud nos quiſq; timuit. ne caderet inceli Ergo nec apud illos quiſq; inſupiora caſurus ē. ſic oma nutu ſuo pondera interra ferri. ſuperi relata docuer. Poſtremo quis ambigat inſpera terrae eaq; inferiora dicunt. ſuis ſupioribꝫ ee contraria. ut ē oriens occidenti. Na nutuq; parte pondera mediꝰ habetur. Cū ergo orientē et occidentē ſimult conſter habitari. quid ē q̄d fidē hui quoq; duiſe ſibi habitationis excludat. Hec oma non ociosus lector in tā paucis uerbis ciceronis inuenit. Na cū dicit terram cingulis ſuis redimitam atq; circūdatam oſtendit p ome corpus terrae eandē temperatorum cingulorū continuatam ee temperiem. Et cum ait interra maculas habitationū uideri. non eas dicit. quę in parte nre habitationis non nullis deſertis locis interpoſitis incoluntur. Non eni adiceret ipſis maculis uaſtas ſolitudines interiectas.

si ipsas solitudines diceret. uti quas certe partes maculaꝝ mistar habe
rent. Sed quia maculas has. iiii. dic quas in duob; terrae hemispheriis binas
ee ratio monstrauit. bene adiecit interiectas solitudines. Na sic pars quae ha
bitat anob multa solitudinu interiectione distinguit. credendu ei illis qq
trib; aliis habitationib; similes ee uidelicet deserta et culta distinctiones. Sed et
quattuor habitationu incolas. et relatione situs. et ipsa quoq; standi qualita
te depinxit. Primu enu ait. alios praeter nos ita incolere terra ut a se inuicem
nulla comeandi ad se habeant facultate et uerba ipsa declarant. n eum de uno
hominu genere loqui. in hac superficie anob soli torride uiciniore diui
so. Sic enu magis diceret. ita interruptos. ut nihil inter ipsos ab illis ad nos manare
possit. Sed dicendo ita interruptos. ut nihil inter ipsos ab aliis ad alios manare
possit. qualiter uti se illa hominu genera sint diuisa significat. Quod ait uere
ad nram partem deferret. adiecit. dicendo de illis q & anob et ase inuicem
diuisi sunt. parti obliquos. parti transuersos. parti etia aduersos stare nob.
Interruptio ergo n unius generis anobis. sed omniu generu ase diuersa refert.
Que ita distinguenda e. Hi quos seperat anobis pusta quos greci antiktos
uocant. simili abillis q inferiore zone suae partem incolunt. interiecta dustra
li gelida separant. Rursus illos ab antiktis sius. id: p nri cingulu inferio
ra uuentib; uiciniore ardentis sequestrat. et illi anobis septentrionalis
extremitatis rigore remouent. Et quia none una omniu affinis commutatio.
sed uiciniore ex solitudines. et calore et frigore mutuu negatu tres comeatum. has
terrae partes que aquattuor hominu generibus incolunt. maculas habita
tionu uocauit. Quemadmodu aute ceteri omis uestigia sua figere ad nostra cre
dant. ipse distinxit. Et australes quide aperte pnuntiauit aduersos nobis
stare dicendo. quoru australes ille inq qui insistunt. aduersa nobis urgent
uestigia et ideo aduersi nobis sunt. quia in parte speree que contra nos e mo
rant. Restat inquirere. qs transuersos. et quos obliquos nobis stare memora
uerit. Sed nec de ipsis potest e dubitatio. quin transuersos nobis stare dixe
rit. inferiore nre zone partem tenentes. Obliquos u eos. qui australis cin
guli deuexa sortiti sunt. Sup est. ut despatius ipsius terrae quarta habitationi
cesserint. quarta sint inculta referam. id: q sit singulae dimensio cingulae.
Quod ut facile dinoscat. redeundu tibi e ad orbis terrae descriptione. quam
paulo ante subiecimus. ut per asscriptarum litterarum no
tas. ratio dimensionum luciduis explicetur. Omnis terrae
orbis id: circulus qui uniuersum ambitum claudit cui

assc̃ipta sunt A B C D. ab his qui eū ratione dimensi sunt. inuenerunt
diuisus ē partes. Habet aut̄ ipse totius ambit̄ stadiorum ducenta quinqua
ginta duo milia. Ergo singulae sexagesimae extendunt̄ stadiis quinis milib;
ducentis. et sine dubio mediterraneī quę ē a D. p orientē id est p A usq; ad C. habet
triginta sexagesimas. et stadiorum milia centum uiginti sex. Quarta ūo pars q̄ est
ab A usq; ad C. incipiens a medio pontis. habet sexagesimas quindecim. et sta
diorū milia sexaginta et tria. Huius quartae partis mensura relata. constabit
tot̄ ambitus plena dimensio. Ab A igit̄ usq; ad N. q̄d ē mediterraneas pontus habet
sexagesimas. IIII. quae faciunt stadiorum milia. XVI. cū octingentorum addictione.
Ergo omnis pontus sexagesimarum octo ē. et tenet stadiorū milia triginta duo. et
sexcenta minus. Latitudo aut̄ nrī cinguli q̄ temperat̄ ē. id est ab N usq; ad I. ha
bet sexagesimas quinq;. quae faciunt stadiorum milia uiginti unū. Et spatium
frigidae ab I usq; ad C habet sexagesimas sex. quae tenent stadiorum uiginti. V.
milia cc. Ex hac parte quarta orbis terrarū cuius mensurā euidenter
expressim. alterī quartae partis magnitudinē ab A usq; D. pari dimensionū distinctione
cognosces. Cū g̊ quantū tenet spera superficies quę ad nos ē. in omni sua media
tate cognoueris. demensura quoq; inferioris mediatatis. id est A D p B. usq; ad C.
similit̄ instrueris. Modo enī quia orbē terrae in plano pinximus. in plano
aut̄ medium exprimere nō possum speralē tumorē. mutuati sumus altitudinis
intellectū a circulo qui magis oriton quā meridianus + inderer uocatur Ceterum
uolo hoc mente capias. ita nos hanc tulisse mensuram tamq; A D p A usq;
ad C. pars terrae superior sit. cū parte nos incolim. Et a D p B usq; ad C. pars
terrae habeatur inferior. Hoc q̄q tractatu proprium sortito finem. nunc illud
quod pbandū p misim. differam id est hos cinguloſ et bene maronē cęlo et bene
terrae assignasse ciceronē. et utrūq; n discrepantia. sed cōsona eadēq; dixisse Natu
ra enī celi banc induisis terrae partib; tēperiē numeratēq; distinxit. et qualitas
uel frigoris uel caloris quę cuilibet aetheris parti semel inhesit. eadē inficit par
tem terrae quam inspicit ambiendo. Et quia bas diuersitates que certis
finibus terminantur. cinguloſ in cęlo uocauer. necesse ē totidē cinguloſ etiā
hic intellegi. sic in breuissimo speculo cū facies monstrat̄ ingens. teneat man
gulo membra uel humanita ordinē. quē sua inuero degesserat amplitudo. Sed
hoc q̄q asserendo quod dictum. minuemus laborē. oculis subiciendo pictu
ram. Esto enim cęli spera A. B. C D. et intra se. speram terrae
claudat. cui assc̃ripta sunt. S. X. T. V. et ducatur in cęli spera
culus septentrionalis. Ab I. usq; ad C. Tropicus aestiuus A G in P. et

Aliud thema incipit

equinoctialis a B in A. et tropicus hiemalis. ab F in Q. et australis ab E. in R. sic et zodiacus ducatur ab F in P Rursus misperia terra ducantur idem limites cingulq. quos sup descripsim. in N. in M. in l. in k. His depictis: sine difficultate cstabit singulas tres partes a singulis celi partibus supne uertice sui positis: qualitate circa humiditate ut temperie mutuari. Nam quod e sursu a D. usq; ad R. hoc despicit terra ab s. usq; ad K. Et quod e incelo. ab R. usq; ad Q. hoc inficit terra ak usq; ad l. Et quod incelo e. a Q. usq; in P. tale facit terra ab l usq; ad M. Qualeq; e desup a P. usq; ad O. tale uterra. abm. usq; ad N. Et quale illic e ab O. usq; ad c. Tale hic e ab N. usq; ad T. Sunt aut inerbere extremitates ambe: id: a D. usq; ad R. et a c. usq; ad o. eterno rigore densate. ideo et uterra: ide ab s. usq; ad k. et a T. usq; ad N. Rursus incelo. a Q usq; ad P. nimio calore feruet. Ideo uterra qq. ab l. usq; ad M. idem fernor e. Ite sunt incelo temperies ab o. usq; ad P. a qe Q in R. Ideo hic quoq; s temperatq. ab N in M. et ab l. in k. Equinoctialis eni circulus qui ab A usq; ad B. ductus e. mediam secat pusta

Et ipsu autscisse ciceronem quod terrem cingulu celestib; inficiantur. exuerbis ei ostenditur. Ait eni. Equib; duos uterse maxime diuersos. et cedu uertic ib; ipsis ex utraq; parte subnixos. ob riguisse prina undes. Ec ce restat finale frigus ce de celo. Idem quoq; defer uore medio dic. Medu au illu & maxmu solis ardore torreri. cu g et manifeste rigore de celi uerticib; & feruore de sole interiz cingulos uenire de signauerit. ostendit prius incelo hoc eo set

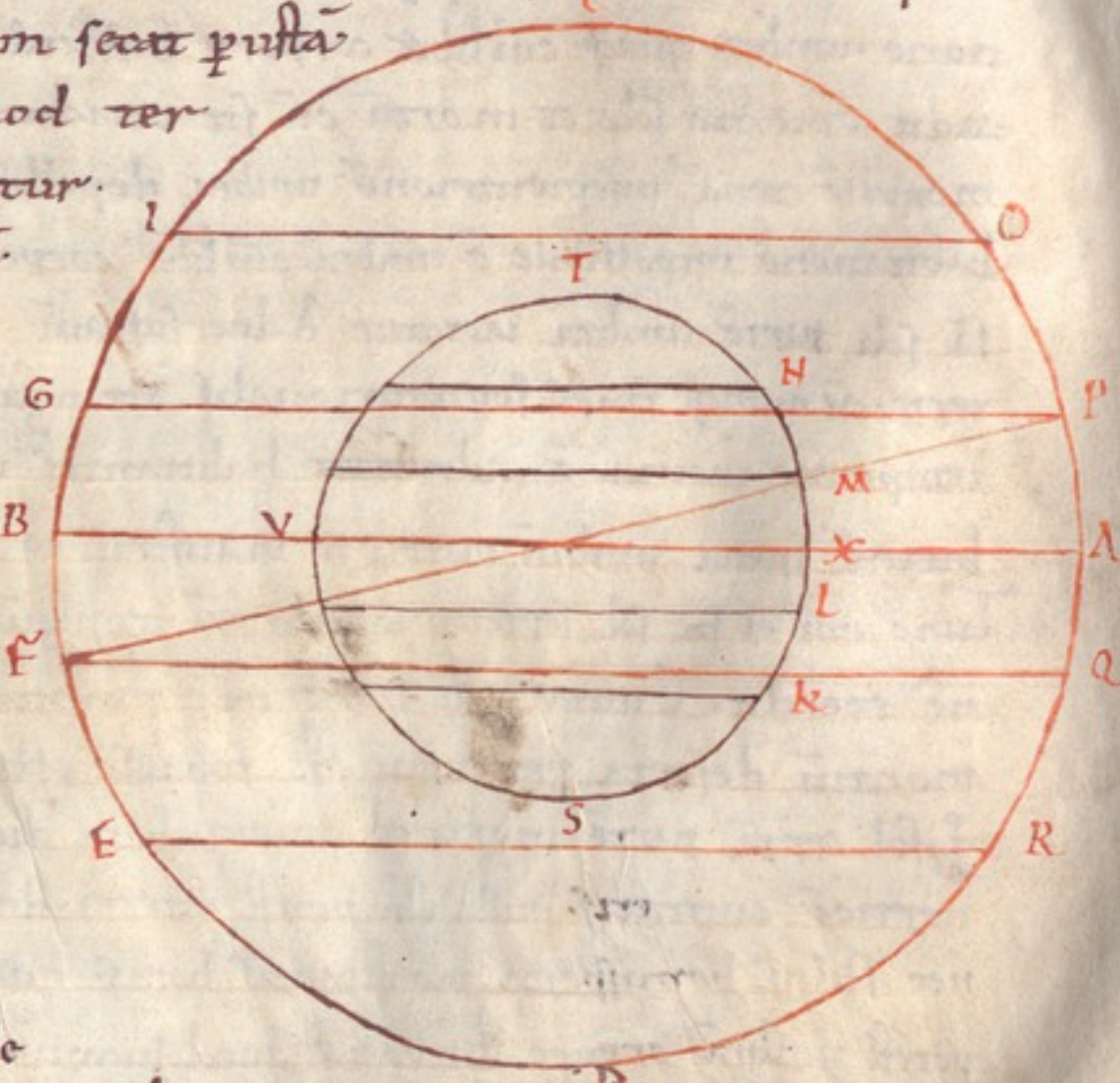

cingulos ce fecisse

Nunc qm exitit ea set incelo et interra zonas ce ut cingulos hec eni vm rei duo s nomina. ia dicendu q causa inerbere hanc diuisuare qualitatis efficiat. Iusta tropicus duob; clauditur. id: a G inp. estiuo et ab f in q. hiemali. ab f autem in P. Zodiacum describendo p duxim. Ergo signu P. tropicus ille cancer habetur. et signum f

capricornus. Constat aũt solẽ neq; sursũ ultra cancrum. neq; ultra capri
cornũ deorsũ meare. sẽd cũ adtropicorũ confinia uenerit. mox reuertit.
unde solstitia uocantur. Et quia æstuus tropicus temperatę nrę termin⁹
ẽ. ideo cum sol adipsũ finẽ uenerit. fãc nob æstuos calores deducino urens
sensu maiore subiecta. Illo denięq; tempore australi generi reiecta hiemẽ
n̄ potest ambigi. quia tunc abillis sol omĩ nię suę spatio recedit. Rursus
cũ Ad f signũ. idẽ ad capricornũ uenerit. fãc nobis hiemẽ recessu suo et illis
meantibus sua reduc̃ æstatẽ. Hoc norandũ ẽ. de tribus tantum cardinibus
unquãcũq; ędẽ ingredi solẽ. de quarto nũq;. Nam et ab ortu et ab occasu fe
nestra solẽ recipit. quippe. quẽ orientẽ debeantęq; pspectã. recipi. ã. dimeri
die. quia omẽ mer solis mundo meridiẽ. ut instruit usũ ante lata descrip
tio. Numq; uero solẽ fenestra septentrionalis admittit. quia numq; ad signo
usq; ado. sol accedit. sẽd ad semp rẽro cedendo. nũq; fines poli septentrion
lis attingit. et ideo numq; p hunc cardinẽ radius solis infundit. Cuiusdẽ rei pbi
tionẽ. umbra quoq; cuilibẽ corporis sufficiã astruere Nam et occasũ
cadit orientẽ sole et ortũ cũ sit occiduus Medio aũt die. quia sol
meridiẽ tenã. inseptentrionẽ umbra depellit. In australi uero circa nram
habitationẽ impossibile ẽ umbrã cuilibẽ corporis cadere. quia semp inaduer
sã sola partẽ umbra iactatur. Aduersus aũt austro sol apud nos esse non po
test. cũ numq; fines septentrionalis attingat. Sane quo pars illa p iustã q
temperatę uicina ẽ. admittit habitantes. illic idẽ transtropicũ quecũq; ba
bitant spatia umbrã mittunt in australi. eo tempore quo sol cancrum tenã.
Tunc enĩ et sit sol septentrionalis cũ tropicũ tenã. quod ab illis adseptentrio
nẽ recedit. Ciuitas enĩ syene. quę paulo thebaidos post superiorum
montiũ deserta principiũ est. sub ipso æstuo tropico cõstituta ẽ. et eo die
q̃ sol certã partẽ ingredit cancri. hora diei sexta. quo sol sup ipsũ uenit
uerticẽ ciuitatis. nulla illic potest umbra dequolibẽ corpore umbra iactari Sẽd
nec stilus hemisperii monstrantis horas. quẽ stilum gnomona uocant. ut dese
potest umbrã creare. Et hoc ẽ quod lucanus dicere uolut. nec tam plenã ab
solut. dicendo enĩ. aq; umbris numq; flectente siene. Rem quidẽ attigit.
sẽd turbauit uerũ. Non enĩ numq; flectit. sẽd uno tempore quod cum
sua ratione retulim. Hijs relatis. constat solem numq; egredi fines pustæ
quia de tropico intropicum Zodiacus obliquatus est. Manifesta
est igitur causa. cur hec Zona flammis semp sit obnoxia
a quippe quam sol totius erbere flammae et fons et

administrator numquam relinquat. Ergo ambae partes ultimae id̄ septentrionalis et australis. ad quas numquam calor solis accedit. necessario ꝑ petua premuntur pruina. Duas ꝟ ut diximus tēperat hinc atq; illinc uicinia caloris et frigoris. Demq; inhac ipsa zona quā incolim. quae tota dr̄ temperata. partes tam quę ꝑ recto cingulo uicinę s. ceteris calidiores sunt. ut egiptus ē. ethiopia. arabia. et libia. inquib; calor ita circūfusi aeris corpus extenuat. ut aut numq; aut raro cogat inubes. et ideo poene nullis apud illos usus ē imbrium. Rursus quę adfrigidę fines pximus accedunt. ut ē paluis meotis. ut regiones quas pfluum tanais et hister. omniq; sup scythia loca. quorū incolas uicinitas hyperboreos uocant. quasi originē boreę introrsū recedendo transissent. adeo aterna poene pmuntur pruina. nō ita facile explicet quanta sit illic frigidę nimietas in ura. loca ū quę inmedio tēperata sunt. qbō abutraq; numerate longiū recedunt. uerā tenent. salutareq; tēperiē. Locus enī nos admonet ut quō dixim rē q; anullo possit refelli. utrūq; tropicū circū zodiaco tēminos facere. nec umq; solē alterutrū tropicū excedere posse. ut sursū t deorsū meando. trans zodiacū uero circū id̄ transuctā quę tropicis claudit ex utraq; parte incipere tēperatas. queram qd sit qd ait virgili quē nulli unq; disciplinę error inuolut. Duo mortalib; egris munere ceesse diuū & una secta p ambas. obliquus qse signorū uertere ordo. Videt dicere his uersib; zodiacū pcēperatas ductū & solis cursū pipsas fieri. qd nec opinari fas ē. quia neutrū tropicū cursus solis excedit. Nū igit illud attendit qd dixim & utra tropicū inca puste parte q uicina tēperatę ē habitatores ee. Nā syene sub ipso tropico ē. Meroe aut trib; milib; octingentis stadiis inpusta asrene introrsū recedit. & ab illa usq; adterrā cinnamomu ferace s stadia octingenta et phec omā spatia puste. Luce pari. tam fe fruunt
runtur utra habitantes. Ultra ꝟ ū inaccessiū ē. ppt nimiū solis ar dorē. Cū ergo tantū spatii ex pusta una ministrē. & sine dubio circa uicinia alteri tēperatę. id̄ antictq; grandinde spatii habere fines pustę parem man
consuetudinē n negatur. Para enī iutraq; parte s oma ideo credendū e ꝑ poetica tuba q; omia semp inmanius extollit. dixisse una solis secta pēperatas. quo extraq; parte fines pustae ineo sunt simules tēperatis. quod se patiuntur habitari. An forte poetica licentia particula psimili pene particula posuit. et p sub ambas dicere maluit p ambas. Nam reuera duct Zodiaci sub ambas tēperatas

ultro citroq; ꝓuenit. nō tamē ꝓ ambas. Scim̄ autem et homerum ipsum et
in omib; imitatorē ēi marorem. sepe tales ꝓmutasse particulas. An q̄d mihi uero
ꝓprius uidetur. ꝓ ambas ꝓ utrāmbas uoluit intelligi. Zodiacus enī utrāmbas
tēperatas uoluit. nō ꝓ ambas. familiarit autē per. ꝓ utrī ponere solē. sicut alī
bi q̄q. Circuī ꝓ qꝫ eluas inmorē fluminis arctos. Neq; n sideritis anguis arc
tos secat. sēd dū amplectit & inuenit. circuī eas et utrī eas uoluit. non per eas
Ergo ēstimare potest nob intellectus. si ꝓ ambas ꝓ utrāmbas more ipsius podē dic
tū existimem. Nob aliud addefensionē utra hec q̄ dixim non occurrit. Verū
quō in medio posim q̄s fines nauiḡ uia solis excedat. manifestū ē autē oīb;
quod maro dixerit. quē constat erroris ignarū. erit ingenii singulq; inuenire
q̄d possit ampli ꝓabsoluenda hac questione ēferri. His q̄q ut arbitror nō ociosa
inspectione tractatis. nē de oceano q̄d ꝓmisim astruam. non uno fedgemino
ambitu ēi terre corpus omē circūfluit. Cū ueris et ꝓmus meat ē. q̄ ab in
docto hominū genere nescit. Is enī quē solū oceanū plures arbitrant. de
sinb; abillo originali refusis. secundū exnecessitate ambitū fēc. Coeterū
prior ēi corona ꝓ zonā terre calidę meat. supiora tr̄arū et īferiora cingens.
flexū circi equinoctialis imitata. aboriḡente ū duos sin refundit unū ad ex
tremitatē septentrionalis ad australis alterū. Kursus abocidente duo partī
nascunt sinus. qui usq; ad ambas q̄s sup dixemus extremitates refusi occurrunt
aboriḡente demussis. Et dū ui summa et impetu immania miscent inceḡ
se feriunt. excipsa aquarū collisione nascit. illa famosa oceani accessio partī
et recessio. Et ubicūq; unrō mari contingit idē uel in angustis freis uel in
planis forte lateribus excipsis oceani sinb; q̄s oceanū nē nocam euenunt.
qua nrm mare exillis īfluit. Ceterū uerior ut ita dicā ēi alienus trenā zonā
ꝓ ustā. ita ipse qui equinoctialis ē quā sin exeonatis q̄ oriḡente circulū am
bitu suę flexionis imitant. omnē tr̄ā quadrifidā diuidunt. & singulas ut
sup dixim habitationes īsulas faciunt. Nam ut nos & australes homines me
ans ille ꝓ calidā totāq; cingens. & rursus utrīq; regionis extrema sinb; suis
ambiens. binas insuperiori atq; īferiori tr̄e superficie īsulas fac. Vnde nullī
hoc intelligi uolens nō dixit. Omnis tr̄a quedā parua insula ē. sēd omnis tr̄a
q̄ incolit duob parua quedā ē insula quia singule de quatuor habitatio
nib; parue quedā efficiunt insulae. oceano bis eas ambiente ut dixim.
Omnia hec. ante oculos poterit locare descriptio substituta. ex
qua et nrī maris originem quę toti ura est. et ru
bri atq; īdici ortū ut debis. caspiiq; mare unde oriuntur inuenies.

lice non ignorē ee ñ nullos qui a deoceano ingressū negant. Nec dubiū
ē nullā qq̄ australis generis tēperatā. mare deoceano simili ifluere. sd de
scribi hac nrā attestatione ñdebuit. cū suus nob incognit̄ pseuerat.
uod aut̄ nram habitabilē
dic angusta uerticibus
lateribus latiorem. in
eadē descriptione
poterimus aduer
tere. Nam quan
to longior est
tropicus cur
cus septen
trionalis
circo. tan
to zona
uerticib;
qua lateri
b; angustior
ē. qua sū
mitas ei ui
artū extremu
circuli breuitate
cōprahit̄. Deductio
aut̄ laterū cū longitu
dine tropici dbitaq; parte
distendit̄. Deniq; uereres omnē habitabilē nram extentā clamidi si
milē ee dixer. tē qua omis terra inqua doceā ē adquē ms celestē
circulū quasi centron puncti obtinā locū. necessario deoceano adiecit.
qui tam tarto nomine quā sit paruus uides. Nā licet apud nos atlanticū
mare & licet magnū uocet. decelo despicientib; ñporte magnū uideri. cū ad celū
sit tra signū qd diuidi ñpossit ipartes. Ideo aut̄ terre breuitas tam diligēt
asserit̄. ut parui pendendū ambitū fame uir fortis intelligat
que in tam paruo magna esse non poterit. quod doctrine
propositum non minus insequentibus apparebit

Si quis forte quęrere uult. cur porta ex ebore falsis. et cornu ueris sit de
prata ustruatur auctore porphirio. q̄ incōuēnatis hoc ineodem loco
dicat abhomero. subeadē diuisione descriptū. laud inquit omē uerū. hoc
tam diuina cū aboffitius corporis somno ēi paululū libera ē. uīdum
aspicit. Nonnūq; extendat aciē. nec tam puenit. & cū aspicē. non tam lile
re & directo lumine uidēsit uitioso uelamine q̄d nexus naturę caligan
tis obduc̄. & hoc inatura eē idem uirgilius asserit dicens. Aspice. namq;
omnē q̄ nunc obducta tuenti mortales hebetat uisus tibi & humidà. circū
caligat nubē eripiā. Hoc uelam cū incipere aduerū usq; ad aciē animę in
trospicientis admittit. decornu credit. Cui ē ista natura ut tenuatū.
usui pui sit. Cū aut habeat ac repellit obtusū. ebur pinat. Cuius cor
pus ta natura densatū ē. ut adquāuis extremitate tenuatus erasū nul
lo usu dauteriora tendentę penetrēq;

Cur aut planetę magnitudines
suas & colores mutent. et
ad septentriones accedant.
abeantq; ad austrū. La
titudo signiferi et ob
liquitas facit. Et hunc
enī illę ferunt nec
aliud habent inter
ris. quā illi sub
iacēt reliq; apolis
qualent. Veneris
aut stella excedit
eū binis partib; lu
na prota ēi latitu
dinē uidet. sed omni
no n excedit eū. Abhis aut
mercurii stella laxissime. ut
denis partib; tot enī stadiis
n ampli octonas pertēt. neq; has equalit. s duas mmedio ei. sup im. infra. n.
Sol medio fert. flexuoso meatu draconū iequalis Martis stella. mu. medius
Iouis media. & subpeā duab; Saturni duab; ut sol; tamedio
nessigniferi

ē ꝺuꝰ ⁊ ꝑ̄ iam cerꝰ ꝺiſcretꝰ ſpacius ſeptē ſyderꝰ pendeꝛ. que ꝺuncceſſu uocuꝫ erꝛaticaꝫ eū
ꝛe nulla muꝫ illi. quoꝝ ſūmū ſatū ſyduſ ē. ideoq; minimū uideꝛi ⁊ maxime ambituꝫ
ꝛculo. ac tricceſſimo anno ad bꝛeuiſſima ſediſ ſuę pꝛincipia ꝛegꝛedi ceꝛtū eſt. Inde in
ꝛioꝛē ꝛotuſ cꝛculū. & ideo motu celeꝛioꝛe duodenuſ cꝛcū agiaꝫ. Teꝛciꝰ martiſ ſyduſ ig
ꝛ ardenſ ſoliſ uicinitate biꝫuſ fere annuſ cuꝛꝛit. Tū ſoliſ meatū ēē. paꝛciū q̄dē. ccc lxv.
ꝛ obſeꝛuacio umbꝛaꝝ eī ꝛedeat admotaſ q; noſ annuſ ꝺieſ adiaſiꝑq; quaꝛtā paꝛtē ꝺiei.
q̄ua obcauſa q̄rto anno unuſ intꝛcalaꝛiſ ꝺieſ addit. Ut tꝛpoꝝ ꝓcio ſol ꝛuꝛſuꝫ cꝛcuꝛꝛi congꝛu
ꝛ infra ſolē ambꝛt. uigeſ ſyduſ appellatū ueꝛuſ altꝛno meatu uagū ſignifeꝛū cꝛcuꝛꝛū
agit tꝛecentuſ & duode q̄nquageꝛuſ ꝺieb; aſole nūq̄ abſiſtenſ paꝛtib; ſex atq; xxl.
oꝛiguſ. Simulq; ꝓcione. ſ; nequaq̄ magnitudine auꝺituꝫ ꝓximū illi meꝛcuꝛio ſyduſ
nfeꝛioꝛe cꝛculo feꝛe nouē ꝺieb; uelocioꝛe ambitu modo añ ſolē excꝛtū modo ꝓ occa
ū ſplendeꝛ. nūq; abeo .xxc. ꝺuab; paꝛtib; ꝛemocioꝛ. Ideo & ꝑculaꝛiſ hꝝ ſyderū
ꝓcio ē. neq; cōmuniſ cūſup ꝺictis. Hā hec & quaꝛta paꝛte cęli áſole abeē & tꝛcia. &
aduerſa ſola ſepe cerꝛnuntuꝛ. ſ; amūm admꝛacionē uincit nouiſſimū ſyduſ
ꝛ familiaꝛiſſimū lunę cꝛeſcens ſemp aut ſeneſcens modā cuꝛuata uicoꝛnu facie.
modo equa poꝛcione diuiſa. modo ſinuata. noꝛtē maculoſā eadēq; ſubito ꝑtiens
uiſa oꝛbe plena ac ꝛepente nulla. aliaſ ꝑ noctē. aliaſ ſeꝛa ꝙ paꝛte ꝺiei ſol lucē ad
uianſ. deficiens ꝙ defectu tamē conſpicua. ita ū humiliſ ꝙ excelſa. & q̄dē uno
modo ſi aliaſ admota cęlo aliaſ cōtigua moꝛtib;. nē inaq̄lanē elata. nē inaiſtꝛo
de ꝛecta. ꝓxima g̃ caꝛdini. ideōq; minimo ambitu. uicenis ꝺieb; ſeptenisq; & tꝛcia
ꝺiei paꝛtē ꝑ agit ſpacia eadēq; Saū̃ni ſiduſ altiſſimū. c. cc ut ꝺictū ē annuſ denno
ꝛata uicagiti ſol biduo cū taꝛdiſſime ātꝛicęſima luce ad eſdē uicęſexta. Inū alla
q̄ ātꝛa multum ꝺagaꝛe ꝛēpꝛaꝛ. ſolē abeē. aluna uicies uiginti paꝛteſ q̄ꝛtum lu
nā ipſā ātꝛa ꝑꝺideꝛ. Sed phꝛagoꝛaſ uiꝛ ſagaciſ animi ātꝛa ad lunā centū xxv ſtadi
oꝛū collegit. adſolē abeā duplū. Inde adxii ſigna tꝛiplicatū. Inēdū ꝙ muſica ꝓcio
ne appellat tonū quaꝛtū abſit ātꝛa luna abeā inteꝛcuꝛtū ꝺimiꝺiū ſpaciū. hoc ē
ſemitoniū. ꝙ abeo aꝺiacentē tantundē á qua ad ſolē ſeſcuplū. i. tꝛia ſemitonia.
ſole ad maꝛtē toni. i. quantū ad lunā a terꝛa. abeo ad ioue ꝺimiꝺiū. & abeo
ad ſatū̃num tantundē ſpaciū. Inde ad ſignifeꝛū ſeſcuplū ttē ſeptē tonis effici
q̄ diapaſon aꝛmoniā uocaſ.

IOVIS ℞ AR	A SEMITONIVM	VRNVS SEMITONIVM
TRIA SEMITONIA	S MARS. A	MERCVRIVS.
SATVRNVS. MO	D TONVS	SEMITONIVM.
SEMITONIVM	H SOL	LVNA
VENVS ℞ HI	TRIA SEMITONIA	TONVS

TELLVS

DE ABSIDI
BVS PARV

Res aũ quas supꝰ solẽ diximꝰ suas occultas meantes cum eo. Exoriuntur ꝙ matutino
scẽdente sole partib; numq; amplius undenus postea radere ei ẽtractu regi
&utriq; trio a partib; cl.xxx. exoritur uespertino s. tertiũq, in cxxc partib; ab alio latere
ppinquantes stationes uespertinas quas & scdas uocant. Doneas secundus in partib; sol duo
denus occultat illas uespertini occasus appellamur. martis stella ppius & iam. ex qua
draco sentit radios, anonagenta partib; ab utroq, ecorta eadẽ stationat senis mĩsib;
morat insignis. Aliogn biminstris cũ eẽ utraq, statione qternos mses nõ, impleat.
Inferiores aũ duę occultantur in cornu uespertino simul modo relictęq, a sole eodẽ
in partib; faciunt exortẽ matutinos ad qs longissimus distancię suę mensꝰ solẽ inse
quuntur adeptęq, occasu matutino conduntur ac pficiscuntur. max eodẽ int uallo uesper
re exoriuntur. usq, ad qs diximꝰ tminos ab his retro gradiuntur ad solẽ & occasu
uespertino delitescunt. Veneris stella stationes duas matutinã uespertinãq; ab utroq
ecorta facta longissimis distancię suę finib;. Mercurii stella stationes bre
uiori mõtto quã ut deprehendi possit. cui rei racio pulcra reddenda ẽ pcussę u
qua diximꝰ parte & triangulo sol radio inhibentur rectũ agere cursũ. signa
ui leuantur insublime. Heñ prius intellegi potest usu nro. ideoq, extimantur sta
Vnde & nomẽ accepꝰ stacio. pgredi deinde eidẽ radii uolencia & retro ire coge
uapare pcussas multo id magis in uespertino earũ ecortu toto sole ad uersa eũ in
mas absidas expellunt minime cernuntur. qm̃ adsunt & minima feruntur mo
tanto minore cũ hoc in altissimis absidũ euenit signis. Absides aũt di cun
circuli earũ greco uocabulo. Sunt aũ his singulis earũ aliisq, quã mundo
qm̃ tra uertices duas quos appellauerẽ polos & signiferi centrũ mundi
uidet. Ideoq, unãquãq, absidũ ppria centro eburgere necesse ẽ Quappẽ du
sos hrũ orbes motuq, dissimiles qm̃ uicinores absidas ẽ stat breuiores ee. l
a centro absides altissimus Saturnus in scorpione. Iouis in uirgine Martis in le
Soli ingeminus. Veneris in sagittario. Mercurio in capricorno. Meduss ecortu
partib; signiq;. & ecotrario id m signus citra rus Adtęq centrũ humilli
me atq; proxime. Sic fit ut tar duus moueri & minores uideant. cum ma
ximo hbitu ferunt. Cũ uero tre appinquauerint maiores ee & celerius
ferri. Hon qa accesset tarden naturales motus qd certe ac singulis sitt
sqdadeductas asũma absidę lineas coartari adcentrũ necesse est. sic in
as radios. ut subiecta figura demonstrat.

§ Quum &iã si cupiat ꝑles illa futuroꝝ hominũ deinceps laudes unicuiq; nrm accep
§ tas apatrib; posteris ꝑdere. tam ꝑpẽ eluuiones excussionesq; terrarũ quas accidere
§ tempore certo necesse ẽ nõ modo nõ ętna sed ne diurna qdem gloria asseq possum?
Virtutis fructũ sapiens mẽscientia ponit. minus ꝑfectus ingloria. Unde scipio
pfectionem cupiens infundere nepoti. auctor ẽ ut contẽt conscientiae ꝑmio gtam
non requirat in qua appetenda qm duo sint maxime quę optari possint. ut & quã latissi
me uageturꝰ & quã diutissime ꝑmaneret. postq; superius debabitationis nrae angustias
disserendo totius terrae quae adcaelum puncti locum obtinet minimã quandã docuit
anĩi generis hominibus particulã possideri. nullius ẽ gtam t millam totam. partẽ
potuisse diffundi. siquidẽ gangen trasnare t transcendere caucasũ romanũ nomi
nis fama non ualuit. spem quã deppaganda late gta. ante oculos ponendo nrĩ orbis
angustias ampliauit. uult & diutinitatis auferre. ut plene animo neporis contẽ
ptum gtae compos dissuasor insinuet. & ait. Hęc inhac ipsa parte inquã sapien
tis & fortis uiri nomẽ serpere potest aetẽnitatem hominis posse durare. eũ mo
do excussione. modo eluuione terrarum diuinitatu rerum intereidat occasus. Qd
quale sit dissерem. Inhac enim parte tractat. illa questio latentẽ absoluẽ. quae
multorum cogitationes de ambigenda mundi aetẽnitate sollicitat. Nam quis fa
cile semꝑ mundũ fuisse consentiat. cum eum & ipsa historiarum fides. multa
rum rerum ouetum. emendationemq; t ipsam inuentionẽ recentẽ ẽe fate
atur. Cumq; rudes primum homines & in cuna siluestri non multũ dese
rarum asperitate dissimiles. meminerit t fabulet antiquitas. tradatq;
nec hunc eis quonẽ utemur fuisse uictũ. sed glande prius & bacis altos sero
speraisse desuleis alimoniã. Cumq; ita exordiũ rerum & ipsi humanae
nationis opinemur. ut aurea primũ secula fuisse credamus. & inde na
tura ꝑmetalla uiliora degenerans. ferro sęta postrema foedauerit. Ac ne
totum uideam defabulis mutuari. quis non hinc mundum quandoq; coe
pisse. & nec longam retro eius aetatẽ cum abhinc uix duo retro annos
milia de excellenti rerũ memoria. nec gca quidẽ exter hystoria. Hi
sup̃ninum aquo semiramis sdm quosdã creditꝰ pereata. nihil ꝑclarũ
in libros relatũ est. Sienim ab initio. immo ante initiũ fuit mundus ut
philoph uolunt. cur innumerabilium seriem setq. non fuerat cultus quo
nẽ utiq; inuenti. non literarum usus. quo solo memoriae fulcit aetẽnitas.
Cur denuq; multarũ rerũ experientia ad aliquas gentes recenti aeta
te ꝑuenit. ut exce galli uinẽ t cultũ oleae roma iã adolescente didi
cerunt. Alias uero gentes adhuc multa nesciunt. quę nob inuenta

placuerum · Haec oīa uidentᵉ actītati rerum repugnare dū opinari nos faci
unt certo mundi principio paulatim singula quaeq; coepisse · Sᵈ mundū quid
semp fuisse philosophia auctor ē · cōdutore quidē dō sd nō extempore · Siq̄d tempᵒ
ante mundū ēe non potuit cum nihil aliud tempora nisi cursus solis effi
ciat · Res humanę exparte maxīa sepe occidunt manente mundo · & rur
sus oriuntur · ut eluuione uicissim · t exustione redeunte · cui uicissitudinis causa
t necessitas talis est · Ignem aetherium physici tradidēᵉ humore nutriri · asse
rentes · ideo subzona caelesti posita · quā una solis · idest zodiacus occupauit · oce
anū sicut supra dixim · anastura locatum · ut omnis latitudo pquā sol cum
quinq; uagis & luna ultro citroq; discurrunt · habeat subiecti humoris
alimoniam · & hoc esse uolunt · qd homerus diuinarū omnium inuentio
num fons & origo · sub poetica nube figmēta ueri sapientibus intelligi de
dit · iouem cū diis coeteris · id est cum stellis · p fectum in oceanū · ethiopibus eū
ad epulas inuitantibus · id est quā imaginē fabulosā · homerū significasse uoluit ·
hauriri de humore nutrimenta syderibus · Qui obhoc aethiopas reges epula
rum caelestium dixit · quō circa oceani oram nimis aethiopes habita
bant · quos uicinia solis usq; ad speciem nigri coloris exurit · Cum ḡ calor
nutriatur humore · haec uicissitudo contingit · ut modo calor · modo hu
mor exuberet · Cuenit enī ut ignis usq; ad maximū enutriti augmentū
haustum uincat humoreū · ac sic aeris mutata temperies · licentia p stet
incendio · & terra poenas flagrantia immissi ignis uratur · sed mox impetu
caloris ab sumpto paulatim ures reuertunt humori · cū magna pars
ignis incendius erogata · minus iam de renascente humore consumat ·
Ac rursus longo temporis tractu · ita crescens humor altius uincit · ut
terris infundatur eluuio · Rursusq; calor post hoc ures resumit · Et ita fu
ut manente mundo · int exuberantis caloris humorisq; uices terrarum cul
cū hominū genere sepe intercidat · & reducta temperie rursus nouetur ·
numq; tamē seu eluuio seu exustio omnis trahas · aut omne hominū genus om
nino operit · t penit exurit · Aegypto certe ut plato timeo fatet · nūq;
nimiae sit humoris nocuit · t caloris · Unde & infinita annoq; milia in solis
aegyptiq; monumentis libris q; relegumē · Certe igit parues terrarū · interiorū
sup stites · seminariū instaurando generi humano fuit · Atq; ita euenit · ut nūc rudi
mundo rudes homines & cultu iscu · cui memoria intercepit iterit · teris oberrent &
asperitate paulatim uagae ferarum ecclabula & coeca natura instituente pariant ·
seq; primū ideos mihi nescia & adhuc affectae inexpta simplicitas · que nomen aurei primus

sctis ꝑstat. Inde quoꝫ magis ad cultum rerum atq; artiū usus ꝓmouet. tanto facilius
in animos serpit emulatio. que primū bene incipiens. iiiudia latenter euadit. et ex hac rā nascit
quicquid genius hominū ꝑfeqmur. sctis expers. Hec est g̃ grebus humanus peundi atq; re
rū reuertentiū incolomi mundo uicissitudo uariat. Referri cū apud eos ipsos aqub; nom
audiri porē nemo uni anni memoriā esequi possit. Hoꝫnes enī populariū annū tamū o
solus id uni astri redituī metiunt. usq; Cui quid anni ñdū uicesimam parte sero ee cōsen
dem agere ꝓsueuerat instanti dissuasioni gtie desiderande. qui cum locus artā nec mipsis
angustius aerīā sup docuisse. nec ñ solū ꝓpæruntatis expte. sd nec ad uni integri anni
mā as ꝓpagari docet. Cui assertionis que sit ratio dicem. Annū ñ solus ist quē
nec cōmunis omiū usus appellat. sd singulæ. t lumiū siue stellariū emiso omi celi
circuitu. acerto loco ineunde locū redit. annus suus e. Sic mēsis annus lunae est. unaqueq;
celi ambitū lustrat. Nam & aluna mensis dr. qz luna gco nomine mene uocat. Unde denuq; adoseretione lunaris anni quibreuis est. annū q̃ cursu solis efficit significare
uolens ait. Inter magnū sol circū uolum annū. Annū magnū uocans solis. compa
ratione lunaris. Ita cursus quid ueneris atq; mercurii. pene par soli e. Martis ꝙ
annus. fere biennū tenet. tanto eni tempore caelū circuit. Iouis aut. stella. xii
& saturni. xxx. annos in eadē circumione cōsumit. Haec de luminib; ac uagis ut sepe
relata iam nota sunt. Annus ꝙ qui mundanus uocat. quique reuerens e. qua cōsio
ne plenæ unitatis efficit. largissimus sctis explicat. Cui ratio talis est. Stellæ oms
æ sydera q̃ infra caelo uident. quæ ꝓpium motū numq; usus humanus semper t dep
hendere. potest. mouent. & tam ꝑter caeli uolubili tate qua semp trahunt. suo quoq; acces
su tam sero ꝓmouent. ut nulli hominū una tam longa sit. quæ observatione continua
facta de loco ꝓmutatione. in quo eas primū uiderit dephendat. Mundanus g̃ annus
e. cū stellæ oms omiaq; sydera. quae A planes ΑΠΛΑΛΗΤΗC. habet. acerto loco ad eundē locū
ita remeauerint. ut ne una quidē caeli stella in alio loco sit quā in alio quo loco fuerit. cū
oms aliae ex eo loco motae sunt. adque reuisae anno suo finē dederit. ita ut lumi
na quoq; cum erraticis v in bisdē locis & partib; sint in quib; ineipiente mundano anno
fuer. Hoc aut ut physici uolunt. post annos. xv. milia ꝓacta contingit. Ergo sicut
annus lunae mensis e & annus solis xii. menses & aliarū stellarū bis anni quos sup
eruli. ita mundanū annū quindecim milia annos. quales nē compitam effecerit
lle g̃ uere annus reuertens uocandus est. quē ñ solus sed uniuus astri redituī metiū
d quē stellarū omiū quae inquocumq; caelo sunt. ad eundē locum re
nus. sub eadē caeli descriptione totus con uoluitur. Unde & munda
nus dr. quia mundus proprie caelum uocatur. sicut annum solis.
non solum. akalendis ianuarii usque ad eosdem. uocamus. sed asequen
te post kalendas die. usque ad eundē diem & aquocumque cumuliber

ẽſtituit · qđ ſui dicẽ uicẽſimã parte anni mundani q[uo]d [illegible]
nus parſ q̃q̃ · dec l ẽtinet qđam debꝫ ſupſit · diligẽtie lectorũ cõmitt · id elev vn

menſis die · uſque in diem eundem rectꝰ annus uocatur · ita huĩ mundani anni
initium ſibi quiſq; facit qđ cumq; decreuerit · Vt ecce nunc cicero adefectu ſolis q̃ ſub
romuli fine ẽtigit · mundani anni principium · ſibi ipſe ẽſtituit · Et licꝫ iã ſepiſſime
p̃a defectus ſolis euenerit · ñ dr̃ tam̃ mundanũ annũ repetita defectio ſolis impleſſe
ſd tẽ implebit̃ · cũ ſol deſinens in his dẽ locis & partib; & ipſe erit · & cũ oĩs cęli ſtellas
oĩaq; ſydera rurſus inueniet inquib; fuerãt cũ ſubromuli fine deficeret · lgit̃ adiſceſſu
romuli p̃ annorũ · xv · milia ſic̃ aſſer̃ phyſici · ſol denuo ita deficiꝫ ut in eodẽ ſigno
eademq; parte ſit ad idem principiũ inquo ſubromuli fine fuerat · ſtellis q̃q; oĩbiq; ſig
nis reuocatis · Eadẽ aũt fuerant cum ſcipio in affrica militaret · adiſceſſu romuli ·
anni quingenti · lxvii · Anno enĩ urbis ẽdita ſexcenteſimo ſeptimo hic ſcipio deleta
carthagine triumphauit · Eſi denume ſexcenteſimo ſeptuo numero anno quã ęquet̃ uicẽ me parte mundani anni · addendi ſ. e. xl ui
Eq̃uo numero annis remotis · xvv · duob; regni romuli & duob; qui uit̃ ſomniũ & ẽſumatiũ bellũ fuer̃ quingenti · lxv ii · adiſceſſu romuli ad ſomniũ
uſq; remanebit̃ Ergo rationabiliter uereq; ſignauit · nec dũ mundani anni uiceſi
mam partẽ ęe conuerſam · Nam uiceſimæ p.v.a. q̃ anni ſupſint · a fine romuli ad affricani
militia ſcipionis · quos duum̃ annos fuiſſe · quingentos lxxxii · quiſquis indigi
tos mittit inuenies · Tu ne ignores & ſic habeto · ñ eſſe te mortale ſd corp̃ hoc · Ver
enĩ tui iſe ſq̃ forma iſta declarat · ſd mens cuiq; iſe eſt quiſq; · Iſq; & ut ille mun
dum quadã parte mortalẽ ipſe dr̃ ęternus · ſic fragile corp̃ animũ ſempiternũ no
ver · Bene & ſapienter tullian̄ hic ſcipio circa inſtitutionẽ nepotis ordinẽ recte
dicentis impleuit · Nam ut breuiter a principio oĩem operis commentia reuoluam ·
primũ temp̃ a mortis & imminentes p̃pinquæ inſidias p̃dixit · ut totũ de
hac uita ſperare dediſceret · quã diutinã comperiſſe · Deinde ne mea p̃dicte
mortis frangeret̃ · oſtendit ſapienti & bono ciui immortalitate morte mi
grandũ · Cumq; ultro eũ ſpes iſta traxiſſet ad moriendi deſideriũ ſuccedit̃ pauli
patris opportuna diſſuaſio accenſa filii feſtinationẽ ab appetitu ſponte
mortis excludens · Plene in animo igit̃ ſapientis utriuſq; plantata ſperan
di expectandiq; temperie atrius ĩ ea erigendũ nepotis animũ · affir
can̄ ingẽdit̃ · nec priuſquam patr̃ terra immeri quã cęli ac ſider ĩ natura
motũ ac modulam̃ agnoſcat · Et hęc oĩa ſciat p̃mio ceſſura utrinq; ·
Ac p̃qua mens firmata ſcipionis alacritate tanq; p̃miſſionis erigit̃ · ne de
mũ qđ · quae apud in doctos magnũ utrinq; p̃mũ credit̃ · contemnu
uberius · du oſtendit̃ ex terrarũ breuitate & caſibus arta locis an
guſta temporibus Affricani igit̃ pene exitus homunẽ · & defecata mẽte
ĩ naturæ ſuæ capax hic aptius admonetur · ut ee ſe dm̃ noueri · & haec ſit
p̃ſentis operis conſummatio · ut animã nonſolum imortalem ſd dm̃ ee clareſcat · Ille

T Sexcenteſimo ſeptuo numero anno quã ęquet̃ uicẽ me parte mundani anni · addendi ſ. e. xl ui

ꝯ quisuerat ia post corpus indiuinitate receptus dicturus uro adhuc inhac una posito
dm te sotto ee nonprius tamen p̄rogatiua cōmitte homini quā quisq ipse discernat.
ne estimet hoc quoq; diutiu dici quod mortale inobis & caducu ē. Et quia tullio mos
est p fundam rerū scientiā subbreuitate tegere ūborū. nō quoq mira compendio tan
tum includat arcanum. qd plotinus magis quam quisquā ūborum parcus libro integro
disseruit. cui descriptio ē qd homo. qd animal. Inhoc ergo libro plotinus quere. cui
sint innob uoluptates. merores. metusq; ac desideria & animositas. t dolores. los
tremo cogitationes & intellectus. utrum merae animae adverse. unume utentis corpore. Et post
multa quae subcopiosa rerū densitate disserit. & quae nē nob obhoc solū p̄tere
unda sunt. neusq; ad fastidii necessitatē uolum extendant. Hoc postremo pnun
tiat. animal ee corpus animatum. Sd nec hoc neglectū. t n̄ questiū relinquit
q animae benefitio quae ne ua societatis annumerat. Has ꝯ omis quas p̄diximus
passiones assignat animali. Verū aut hominē. ipsam animā ee testat. Ergo
qui uidet nonis verus homo est. sd ueruis ipse ē aequo regit qd uidetur. Sic cū
morte animalis discesserit animus. cadit corp regente uidutū. Et hoc ē qd
uidetur in homine mortale. Anima aut q̄ uerus homo est. ab oīa conditione
mortalitatis aliena est adō. ut ad imitationē mundū regentis. regat & ipsa
corpus. dū ase animatur. Deo physici mundū magnū hominē. & hominē bre
uem mundū ee diuer. t similitudines igit ceterarū p̄rogatiuarū quib; dm ani
ma uider imitari. animā dim & prisci diuer philosophorū. & tulli dixit. Qd
aut aer mundū quadā parte mortalē ad cōmunē opinionē respicit. qua
mori aliena unda mundum uidet. ut animal exanimatū. t ignis extinctus
siccat humor. Haec enim omnino interisse credunt. Sd constat sedm ueram ratio
nis assertionē quā & ipse nīnescit nec uirgilius ignorat. dicendo nec mortu ee locum.
Constat inquā nihil unda unum mundum perire. sd earū que interire uidentur.
t mutari
solam imitari speciem. & illud morigynē suā. atq; inipsa elemta remeare qd tale quale
fuit esse desierit. Denicq; & plotinus alio inloco cum decorporū assumptione dis
sereret. & hoc dissolui posse pnuntiaret quicqd efflut obiecit sibi. Cur ergo ele
mta quae fluuius in apto est. n̄ similiter aliquando soluunt. Et breuit tamen obiec
tioni ualideq; respondit. Deo elemta licet fluant. numq, tam̄ solui. quia n̄
foras effluunt. Aceteris enim corporib; qd efflut recedit. Clemtor fluius nūq,
ab ipsis recedit elemtis. Ergo inhoc mundo pars nulla mortalis sedm ueram ratio
nis assertā. Sd qd aīt. eum quadā parte mortalē. ad cōmunē ut diximus opi
nionē paululū se inclinare uoluit. Infine aū ualidissimū in mortalitatis ani
mae argumentū ponit. qi ipsa corpori p̄stat agitatū. Qd quale sit. ex ipsis ūbis eius

ss ronis quae secum inueniet. Nam qd semp mouetur aetnū est. Qd aut motū affert
ss alicui qdq; ipsum agitatur alicunde quando finē habē motus. uuendi finē habeat
ss necesse est! respice ad rectū. & usq; Quae sicst una ex omib; quae se mouet. neq; nata
certe ē & ētna ē. Omūs hic locus de phedro tne platonis adūbū acicerone translatus ē.
in quo ualidissimus argumūs animae immortalitas asseritur. Haec est argumtorū sū
ma. ee animā mortis immunē. quo ex se mouet. Sciendū ē aut qd duob; modis immorta
litas intellegit. Aut enī ideo ē immortale quid quia pse noneſt capax mortis. aut quia
pouratione alterius amorte defendit. Ex his por maiņdus ad animae. secundus admundi
immortalitatē refert. Illa enim suapte natura ādmione mortis aliena ē. Mundus
q animae beneficio in hac utae ppetuitate retinet. Rursus semp moueri. dupliciter
accipit. hoc enī & deeo dicitur quod ex quo est semp mouet. Secundus modus
est. & deeo qd semp ē & mouet quo animā dicim semp moueri. His pmissis iā quib;
syllogismus de immortalitate. animae diūsi se elatores platonis ratiocinati sunt
oportē aperiri. Sunt enī quip gradus syllogismorū adunū finē pbationis euadum.
certā sibi ppositionē sequentis ex antecedentis ēclusione facientes. Apud quos hic por
ē Anima ex se mouet. Quicqd aut ex se mouet semp mouet. lgr anima semp mouet
Secundus ta qui nascit ex prioris fine Anima semp mouet. Qd aut semp mouet immor
tale ē. lgr anima immortalis est. Et ta in duob; syllogismus duae res pbant. id & semp
moueri animā ut in priore. & ee immortalē ut colligit de secundo. Alq; usq; adtritū gdū
ta argumtando p cedum. Anima ex se mouet. Qd aut ex se mouet principiū motus ē
lgr anima principiū motus est. Rursus ex hac ēclusione nascit ppositio Anima prin
cipiū motus est. Quod aut pncipiū motus ē. natū noneſt. lgr anima nata neſt. Tertio
loco anima nata n est. Qd aut n est natū immortale est lgr anima immortalis ē. Alq;
q omem ratiocinationē suā. in unū syllogismū compendiū redegit. Anima ex se mouet
Qd aut ex se mouet principiū motus ē. Qd aut principiū ē motus. natū noneſt Qd aut
natū neſt. immortale est. lgr anima immortalis ē. S d harū omiū ratiocinatio
num. apud eum est constare potest postrema conclusio de animae immortalitate. qui primā
p positionē id ex se moueri animā nonrefellit. Hac enī fide n recepta. debilia
fiunt omā q secum. S d huic stoicorū quidē accidit assensio. Aristotiles q adeo
n acquiescit. ut animā nonsolū ex se nonmoueri. sd nemoueri quidē penitus conet
asserere. Ita enī callidis argumtationibus. astruit nihil ex se moueri. ut &
si aliquid hoc facere ccedat. animā tam hoc n ee cfirmet. Si enī anima
unqut pncipium motus est. doceo n posse pncipiū motus moueri. et ta
diuisionē suę artus ingreditur. ut pmū doceat. in rerū natura ee aliqd
immobile. deinde hoc ee Animā reptet ostendere Necesse ē unq Aristotiles. aut omiā
que sum immobilia esse. aut omiā moueri aut

aliqua ñ moueri · hec si dam̃ aut & motū necesse ē aut alia semp moueri · / alia niūq̃ moueri

aliqua ex his moueri · aut simul omā nō quiescere · nē moueri · Debis inqt qđ magis · veriū sit requiram̃ · Honesse omā immobilia ēsse aspectus ipse testamonio ē · quia s̄ quaq̃ motū uidem̃ · Rursus ñ moueri omā · uisus docet · quo immota cognoscim̃ · sed nec omnia dicere possum̃ m̄ motū pau modo eō sine motu · quia s̄ quorū ꝑpetuū motū uidem̃ · ut de celestib; nulla dubitatio ē · Restat igit̃ aut ut sicut aliqua semp moueñ · ita sit aliquid semp immobile · Ex his ut collectū sit ēē aliquid immobile · nullus obuiat & refellat · Nam & uera diuisio ē · & sectae platonicae ñ repugnat · neq; sic̄ est immobile · sequit̃ · ut hoc sit anima · nec quidq̃ animā ee se moueri · iā moueri unūsq̃ confirmat · sd modū adstruit quo anima mouet̃ · Sic̄ ō est aliquid immobile · nihil ad hoc qđ de anima adstruit̃ ponebat · Qđ & ipse aristoteles uidens · pq̃ docuit ēē aliq̃ immobile · hoc ēē animā vult docere · & incipit asserere · nihil ēē qđ ase moueri possit · sed omā quae mouent̃ ab alio moueri · Qđ siuere ꝑbasse · nihil ad patrocinā platonicae sectae peliqueret̃ · Quē admodū enī credi posset exse moueri animā sic̄ stare · nihil ēē qđ exse posse moueri · Inhac enī aristotelica argumentatione · huiō diuisionis ordo ostenditur · Ex omib; quae mouent̃ inquit alia ꝑse mouent̃ · alia ex accidenti · Et ex accidenti inquit mouent̃ · quę cū ipsa ñ moueant̃ · in eo tamē s̄ qđ mouentur · Vt in naui sartina · seu uector quiescens · aut etiā cū pars mouet̃ · quiescente integra ut si quis stans · pedē manūue & caput agit̃ · s̄ se aut mouet̃ · qđ neq; ex accidenti sed & totū simul mouet̃ · ut cū adsuperiora ignis ascendit · & debis quidē quae ex accidenti mouent̃ · nulla dubitatio ē quin ab alio moueant̃ · Sed babo aut inquit · etiā ea quae ꝑse mouent̃ ab alio moueri · Ex omib; enī aut quae ꝑse mouent̃ · alia causam motus intra se possident · ut animalia ut arbores · quę sine dubio ab alio intelligunt̃ mouer̃ · a causa scilicet̃ q̃ in ipsis latet̃ · Hā causam motus · ab eo qđ mouet̃ ratio sequestrat · Alia ō apte ab alio mouent̃ · id aut ui aut natura · Et ui moueri dicim̃ omne iaculū qđ de manu iaculantis recessit · suo quidē motu ferri videt̃ · s; origo motus ad uī refert̃ · Sic enī ñnumquā & terrā sursū · & ignē deorsū ferri videm̃ · qđ alienus sine dubio cogit impulsus · Natura ū mouent̃ · cum t grauia ꝑse deorsū · t leuia cum sursū ferunt̃ · S; haec dicendū est ab alio moueri · Luce aquo habeat̃ incertū · Ratio enī aut dependit esse nescio q; qđ haec moueat · Hā sisponte moueren̄ · sponte etiā starent · sd nec unā uiā semp agerent · immo p diuisa moueren̄ · sisponaneo ferren̄ agitatu · Cū ō hoc facere nonpossint · sd leuib; semp ascensus · & descensus graub; deputat̃ sit · apparet̃ eorū motū ad certā & constitutā naturę necessitatē referri · Haec sunt & his similia quib; aristoteles omne qđ mouet̃ ab alio moueri ꝑbasse se credit · S; platonici ut paulo de

demonſtrabit. argumta haec argta magr quã uera ee docuer. Hunc ſequens eidẽ iungenda ẽ diuiſio. qua ñ poſſe aiam eſſe moueri etiãſi hoc alia res facere poſſe. Laborat oſtendere. Et hui rei pmã ppoſitionẽ ab illis mutuat. qſibi eſtimat conſtare ſe. Sic enĩ ait. Cum igit ome qd mouet. ẽ eſſet ab alio moueri. ſine dubio id qd pmũ mouet. quia ab alio ñ mouet. neq enĩ moueret. iã primũ. ſi ab alio moueret. neceſſe ẽ inquit ut ait ſtare dicat. aut ſe ipſũ mouere. Iam ſi ab alio moueri dicat. illud quoq; qd id mouet. dicet. ab alio moueri. ſine dubio & illud rurſus ab alio & in infinitum inquiſitio iſta caſura eſt. numq; ergo prima reperiens ſi ſemp ab ali ud ea quae putauerit prima p̃cedit. reſtat igit inqt. ut ſiqd primũ mouet. ſtare ipſũ ſe mouere dicat. & ſic in uno eodemq; aliud qd mouet. aliud qd moue tur. ſiquidẽ nomũ aut motu ut ia haec ſint neceſſe ẽ id qd mouet. & quo mouet. & qd mouet. Ex his qd mouet. tantum mouet. non & ia mouet. cũ illud quo fit mẽt & mouear & mouet. illud ꝰ qd mouet. ñ etiã mouet. ut ex utrobi ſit cõmune qd medium. duo ꝰ ſibi contraria intellegant. Ia ſic eſt qd mouet. et non mouet. ergo ẽ inqt qd mo uet. & qd non mouet. Et pr̃ qd dixim. quia cũ ome qd ome mouet. ab alio mouet. ſiqd mouet. & ipſũ mouet. quer̃em ſemp mot hui nec umq; inuenie. exordiũ de inde ſiſe qd moueri dicat. neceſſe ẽ inquit ut aut totũ a toto. aut partẽ a parte. aut partẽ a toto aut totũ a parte exiſtimem moueri. & tam motus ille. ſeu a toto. ſeu a parte p̃cedit. alterũ ſui poſtulabit auctorẽ. Ex his omnib; in unũ ariſtotelica ratiocinatio tota colligit hoc m. Ome qd mouet. ab alio mouet. Qd igit primũ mouet. aut ſtat. aut ab alio & ipſũ mouet. Sed ſi ab alio. ia ñ poterit hoc primũ vocari. & ſemp qd primũ mouet requirem. Et eſſet ut ſtare dicat. Stat igit qd primũ mouet. Contra platonẽ g qui dicit animã motum eſſe principiũ. in hc modũ componit ſyllogiſmus. Igit anima non mouet. Et hoc ẽ qd prima loco uolent obiecta. Haec eo uſq; p̃ſuadere conatur. animã ñ moueri. alius quoq; argumtus non minus uolenter purgat. Nullũ inqt inmũ. id potẽ eſſe ex cui ẽ initiũ. Ia apud geometras principiũ linea. punctus eſt dr. ñ linea apud arithmeticos principiũ numeri ñ ẽ numer. Ite causa naſcendi ipſa ñ naſcit. & ipſa g motus causa & initium ñ mouet. Ergo anima q̃ initiũ motus ẽ. ñ mouet. Addit hoc qq; Humq; inqt fieri poteſt. ut circa unã eandemq; rẽ. uno eodẽq; tempore. contrarietates ad unũ. idemq; p̃rietates eueniant. Scim aũt quia mouere facere ẽ & moueri pati ẽ. Et igit qd ſe mouet. ſimul eueniunt duo ſibi contraria. & facere. & pati. qd impoſſibile ẽ. Anima igit non potẽ ſe moue re. Ite dic. ſi anima eſſentia motus eſt. nũq; quieſcet amotu. Hibil eſt

una prime
motus ẽ. Prim
mouet

enim qđ recipiat essentiae suae contrarietatē. Nam ignis numq frigidus
erit. Nec nix sponte umquam umq calescet. Anima aut non numq motu cessat. Honerū
semp corpus videm agitari. Honigt animae essentiā motus ē. cui con
trarietatē receptat. Aut etiā. si alius anima causa motus ē. ipsa sibi mot
ē nonpoterit. Nihil est enī inqt qđ ēdē rei sibi causa sit. cui est alte
ri medicus. ut exercitator corporū. sanitatē t ualetudinā. quā ille egris hic
luctatoribus pstat. nonnunq ex hoc etiā sibi pstanto. trē dicit. omis motus adex
ercitiū sui instrumēto egre. ut singularū artiū usus docet. Ergo mouendū ē ne
& animae ad se mouendū instrumēto opus sit. Qđ simpossibile iudicatē. & illud
impossibile erit. ut anima ipsa se moueat. trē dic simouet anima. sine du
bio cum reliquis motib, & deloco. & in locū mouet. Qđ sic. modo corp ingdit
modo rursus egdit. & hoc frequentē ex ere. Sđ hoc uidem fieri non
posse. Non igit mouet. His quoq addit. si anima se mouet. ut aliquo mot
genere se moueat. Ergo aut in loco se mouet. aut se ipsa pariendo se mo
uet. aut se ipsam cōsumendo. aut se augendo. aut se minuendo. Hec si enī
aut motus genera. Horū inqt singula quē admodū possint fieri requi
ram. Si in loco se mouet. aut in rectam lineam se mouet. aut sperico
motu in orbem rotatur. Sed recta linea infinita nulla est. Hā q cūq in na
tura intelligit linea. quocumq; fine finē dubio tminatē. Sig plinea tminata ani
ma se mouet. non semp mouet. Nam cū ad finē uenit. & inde rursus necesse
dium redit necesse est inflectī fieri. in ipsa p mutatione redeundi. Sđ nec
in orbē rotari potest. quia omis spera circa aliqđ in mobile qđ centron vocam mouet
Sig & anima sic mouet. aut intra se contanē qđ inmobile ē. & ita fit. ut intra
moueat. aut sin intra se. sequit aliud n minus absurdū. ut centron forsis sit
qđ ēe n poterit. Constat q ex his aut. qđ in loco se non moueat. Sđ si ipsa
se parit. sequit. ut eandē ēe & n eē dicam. Si ipsa se consumit. nonerit
immortalis. Qđ si se aut augē aut minuit. eadē simul & maior se & mi
nor repperiet. Et ex his talē colligit syllogismū. Si anima se mouet.
aliquo motus genere se mouet. Nullū aut mot genus quo se moueat inuenit.
Nonigit se mouē. Contra has subtiles & argutas ac ueri similes argumentatio
nes. accingendū ē sedm sectatores platonis. qui inceptū q aristoteles tam ueri
tamq ualidā diffinitionē magistri sanciare temptauerat subruer. Nec ip
tam in memor mei. aut ita male animatus sum. ut ex ingenio meo
t aristoteli resistam t assim platoni. Sđ ut quisq; magnorū uiorū

quse platonicos gloriabant. aut singula aut bina defensa adostentationē suorū operū
reliquer. collecta haec inunū continuae defensionis corp coacervaui. adiecto. siqd
p illos aut ferru re fas erat aut inintellectū audere licebat. Cr qua duo
sunt quae assererе conat ē. unū quo dic nihil ee qd exse moueat. alterū quo am
nam hoc ee nonposse confirmat. utriq; resistendū est. vt & constet posse aliqd
exse moueri. & animā hoc ee declarescat. Inprimis g illius divisionis. oportet nos
cauere pfugias. inqua enumerans aliqua q exse mouent. & ostendens illa qq; ab
alio moueri. id; acusa mouer latente. videt sibi pbasse oīa q mouent. etiāsi exse
moueri dicant. ab alio tam moueri. Huic enī rei pars vera ē. sc falsa conclusio
ē. Nam ee aliqua. quę cum exse moueri uideant. ab alio tam constat moueri.
nec nos diffitem. nec tam oīa q exse mouent. hoc sustinent. vt ab alio ea no
veri necesse sit. Plato enim cū dicit. animā exse moueri. id cum AYTOKINETWN.
vocat. n uult eam int illa numerari. q exse quide uident moueri. sc acausa
q intrase latē mouent. vt mouem animalia. auctore quide alio. sed occulto.
Nam ab anima mouem. aut ut mouem arbores. quarū & si n uidet agricolar. ana
tura tam eas interius latente constat agitari. Sc plato ita animā dic exse mo
veri. ut n aliā causam t extrinsecus accidente t interi latente huic motus dicat
auctore. Hoc quē admodū accipiendū sit instruem. Ignē calidū uocam. s. & ferrū calidū
dicim. & niue frigidā & saxum frigidū nuncupam. Mel dulce. sc & mulsum dulce
uocitam. Horū tam singula dediuisis diuisa significant. Alit enī de igne. alit de
ferro. calidi nom accipim. quia ignis pse calet n ab alio fit caliduſ. Contra ferrū
n nisi ab alio calescit. Vt nix frigida vt mel dulce fit. n aliunde contingit. Saxo
tam frigus. t mulso dulcedo. aniue t melle pueniunt. Sic & stare & moueri tā
debis dr q abse t stare t mouem. quā de illis g t sistunt t agitant evalio.
S. quib; moueri ab alio t stare contingit. hęc & stare desinunt & moueri. Quib;
aut ide ē. et ee & moueri. numq; amotu cessant. q sine essentia sua ee nposſunt.
Sicut ferrū amittit calorē. ignis v calere non desinit. Absq; mouet anima
lia & animalia. t arbores pse uideant moueri. sc illis quāuis interi latens
alia tam causa id; anima t natura motū ministrat. Deo & amittunt qd aliun
de sumpser. Anima v ita pse mouet. ut ignis pse calet. nulla aduentitia causa
t illū calefaciente t hanc mouente. Ha cū ignē calidū dicimus. n duo diuisa
concipimus. unū qd calefacit. alterū qd calefit. s totū calidū secm suā naturā
vocamus. Cum niuē frigidā. cū mel dulce appellam. n aliud qd hanc quali
tatē pstat. aliud cui pstat accipim. Ita & cū animā pse moveri dicimus. non

gemina consideratio sequit̃ mouentis & mot. sd impso motu essentiã ei agnoscimus. Qua
qd ẽ insigne nom̃ calidi. in niue uocabulũ frigidi. appellatio dulcis inmelle. hoc necess
se ẽ de anima. ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΝ nom̃ intelligi. qd latina ciũsio significat ꝑse mo
ueri. Hec te cfundet qd moueri passiuũ ũbum ẽ. Hec sic secari cũ dr duo partiũ
cideratiõ qd secat & qd secat̃. hrẽqi cũ teneri dr duo intellectuũ qd tenẽs & qd tenet̃.
ta hic moueri duarũ rerũ significationẽ patet. q̃ mouẽs & quae mouet̃. Hic secari
qd & teneri passio ẽ. Deo consideratione & facientis & patientis amplectit̃. Moueri
aiũt cũ debis quid dr. quę ab alio mouent̃. inpãqi consideratione simplũ repsentẽ
De eo aiũt qd ita ꝑse mouet̃. ut sit ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ. cũ moueri dr. qua esse nequeat
mouet̃. nulla potẽ suspitio passionis intelligi. Nam & stare licẽ passivũ ũbum nesse
uideat̃. cũ de eo tam dr qd stat alio sistente. ut stans ista definitae hastae. significat
passionẽ. sic & moueri licẽ passiuũ sonet. quando tam nihil inest facientis. patientis in
esse nequeat. Et ut absoluti liqueat nũ ũboꝝ s. rerũ intellectu passionẽ significari.
Ecce ignis cũ fert̃ ad sup̃na nihil patit̃. cũ deorsũ fert̃. sine dubio patit̃. quia hoc
nisi alio implente nõ sustinẽs. & cũ unũ ideqi ꝑferat̃. passionẽ tam modo ab ẽe di
cem̃. Ergo & moueri idẽ significatione ẽ qd calere. & cũ ferrũ calere dicim̃t
stilũ moueri. quia utriqi hoc aliunde puenit. passionẽ ẽe faciam̃. Cũ g̃ aut
ignis calere aut moueri anima dr. quia illi incalore & motu hui essentia ẽ. nihil
us hic locus relinquit̃ passioni. s illic sic calere. sic moueri ista diceret. Hoc loco
aristoteles argutã deubis calumniã facientis. platonẽ quoqi ipsũ duo idẽ qd mouẽs
& qd mouet̃ significasse euenit dicendo. Solũ igit̃ qd se ipsũ mouet. qz nũqd desi
nit̃ ase. nũqd ne moueri q̃dẽ desinit. Et apte illũ duo ex̃pssisse pelamat̃. his ũbis
qd mouet̃ & moueri. Sd uidet̃ in uir tantũ ignorare potuisse nihil. sine exercitio
argutiarũ talium conuenire sibi operã sponte assisse. Ceterũ q̃n adiuuat cũ qd dr.
se ipsũ mouere nonduo intellegenda. sic & cũ dr. ΕΑΥΤΟΥ ΤΙΜΩΡΟΥΜΕΝΟΣ
id se puniens. Non alii qui punit. alii ẽ qui punit̃. & cũ se ꝑdere se involuere se libe
rare quis dr. nõ necesse ẽ unũ facientẽ alterum sub ẽe patiente. Sd hoc solũ intellectu
hui elocutionis ex̃pmit̃. ut quise punit. aut quise deliberat. nõ ab alio hoc accepisse.
sipse sibi aut vitulisse. aut ꝑstruxisse dicat̃. Sic & de ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ. cũ dr se ipsũ
mouet. ad hoc dr. ut estimationẽ alterius mouentis excludat. Quã uolens plato de eo
gratione legentis eximere. his ãpmisit ex̃pssit. Hã qd semp aut mouet̃ aeternũ ẽ. Qd aut
motũ affert alicui. q̃dq ipsũ mouet̃ alicunde. quando finẽ habẽs mot. viuendi finẽ
habeat necesse ẽ. Quid his ũbis inuenit̃ ex̃pssius. clara significatione testantib; nõ aliun
de moueri qd se ipsũ mouet. cũ animã ob hoc dicat aeternã. quse ipsã mouet & nõ moueri.

alĩunde. Crgo se mouere hoc solũ significat. ñ abalio moueri. Hec ymes qđ idẽ
moueat idemq; mouebitur. sđ moueri sine alio mouente se mouere; apte. Crgo cẽsti
tit. quia omne qđ mouet abalio mouet. Crgo. AYTOKINHETON potẽ ñalio
moueri. sđ ne ase quidđ sic mouet ut uipso aliud sit qđ mouet aliud qđ mouet. Nec extra
nec pparte ut ille pponit. ꝙ obhoc solũ se ipsũ mouere dr. ne abalio moueri existi
met. Sđ & illa de motib; aristotelica diuisio q; sup̃ retulim. subripienti magis apta
est quã pbauit. inquit aut. Sic est qđ mouet & non mouet. ita ẽ qđ mouet & ñmo
uet. Constat enĩ qđ omẽ qđ mouet. mouet alia. ut dr. aut gubernaculũ nauĩ. aut nauis
circũfusũ sibi aerẽ & undas mouere. Qđ auĩ ẽ qđ ñ possit aliud dũ ipsũ mouet impellere.
Crgo siuerũ ñest ea quae mouent. alia non mouere. ñ cẽstat illud ut aliqđ qđ moueat. nec
tamẽ moueat inuenias. Illa igit̃ magis ꝓbanda ẽ. in decimo delegib; aplatone mo
tuum plata diuisio. Omis motus inquit aut & se mouet & alia. aut ab alio mo
uetur & alia mouet. Et prior adanimã. adomia ỽ corpora secundus refert. Hi ḡ
duo motus. & differentia separant. & societate ungunt. Cõmune hoc habent qđ & &
prior & secundus mouent alia. Hoc aut̃ differ. qđ ille ase hic abalio mouet. Exhis
omnib; quae erunt a deplatonicorũ sensuum foecunditate collegim̃ constitit ñ ee
verũ omia quae mouent abalio moueri. Crgo nec principiũ mot̃ addependa
altius mouentis necessitate stare dicet. quia potẽ se ipsũ ut dixim̃ mouere alio ñ mo
uente. Cnerunt ẽ ḡ syllogism̃ quẽ pmissa uaria & multiplici diuisione collegerat
id. anima ꝑncipiũ motus ẽ. Principiũ aũ mot̃. ñ mouet. Igit̃ anima ñ mouet. Restat.
ut q cẽstitit posse aliqđ ꝑse moueri. alio ñ mouente. animã hoc eis doceat. Qđ facile
docebit. side manifestus & indubitabilibus argumẽta sumam. Homini motũ aut
anima pstat. aut corp̃. aut de utroq; ꝓmixtio Et quia tria sunt dequibus inqui
sitio ista ꝓcedit cum neq; a corpore neq; ap mixtione pstari hoc posse cẽstiterit. restat
ut ab anima moueri nulla dubitatio sit. Hẽ de singulis. ac ꝑmũ de corpore loqm̃.
Nullũ inanimũ corp̃ suo motu moueri. manifesti ẽ quã ut asserendũ sit. Nihil
ẽ aut qđ dũ immobile sit aliud possit mouere. Igit̃ corp̃ hominẽ ñ mouet. Video
dũ. an forte animae & corporis ipsa ꝓmixtio. hunc sibi motũ ministret. Sđ qz
constat motũ corpori non inesse. sine anima in est. ex duabj rebj motu carentib;
nullus mot̃ efficit̃. sicut nec ex duob; dulcib; amaritudo. nec ex duob; amaris dul
cedo ꝓuenit. Nec ex gemino frigore calor. aut frig̃ ex gemino calore nascit̃. Omis
enim qualitas gemmata crescit. nũq; ex duplicatis similibj ctrariae as emergit. Crgo
nec ex duob; immobilib; mot̃ erit. Hominẽ igit̃ ꝓmixtio ñmouebit. Hinc inexpug
nabilis syllogism̃ exĩfessarũ rerũ indubitabili luce colligit̃. Animal mouet

Motū aut animali aut anima ꝑstat aut corꝑ. aut ex utroq; ꝑmixtio. S. neq; corꝑ. neq; ꝑmixtio mtū ꝑstat. Igit anima motū ꝑstat. Exhis apparet aiam intū mot ee. Intū aī mot. tractat superiꝰ docuit ꝑse moueri. Aniā g αυτοκινητον. eo. id ꝑse moueri nulla dubitatio e. Hic ille rursus obloquit. & alia deinceps disputatione ofligit. Cade enī hic soluendo repetem. q sup ordine obiecta digessim. Honpossunt inquit eade inesse sua. q inde nascunt. Et ideo aniā q intū motus e nmoueri. ne idē sit intū. & qd deinceps nascet id nemot ex motu pcessisse uideat. Adhaec facilis & absoluta responsio e. quia ut ꝓncipia & haec q dep̄ncipiis ꝑ deinceps. inalia nonnūq; uerse differre fateam. Hūq; tam ita sibi possit ee ctraria ut adusa simul s stare & moueri. Hā si albi intū ngrū uocaret. & siccū ee humoris exors diū. bonū de malo. & amaro intio dulce pceder. & S. nita e. qa usq; adctrariae ate intia & seqntia dissidere natura nipatit. Inuenit tam ite ipsa nonnūq; talis differentia qui intise origini pgressio niq; euenat. Ut e hic qq; int mtū q mouet anima. & q mouet ee. Nem aiam plato simplicit mtū div smtū se mouente. Intmotū g se mouente. & motū q. mouet ee. qd usit i apto e. Siqd ille sine auctore. hic alius mt auctor e. Cstitit g neq; adeo posse intia ac deinceps pcreata differre ut ctraria sibi sint. Nec tam hic moderata differentia defuisse. Nigit stabit ꝓncipiū motus qd ille artifici cclusione collegit. His ita ut memini surcessit obiectio. unu rei ctraria simul accidere nposse. & q ctraria sibi s muere & moueri nposse aiam se mouere. ne cade & mouet & moueat. Sd hoc supi asserta dissoluut. Siqd cstitit in anima motu duoꝝ intellegenda qd moueat & qd mouet. quia nihil e aliud abse moueri q moueri alio nmouente. Nulla e ctraria as. ubi qd sit ueū e. quia sit n ab alio circa aliū. quippe cui ipse mt animę sit essentia. ex hoc ei ut supiꝰ retuli pnata e occasio quarta certaminis. Si anima essentia mot e inq. cur ttiū q esset. cui nulla alia res ctrarietate ꝑpe admittat essentiae. Ignis cui essentiae calor mest calere ndesinit. Et q frigidū nuis i essentia ei e. nnisi sep e frigida. Et anima igit eade ratione nūq; amotu cessare deberet. Sd dicat veli quando cessare a motu aiam suspicat. Simouendo se inq; moueat & corꝑ. necesse e utiq; quando nmoueri corꝑ uidem. aniā qq; ttelligim nmoueri. Ctra hoc unpmptu e gemina defensio. Primū q nimboc dephendit mot animae. sicorꝑ agitet. Nā etiāsi nulla pars corporis moueri uidet inhomine. tam ipsa cogitatio. aut inquocūq; animali. audit uisus odorat & similia. sd & inquiae e ipsa spirare. somniare. omia haec motus animae sunt. Deinde quis ipsum corꝑ dicat inmobile etiam dū n uidet agitari. cū incrementa membroꝝ. aut siriam crescendi aetas & temp excessit. cum salt cordis cessationis impatiens. cum cibi ordinata digeries naturali dispensatione int uenas & uiscera sucū ministrans. cū ipsa collectio fluentiae ꝑpetuū corporis testet agitatū. Et anima igit aetno & suo motu. s & corꝑ q diu abmtio & causa mot animat. semp mouet. Hinc eide fomes e quinta ort quaestio

nus. Si anima alius unqꝫ causa motus est. ipsa sibi causa motus ee non poterit. quia nihil o
qd eidē rei & sibi & alius causa sit. Ego ꝙ licet facile possim pbare. plurim ee. ꝙ eidē
rei. & sibi & alius causa sint. ne tam studio uidear omib; ꝙ asserit obuiare. hoc uerū ee
ccedam. Qd & puero habitū ad asserendū motū animae ñ nocebit. Ego enī anima intimū mo
& causam uocam. De causa ꝑuidebim. Imeri constat omē motum. & ideo qcqd inquacūqꝫ
rem a motio suo ꝓficiscit. hoc ipso intimo repgnit. Sic intimū caloris. ñ pot ñ calere. Igne
ipsū dequo calor in alia transit quis neget calidū? Sd ignis unqꝫ ñ se ipse calefaciet. quia
natura totus calidus e. Teneo qd uolebam. Ita nec anima ita se mouet. ut sit intima mo
uentemqꝫ discretio. sd tota ita a se mouetur. ut nihil possis separare qd moueat. Hec
de motio dicta sufficiant. De causa ꝙ quo spontanea ꝯsensione ccessim neqꝫ eidē rei
& sibi & alius causa sit libent acquiescim. ne anima quæ alius causa mot e. uideat
sibi causa mot ee. His enim causa mot e. ꝙ ñ mouentē. nisi ipsa ꝑstare. Ita ꝙ
ut mouear. non sibi ipsa largit. sd essentiæ suae e qd mouet. Ex hoc questio quæ seqr
ium solita e. Te enim forte ccedā ut ad mot excrtiū instrumenta queramr. quando
aliud e qd mouet. aliud qd mouet. In anima ꝙ hoc. nec seuerius iocus sine damno vere
cundiae audebit expetere. cui mot e messenia. Cum ignis hinc ex causa intra se mo
ueat. nullis tam instrumentis adsumptis ꝯscendat. multoqꝫ minus hæc anima querenda
sit. cui mot essentia sua e. In his & illa quæ secum. uir tanto & talis. ac ultra ceteros quis
similis cauillatio e. Simouet inqt anima. & ceteros mot. etiā de loco in locū mouet. Ergo
m corp ait egredit modo rursus ingredit. & in hoc exercitio semp usat. qd fieri ñ uidem
Non igit mouet. Contra hoc nullus e qui sine hesitatione respondeat. ñ oīa quæ mouent.
etiā de loco in locū moueri. Aptius denicꝫ in eū similis interrogatio retorquenda e.
Moueri arbores dicis. Qd cuopinor annuerit pari dicacitate feriet. Simouent
arbores. sine dubio. ut tudicere soles. nt alios motus etiā de loco in locū mouent.
Hoc aut nidemus ꝑ se eas facere ñ posse. Igit arbores ñ mouent. Sd ut hunc syllo
gysmū adornatio seriū facere possimus. ꝑq. diuerim. Ergo arbores ñ mouent. adu
cemus. sd mouent arbores. Igit oīa ꝙ mouent. etiā de loco in locū mouent. Et ita
finis inertiū sanę ꝯclusionis euadet. Si ig arbores fatebim moueri quid. s. apto sibi
motu. cur hoc animæ negem. ut motu essentiae suae ꝯuenient mouear. Hec
& alia ualide dicerent. etiāsi hoc mot genere moueri anima ñ posse. Cū corp
i animæ accessu & a corpore certa constituta temporis lege discedit. quis ea ne
get etiā in locū ut ita dicā moueri. Qd aut ñ sepe sub uno tempore accessu va
rie & recessu fac hoc dispositio arcana. & consulta naturæ. ꝙ ad animalis utia
certus uinculus ꝯtinendā tantū animæ inierit corporis amorē ut amæ ultro qd iuncta
e. raroqꝫ ꝯtingat. nesinita ꝙ. lege temporis sui merens & inuita discedat. Hac

quoq; obiectione ut arbitror dissoluta. adeas' interrogationes quibus nos uidet urg ere veniam. Simouet se ingt anima aliq mot genere se mouet. Dicendne igit anima se in locu mouere. Ergo loc ille aut orbis aut linea e anse pariendo t esumdo mouet. sene ager an minuit. aut pferat aut immedu aliud genus mot qe ea mouere dicam. Si omis haec interro gationu molesta congeries. eruna cadeq; defluit male concepte diffinitionis sarcina. Na qe se mel sibi pposuit omne qd mouet. ab alio principio mouere. oma haec motuu genera in anima queri In qbus aliud e qd mouet. aliud qd mouet. Cu nihil horu cadere in anima possit. unde nulla discretio e mouentis & moti. Quis e igit dic aliquis. aut unde intelleget anima motus. si horu nullus e. Scire hoc quisq nosse desiderat t platone dicente t tullio. Quin etia cels q mouent. hic fons. hoc principiu e movendi. Quanta sit aut uocabuli hui expressio. quo anima fons mot uocat. facile reppereris. fore immisibilis motu. sine auctore. atq; ideo sine initio ac sine fine p decurrte. & cet moventi. nite concipias. cui nihil similius de uisibilibus qua fons poterit inueniri. quitta principiu e aquae. & au defluuios pereet & lacus. anullo nasci ipse dicat. Ita a fiabalio nascer et. n esset ipse principiu. Et sic fons nisemp facile deprehendit. ab ipso tam q fundunt. aut nilus e aut hebridan. aut hist. aut tanais. Et mille rapacitate uidendo admirans. & intra tantaru aquaru origine requirens cogitatione recurris ad fonte. & hc omem motu intellegis. de primo scaturigine manare principio. tta cu corporu mot seu diurna seu trina sine cisiderando quere forte auctore uelis. meus tua ad animam quasi ad fonte recurrat. cui motu etna sine corporis ministerio restant cogitationes. gaudia spes. timores. Ita mot ei e boni maliq; discretio. uirtutu amor. cupido uitioru. ex quib; effluunt omis inde nascentiu rerum mear. Mot e q cq; trascam. & inferuore mutuae collisionis armam. unde paulati pce dens rabies fluctuat pliq. Mot ei est. qd indesidera rapim. qd incupidita alligam. Sibi mot suratione gubnent. p uenium salutares. Si destituant. inpcepis & rapiunt. & rapiunt. Dicta ista mot animae. qs m sine ministerio corporis m p corp ex ere. Siv ipsi mundanae animae mot requires. caelestem uolubilitate. & sperarum sub iacentiu rapidos impetus immere orta occasumue solis. cursus syderu t recursus. q oma anima mouente p ueniunt. Immobile v ea dicere q mouet oma. aristoteli n cuenit. Qui qm i alius sit. p bati. frilli tantu. queus naturae. que ratio manifesta n moueat. Docto igit atq; assero animae motu africa qui ex ertio ei uendu sit. in hac uba mandat & p cipit. Hanc tu exerce optimus ire bi. Et aut optimae curae desalute patriae. Usq; nec in loco hic nisi multas ex agrtau seclis reuntis. Insupre re hui operis parte dicam. alias otiosas. alias negotiosas ee uirtutes. & illas uirtutes physiophis. has rerum publicaru rectoribus cuenire. utras tam exercente facere beatu. Hae uirtutes unt du diuidunt. n nuq v miscent. cu utraru q capax & natura & institutione unum inuenit. Ita si q abomu qde habeat alien. in re publica tam & prudens. & reporat. & fortis. & iust

sit hic aferiatis remotus· eminæ tam actualium ingore uirtutū· quibꝫ nihilomin caelū ce
dit inp̄mium· Siquis ꝰ insita quietę naturae· non sit apt̄ ad agendū ꝙ solū opima con
scientiae dote erectus adsupna doctrinæ suppellectile ad exercitiū diuinæ disputatio
nis expendat sectator caelestium caducorū deinus· is q̄q; ad cęli ingertice studiosis uirtutib, o
subuelit· Sepe tam euenit ut idem apt̄ ad agendi & disputandi pfectione sublimis sit·
& caelum utrꝫq; adipiscat ex exercitio uirtutū· Romulus nob primo genere ponat·
cui unta numquam uirtutes deseruit sed semp exercuit· Ins do pytagoras· q agendi nesci· fuit artifex disse
rendi· & solas doctrinae & conscientiæ uirtutes secut ē· Sit mixtio ac mixto genere·
apd geos ligurgus· & solon· mr romanos numa· catones ambo· mutuq; alu· q & pbi
losophia hauser· altius & firmaniorum· & l· pstiter· Soli enim sapientiæ docto· ut abun
de doctos gna tulit· ita roma nescuit· Qm igit affricani mr quem admodū annus p
ceptor· instituit exillo genere ē qd & doctrina uuendi regulam mutuat· & statū
publicum uirtutib; fulcit· ideo a pfectionis geminę mandata iubent· S· ut in castris
locato ac sudanti sub armis primū uirtutes politice suggerunt· his ubis Sunt aut op
time cura de salute patriae· quib; agitat & ex erectat animꝰ celoci in banc sedē & do
mū suam pgolabit· Debinc n min docto q forti uiro philosophis apta subeunt· cū
dr· Idq; otius faciet si ia tē cū erit inclusus in corpore· ~~eminebit in corpore~~·
eminebit foras· & ea q extra erunt ē templans· quā maxime se a corpore extrahet hec
enim illi s p̄cepta doctrinæ· quæ illā dicit mortē philosophantibꝫ appetendā
equa fit· ut adhuc in corpore positi· corp ut alienū sapientiā inquantū patitur natu
ra despiciant· Et facile nunc atq; oportune uirtutes suadæ· pquā quanta & quā
diuina p̄mia uirtutibꝫ debeant edixit· S· qua intelleges illa imperfecta dr inqua nulla
deuantibꝫ poena sancit· ideo in conclusione operis poenam sancit· extra hæc p̄
cepta uiuentibꝫ Quē locum ēr ille platonic copiosius everrit est· seta infinita di
numerans· quib; nocentiū anima in easdē poenas sepe reuolutae sero detartaris
dimittunt emergere· & ad naturæ suæ principia q dē celū tandē impetrata pur
gatione remeare Hecesse ē enim omem animā a origine suæ sedē reiri si q corp
tamq; peregrine incoluit· cito p corp uelud ad patriā reiriunt· Quę ꝰ corporū
illecebris ut suis sedib; inherent· quanto abillis uolenti separant tantū adsupera
seriꝰ reiriunt· Sed fine somno cohibita disputatione faciam· hoc adiecto qd ecle
sionē decebit· Quia cū sint toti philosophiæ tres partes· moralis· naturat rationalis·
Et sit moralis· q docet morum elimatam pfectionē· naturat quæ de diuinis corporib
disputat rationat· cū deincorporeis sermo est· q mens sola complectit· nullā detrib;
tulli inhoc somnio p̄ misit· Nam illa ad uirtutes amorem q patriæ· & adcōtēptū
glæ adhortatio qd aliud continet nisi erbicę philosophiæ instituta moralia

Cum ☉ t desperatū ☽ t denouitate siue magnitudine siderum deq; principatu solis & cursus cælestib; euegulisq; terrestribus & oceani situ loquit̃ & armoniae superū pandit arcanū. phisice secreta cōmemorat. Ac cū demotu & immortalitate animae disputat. cui nihil cōstat inesse corporeum. cuiq; essentiā nullus sens; sola ratio cōphendit. illuc ad altitudinē philosophiae rationalis ascendit. Vere igit̃ ꝓnuntiandū est. nihil hoc opere ꝑfectius. quo uniuse philosophiae continet̃ integritas;

Tres superiores abexortu matutino latitudinē signifer scandere incipiunt. id ad aq̃lonē accedere. Abexortu ū uespertino descendere. hoc ē austrū abire. supueniente abalio latere solis radio eadēq; uersus adtū as; deprimīte qs sustulerat uncū. tamū uit̃ est subeas; radiū an supueniat. Veneris stella simili modo abexortu matutino latitudinē scandere. Vespertino descendere. incipit. In occasu ☿ matutino altitudine subire ⁊ statione uespertina retinere. simulq; altitudine degredi. Mercurius abexortu matutino utroq; modo scandere idē altitudine ⁊ latitudine. Abexortu uit̃ uespertino latitudine degredi. consecutoq; sole adq̃n decim partes. uirtualiū cōsistit quatriduo ꝓpe immobilis. max abaltitudine descendit. retroq; gredit̃ ab occasu uespertino. usq; adexortū matutinū. Tamq; hec una uti dē dieb; q̃ subierat descendit. Veneris quindecies plurib; subit quā descendebat. Saturni & iouis duplicato degrediunt̃ quā ascenderant. Martis & ia quadruplicato descendit. natus; uarie tanta ē. Martis sydus nūquā stationē facit. Iouis sydere utrangula sibi posito raro tamē aliq̃n. lx. partib; discretio. Exortus simul tamē in duob; signis cancro & leone faciunt̃. Mercurii ☿ sydus exoratus uespertinos inspicib; rarios facit. crebrumos in uirgine. Matutinos tē in aquario. rarissimos in leone. Retro gradū in tauro. & gemmis ñ fieri. In cancro ☿ ferme a uicesima quinta parte bis coruī cū sole. in nullo alio signo facere qa geminus. ñ coire aliq̃n in sagitario tamū. Houissima ū ꝓmāq; eadē die & nocte. nullo alio in signo quā ariete conspici. Sentit quidē & ipsa inquercium sol radioꝝ differentiā. In quadrato a sole dimidia nitet. in trigono tertia tamū portione ambit in aduerso impletur. Rursusq; minuet̃ easdē figuras partib; edit in uirtualis simuli ratione. quas supra solē tria sydera.

Exhis ꝫ · iii · elemis · vt fiunt ẽiunctiones · duę mediaę · iii · immediatę . Duę

ſ quę habent mediũ q̃ ẽiungam̃ · vt ſ Ignis et aqua · aer et ẽra · quę ẽtrarię nature ſ

vt penit̃ ẽiungi n valeant · nisi aliq̃ intervenerint mediatę · Ignis enim cũ ſit ſicc

cũ ſit humecta · & Aer cũ ſit calidus & ẽra cũ ſit frigida · penit̃ diuſi generis ſ

Sed ut ignis aquę ẽiuncta ſ necesse ſ · vt aere vel ẽra intervenient connectat · Ignis cal

aquę humiditatę ẽsentia · qa aer intrinsecus & calidus et humidus ſ · ſuscipiens exigua cal

ſ · ex aqua humorẽ · Rursus aquę frigiditas ignis siccitatem conseqũſ · q ẽra immedia pos

ex aqua frigiditatẽ · exigua siccitate sortit̃ · Similit̃ aer et ẽra cũ sint ẽtrarię duob; me

vinculis · ignis videlicet & aqua · Ignis enim immedio ex posita · Aeri caliditatẽ · ẽre siccita

Accomodat · Similit & aqua media ẽre frigiditatẽ · Aeri aũ humidit̃ prestat · & inhoc con

ens · Vnde dat̃ intellegi ſ ẽra p ſe neq frigida neq sicca ſ ·

locũ vacuũ inquẽ Sicca Ignis Calida duoq ẽtrarioꝝ n q̃dẽ diuſiras · ſi q

q̃dã ẽcordia ẽuenat · Similiũ aer p ſe neq calid

mit ſ · ſi ex aqua et ignis esset accipit qualitates

Dixim̃ sup̃ quoꝝ ignis cũ aqua aer cũ ẽra ẽuenient · ex quoꝝ ſ

erates · ſi q̃ vni · ſ iunctiones · restant adhuc · iii · quas immediatas ſ ẽe sup̃ retulim̃ .

Vna earũ ẽiunctio ſ ignis cũ aere . Secũda · aeris cũ aqua · Tertia · aquę cũ ẽra . Quarta · ẽre

ignis quę ideo immediatę dic̃ſ · q̃ medio carent · neq eo indigent · Ignis enim vt aer cum

nulla indiget medio · quia una ſ ignibo ſortiunt̃ qualitate · sic aer ſ aqua vna · sic aqua ſ ẽra vna

sic ẽra cũ igne vna · vt subiecta descriptio docet · nẽ potã fortaſſis q̃ ego tum rex ydeo

Ro qui ꝙsimu arduā et paruitati nrę onerosā domine mi ac ꝓceptor venerande
mehoam. dū quę potens vīa uolumtas ꝓdestinauit exeq conam. Ardua qppe ē ꝓrio
horologiu sed sensa utilis. quę quamu sol nō ꝑ quattuor anni tempora nē dieb; singulis
mathematū vagā ꝓmittat sciemiā. edi terręq simul ꝑpendens positionē. Hanc ut unpar
quumb; tamq cui ꝑpa dissuadeat cōsciemia. vrūtamē impiosius ꝓceptū ea spe vincē. ut apud uos
ritum et retentq cōsultū iudicē pia uota uumeme quē culpa defecteris ingenii grauet. Ad hoc ꝰ ut
cognita famuli vīi deuotione memoriali patrior in sins aduenā. pauca de positione sperę dc qua
por fuit dictio vīa innectere gestio ea tamē sub occasione ut prio ueepta quasi matrali sua causal nitens
phabiliot sonet. Sed neq hoc pbat disperma vis animi. suadet autē purior uolumtas obediendi atq
in rebus difficilib; sępe facilis amor seruiendi spontaneus. Hac spe fretus accingar ad opus ꝓpositu.

Infigura horologii hoc dignū uidet̄ inesse artificiu ꝙ triptita circulos spectet descriptio. quid eos expimat ine
qualitas eiꝰ circuli solaris. qs signifiū naturā fiant pares. et emicet li q eos partes s quosq admo
dū dies et nox eē suū sortiunt existant impares. Que ve causa hoc agat. Quid xxiiii. lineę ineircui
tū ab imo usq; ad ecmū circuli equali intuallo ducte uelut. Quid quadrifari ordo punctoru.
His paribus ꝓpdinē expatiens tonū qd ē ipsa figura integra. quasi nota magis delectat.

Circulos hę ē imprio. Maxim̄ qet extrem̄ ē estiuū designat solsticiū. Medius aut infra extremū
collocat quantū ab imo patet dispansus: figurā insē uidetur habere amboꝝ equoctioꝝ uernalis
et autūnalis. Cadē nāq solis tramite. licet alio intēpore. alioq inhemisprio. nascunt utrūq. Aries
nāq et libra ipe signa sunt equoctialia opposita tenent loca unum supi et altū inferius. At ꝰ
integrus qet occupare alia ē extrem̄ qd aliud quā qd naturalis ordo poscit. post autūnale equoctiū
monet solsticiū, hemale. Admodū nāq illoru qꝝ et diepū eorundē transcensio. Ambo eni equo
thales spacio quo uncias̄ a solsticiali temporis estiui uncias et illi solsticiale hibni. Sed diligen
tius nob rerū natura inuentab; emergit se alia admodū ista repugnans sententia Hec aut ē qd
neq dies a nocte; separata de qbus nē ē dubius integris solis circulis. sup et subtus ipm pac
tis ēstitum. ꝙ ipi ista signare uident. sed untu memoriales supnis. Solis nāq psentia die
administrat que admodū et absentia nocte. nē sibi coequales nē alternam se spacio uincentes.
neq qd dies integri integris impares: sic hic descripti ē. sed pari sibi modulo coequans ēstate omū tē
pore. Alit neq dānū dies nox excellens. uq recuperet. neq nocti dies: sed una ambo crescentes
ambo &ia una deprimtū capere qd inaudit ē. Quappe et sententia nia, arguēto se prefragata.
atq ipsū opus figure infirmū et imbecille. Sed ad hec quid respondem̄ qbus armata assertionib; fac
tū illud dictūq ab eo nrm tutam̄ ne t ipse memor quē nulla in hoc ueritatis fefellit ignorantia
falsę opinionis crimen. incurrat. t nos fide minorata leuius audiam̄ mane. Dicam̄ qdem circulos
hos licet impares sint. integritate tam̄ solariū circulos semp puriū figurare. Impari tamen eoꝝ
ū ad rei ueritatē quę solu ratione elucet̄. sed ad sensus imaginationisq offensionē respicere. Offendunt
nāq in his sensus et imaginatio. nisi puenta mtis acie dirigant. q a sensus cursū solis quotidiū
signis inaqualib; ꝓportionalitatē ꝓlongati cognouerat supiꝰ mox ubi uentū est ad australia
longe remotiora signa quoru ad pmū ortū occasumq adultimū. ꝓpter infirmitatē sua puenire
n potest abbreuiatu pspiciet. Imaginatio &ia licet in rerū absentia ubi sensus deficit opari
incipiat modū tam cognitionis illi ubiq cōseruans. nihil addere nihil derogare nihil secun
temporis lociq exactionē mutare ꝓ hunc cursū solis eide quantitatis ubiq, sibi cōpū cā.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

Nr. 5512 Ausgang: Jan. 1969
I. Schäden: 0 w 29 ze 20
II. Behandlung: 3 25 36 38 40

Cod. lat.
6362